

ave maria

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

GOD. XXXIX., br. 3 (113) 2020.

SADRŽAJ

Riječ č. majke s. Jake Vuco	3
Iz Uredništva AM (s. S. Sente)	7
Glas Crkve: Enciklika <i>Fratelli tutti</i>	8
Apostolsko pismo: Sacrae Scripturae affecus	11
Marija – Mariologija hrvatskih dominikanaca (M. Biškup)	13
Andeli – Andeli i nebeska andeoska hijerarhija (Z. Gilja)	18
Ozanina stranica: Bl. Ozana djevica iscijeliteljica (M. Biškup)	19
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Bagudić)	23
IDI – Poruka Učitelja Reda fr. G. Timonera	26
Čestitka č. majke Jakica za blagdan sv. Dominika	28
Devetnica sv. oca Dominiku (s. K. Maglica)	29
Proslava sv. Dominika u KSAČ i HDP (sabrala s. S. Sente)	36
Molitva i pokora dominikanske obitelji	43
Kraljica svete krunice u Šibeniku i Zagrebu	44
Svečano proslavljen blagdan Andela Čuvara u Korčuli (s. J. Dražić)	45
S. Natalija obnovila zavjete	46
Zahvala s. Aniti Sučić	46
Jednostavni zavjeti braće i početak novicijata	47
Đakonsko ređenje četvorice dominikanaca	48
Mlada misa fr. Reginalda Biklića	49
Novo vodstvo HRK – fr. Slavko S. predsjednik	50
Dominikanci se oprostili od kapele Ranjenog Isusa	51
Dani Kongregacije i obljetnice zavjeta (s. M. Puškarić i s. S. Sente)	54
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (sabrala s. S. Sente)	61
Moralni pogled na udomiteljstvo u službi djetetove dobrobiti (s. A. Begić)	69
Aktivnosti DV Bl. H. i AČ	73
Velikani OP Reda: o. A. M. Miškov - odabrane crtice duh. profila (s. M. Puškarić)	75
Da se bolje upoznamo: s. Jagica Barišić (intervju s. S. Sente)	84
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrala s. Slavka S.)	94
Što kažu naše najmlađe: Eto, to sam ja (A. Ćurić)	97
Mladi i ljepota liturgijske glazbe (A. Ćurić)	99
Velaluku mala ne zaboravi	102
Stranice povijesti: Ranjeni Isus, (I. Armando)	103
Fazinićevi susreti sa sestrama	110
Sjećanje na don Luku D., Ivu L. i p. Randa	110
Naši pokojnici: s. Borislava Malagurski	115
Fr. Jozo Mravak	120
Tomislav Jagnjić	122
Jelisaveta Ostrogonac-Kirola	123
Petar Zebić	125
Luca Vareškić	127
Milica Sučić	128
Jozo Maglica	128
To je bila Ksaverija	129
Meditativni trenutak: Prolaznost (S. Vranjković)	130
Zeleni kutak: Bundeva - tikva (N. Fazinić i s. S. Sente)	131
Razbibriga (s. S. Sente)	136

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

Uređuje: s. Slavka Sente, Zagreb, Kruge 44/a

Tel. (01) 6129-210; e-mail: slavka.sente@gmail.com ili ssente@inet.hr

RIJEĆ ČASNE MAJKE

Drage moje sestre,

Svaka od nas je iskusila ljepotu i radost kao i manje lijepi i teške trenutke života. One su sastavnice čovjekova hoda u vremenu i prostoru. Neki trenutci nam se urežu u život i teško ih je otkloniti. Dobro je kada se radi o lijepim, pozitivnim iskustvima, a manje je dobro i lijepo kada naš život obilježe ili nam se ne prestano vraćaju neka teška razdoblja, trenutci, susreti... Tako dopuštamo da nam prošle, davne tuge ili teškoće osjene cijelu stvarnost sadašnjeg trenutka, trenutka u kojem nas Bog poziva na hod, na kretnju, na iskorak i usmjerenošć cilju kojem smo krenule!

I danas smo na tom zadatku, posebno u ovom vremenu došašća. Opet imamo mogućnost primiti Boga. Boga koji je naša hrana, koji nam se nudi u euharistiji, sakramentu ispovijedi, slušanju njegove riječi, međusobnom zajedništvu unutar Crkve, a ove godine na poseban način unutar naših zajednica. Sada, u vremenu u kojem nam se ograničava kretanje i susretanje, nama se Bog još više nudi da po vjeri budemo dionice njegova zajedništva ovdje i sada, koje će se konačno ostvariti u kraljevstvu nebeskom, što je naš krajnji cilj!

Možda je pravi trenutak izdvojiti lik Ivana Krstitelja koji poziva: *Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze! Svaka dolina neka se ispunи, svaka gora i brežuljak neka se slegne! Što je krvudavo, neka se izravna, a hrapavi putovi neka se izglađe! Lk 3,5*

O čemu li govori Ivan nego o našim »visinama« u kojima ne vidimo dalje od sebe, u kojima ne čujemo drugoga, u kojima ne osjetimo gdje trebamo biti, tko nas treba; nego neprestano čekamo da nama netko nešto kaže, donese, pohvali nas, pita za zdravlje, brine na ovakav ili onakav način o nama...

Što drugo kaže Ivan nego da svoje »doline« ispunimo ljubavlju, pažnjom, brigom, nježnošću, osmijehom, dobrohotnošću, pažljivošću, skromnošću, ljubaznošću... – tim riječima koje imaju duboko ljudsko i božansko značenje. Ne govorimo li o riječima i ponašanjima koje pripisujemo Bogu koji je ljubav, milosrdni Otac, dobri Otac, brižni Otac?

A mi, ja? Mogu li i u zatvorenosti samostana ili svoje sobe biti onakva kakvu me Bog želi? Mogu li ne brinuti o svom »dobrom glasu« neprestano slušajući tko je što rekao o meni ili

mom postupku i na temelju toga s drugima razgovarati ili, samo o tome razgovarati!

Mogu li biti radosna u Bogu koji je prisutan u mom običnom, tekućem, svakidašnjem životu, životu koji je obasjan njegovom svjetlošću i onda kada ne ide po mom planu ili želji! Ja živim (?) Radosnu vijest, a nju nitko nam mom licu, ni životu ne može pročitati! Božja nazočnost u nama jamči istinsku radost. Je li tako u mene? Radost u slobodi i ljubavi prema drugom! Od Boga možemo tražiti ono što smo sami spremni dati drugima. Tako i zato nas ljubav Božja, očitovana u našoj radosti zbog njegova prebivanja među nama, ospozobljava za ljubav prema bližnjemu, prema mojoj sestri. Ali, ako ja radost ne nosim drugima, kako ju mogu očekivati za sebe od Boga i od drugoga!

Ako se krivudave staze i hrapavi putevi ne isprave, ne omekšaju, neću vidjeti spasenje Božje kaže Ivan Krstitelj. Tek ako sve tako bude, ako se obratim – ... *svako će tijelo vidjeti spasenje Božje. Lk 3,6*

Spasenje Božje! Krist je spasenje koje nam je obećano!

U rođenju u Betlehemu rodio se Spasitelj, stiglo nam je spasenje. Bog nam je došao u

ljupkom i sićušnom, slabom, malom tjelešcu podložnom svim vanjskim utjecajima kao sva-ko drugo dijete. Ali, znamo mi da to Dijete nije kao svako drugo dijete. Znamo da su ga neki prepoznali kao Božje dijete (pastiri), neki kao prijetnju (Herod), neki kao radost svijetu (an-đeli), neki kao predmet promišljanja (mudraci), neki kao smetnju... A mi??? Tko je Novorođeni za mene? Hoću li ovaj Božića kao i mnoge prije ovog nakon nekog vremena zaboraviti i spremiti ga zajedno s ukrasima i kipovima u kutije? Ili ću uzeti Krista za svog suputnika, za svog vođu i učitelja? On je došao da bude s nama Bog- on želi da uskladimo korake svojega života i otku-cale svojega srca s njegovim. On želi biti i ostati s nama!

Ostani s nama Gospodine i budi nam snaga, budi nam radost, budi nam utjeha, budi nam čvrsta stijena, budi nam sigurnost, budi naša ljubav. Budi naše sve!

Svima dragim sestrama, braći i čitateljima našeg glasila *Ave Maria* želim sretan Božić i blagoslovljenu novu 2021. godinu. Neka se radost rođenja Kristova očituje u našim riječima i djelima!

s. Jaka Vuco, vrhovna glavarica

Drage sestre,

Zeljela bih vas podsjetiti kako sljedeću godinu od 6. siječnja 2021. do 6. siječnja 2022. slavimo kao jubilarnu godinu, spomen na 800 godina od smrti našeg svetog oca Dominika. U ovoj godini smo na poseban način pozvane razmišljati i još više živjeti Dominiku-vu karizmu u svijetu u kojem živimo. Možda to nećemo moći napraviti baš onako kako bi to Dominik u svoje vrijeme napravio! To je sigurno, ali, vjerujem da bi Dominik u naše vrijeme bio i suvremeniji od nas samih! Uvijek možemo više, jače i bolje!

U Bogu s Bogom i iz ljubavi prema Bogu Dominik je živio! Slijedimo ga u djelima, ne samo u imenu i odijelu! Neka ova godina bude vrijeme promišljanja, proučavanja i djelovanja po uzoru na njega. Nikada Dominik nije želio biti poznat ni »velik« u očima svijeta. On je zaslužio krunu slave na drugi način. Slijedimo ga u poniznosti i predanosti. Slijedimo ga u otvorenosti i velikodušnosti. Trudimo se biti prave njegove kćeri! Dominikanke!

Razmišljale smo na sjednicama vijeća o načinima kojima bi mogle obilježiti Dominikovu godinu. Iskristaliziralo se nekoliko prijedloga. Neke od njih smo uputile braći dominikancima i zaiskale suradnju u mogućim projektima. Nadamo se da će biti moguće ostvariti nešto od toga. Uz pomoć Božju, na slavu Njegovu!

Ono što možemo napraviti i što je predloženo na sjednicama vrhovnog vijeća je:

- duhovne vježbe u siječnju (Zagreb) i travnju (Korčula) 2021. godine imat će braća dominikanci
- mjesečna duhovna obnova će se bazirati na proučavanju, upoznavanju sv. Dominika i duhu dominikanskog Reda
- utorkom će se iza krunice moliti litanije sv. oca Dominika
- sestre juniorke će teme za svoje redovite referate bazirati na dominikanskoj duhovnosti, dominikanskim sveticama i svecima i sl.

- zazivi u Molbenici Jutarnje i Večernje molitve uzet će se iz Vjesnika provincije npr.:
- * Izlij svoj blagoslov na sestre, braću i cijelu dominikansku obitelj – učini ih vjernima u propovijedanju tvoje Riječi i blagoslovi naš Red novim zvanjima.
- * Prosvijetli i pomozi našu braću i sestre koji se suočavaju s poteškoćama u svojem pozivu; daruj im svoje svjetlo, a svima nama pomozi da podržavamo jedni druge u našem pozivu i blagoslovi naš Red novim zvanjima.
- * Daruj svoj blagoslov dobročiniteljima Reda i ispuni ih svojom milošću; – nagradi njihovu velikodušnost i blagoslovi naš Red novim zvanjima.
- * Daruj svoj blagoslov zaposlenicima i volonterima koji rade u službi Reda te ih ispuni svojom milošću; – nagradi njihovu velikodušnost i blagoslovi naš Red novim zvanjima.

* Primi u svoje kraljevstvo preminulu braću i sestre iz dominikanske obitelji; – i blagoslovi naš Red novim zvanjima.

U svojem pismu o proslavi jubileja učitelj Reda Gerard Francisco Timoner naveo je niz slavlja koje će se organizirati tijekom godine. Tema proslave je »Za stolom sa sv. Dominikom«, a naglašeno je nekoliko datuma kada bi se organiziralo misno slavlje;

- Bogojavljenje, 6. siječnja 2021.
– *kardinal Matteo Zuppi* predslavi misno slavlje
- Prijenos sv. Dominika, 24. svibnja 2021.
– *papa Franjo*
- Smrt sv. Dominika, 4. kolovoza 2021.
– *Učitelj Reda*
- Bogojavljenje, 6. siječnja 2022.
– *provincijal Provincije sv. Dominika*

Uputile smo dopis provincijalu Slavku Sliškoviću u kojem smo predložile neke oblike suradnje u proslavi obljetnice. Prijedlog se odnosi na:

- organizaciju zajedničkog hodočašća u Bolognu
- zajedničku proslavu Dana Provincije i Dana Kongregacije
- zajedničko slavlje svete mise kada ne možemo biti u Bogni ili mjestu gdje Red slavi jubilej

Potičem i sve sestre na konstruktivan i kreativni prijedlog ili sugestiju vezanu za proslavu velikog jubileja te da daju svoj doprinos a svakako se uključe u sve što se na razini Kongregacije ili Provincije organizira.

Želim svima nama obojenost Dominikovim životom i miris mirisom koji je prisutnu braću u času njegova prijenosa u drugu grobnicu iznenadio i opatio. Neka naši životi odišu onom željom koja je nosila sv. Dominika u viziji dominikanki i dominikanaca u Božjem svijetu!

Molimo sv. Dominika da nas kod Oca zagovara kako je i obećao! Vrši Oče što si rekao, molitvom pomozi nas!

s. Jaka Vuco, vrhovna glavarica

IZ UREDNIŠTVA AVE MARIA

Božićno otajstvo je 'pred vratima'. Na to nas podsjeća, osim adventskog vremena, i sama priroda, dani su, naime, sve hladniji i kraći, a zadnjih se godina uvelike uključila u 'pripremi' Božića i potrošačka groznica, mećeći znatiželjnike svojim blještavilom boja, figura, lampica. Rijetko tko može ostati ravnodušan pred bogatim, raznovrsnim ponudama. To prekrasno ozračje pjesme, glazbe i svjetla ima, vjerujemo, uzvišenu namjeru: pripremiti što ljepši doček Malom Božiću. A je li to baš tako valjalo bi pitati ne samo autore osvjetljenih ulica i trgova, nego također i ljudi koji se dadu privući ovim izazovima. Ali isto tako i one koji ostaju unutar obiteljskih ili crkvenih (redovničkih) zidina. No, odgovor na to pitanje ostaje u domeni odnosa između Boga i svakog čovjeka, ponasob. Zato, pustimo, neka se kite borovi, neka se pale lampice, neka glazba i pjesma odzvanja u svakom kutku zemlje i neka u svemu tome bude prisutna čežnja i iskreni zov: dodji Božiću! Čekamo te! Divno je prisjetiti se kako je tom istom čežnjom ispunjeno i Isusovo srce. Poput Zakeju, i nama govori: *danas želim boraviti u tvojoj kući*. A ima li nešto ljepše i ugodnije nego osjetiti se dobrodošlim!?

Želja mi je da i ovaj broj AM naiđe na dobrodošlicu kod svojih čitatelja. Tu će, naime, naći

mnoge zanimljivosti iz domaće i međunarodne dominikanske obitelji. Papa Franjo nas je obogatio apostolskim pismom *Sacrae Scripturae affecus*, kao i novom enciklikom *Fratelli tutti*; radujemo se novim članicama naše Kongregacije. Na stranicama povijesti naći ćemo zanimljivosti iz pera našeg stalnog dopisnika Ivana Armande, a također i Nevena Fazinića. Tu su i spomen sjećanja na naše preminule, kojih, ovaj puta ima prično. Nadam se da će nas sve ove priče o živima, pokojnima i svetima držati budnima i spremnima kad mali Božić pokuca na naša vrata.

Neka je svima sretan i plodonosan susret s njim u jaslicama i u obiteljskim i samostanskim domovima.

Urednica

NOVA, TREĆA, ENCIKLIKA PAPE FRANJE

»FRATELLI TUTTI« (SVI SMO BRAĆA)

U subotu, 3. listopada 2020. papa Franjo potpisao je u Asizu, na grobu sv. Franje, novu encikliku naziva *Fratelli tutti* (hrv. Svi smo braća).

Enciklika *Fratelli tutti* je socijalnog karaktera, upravo poput svoje prethodnice *Laudato si'*, te u njoj papa Franjo progovara o temama bratstva i društvenog prijateljstva u svijetu nakon pandemije koronavirusa. Prema najavama, neke od tema u dokumentu bit će i nadvladavanje sukoba te dijalog među religijama.

Fratelli tutti podijeljena je na kratki uvod i osam poglavlja te sadrži, kako piše sam Sveti Otac, mnoge izvatke iz njegovih govora, pisama i dokumenata o bratstvu i društvenom prijateljstvu među ljudima, bez obzira na njihovu nacionalnu, rasnu, vjersku ili ideološku pripadnost.

U pisanju o općeljudskom zajedništvu (snaglaskom na izazov pandemije koronavirusa), Papa je inspiraciju crpio iz *Deklaracije o ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički*

suživot koju je u veljači prošle godine potpisao u Abu Dhabiju, zajedno s velikim imamom džamije Al-Azhar, Ahmadom Al-Tayyibom. Papa se u više navrata u enciklici pozvao na taj dokument koji navodi da je »Bog sva ljudska bića stvorio jednakima u pravima, dužnostima i dobrostanstvu te ih pozvao da žive zajedno kao braća i sestre.«

Sveti je Otac također istaknuo ključne probleme koji priječe zajedništvo među ljudima te ponudio recepte kako ga ostvariti. Prenosimo neke od njih.

Abortus i eutanazija

Odmah pri početku enciklike Papa Franjo, kao jednu od velikih prepreka ističe »kulturu odbacivanja«.

Tako u 18. točki piše: »Neki dijelovi ljudske obitelji, čini se, mogu biti spremno žrtvovani za potrebe drugih koji se smatraju vrijednima bez brižnog postojanja. Na kraju, ljudi se više ne smatraju najvećom vrijednosti koju treba njegovati i poštivati, osobito ako su siromašni, invalidi, ako ‘još nisu korisni’ – poput nerodenih, ili ‘više nisu potrebni’ – poput starih. Postali smo indiferentni prema svim oblicima rasipništva, uključujući rasipanje hrane, što je iznimno žalosno.«

Odnos prema migrantima

Dio drugog te cijelo četvrto poglavje enciklike posvećeni su temama migracija.

Papa je tako ponovio da migranti koji bježe od ratova, progona, prirodnih katastrofa trebaju biti prihvaćeni, zaštićeni, pomognuti i integrišani. No Sveti Otac istaknuo je kako se trebaju izbjegavati »nepotrebne migracije« (točka 129) kreiranjem konkretnih prilika za život u zemljama iz kojih ti ljudi dolaze. Što se tiče pravednog rješenja, istaknuo je kako se treba pronaći prava ravnoteža između zaštite građanskih prava te garantiranog prihvaćanja i pomoći migrantima. Prije svega, Papa poručuje, potrebno je globalno vodstvo, međunarodna suradnja po pitanju migracija koja će uključivati dugoročno planiranje te nadići pojedinačne krizne situacije. Zemlje trebaju sebe smatrati dijelom veće »ljudske obitelji« (141). Oni koji su drugačiji od nas predstavljaju dar i bogatstvo za sve jer razlike predstavljaju priliku za rast u međusobnom poštovanju.

»Na još većoj razini, veliki imam Ahmad Al-Tayyeb i ja primijetili smo da su ‘dobri odnosi između Istoka i Zapada neosporivo potrebni i jednima i drugima. Ne smiju se zapostaviti kako bi svaka kultura mogla biti obogaćena drugom u plodnoj razmjeni i dijalogu«, piše Sveti Otac u točki 136.

Rasizam

Jedna od ključnih tema 2020. godine – pitanje rasizma – također je pronašla svoje mjesto u enciklici. Papa Franjo ističe da je rasizam i dalje prijetnja, usporedivši ga s »virusom koji brzo

mutira te, umjesto da nestane, skriva se i čekajući vreba« (97).

»Primjeri rasizma i dalje nas tjeraju da se sramimo jer pokazuju da naš navodni društveni napredak nije toliko stvaran i gotov koliko mislimo«, navodi se u 20. točki enciklike *Fratelli tutti*.

Tržište i politika

Papa Franjo u dokumentu je nastavio svoju kritiku (pre)slobodnog tržišta, istaknuvši kako ono »samo po sebi, ne može riješiti svaki problem«, kako tvrdi »dogma neoliberalne vjere« u koju nas se poziva vjerovati (168). »Bez obzira na izazov, ova osiromašena i ponavlјajuća škola mišljenja uvijek nudi iste recepte.«

Sveti Otac stoga poziva političare da pronađu »djelotvorna rješenja ‘fenomenu društvene i ekonomski isključivosti‘ te njihovim užasnim posljedicama: trgovini ljudima, tržištu ljudskih tkiva i organa, seksualnom iskorištavanju dječaka i djevojčica, robovskoj radnoj snazi, uključujući prostituciju, trgovini oružjem i drogom, terorizmu i organiziranim kriminalu.«

Društvene mreže

Tema dijaloga jedna je od ključnih enciklike *Fratelli tutti* te ju Papa suprotstavlja raspravama na društvenim mrežama.

U točki 200 tako piše: »Često se dijalog brka s nečim poprilično drugačijim: vatrenim razmjenama mišljenja na društvenim mrežama, često temeljenima na medijskim informacijama koje nisu uvijek pouzdane. Te rasprave su obični paralelni monolozi. Mogu privući određenu pažnju svojim oštrim i agresivnim tonom, ali monolozi ne uključuju nikoga te su najčešće kontradiktorni i služe sami sebi.«

‘Pravedni rat’ i oružje

Sveti Otac dotaknuo se i fenomena »pravednog rata« (258), istaknuvši kako je »u proteklim desetljećima svaki pojedini rat proglašen tobože ‘opravdanim’«. Premda, piše Papa, Katekizam Katoličke Crkve priznaje mogućnost »legitimne obrane«, uključujući i vojnom silom, to potencijalno pravo lako je »interpretirati preširoko«.

»Više ne možemo rat smatrati rješenjem jer će njegovi rizici gotovo uvijek biti veći od navodnih benefita. U tom smislu, iznimno je teško danas prizvati racionalne kriterije obrazložene u prošlim stoljećima kako bi se govorilo o ‘pravednom ratu’. Nikada više rat«, zaključio je Sveti Otac.

Prvi čovjek Katoličke Crkve također je istaknuo da je »potpuna eliminacija nuklearnog oružanja (...) moralni i humanitarni imperativ (262) te je pozvao da se novci za oružje i vojne troškove preusmjere u »globalni fond« koji bi konačno mogao »stati na kraj gladi te potaknuti razvoj u najsiromašnijim zemljama«.

Papa je progovorio i o temi pijeteta prema žrtvama sukoba, citiravši pritom *Pismo Hrvatske biskupske konferencije o pedesetoj obljetnici završetka Drugoga svjetskog rata*, objavljeno 1995. godine (253). Poručivši kako nitko ne može tvrditi da se treba komemorirati isključivo nepravedna patnja samo jedne strane, Sveti se Otac pozvao na hrvatske biskupe koji su u spomenutom dokumentu istaknuli da »svakoj nevinoj žrtvi dugujemo jednak poštovanje« te da »tu ne može biti razlike ni rasne ni nacionalne, ni konfesionalne, ni stranačke«.

Smrtna kazna

Smrtna kazna još je jedna tema enciklike *Fratelli tutti*, te je papa Franjo ponovno istaknuo da je

ona »nedopustiva« (263). Dodao je pritom da zakonske kazne ne bi trebale biti okrutne već bi trebale služiti kao proces izlječenja i reintegracije u društvo (266).

»Svi kršćani i ljudi dobre volje pozvani su danas da se zalažu ne samo za napuštanje smrte kazne, legalne ili ilegalne, u svim njezinim oblicima, već i da rade na poboljšanju zatvorskih uvjeta, iz poštovanja prema ljudskom dostojstvu osoba lišenih slobode. Povezao bih to s doživotnim zatvorom... Doživotna kazna je tajna smrtna kazna«, piše Sveti Otac u točki (268).

Fratelli tutti: Zaključak

Papa je na kraju poručio kako je u pisanju enciklike inspiraciju imao u svetom Franji Asiškom (286), ali i u »našoj braći i sestrama koji nisu katolici: Martinu Lutheru Kingu, Desmondu Tutuu, Gandhiju i mnogim drugima«. No posebno je istaknuo još jednu osobu iz bogate riznice katoličke povijesti – blaženog Charlesa de Foucaulda – »čovjeka duboke vjere koji je, crpeći iz intenzivnog iskustva Boga, krenuo na put preobraženja da svima postane brat«.

Charles de Foucauld, »htio je, na kraju, postati ‘univerzalnim bratom’. No tek kad se poistovjetio s onim najmanjim postao je brat sviju. Neka Bog u svima nama inspirira taj san«, zaključio je papa Franjo.

Tino Kravica, Bitno.net

PUTOVI OBNOVLJENOG SRCA

U toj svojoj novoj enciklici Papa je citirao *Pismo Hrvatske biskupske konferencije o pedesetoj obljetnici završetka Drugog svjetskog rata* iz 1995. godine.

»Hrvatski biskupi istaknuli su da ‘svakoj nevinoj žrtvi dugujemo jednak poštovanje. Tu ne može biti razlike ni rasne ni nacionalne, ni konfesionalne, ni stranačke‘«, napisao je papa u 253. točki svoje enciklike.

Poglavlje u kojem je papa citirao hrvatske biskupe nosi naslov *Putevi obnovljenog susreta* i daje više dobrih uvida o odnosima među

skupinama i narodima koji su bili (ili još uvijek jesu) u sukobima vrijedne isticanja i za konkretne izazove s kojima se susrećemo u našoj zemlji.

Preduvjet zacjeljenja narušenih odnosa, nagašava papa odmah na samom početku poglavlja, jest istina. »Oni koji su bili žestoki neprijatelji moraju govoriti iz čiste i jasne istine. Moraju naučiti kako njegovati pokorničko sjećanje koje može prihvatići prošlost kako ne bi zamagljivala budućnost s vlastitim žaljenjima, problemima i planovima. Samo temeljeći se na povijesnim činjenicama o događajima bit će moguće učiniti

širok i trajan napor međusobnog razumijevanja i težnji za novom sintezom na dobrobit sviju«, napisao je papa.

Papa oštro odbacuje napast onih koji kažu da su se određeni sukobi »dogodili davno i da bismo trebali gledati prema budućnosti«. »Za ime Božje, ne! Nikada ne možemo ići naprijed bez prisjećanja prošlosti; ne možemo napredovati bez iskrenog i nezamagljenog sjećanja«, piše papa, upozoravajući da zataškavanje može doveсти do suradnje u »teškim nedjelima i grijesima«.

»Tko može uzimati pravo da oprosti u ime drugih? Dirljivo je vidjeti primjere praštanja onih koji mogu ostaviti iza sebe patnju koju su podnijeli, ali je također ljudski razumljiv slučaj onih koji to ne mogu učiniti«, piše Franjo, ističući da se oprost, budući da je besplatan »može biti pružen i nekome tko odbija pokajanje i nije u stanju moliti oprost«.

Pred sam kraj dijela o stvaranju mira među narodima i skupinama, papa donosi citat hrvatskih biskupa u odlomku koji se isplati navesti u cijelosti: »Kad se nepravde odviju na obje strane, važno je jasno uzeti u obzir jesu li bile

jednako teške ili na bilo koji način usporedive. Nasilje koje je počinila država, koristeći svoje strukture i moć, nije na istoj razini kao ono koje je počinila određena skupina. U svakom slučaju, nitko ne može tvrditi da se treba komemorirati isključivo nepravedna patnja samo jedne strane. Hrvatski biskupi istaknuli su da 'svakoj nevinoj žrtvi dugujemo jednako poštovanje. Tu ne može biti razlike ni rasne ni nacionalne, ni konfesionalne, ni stranačke'«.

Uvezši u obzir cijelo poglavlje, lako je uočljivo da papa, dok iskreno poziva na mir i praštanje do razine junaštva, vrlo trijezno ističe da se pomirenja među narodima i skupinama ne događaju u vakuumu, nego u uvjetima istine, sjećanja na prošlost i osobne odluke pojedinaca da oproste koje se ne mogu nametati s viših razine, niti ostvariti na isključivo temelju političkih odluka, jer, kako kaže papa »velike promjene ne nastaju za stolovima ili u uredima. To znači da 'svatko ima ključnu ulogu u velikom kreativnom projektu: pisanju nove stranice povijesti, stranice pune ljubavi, mira i pomirbe'«.

(usp. Ivo Džeba, Bitno.net)

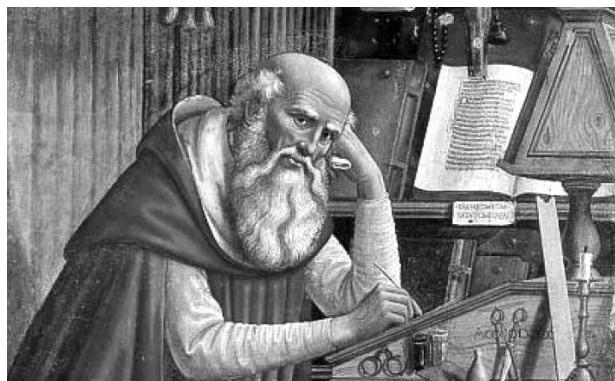
Novo apostolsko pismo pape Franje *Sacrae Scripturae affectus* u povodu 1600. obljetnice smrti svetoga Jeronima

U Vatikanu je u srijedu 30. rujna 2020. objavljeno apostolsko pismo pape Franje »Sacrae Scripturae affectus« povodom 1600. obljetnice smrti svetoga Jeronima.

Ljubav prema Svetome Pismu, »živa i nježna ljubav« prema napisanoj Božjoj riječi: to je nasljeđe koje je sveti Jeronim svojim životom i djelima ostavio Crkvi u baštinu, ističe Papa u svome pismu.

Sveti Otac u pismu za svetog Jeronima kaže da je »izvanredna ličnost u povijesti Crkve« koju je resila »neizmjerna ljubav prema Kristu«. Ta se ljubav slijevala, poput velike rijeke iz koje se granaju bezbrojni potoci, u njegovo neumorno djelovanje kao učenjaka, prevoditelja i egzegeta. Jeronimovo duboko poznavanje Svetog pisma,

strast kojom je širio svetopisamska učenja, njegova vještina u tumačenju biblijskih tekstova, njegova gorljiva i kadikad oštra obrana kršćanske istine, njegova askeza i nepopustljiva pustinjačka stega, njegova stručnost kao velikodusnog i osjetljivog duhovnog vođe – sve to čini,

šesnaest stoljeća nakon njegove smrti, svetoga Jeronima likom koji je silno aktualan za nas kršćane 21. stoljeća, ističe se u apostolskom pismu.

Tim povodom papa Franjo je na kraju današnje opće audijencije uputio i apel.

»Danas sam potpisao apostolsko pismo »Sacrae Scripturae affectus« o 1600. obljetnici smrti

svetoga Jeronima. Neka primjer toga velikog crkvenog naučitelja i oca, koji je Bibliju stavio u središte svoga života, pobudi u svima obnovljenu ljubav prema Svetome Pismu i želju da živimo u osobnom dijalogu s Božjom riječju.» - poručio je Papa u apelu.

ZANIMLJIVO SVJEDOČANSTVO PAPE FRANJE

Iz iskustva znam kako se osjećaju oboljeli od koronavirusa koji se bore kako bi disali spojeni na respirator.

Iz tih se dana posebno sjećam dviju medicinskih sestara. Jedna je bila glavna sestra, redovnica, dominikanka koja je prije nego su je poslali u Buenos Aires predavala u Ateni. Tek sam poslije saznao da je, nakon što je poslije prvog pregleda liječnik otišao, drugim sestrama rekla da

udvostruče terapiju koju je on bio odredio – na bazi penicilina i streptomicina – jer joj je njezino iskustvo govorilo da umirem. S. Cornelia Caraglio spasila mi je život. Zahvaljujući njezinom uobičajenom kontaktu s bolesnicima, bolje je od liječnika znala što je pacijentima potrebno i imala je hrabrosti iskoristiti to iskustvo.

Izvadak iz knjige pape Franje Ritorniamo a sognare (Vratimo se svojim snovima.)

MARIOLOGIJA HRVATSKIH DOMINIKANACA¹

MARIJINO ŠTOVANJE KOD HRVATSKIH DOMINIKANACA OD XIII. DO XX. STOLJEĆA (str. 29-36)

S obzirom na štovanje Majke Božje, prve dominikanske zajednice na hrvatskom tlu slijede duh svoga utemeljitelja, sv. Dominika. Zbog toga, prije negoli počnemo govoriti o marijanskoj pobožnosti hrvatskih dominikanaca, potrebno je iznijeti u glavnim crtama Marijino štovanje u životu sv. Dominika kao i štovanje Majke Božje u dominikanskom redu općenito.

A. Marijino štovanje u životu sv. Dominika

Pobožnost prema Bi. Dj. Mariji prisutna je u svim redovima i redovničkim družbama. To vrijedi i za Red braće propovjednika. Njihov utemeljitelj sv. Dominik stavlja temelje svoga djela pod zaštitu Blažene Djevice. U svetištu Majke Božje u Prouilleu (kod Toulouse u Francuskoj) prima prve redovničke drugove.² U obrascu redovničkog zavjetovanja kod dominikanaca spominje se od samog početka Reda posluh prema Djevici Mariji.³

Osim toga dominikanska tradicija pokazuje na različite načine vjernost i sinovsku privrženost sv. Dominika prema Majci Božjoj.

Blažena Cecilija, dominikanska redovnica iz samostana sv. Siksta u Rimu, opisuje san sv. Dominika, koji je video sebe i svoju redovničku braću u nebu pod Marijinim plaštjem: »Uronivši u molitvu, sv. Dominik je u duhu bio prenesen pred Boga, gdje je video Gospodina i Bi. Djemicu, koja sjedi s Njegove desne, i učinilo mu se da je Marijin plašt izrađen od prekrasnih boja. Kad je sv. Dominik pogledao oko sebe i opazio predstavnike svih redova, ali, ne vidjevši nijednoga od svojih redovnika, počeo je gorko plakati. I nije se usudio približiti Gospodinu i Njegovoj Majci. Tada mu je naša Gospa dala znak rukom da joj se približi. Sv. Dominik se nije usudio približiti dok mu sam Gospodin nije dao znak da se približi. Približivši im se, prosto se na zemlju i počeo ponovno gorko plakati. Gospodin mu tada dadne znak da se digne i upita ga: ‘Zašto tako gorko plačeš?’ On odgovori: ‘Plačem jer vidim redovnike svih redova, ali ne vidim nijednoga od svojih.’ Gospodin mu reče: ‘Želiš li vidjeti svoj Red?’ Na što mu sv. Dominik dršćući odgovori: ‘Kako ne, Gospodine.’ I Gospodin, stavivši ruku na rame Blažene Djevice, reče sv. Dominiku: ‘Tvoj red sam povjerio svojoj majci.’ I opet mu reče: ‘Zar ih zaista želiš vidjeti?’ a

1 Pod izrazom *mariologija* u kršćanstvu se misli na granu teologije koja proučava vjersko značenje Djevice Manje, njezinu ulogu u spasenju i povijest njezina štovanja.

2 A. M. WALZ, O.P., *Compendium historiae Ordinis Praedicatorum*, Herder, Rim, MCMXXX, str. 113; A. DUVAL, O.P., »La devotion mariale dans l'ordre des Frères Prêcheurs«, u: *Maria, Etudes sur la Sa-inte Vierge*, vol. II, Pariz, 1952., str. 743, bilj. 20.

3 A. M. WALZ, O.P., *nav. dj.*, str. 113; R. SPIAZZI, O.P., *La vocazione*

on odgovori: 'Svakako, Gospodine.' Tada Blažena Djevica otvorí svoj plašt, raširi ga pred sv. Dominikom i on mu se učini tako velikim da bi mogao primiti sve nebeske stanovnike. I pod njim opazi velik broj svoje braće. Tada se sv. Dominik ponovno prostre na zemlju i zahvali Gospodinu i Njegovoj Majci. I viđenja nestane.⁴

Malo nam je toga poznato iz osobne pobožnosti sv. Dominika prema Blaženoj Djevici. Ali svjedoci, odnosno prvi suradnici sv. Dominika, kažu da je on na svojim apostolskim putovanjima počesto pjevaо himne »Zdravo, zvijezdo mora« i »O dođi, Stvorče, Duše Svet«. Blaženi Humbert iz Romansa, peti vrhovni učitelj Reda, tvrdi da je sam sv. Dominik odlučio da njegovi duhovni sinovi svakog jutra mole pohvale u čast Blažene Djevice.⁵

Neka nam ovdje bude dopušteno spomenuti i izvanredni dominikanski poziv bl. Reginalda, glasovitog kanonista i dekana kaptola Saint

Aignan, iz Orleansa u Francuskoj. O tome H. D. Lacordaire, obnovitelj dominikanskoga reda u Francuskoj, piše: »U Francuskoj je tada živio neki glasoviti doktor, po imenu Reginald, koji je pet godina predavao pravo na pariškoj univerzi i koji bijaše dekan kaptola Saint-Aignana u Orleansu. Godine 1218. dođe u Rim na

grob sv. Apostola s namjerom da zatim ode u Jeruzalem, da se pokloni grobu Spasiteljevu. Ali po njegovoj namisli ovo dvostruko pobožno putovanje imalo je biti samo kao priprava za novi način života, koji bijaše odlučio prigrilji. Bog mu bijaše udahnuo želju da sve ostavi i da se dade na propovijedanje evanđelja. On se je na to pripravljaо, a ni sam nije znao kako da to ispuni, budući da još nije ni čuo, da je osnovan Red propovjednika. Razgovarajući se u povjerljivom razgovoru s nekim kardinalom [Ugolinom, kasnjim papom Grgurom IX.], otkri mu svoju namjeru, da naime misli sve ostaviti i dati se kao svojevoljni siromah na propovijedanje Isusa Krista. Na to mu kardinal reče: 'Evo upravo je osnovan Red koji ima za cilj da združi siromaštvo s propovijedanjem, i u gradu (Rimu) se nalazi poglavac novoga Reda, koji naviješta riječ Božju.' Kada to ču učitelj Reginald, ode da potraži bl. Dominika i da mu otkrije tajnu svoga srca. Pogled na sveca i milina njegovih razgovora osvojiše Reginalda i on odluči, da će odmah stupiti u Red. No protivštine, kojima su izložene sve svete odluke, domalo ni njega ne mimođoše. Tako se razbolje, da se pričinjalo, te će narav morati da podleže udarcima smrti, pa su isti liječnici bili izgubili svaku nadu, da će ga spasiti. Blaženi Dominik tužan, što mora da izgubi sina, kojega još ne bijaše ni privinuo na svoje grudi, sa svim se žarom svog srca obrati milosrđu Božjem, zaklinjući ga, kako je on sam prijavio braći, da mu ne diže dijete, koje istom bijaše začeto, a još nerodeno, i da mu ga bar za kratko vrijeme ostavi na životu.

4 R. SPIAZZI, *nav. dj.*, str. 184-185; IWEINS-PADOVAN, O.P., *nav. dj.* str. 89; H. D. LACORDAIRE, O.P., *Sveti Dominik (1170-1221.)*, Dubrovnik, 1921., str. 170.

5 Usp. A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 740, bilj. 8; E. CACCIATO, *Dominik propovjednik istine*, preveo A. Fazinić, O.P., Korčula, 1984., str. 62.

Dok se on tako moljaše, Blažena Djevica Marija, Majka Božja i Kraljica svijeta, praćena od dviju prekrasnih djevica, pokaže se učitelju Reginaldu, koji bijaše budan i istrošen od ognjice. Začu glas nebeske Kraljice, koji mu govoraše: - 'Pitaj, što hoćeš, ja će ti podati' - Dok je on u sebi promišljao, jedna mu od tih djevica, što su pratile bl. Gospu prišapne, da ništa ne pita, već neka se predade na volju Kraljici Milosrđa, na što on dragovoljno pristane. Tada ona pruži svoju djevičansku ruku i pomaza mu oči, uši, nozdrve, bokove i noge, a u isto vrijeme je izgovarala neke riječi koje su odgovarale pojedinom mazanju. Jedino sam mogao razabrati riječi što ih je izgovarala pri mazanju bokova i nogu. I ona je, dakle, govorila dok mu je mazala bokove: 'Neka tvoji bokovi budu pripasani pojasom čistoće.' A kad mu je dotala noge: 'Mažem tvoje noge za propovijedanje evanđelja mira.' - Zatim mu pokaza odijelo Reda braće propovjednika, i reče mu: 'Evo odjeće tvoga reda!' i nestade je ispred njegovih očiju. Reginald se odmah očutje zdrav budući da je bio pomazan od Majke Onoga u čijoj je ruci tajna svakog ozdravljenja. Sutra jutrom, kada dođe Dominik, da ga pohodi i prijateljski zapita, ima li kakva novost, on mu odgovori, da je potpuno zdrav i ispričao mu viđenje.⁶

Iako se ovo viđenje čini kao pobožna predaja, ipak se mora priznati da su dominikanci nakon tog događaja počeli nositi upravo onakvo odijelo kakvo je Majka Božja u spomenutom viđenju pokazala bl. Reginaldu.

B. Štovanje Majke Božje u dominikanskom redu

Naglasili smo da se malo što zna o Dominikovo osobnoj pobožnosti, ali škrtova povjesna vrela ipak svjedoče da je bio duboko pobožan prema Majci Božjoj. Dominikovi suvremenici i prvi članovi njegova reda svjedoci su toga njegova

dubokog štovanja Marije. Dominikov marijanski duh ostavio je mnogo tragova u dominikanskoj liturgiji, a zaslugom bl. Augustina Kažotića, biskupa zagrebačkoga, taj isti duh prenesen je i na hrvatske dominikanske zajednice.

Prvi nasljednik sv. Dominika, bl. Jordan Saski (1222.-1237.), uveo je u dominikanski red antifonu »Zdravo Kraljice, koja se pjevala po završetku Povečerja.⁷

U vrijeme bl. Humberta iz Romansa, petoga vrhovnog naučitelja Reda (1254.-1263.), antifona Zdravo Kraljice postala je općeprihvaćena pobožnost Reda, preko koje se izražava i potvrđuje Marijino štovanje kod dominikanaca. Isti vrhovni učitelj Reda o štovanju Majke Božje kod dominikanaca piše i u knjižici O načinu moljenja (Djela II, 543) sastavljenoj za novake Reda: »Najprije novak nakon Službe čitanja bl. Djevice

6 H. D. LACORDAIRE, O.P., *nav. dj.*, str. 165-167; A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 741.

7 H. D. LACORDAIRE, O.P., *nav. dj.*, str. 166-167; A. DUVAL, O.P. *nav. dj.*, str. 741, bilj. 11.

Marije sa žarom promišlja i razmatra o Božjim dobročinstvima, tj. o Utjelovljenju, Rođenju, Muci i slično. Poslije neka rekne Očenaš i Zdravomariju... Nakon povečerja neka se sjeti Božjih dobročinstava kako je napisano na početku ovoga ‘Načina moljenja’..., a moći će dodati i Zdravo Kraljice s drugim antifonama i posebnim molitvama Gospu na čast.⁸

Osim četiri velika blagdana Majke Božje (Svjećica, Navještenje, Uznesenje /Velika Gospa/ i Rođenje Bl. Djevice Marije /Mala Gospa/), svaka subota slavila se u dominikanskim samostanima kao pravi Marijin blagdan. U pojedinim provincijama oltar je bio pripravljen kao za svečanost s 9 čitanja. Subotnji časoslov Blažene Djevice u XIII. stoljeću ima određene blagdanske karakteristike. *Jutarnja* ima psalme Bl. Djevice, na *Pohvalama* se uzimaju psalmi od nedjelje, a za *male časove* posebne antifone. Misa ima *posljednicu* »quasi esset totum duplex«, i to u vrijeme kad je dominikanski kalendar imao samo oko dvadesetak blagdana iste važnosti.⁹

Dominikanski redovnici usko su povezali svoju pobožnost prema Mariji i propovijedanje. Crkve braće propovjednika u Italiji i na našoj obali sjedišta su marijanskih kongregacija svjetovnjaka u kojima muževi i žene na svaki veliki Marijin blagdan, zatim jedne nedjelje u mjesecu i svake srijede imaju posebnu procesiju, mole *Pohvale* i slušaju propovijed na čest Majke Božje.¹⁰

Govoreći o pobožnosti prema Majci Božjoj u dominikanskom redu, ne smijemo prešutjeti kruničarski apostolat braće propovjednika. Alain de la Roche i njegovi sljedbenici propovijedaju pobožnost Marijina psaltira ili krunice¹¹ kod svjetovnjaka i osnivaju kruničarske bratovštine.¹²

Dominikanci su utjecali i na sadašnji oblik

krunice. Naime, 1969. godine dominikanski je red predložio papi Pavlu VI. reformu krunice. Vrhovni učitelj Reda predao je papi elaborat o krunici, koji su pripremili stručnjaci iz pastoralna, teologije, liturgike i povijesti Reda.¹³ Reformu krunice načinio je papa sv. Ivan Pavao II. tako da je nadopunio već postojeći oblik krunice nadodavši joj i »otajstva svjetla«. Naime, za vrijeme opće audijencije, održane u srijedu 16. listopada 2002., papa Ivan Pavao II. započeo je s proslavom 25. obljetnice svoje papinske službe. Tom prigodom objavio je papinski dokument nazvan *Rosarium Virginis Mariae* (Krunica Djevice Marije). Sveti je otac tri postojeća otajstva radosne, žalosne i slavne krunice upotpunio četvrtim »otajstvom svjetla«, tako da sada potpuna molitva krunice

obuhvaća cijelokupni Isusov javni život i osobu:

8 JORDAN SASKI, *Knjižica, o počecima Reda propovjednika*, Zagreb, 2000., br. 120, str. 54.

9 A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 746; A. ZANINOVIC, »Salve Regina - Zdravo Kraljice«, u: *Kalendar Gospine krunice*, g. IX (1942.), str. 39-50.

10 A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 750-751.

11 A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 750-751.

12 A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 768; A. M. WALZ, O.P., *De Rosario Mariae a Sixto IV ad s. Pium V. Accedit fabula rosariana colonensis*, Romae, 1959., str. 14.

13 Usp. »Reforma krunice? 400 godine od bule Pija V«, u: *Vjesnik Hrvatske dominikanske provincije*, br. XV (1969.), str. 7.

rođenje i djetinjstvo, javno djelovanje, muku i smrt na križu te njegovu proslavu. Nova »otajstva svjetla« odnose se na Kristov javni život: na njegovo krštenje na Jordanu, svadbu u Kani, njegovo naviještanje kraljevstva Božjega i poziv na obraćenje, preobraženje na brdu Tabor i ustanovljenje euharistije. To je prva promjena krunice od godine 1569., kada ju je uveo papa Pijo V. Papa sv. Ivan Pavao II. još je rekao: »Danas ovu želju namjeravam izraziti još jasnije s dva simbolička čina. Uskoro ću potpisati apostolsko pismo *Rosarium Virginis Mariae* (Krunica Djevice

Marije). Osim toga, zajedno s tim dokumentom posvećenim molitvi krunice, proglašavam ‘Godinu krunice’, od listopada 2002. do listopada 2003.«¹⁴

Prva kruničarska bratovština osnovana je u Kölnu. Njezin organizator bio je prior tamošnjeg samostana Jakov Sprenger. Bratovština se zvala *Fraternitas Rosarii*.¹⁵

(Tekst preuzet iz knjige: *Divote se govore o tebi, Djevo Marijo*, Marijan Biškup OP, GK 2016, str. 29-36)

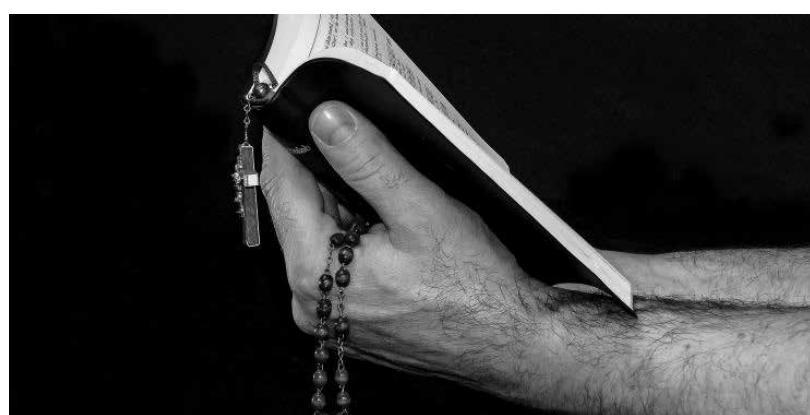
Nadahnut status poznatog dubrovačkog tenora: ‘Bio sam protivnik krunice, ali Majka je znala što mi je potrebno’

Poznati dubrovački tenor Stijepo Gleđ Markos na svom je Facebook profilu objavio status u kojem svjedoči kako je od protivnika postao zaljubljenik u molitvu svete krunice. Njegov status prenosimo u cijelosti.

»Uvijek sam bio protivnik sv. Krunice i za mene su to bila bapska posla, jer sam posebno bio alergičan na silna ponavljanja baka iz prvih redova do oltara. Malo poslije, nakon silne zaljubljenosti i leptirića kroz dodir Božje ljubavi onda kad mi je trebala pomoći a nitko mi je nije pružio osim Njega, uzleta, te prelaska iz osjećaja zaljubljenosti u stanje ljubavi, osjetio sam neopisivu moć Gospinog oružja i sam postao »baba«.

Osim mistične snage sv. Krunice ona te drži u poniznosti jer je naizgled banalna. Ona, kao da se suprotstavlja tvom razumu i traži ljubav koja će ti otvoriti nadrazum. Drži te u osjećaju malog djeteta koje slaže abak igrajući se i učeći prva zbrajanja iako su već tablice množenja iza tebe. Moleći kao bezazleno dijete zadobiješ proročku snagu dok ti sama krunica postaje kostur jedrenjaka na koji se veže Božja riječ poput oplate, u molitvi vjetra, mora ljubavi i neba motrenja. Znala je Majka Marija, što je čovjeku potrebno. Poniznost. Kosturvjere.

Stijepo« (www.Bitno.net)

¹⁴ »Papa dopunio krunicu« (ml), u: GK, g. XLI (2002.), br. 43 (1479.), str. 5; IVAN PAVAO II., *Krunica Djevice Marije, Rosarium Virginis Mariae*, KS, Dokumenti 132, Zagreb, 2003.; usp. LJ. J. JEĐUD, *Gospina krunica. Razmatranja*, GK, Zagreb, 2005., str. 11, 14-15, 22-24, 34-37, 46-49 itd.

¹⁵ A. DUVAL, O.P., *nav. dj.*, str. 774; A. M. WALZ, O.P., *De Rosario Mariae*, str. 14.

ANĐELI I NEBESKA ANĐEOSKA HIJERARHIJA

Crkva je početak mjeseca listopada posvetila Andelima čuvarima (2. listopada). Govor o njima polako je izbljedio iz govora današnjega čovjeka. Naime, o andelima se malo ili nimalo govoriti tek maloj djeci. Jedno ozbiljnije promišljanje o postojanju andela i njihovo ulozi u životu odraslog čovjeka nećete čuti tako često.

Andeli su, prema katoličkom nauku, **osobna, duhovna bića, konačna i stvorena od Boga**. Oni su **posrednici Božje volje ljudima**. Sam naziv andeli (heb. *malak*, grč. *angelos*, znači »glasnik«) ne odnosi se na njihovu narav, nego na **službu**. O andelima se danas malo ili nimalo razmišlja i piše, i čini se kao da su **pali u zaborav**. Pa ipak, čitavo je Sveti pismo prožeto tajanstvenom prisutnošću andela.

Današnji suvremeni čovjek teško sebi može rasvijetliti svijet andela, duhovnih bića, koja niti može vidjeti, niti opipati. Sve to dovelo je do današnjeg, **mitskog govora o andelima**, koji obično proizlazi iz pobožne mašte govornika, često prelazeći okvire vjere ulazeći u dimenzije bajke, koja kao takva **iskriviljuje religioznu spoznaju** vjernika i u suprotnosti je s kršćanskim objavom.

Zbog toga je potrebno **ozbiljno pristupati govoru o andelima**.

Katekizam Katoličke Crkve ističe kako su **andeli sluge i vjesnici Božji**, a sam Krist je **središte andeoskog svijeta**. Zbog toga treba **odbaciti pretjerano štovanje andela** pripisujući im božansku ulogu. Djevica Marija, presveta Majka Božja, uzdignuta je iznad svih andela i ljudi, jer »na nebu uzvišena ponad svih svetih i svih andela« moli zagovor kod svoga Sina za sve koji joj se utječu.

Andeli su uvijek bili među nama. Sve tamo od stvaranja svijeta i tijekom cijele povijesti spaseњa »**andeli najavljuju izdaleka ili izbliza spasenje i služe ostvarenju spasenjskog nauma**: oni zatvaraju raj zemaljski, spašavaju Hagaru, štite Lota, zaustavljaju Abrahamu ruku, oni vode Božji narod, zakon se saopćuje ‘preko andela’, najavljuju rođenje i pozive, oni su uz proroke... i na kraju andeo Gabrijel navješće rođenje Preteče i samoga Isusa.»

Štovanje andela u kršćanstvu ima **dugu povijest**, i oni koji ne poznaju dobro svoju vjeru teško dolaze do prave spoznaje o andelima, a još teže o njima ispravno govore. Suvremeni kršćanski govor o andelima stoga je najprije **ute-meljen na biblijskoj slici i opisu andela**.

Isus Krist je **uzvišeniji** od svih anđeoskih korova. Zbog toga nauk o anđelima, **angelologija**, nikada nije autonomna nego je uvijek **upućena na Krista**. U IV. i V. stoljeću konstituira se kršćanska angelologija, koja **anđele dijeli na redove i korove**, i kao takva ona su **do danas ostala kao plod tradicije i duhovnosti**. Anđeli su tada **podijeljeni na 9 korova**, koji se **opet dijele u 3 reda**. Važnu ulogu u tome imala je knjiga **Pseudodionizija Aeropagita** koji je **prvi napravio podjelu anđeoskih redova**.

To su:

I. RED – Serafini, Kerubini i Prijestolja

II. RED – Gospodstva, Sile i Vlasti

III. RED – Poglavarstva, Arkandeli i Anđeli

Podjela anđela na korove i redove uvijek će **ostati diskutabilna**, ali njihovo pojavljivanje **u Svetom pismu jasan je znak duhovnog svijeta**. Nikada nije prekasno da se upoznamo s pravovjernom kršćanskim angelologijom kako bi stekli jasne kriterije i orijentir pred izazovima današnjeg suvremenog društva ali i da bismo znali argumentirano odgovoriti na njih.

Treba znati da **svaki vjernik ima uza se anđela kao pastira i čuvara da ga vodi u život**, te već na zemlji, kršćanski živjeti po vjeri znači

sudjelovati u blaženom društvu s anđelima i ljudima sjedinjenim u Bogu. Od djetinjstva pa do smrti **naš je život okružen njihovom zaštitom i zagovorom**.

I oni sasvim sigurno nisu proizvod ljudskih želja.

Ovo kratko promišljanje želi iznova **posvijestiti nadnaravnu prisutnosti anđela u svijetu**, te nas ojačati i prosvijetliti vjerom naše pouzdanje u njihov zagovor i njihovu neprestanu **zaštitničku prisutnost**, dok im se poput djeteta utječemo molitvom: »Anđele, čuvaru mili, svojom snagom me zakrili....»

(Zlata Gilja dipl theolog.
Vjera i djela, portal kat. teologa (2020))

OZANINE STRANICE

Bl. Ozana Kotorska: Djevica iscijeliteljica

Rimska poslovica kaže »zdrav duh u zdravom tijelu«. Time se želi reći da je zdravlje nešto što svi žele posjedovati u punini, biti zdravi što duže kako bi, obdareni zdravljem, mogli provoditi život s punim intenzitetom, a ne tek životariti.

Na taj će način zdrav čovjek biti u većoj mogućnosti ostvarivati život ne planove i programe bez ometanja, bez bojazni da mu na putu stoje velike i katkada nesavladive zdravstvene teškoće i zapreke. Ako se zdravlje promatra s biblijskoga gledišta, valja reći da Sveti pismo ne dopušta nikakvo sužavanje pojma zdravlja.

Bog nije ljude stvorio samo za tjelesnu sposobnost ili za bilo kakav niži cilj, nego da ih osposobi i da u vjernoj službi njegove ljubavi jedni prema drugima budu slika i prilika njegove ljubavi i spasonosne pravednosti te da to sve više i više postaju. Stoga, cijelovit opis ljudskoga zdravlja uključuje tjelesnu, duševnu i duhovnu dimenziju zdravlja. Usprkos velikoj želji da bude što zdraviji, čovjek se često susreće s raznim bolestima koje nasrću na njegovo fizičko i psihičko zdravlje.

Nije na odmet prisjetiti se biblijske poruke: »Sve što čovjek ima dat će za život« (Job 2, 4.).

Tim se riječima želi reći da razne bolesti čovjeka ometaju da normalno živi i ostvaruje smisao svog života. Imajući to u vidu, lakše ćemo shvatiti golem čovjekov napor da sačuva svoj život u što boljem zdravlju.

Iz tog trajnog nastojanja da sačuva kvalitetu života i zdravlja, da ukloni ili bar umanji jačinu bolesti, kod čovjeka se pojavila potreba da ne prestano posiže za raznim sredstvima liječenja i pronalazi načine da to postigne.

Citajući evanđelja često ćemo naići na mesta u kojima se govori o Kristu kao liječniku koji svojim čudotvornim postupcima vraća ljudi iz smrti u život: mladić iz Naima (Lk 7, 11-17), Lazar (Iv 11, 43-44), kći Jairova (Mt 9, 23-24; Mk 5, 40-41), ili vraća izgubljeno zdravlje ljudima: žena bolesna od krvarenja (Mk 5, 25-34), opsjednuti iz Gerase (Mk 5, 1-20), deset gubavaca (Lk 17, 11-19). Ali Krist nikako ne prihvata uvriježeno mišljenje židovstva onoga vremena da je bolest kazna za grijeha bilo osobne bilo grijeha roditelja.

O tome govori evanđelist Ivan u evanđelju: »Prolazeći ugleda čovjeka slijepa od rođenja. Zapitaše ga njegovi učenici: 'Učitelju, tko li sagriješi, on ili njegovi roditelji te se slijep rodio?' Odgovori Isus: 'Niti sagriješi on niti njegovi roditelji, nego je to zato da se na njemu očituju djela Božja' (Iv 9, 1-3).« Kod svih svojih čudesa Krist traži vjeru kod onoga koji traži njegovu pomoć: »Hrabro, kćeri, vjera te tvoja spasila« (Mt 9, 22; Mk 5, 34).

Isus hvali stotnikovu vjeru: »Kažem vam, ni u Izraelu ne nađoh tolike vjere« (Lk 7, 9). Apostole kori zbog nedostatka vjere nakon stišavanja

oluje na moru: »Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?« (Mk 4, 40).

Ozana, nadahnuta porukama ovih biblijskih tekstova s puno vjere u Gospodina, bila je uvjereni da se molitvom upućenom Kristu liječniku mogu postići razne milosti za duhovne i tjelesne potrebe.

Imala je na pameti Kristove riječi: »Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu koji kuca otvorit će mu se« (Mt 7, 7-8). Upravo bi se zato u svim prilikama, kada god bi se radilo o nekoj duhovnoj ili tjelesnoj potrebi, Ozana najprije molitvom utekla Gospodinu sa žarkom vjerom i nepokolebljivom nadom da će biti uslišana.

Znala je da medicina, pa i ona najbolja, ima svoje granice, koje čovjek svojim znanjem i umijećem ipak ne može prijeći: »Ljudima je nemoguće, ali ne Bogu! Ta Bogu je sve moguće!« (Mk 10, 27). Kada je riječ o bolestima, zbog kojih su ljudi dolazili k njoj tražiti pomoć, obično se navode tri slučaja čudesnih Božjih uslišanja po zagovoru naše blaženice za njezina života.

Po zagovoru kotorske blaženice Bog dijeli milosti čudesnih ozdravljenja. Navest ćemo samo neke.

Oboljela Margareta Bembo, supruga providura Paola Cappella. Kad joj liječnici nisu mogli ni u čemu pomoći, njezin se suprug obratio pokornici Ozani. Ovdje je riječ o gotovo jednako slučaju opisanom u Markovu evanđelju: »A neka je žena dvanaest godina bolovala od krvarenja, mnogo pretrpjela od pustih liječnika, razdala sve svoje i ništa nije koristilo; štoviše, bivalo joj je sve gore.

Čuvši za Isusa, priđe mu među mnoštvom odostraga i dotakne se njegove haljine. Mislila je: 'Dotaknem li se samo njegovih haljina, bit ću spašena.' I odmah prestane njezino krvarenje te osjeti u tijelu da je ozdravila od zla« (Mk 5, 25-29). Ono što nisu mogli postići liječnici kod providurove

Slika nepoznatog autora iz 18. stoljeća s likovima sv. Margarete Ugarske i bl. Ozane Kotorske, župna crkva sv. Mihaela u Piesportu, Mosel, biskupija Trier u Njemačkoj.

žene Marije, to je uspjelo našoj blaženici žarkom molitvom upućenom Kristu liječniku.

O jednom drugom ozdravljenju, koje se zbilo po zagovoru bl. Ozane, a koje je inače zapisano u knjizi procesa za Ozaninu beatifikaciju, anonymi kioničar iz 18. stoljeća piše: »Doveli nekog slijepca, koji se zvao Marko iz Perasta, a bio je slijep više godina, do prozorčića blaženice. On se preporuči njezinim molitvama, a ona mu reče da podje do obližnje crkve sv. Tripuna (kotorska katedrala) i tamo blagoslovljrenom vodom opere oči, što on odmah učini i progleda.

Kad su mu pokazali mjesto gdje je stanovaла Hozana, povrati se da joj se zahvali na primljennom dobročinstvu.« Iako je ova Božja službenica u poniznosti skrivala milosti koje joj je Bog podjeljivao, ipak je bolesnike koji su se utjecali njezinim molitvama poticala da od Boga očekuju svoje ozdravljenje. Katkada im je davala koriđenje od drveća za čaj, a katkada obične i jednostavne trave. Oni su većinom, na veliko čuđenje liječnika i kirurga, ozdravljali.

Posebno je zanimljivo ozdravljenje Ivana Antuna, nadbiskupa talijanskoga grada Barija, pod čiju je jurisdikciju u Ozanino vrijeme spadala Kotorska biskupija. Spomenuti je nadbiskup teško obolio. Ležao je u dominikanskom samostanu, primio sakramente umirućih i pripremao se na smrt. Neki ga kotorski dominikanac upozori da kraj samostana živi pokornica Ozana i kako bi bilo dobro da joj se uteče za pomoć.

Nadbiskup pošalje blaženici svoga tajnika s molbom da ga preporuči Bogu. Ozana poruči da nadbiskupu pomažu noge i prsa uljem iz svjetiljke koja gori pred oltarom sv. Vinka Fererskoga u crkvi sv. Nikole i da će ozdraviti. Nadbiskupova pratnja to učini i nadbiskup Ivan Antun odmah osjeti olakšanje. Sutradan ustane posve zdrav te je slavio euharistiju u crkvi sv. Pavla i osobno se zahvalio blaženici.

Kada se vratio u Italiju, poslao je kao uspomenu na svoje ozdravljenje nekoliko čestica kostiju svetih mučenika za crkvu sv. Pavla, a crkvi sv. Nikole za stavu sa slikom sv. Vinka Fererskoga i nešto oltarnog nakita. Bog je i nakon Ozanine smrti, a po njezinu zagovoru, dijelio

razne milosti onima koji su joj se utjecali za pomoć, pa tako i ozdravljenja koja spominju stariji životopisci.

Od tih ozdravljenja spominjemo samo dva. Andelika Bisanti bila je teško oboljela, tako da se svaki čas očekivala njezina smrt. Dominikanac iz samostana sv. Nikole, koji ju je u bolesti tješio, donio joj je blaženičin kostrijet i položi ga na nju. Poslije nekoliko trenutaka bolesnica je osjetila neko olakšanje i prije noći ustala zdrava iz kreveta te nakon toga proživjela mnogo godina.

Jedinica kći vlastelinke Marije Gučetić iz Dubrovnika bila je oslijepila na oba oka zbog boginja. Majka je potrošila mnogo novaca, ali kćeri nije našla lijeka. Upozorili su je da se uteče zagovoru blažene Ozane. Došla je s kćerkom u Kotor. Povela je dijete u crkvu sv. Pavla i isprosi dozvolu da joj kćerka poljubi kostrijet i Ozanine svete moći.

Čim se djevojčica dotaknula blaženoga tijela, na očigled prisutnih progleda. Majka je u znak zahvalnosti dala izraditi srebrni zavjetni dar i objesila ga je o sarkofag.

U Arhivu franjevačkog samostana sv. Klare u Kotoru nalazi se molitva bl. Ozani Kotorskoj od neke Sime Beroš iz Bratuša koja moli za svoje ozdravljenje i za ozdravljenje svoje majke. Pisemo je zanimljivo te ga stoga objavljujem u cijelosti za Ozanine štovatelje u Kotoru i šire.

Tekst molitve glasi: »Molim vaše veličanstvo i mogućnost. Mila svetica Ozana, čula sam za vašu svetost da ste tako mogući i da mnogi svijet ozdravljate od bolesti. Zato se i ja vama preporučujem da, ako bi bilo moguće i ako budem dostoјna od Boga i od vas, da biste mi, mila svetice, vi javili na koji način za moje ozdravljenje.

Evo ima 5 godina da se mučim po doktorima, ali sve mala korist: nema potpunoga zdravlja. Ali mi je od svetačke strane znati da mi je bolest od neprijatelja bačena. Zato, ako bi bilo moguće na koji način da mi se javite hoće li se riješiti moja bolest, ili ako bi moguće bilo, ja bih se vama u svima nevolja ma utekla. Mila sveta Ozana, ukaži svoju milost naprama ovoj nevoljnog grešnici koja trpi sve bijede i nevolje.

Mila svetice, otkada sam ja na noge bolje, onda mi majka ne vidi a sada u krevetu već 7 mjeseci, koji dan bolje, koji gore isto kao i ja, i ako bi bila ta sreća od Boga i vaše mogućnosti, eto onda bih znala da ste svečana i moguća na ovome svijetu: isto tako otkada sam čula (za vas) svaki dan molim 3 Zdravomarije na čast Majke Božje i svete Ozane za moje zdravlje, a majka za se isto danomice.

Smiluj se meni i mojoj materi, ej mila svetice, ukaži svoju milost i da se ta raširi po cijelome svijetu. Sada, mila svetice, primite mili pozdrav od mene i moje majke. Zbogom. Bog. Sima Beroš.«

(Izvor: M. Biškup, *Blažena Ozana Kotorska* (1493.-1565.). Razmatranja o prvoj hrvatskoj blaženici s kratkim ikonografskim dodatkom, Zagreb, DNI, 2007., str. 61-67.)

OZANA

Na smrznutom nebu bljesak,
Maleno dijete, u ruci mu ljiljan.
Na ledenoj planini djevojka uz ovce
hukuć promrzle prste grie.

Dotakni ljiljan, djetešće zovne,
Ne boj se, blažen onaj koji ime
Čista ti je dao, dotakni ljiljan, ljepota
tvoja njegovu nadmašuje.
Dodi, dotakni, nevinost duše ti
toplinoz če zasvirati.

Katarina djeva čista, što i ime joj govori,
Dotakne ljiljan toplinu oko srca osjeti.
Hvala ti, Spasitelju, na posjeti,
hvala, rado bih samo tebi,
ali i roditeljima moram služiti.

Čista djeva ocu i materi služila,
uz ovce vez vezla, dragog Boga pitala:
Reci, Oče, zar si me za službenicu odabral?
Daj mi znak, ako milošću svojom si me pomazao.

I opet je led planinu okovao,
smrznuto nebo munja je parala.
Isusu kruna trnova krvave rane
na čelu ostavljala.

Evo me, Bože! Tvoja sam,
moja malenkost sluga će
potrebitima biti.
Na pomoć svakome imenom Čista,
čista ču ostati, a Pomoć,
Ozana imenom ču se zvati.

Katarina Zadrija

O autorici pjesme

Katarina Zadrija objavljuje književne radove u časopisima i zbornicima književnih susreta i recitala na kojima sudjeluje. Dobitnica je nekoliko književnih nagrada. Članica je *Matrice hrvatske i Hrvatskog sabora kulture*. Objavila je zbirku poezije na vrbovečkoj kajkavštini *Povele rouže* (2018.). Pjesma Ozana, objavljena je u zborniku »Biseri u zvijezdama«, 12. Susreta hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva »Stjepan Kranjčić« 2020. Upravo je u tisku.

KRONOLOŠKE ZABILJEŠKE IZ TAJNIŠTVA KONGREGACIJE

Drage sestre, evo najvažnijih zbiranja u ovih nekoliko proteklih mjeseci.

8. KOLOVOZA – svetkovina sv. Dominika svečano je proslavljena u svim našim zajednicama. Izdvojiti ću samo neke. U Zagrebu, u Samostanu bl. Hozane euharistijsko slavlje predslavio je o. Slavko Slišković, provincial, uz asistenciju domaćeg župnika vlč. Ivana Filipčića. U Šibeniku u Samostanu Gospe od Ružarija euharistijsko slavlje je predslavio šibenski biskup mons. Tomislav Rogić u zajedništvu s umirovljenim biskupom mons. Antom Ivasom i devetoricom svećenika. Sestre u Subotici su proslavile svoga Utjemeljitelja i zaštitnika samostana. Svečano euharistijsko slavlje je predslavio vlč. Tomislav Vojnić Mijatov, mladomisnik, uz koncelebraciju župnika vlč. Ištvana Palatinuša, preč. Bele Stanetića i fra Zdenka Grubera.

27. KOLOVOZA – s. Natalija Cindrić je obranila svoj završni rad s temom »Hrvatska narodna jela kao dio kulturne baštine« na Pučkom otvorenom učilištu Žižić u Splitu i tako stekla zvanje kuhar.

28. KOLOVOZA – U Samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku održana je 8. sjednica Vrhovnog vijeća.

31. KOLOVOZA – U zajednicu je došla nova kandidatica, Ana Ćurić iz Žepča.

2. LISTOPADA - U Korčuli je svečano proslavljena svetkovina zaštitnika Kongregacije svetih Andjela čuvara. Misno slavlje je predslavio fr. Jozo Čirko u koncelebraciji s fr. Markom Bobašem. S. Jana Dražić i S. Manes Puškarić obnovile

su privremene zavjete na godinu dana, a s. Milena Filipović je proslavila 50 godina redovništva.

3. LISTOPADA – S. Irena Lušo je otputovala za Zagreb gdje je upisala Teološko-religijske znanosti na Katoličko bogoslovnom fakultetu i Socijalnu pedagogiju na Edukacijsko-reabilitacijskom fakultetu.

6. LISTOPADA – s. Ana je sudjelovala u emisiji *Pozvani i poslani* na Hrvatskom katoličkom radiju.

7. LISTOPADA – U Samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku svečano je proslavljena svetkovina Kraljice svete Krunice, zaštitnica šibenskog samostana. Večernju sv. misu predslavio je šibenski biskup u miru mons. Ante Ivas.

7. LISTOPADA – sestre dominikanke Kongregacije Svetih Andjela čuvara pridružile su se molitvi krunice s cijelom dominikanskom obitelji po preporuci Učitelja Reda fra Gerarda Timonera

15. LISTOPADA – Časna Majka s. Jaka Vuco sudjelovala je na Skupštini Hrvatske redovničke konferencije. Tom prigodom o. Slavko Slišković, provincial HDP, izabran je za predsjednika Hrvatske redovničke konferencije, a s. Antonija Matić imenovana je voditeljicom Povjerenstva za (pred)školski odgoj u ustanovama koje vode redovničke zajednice ili su u njihovu vlasništvu.

16. – 18. LISTOPADA – Održani su Dani kongregacije u Samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu. Zadnjeg dana susreta proslavljena

je 50. obljetnica zavjeta s. Marine Pavlović i s. Snježane Turbić i 60. obljetnica zavjeta s. Franiće Mravak, s. Metode Alajbeg i s. Maje Lovrić. S. Mirka Vareškić i s. Brigita Stantić svoje su obljetnice proslavile svaka u svojoj zajednici.

14. STUDENOGA – U Samostanu bl. Hozane Kotoriske održana je 9. sjednica Vrhovnog vijeća.

23. STUDENOGA – U zajednicu u Korčulu je stigla nova kandidatica, Antonija Šutalo iz

Sarajeva. Prije dolaska u Korčulu provela je mjesec dana u Zagrebu, u samostanu bl. Hozane.

4. PROSINCA – Održan je susret s Framom Metterize, u župi sv. Jeronima u Šibeniku na temu »Moj Bog.« Susret je animirala s. Manes Puškaric u sklopu promocije za duhovna zvanja.

8. PROSINCA – S. Natalija Cindrić obnovila je svoje privremene zavjete u Dubrovniku, u crkvi sv. Križa.

Naši pokojnici:

- 18. kolovoza** – s. Borislava Malagurski
- 23. kolovoza** – Tomislav Jagnjić, nećak s. Vjere i s. Fidelis
- 31. kolovoza** – Jelisaveta Kirola Ostrogonac, sestra naše sestre Alfonse
- 3. rujna** – Petar Zebić, brat s. Beate
- 30. rujna** – Luca Vareškić, nevjestica s. Mirke
- 5. studenoga** - o. Jozo Mravak OP, brat s. Jasenke
- 4. prosinca** – Milica Sučić, majka s. Ljubomire
- 4. prosinca** – Jozo Maglica, brat s. Katarine

DUHOVNE VJEŽBE

ZAGREB

3. do 9. siječnja

voditelj: p. Slavko Slišković, OP

KORČULA

5. do 11. travnja

voditelj: p. Ivan Marija Tomić, OP

Premještaji:

- s. Marta Turi iz Korčule u Split, Samostan sv. Katarine
- s. Aurelija Barišić iz Splita u Dubrovnik, Samostan sv. Križa
- s. Natalija Cindrić iz Korčule u Dubrovnik, Samostan sv. Križa
- s. Josipa Otahal iz Dubrovnika u Korčulu
- s. Dolores Matić iz Dubrovnika u Split, Samostan sv. Katarine Sijenske
- s. Ljubica Jurić iz Šibenika u Zagreb, Samostan Kraljice sv. Krunice
- s. Nada Ivanković iz Zagreba u Suboticu

OBLJETNICE ZAVJETA 2021.

60. obljetnicu slave:

3. listopada - s. Gracija Radošević, s. Diana Baćak, s. Terezina Doždor i s. Regina Vučić

Sažetak 8. sjednice Vrhovnog vijeća

Osma sjednica Vrhovnog vijeća održana je u Šibeniku, u Samostanu Gospe od Ružarija 28. kolovoza 2020. na sjednici su donijete odluke;

- s. Nada Ivanković će dobiti premještaj u Suboticu zbog pomoći sestrama i zdravstvenog stanja sestara u samostanu u Subotici.
- S. Ljubica Jurić će poći kod braće dominikanca u Kontakovu, Zagreb.
- S. Zorani Kadić je produžen novicijat.
- Potpisana je suglasnost gradu Pregradi za uređenje planinarsko-poučne staze koja će prolaziti jednim dijelom kroz zemljište koje je u vlasništvu Kongregacije.
- Iduće godine Dominikanski Red obilježava

800. obljetnicu smrti sv. Oca Dominika. Proslava će trajati od 6. siječnja 2021. do 6. siječnja 2022. Tema proslave jubileja glasi: »Za stolom sa sv. Dominikom.« Kroz tu godinu posebno ćemo se pripremati, č. Majka će u Ave Mariji napisati odluke i prijedloge slavlja.

- U tom duhu odlučeno je da voditelji duhovnih vježbi iduće godinu budu dominikanci, kako bismo i na taj način obilježili obljetniku.
- Dani Kongregacije će se održati ako ikako bude moguće s obzirom na epidemiološku situaciju i mjere u zemlji.

Sažetak 9. Sjednice Vrhovnog vijeća

Deveta sjednica održana je u Zagrebu, u Samostanu bl. Hozane Kotorske, 14. studenog. 2020.

Na sjednici je odlučeno:

- Nakon čitanja molbe i izvješća, s. Natalija Cindrić je pripuštena na obnovu zavjeta. Ona će obnoviti zavjete 8. prosinca u Dubrovniku, u crkvi sv. Križa. Na to će slavlje obnove doći učiteljica s. Ana-Marija Martinović i to par dana prije zavjeta. Doći će također i č. učiteljica s. Mihaela Viher s novakinjom i kandidaticama.
- Novakinja s. Zorana Kadić će na neko vrijeme ići u Pregradu, kao pomoć sestrama.
- Nakon što je otkazano putovanje č. Majke i s. Marine u Kanadu, sestre Mirka i Ivana obavljaju radnje potrebne u smislu sređivanja

dokumentacije, prodaje stana i povratka u domovinu.

- Nakon isteka mandata s. Fidelis u Samostanu sv. Katarine Sijenske, ponovno je s. Fidelis izabrana za prioru, s. Pavla Negovec za potprioru, s. Dolores Matić za ekonomu, a s. Jelka Barišić za savjetnicu.
- Potpisana je ugovor kupoprodaje i zamjene nekretnina. Kuća u Hvaru je zamijenjena za kuću u Šibeniku uz nadoplatu koja će se ostvariti nakon što to bude stvarno moguće učiniti, jer papirologija ne dopušta upisivanje naše nekretnine na Hvaru na novog vlasnika. Razlog je pravne naravi i nije do kupca ni do prodavatelja, nego do knjiga koje još nisu na tom dijelu Hrvatske katastarski uređene.

*Svim sestrama i čitateljima AM želim sretan i radostan Božić
i blagoslovom punu Novu Godinu 2021.*

s. Barbara Bagudić, vrh. tajnica

Sabrale, prevele i priredile s. Slavka Sente i s. Jana Dražić

PORUKA UČITELJA REDA, FR. GERARDA F. TIMONERA

Uz svetkovinu sv. oca Dominika, Učitelj dominikanskog reda fr. Gerard Francisco Timoner III, uputio je članovima dominikanske obitelji poticajno pismo.

Christus in vobis, spes gloriae (Kol 1,27)

Draga braćo i sestre,

O Spem Miram! Divne l' nade! To je naš himan sv. Dominiku, ocu i prvom bratu našega Reda.

Uobičajene slike koje bude nadu su novorođeno dijete, sjajna zora, cvijeće i plodovi proljetnog vremena, prikazi novog života i novih početaka. Možda bi u ovo doba globalne pandemije odgovarajuća slika nade bila provjereno cijepivo protiv COVID-a 19! Stoga bi se drugima moglo činiti čudnim da naša pjesma nade komemorira trenutak kad je Dominik napuštao ovaj svijeta, trenutak kada braća imaju suze na očima umjesto osmijeha na usnama – *O spem miram quam dedisti mortis hora te flentibus*. Dominik je pobudio nadu u njihovim srcima jer je obećao da će nastaviti biti od pomoći braći i sestrama, za-vjetovao se da će za nas posredovati i tako prebitati s nama po svojim molitvama. Ali to je samo jedna strana priče. Prisutnost braće koja mole u trenutku njegove smrti morala je i Dominiku uliti nadu. U tom posljednjem trenutku ljudske konačnosti, Dominik nije bio sam. **Prisutnost braće i Dominikova obećana prisutnost onkraj smrti pružila je svakome od njih nadu i utjehu.** »Latinska riječ *con-solatio*, ‘utjeha’.... pretpostavlja biti s *drugim* u samoći, tako da ona prestaje biti samoća« (Spe Salvi, 38).

Karantena i izolacije koje smo doživjeli ili nastavljamo doživljavati u različita vremena i

na razne načine prijetili su donošenjem očaja i otuđenja. Činilo se da proturječe našem pastoralnom nagonu da budemo s ljudima. Ali primjenili smo te mjere poradi čvrstih znanstvenih i etičkih razloga. Pa ipak, čak i uz ova ograničenja, drago mi je čuti o kreativnim načinima kojima smo pokušali »biti zajedno« i biti »s našim ljudima«. Sigurno da nema zamjene za osobnu nazočnost, ali smo našli druge načine da drugima budemo prisutni. Mi smo se u Generalnoj kuriji uspjeli sastati s provincijalcima iz svih regija, regensima studija i nekim povjerenstvima bez poteškoća sa sigurnosnim provjerama u zračnim lukama!

Naši profesori i studenti završili su akademsku godine putem virtualnih sredstava. Za mnoge naše obrazovne ustanove slijedeći će semestar biti provedba kombiniranog sustava učenja, tj. kombinacija osobne i virtualne prisutnosti na predavanjima. U jednom samostanu sveučilišnog kampusa video sam fotografiju braće koja su davala sve od sebe da svi ladaju ‘Blackboard’ sustav za vođenje učenja. Herojska nastojanja ovih profesora (od kojih neki nisu tako mladi) da postanu kompetentni »digitalni migranti« poradi učenika znak su nade!

Postoje braća koja su hrabro ušla u opasnost od zaraze brinući se za bolesne, pridržavajući se potrebnih mjera predostrožnosti kako bi se spriječio prijenos virusa u njihovim zajednicama.

Naša braća u samostanu Santa Maria Maggiore ovdje u Rimu, nastavila su kao zbor isповједnika slaviti sakrament pomirenja čak i tijekom prve faze ograničenja. Fr. Chris Gault, liječnik prije nego što se pridružio Redu, dobio je dozvolu od nadređenih da se privremeno vrati u medicinsku praksu pružiti ruku pomoći iscrpljenim liječnicima koji liječe bolesnike Covid-a 19. Ima i braće i sestara koji su putem telefonskog savjetovanja ponudili riječi ohrabrenja i nade. Bio sam u telefonskom razgovoru s fr. Brunom Cadoréom na njegov rođendan prošloga 14. travnja kada mi je pažljivo rekao kako bi morali završiti naš razgovor jer će, kao volonter savjetnik, uskoro primati pozive preusmjerene na savjetodavnu telefonsku liniju u Francuskoj. Većina braće i sestara propovijedala je i molila s ljudima putem različitih digitalnih inicijativa. **Doista, trenuci krize mogu postati prigode milosti i trenuci kreativnosti.** Bilo je to u vrijeme talijanske kuge (1629.-1631.) kada je fr. Timotej Ricci († 1643.) uspostavio *Bussola del ora perpetua del Rosario* u dominikanskom samostanu u Bologni 1629. godine.¹ Pobožnost Vječnog ružarija rođena je usred kuge. Svima sam vam zahvalan što ste nam se pridružili u Međunarodnoj krunici dominikanske obitelji 29. travnja 2020. u organizaciji fr. Lawrencea Lewa, Generalnog promicatelja krunice.

Naša braća iz cijelog svijeta objavila su teološka i biblijska razmišljanja o različitim aspektima pandemije, liturgijske vodiče za proslavu Vazmenog trodnevlja kod kuće, smjernice za sigurno i dostoјno slavljenje sakramenata itd. Podsjetimo se što je fr. Timothy Radcliffe napisao u knjizi *The Wellspring of Hope*²: »Proučavanje je samo po sebi čin nade, budući da izražava naše uvjerenje da postoji smisao za naše živote i za patnje naših ljudi. I ovo nam značenje dolazi kao dar, riječ nade koja obećava život.« Intelektualno poslanje Reda i njegovo poslanje

propovijedanja *Veritasa* važan je protutrov još jednoj pogubnoj pandemiji - lažnim vijestima i polu-istinama koje su zapravo polu-laži.

Vi ste, draga braćo i sestre, znak nade za Crkvu i ljudsku obitelj dok nastojite nahraniti »gladi« pojačane pandemijom: glad za euharistijom (i sakramentima), glad za solidarnošću i suošjećanjem, glad za hranom i pićem. Postoje članovi Dominikanske obitelji koji su prikupljali sredstva za potrebe bolesnih i onih koji za bolesne skrbe. Naša braća i sestre u mnogim zemljama trude se ublažiti patnje uzrokovane pandemijom i, kao konkretno u Brazilu, razaznati socijalne boljke koje pogoršavaju širenje zaraze.

Izgubili smo braću i sestre u ovoj pandemiji. U »normalnim« vremenima okupljamo se oko kreveta umirućeg člana. Jedan je mladi brat posvjedočio kako je tužan i šokiran jer nisu mogli reći zbogom bratu koji je umirao u bolnici. Naša su srca rastrgana tom mišlu da smo prije bili u mogućnosti biti prisutni umirućima i njihovim srodnicima; dok sada nismo u stanju učiniti isto za brata i sestruru zbog medicinskih ograničenja. Ipak ostajemo u nadi. Nada je utemeljena u sigurnosti da nas Bog nikada neće napustiti. Ona je jamstvo da Bog ostaje u »otajstvima radosti, žalosti, slave i svjetla« naših života. Jedan je svećenik ožalošćenoj obitelji ubijenog tinejdžera kazao: »Ako želite znati gdje je Bog kada nam se događaju ovako tragične stvari, mogu samo reći da je tu te da s vama plače, trpi i umire.« Papa Franjo nas podsjeća: »Nada ne istječe, jer se temelji na vjernosti Božjoj. *Nada je Krist u nama* (Kol 1, 27).

O *Spem Miram!* Dominik je odvažno obećao da će nam biti koristan jer je imao veliku nadu da će biti bliže Kristu, u zajedništvu blaženih. Iduće ćemo godine proslaviti osamstotu obljetnicu tog obećanja. Poteškoće s kojima se trenutno susrećemo navele su nas da ponovno revidiramo plan koji smo poslali u siječnju 2020., te se nadamo da ćemo uskoro dostaviti revidirani.

¹ Viliam Štefan Dóci OP, *Die seelsorgliche Tätigkeit der Käschauer Predigerbrüder. Ein Dominikanerkonvent im Ambiente von Pfarrei, Stadt und Staat im 18. Jahrhundert*, Berlin-Boston 2018, str. 113 (Viliam mi je dao engleski prijevod).

² hrv. prijevod: Izvor nade

Vaš brat,
fr. Gerard Francisco Timoner III, OP
Učitelj reda

Čestitka č. Majke Jakice

Drage moje sestre,

ne mogu se ove večeri oteti dojmu slike koju gledamo i na kojoj prepoznajemo dragi lik svetog Dominika. Sadržaj slike je bogat da ga je teško i nabrojati, ali probat ću...

- ✓ blagi pogled
- ✓ čisti stav
- ✓ ponuda - Knjiga i šiljan
- ✓ iskorak
- ✓ krunica o struku
- ✓ cjelovito/svečano odijelo
- ✓ urednost i centriranost prostora u kojem se nalazi
- ✓ ruđlavi i čvrsti pas
- ✓ živo i nježno bilje
- ✓ kuća za stanovanje
- ✓ oblačno i čisto nebo
- ✓ razigrani i skladni anđeli
- ✓ zastor koji prekriva dio neba
- ✓ ruže...

Ne znam koliko, trebalo bi dosta vremena i prostora da bi se moglo nabrojiti sve! Ali ako uspijemo o jednom, dva, tri, detalja malo dublje promisliti, uvidjet ćemo koliko je umjetnik proučavao život Dominikov da bi ga mogao ovako vjerno oslikati!

Kakvog bi ja Dominika naslikala, opisala?

Drage moje, neka u našim srcima gori vatra ljubavi prema Isusu
kakvu je imao i sveti Dominik!

Možda nećemo moći moliti koliko i on, možda nećemo znati slagati riječi
kao on, možda nećemo biti ustrajne kao on,
ali dajmo sve od sebe!

Dajmo ono što nam je On već unaprijed dao.

Dajmo Bogu hvalu svojim životom u svim treptajima srca i duha!

Neka naša revnost i ljubav nikada
ne dođe na manje od Dominikova primjera!

U ljubavi čestitam svima skupa i svakoj posebno
svetkovinu svetog oca Dominika!

vaša s. Jakica

DEVETNICA SV. O. DOMINIKU

(s. Katarina Maglica, 2020.)

Prvi dan – DOMINIK, DAR DUHA CRKVI

Vjetar puše gdje hoće; čuješ mu šum,
a ne znaš odakle dolazi i kamo ide.
Tako je sa svakim koji je rođen od Duha.
(Iv 3,8)

Pojavio se čovjek rođen od Duha imenom Dominik – Gospodnji. On je dar Duha Crkvi; ne samo Crkvi 13. stoljeća, nego Crkvi koju vrata paklena neće nadvladati dovijeka.

Vrlo rano je Dominik osjetio poticaje Duha u svom životu. Otvarao im se ne sluteći kamo će ga Duh odvesti. A Bog ga je izabrao za djelo blagovjesničko. To djelo u Crkvi živi već 800 godina u svjedočenju njegovih sljedbenika u Dominikanskom redu.

Već od malih nogu Dominik je pokazivao osobite znakove pobožnosti, smisla za pokoru i žrtvu, ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Kad je postao svećenik često je putovao sa svojim biskupom po Francuskoj. Pomno je pratilo zbivanja u Crkvi. Crkva se rušila. Trebala je obnovu. U njoj su nicali razni pokreti duhovne obnove koji su željeli ostvariti i živjeti istinske evanđeoske vrednote. Ali zbog nedovoljne poučenosti često su zastranjivali.

Kaže apostol Pavao u Poslanici Rimljanim:

*Ali kako da prizovu onoga
u koga ne povjerovaše?
A kako da povjeruju u onoga koga nisu čuli?
Kako pak da čuju bez propovjednika?
A kako propovijedati bez poslanja?*
(Rim 10,14-15)

U ono vrijeme su samo biskupi imali vlast poучavanja – propovijedanja, ali često to nisu najsvajesnije i najuspješnije izvršavali. Dominik je uvidio da su za to potrebni ljudi koji će se svim bićem posvetiti toj službi. Sve jasniji mu je bio poticaj Duha da osnuje zajednicu braće koji će se posvetiti poslanju propovijedanja. Dominik nije okupljaо istomišljenike da žive za sebe

nego za Crkvu; nije okupljaо braću da mu prave društvo nego da zajedno lakše izvrše poslanje primljeno od Duha.

Drugi dan – RIJEČ BOŽJA

*Tvoja riječ nozi je mojoj svjetiljka
i svjetlo mojoj stazi.* (Ps 119,105)

Božja riječ je svjetlo nama ljudima, upisana u naša srca ne perom nego Duhom Boga živoga. Božja riječ je zapisana u Bibliji, a Biblija je knjiga Duha. Biblija je pismo Božje napisano nama ljudima, miljenicima njegovim. Napisana je Duhom koji je ljubav Oca i Sina.

Dominik je bio sluga Riječi. Pred njom se klanjao, o njoj razmišljao. Riječ je molio i slavio. Ona je bila svjetiljka njegovim bosim nogama koje su toliko propješačile u želji da svjetlo Riječi obasja one što sjede u tami.

Dominik je razmatrao živu Riječ – Riječ Osobu – Isusa Krista. Promatrao je Isusov lik u Evanđeljima. Posebice je volio Matejevo evanđelje i Pavlove poslanice. Njih je uvijek nosio sa sobom i znao ih napamet. U apostolu Pavlu i njegovim pismima nalazio je poticaj za svoj apostolski rad.

*Traži se dobra riječ,
dovoljno plodna da iz nje
može niknuti ljudsko srce
dovoljno tiha da se nemetljivo
može primaknuti svakom jecaju
dovoljno malena da može proći
i kroz zatvorena vrata i zidove
dovoljno svjetla da otopi kamen
najcrnje noći
dovoljno hitra da ne zakasni za ovaj tren
dovoljno nježna da ne pozlijedi
ni najživlju ranu
dovoljno snažna da svježa
stigne onkraj pustinje
dovoljno skromna da ne odabire
na koji će prag
dovoljno prostrana da obuhvati
i suprotne obale.
Ako je netko pronađe, neka je podari drugima.
Osim toga, traži se netko tko će, ne nalazeći
dovoljno dobru riječ, sam postati dobra riječ.
(S. Lice)*

Božja riječ je puna blagosti za siromahe Jahvine. I Dominik je nalazio nadahnuće u toj riječi da blago i odlučno privodi zalutale na put istine; da tješi i hrabri klonule. Dominik je kao propovjednik Riječi primio dar riječi i sam postao dar riječi za druge.

Preblagi Otkupitelju, ti si izabrao sv. Dominika da surađuje s tobom u spasavanju duša. On je tvojom milošću i svojim žarom priveo Crkvi mnoge krivovjernike i mnoge grešnike koji su joj grešnim životom zadavali boli. Šalji, dobri Bože, uvijek novih radnika u svoj vinograd da se trude za tvoju čast i beru plodove vječnoga života.

Moli za nas, sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se: Bože, koji si se udostojao svoju Crkvu prosvijetliti zaslugama i naukom blaženoga Dominika, tvoga priznavaoca, našega oca, daj da njegovim zagovorom ne bude lišena vremenite pomoći i da svagda raste duhovnim napretkom. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Treći dan – STUDIJ

*O dubino bogatstva i mudrosti i spoznanja
Božjega! Kako li su nedokučivi sudovi i
neistraživi putovi njegovi. (Rim 11,33)*

Da bismo otkrili dubine Božjeg otajstva potrebno je Božju riječ ustrajno čitati, o njoj razmišljati, uvijek iznova otkrivati. To je posebno potrebno ako želimo i drugima priopćiti nešto od otkrivenog bogatstva. To je upravo dominikansko načelo: razmatrati, razmišljati Božju riječ i drugima dati plodove svoga razmatranja.

Dominik je od malih nogu bio usmjerjen svećeničkom pozivu. Mnoge godine proveo je učeći – studirajući, što je za običnog svećenika bilo malo neobično. No Bog ga je pripravljaо za veliko djelo. U općoj poplavi krivovjerja Dominik je shvatio da su potrebni ljudi koji će biti dobro upućeni u tajne teologije i sv. Pisma. Osnivajući Red propovjednika veliki naglasak je stavio na učenje.

Učenje je izvor nade. Možemo reći da ovo naše vrijeme oskudijeva nadom. Naš mali, skučeni svijet često nam zadaje strah. Brinemo se samo kako sačuvati goli život, a to nam oduzima snagu i vrijeme koje bismo trebali posvetiti razvijanju duhovne snage u nama.

Učenje nam otvara vidike u prošlost, sadašnjost i budućnost. A time jača našu nadu da naš život i patnje imaju smisla. Učimo iz prošlosti, ponajprije biblijske, odnosno prošlosti izraelskog naroda, kako Bog izabire male i neugledne i po njima izvodi velika i silna djela.

Proučavamo prošlost da bismo otkrili sjeme nezamislive budućnosti. Otkrivamo da naš prividno jadan i neplodan svijet skriva mogućnosti o kojima nismo ni sanjali – mogućnosti da se ostvari kraljevstvo Božje.

Dominik je svojim sljedbenicima ostavio u baštinu trajno učenje. Ono je toliko važno, da su u početcima Reda braća koja su studirala imala svoje sobice; zajednički život i molitva ponekad su bili podređeni učenju. Ali to je poticaj i svim vjernicima u Crkvi: da bismo bili dobri vjernici potrebno je znati, puno znati o Bogu, o vjeri, a onda još više vjerovati. Svijet oko nas traži dobro upućene kršćane, traži svjedoče.

Sveti Dominik nije koračao kroz polja pjevajući samo zato što je bio hrabar i vesele naravi. Godine učenja dale su mu srce oblikovano za nadu. Učimo da bismo mogli podijeliti njegovu radost.

Predobri Isuse, ti si radosno gledao svake noći svetog Dominika prostrta pred tvojim oltarom gdje se klanja tebi u presvetom Oltarskom Sakramantu. On ti je prinosio svoje uzdahe, molitve i djela pokore za dobro Crkve progonjene od njezinih neprijatelja i obeščaćene od njezinih službenika. Zaštiti, molimo te svoju Crkvu zagovorom svetog Dominika od neprijateljskih napada i prijetnji paklenog duha.

Moli za nas, sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se: Bože, koji si se udostojao svoju Crkvu prosvijetliti zaslugama i naukom blaženoga Dominika, tvoga priznavaoca, našega oca,

daj da njegovim zagovorom ne bude lišena vremenite pomoći i da svagda raste duhovnim napretkom. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Četvrti dan – MOLITVA

O Bože, ti si Bog moj, gorljivo tebe tražim! (Ps 63)

Dominik je tražio Boga. Znao je da znanje nije dovoljno i kako ljudska riječ nema snagu mijenjati srca. Dominik je danju propovijedao a noću molio. Razgovarao je s Bogom a zatim drugima govorio o Bogu.

Najčešće je noći provodio u crkvi. Molio je prostrt pred oltarom ili u dubokom naklonu u znak poniznosti pred Kristom, iskazujući štovanje Presvetom Trojstvu ili kajući se zbog grijeха. Bio je duboko ganut Božjim milosrđem i ljudskom bijedom pa je često glasno plakao i bičevao se za pokoru svojih i tuđih grijeha i zauzimao se za spas grešnika. Često je molio pred Raspelom šireći ruke u obliku križa. To je bila posebno žarka i usrdna molitva.

Kad bi ga svladao san, naslonio bi glavu na stepenicu pred oltarom i malo zaspao, a potom opet nastavio molitvu. A danju, putujući od mesta do mesta, često je slao braću pred sobom, a on hodao malo podalje zadubljen u molitvu koju nije nikad prekidao. Za njega je molitva bila najprirodniji odnos s Bogom. Neprestano je bio uronjen u Boga i zato su se na njegovu molitvu događala čudesna ozdravljenja i obraćenja.

U zajedničkoj molitvi s braćom bio je uvijek prvi. Prvi je dolazio u crkvu na molitvu, a braću je poticao da glasno i pobožno mole i pjevaju. Kad je slavio najsvetije otajstvo Kristove prisutnosti – svetu misu – redovito je plakao. Dominikova duša je zaronila u nepregledno more Božje ljubavi koje je bilo skriveno očima običnih ljudi. On je također više od ostalih shvaćao na što je čovjek pozvan i kako je daleko od toga da Bogu odgovori svim srcem. Njegove suze nisu bile izraz slabosti, nego osjetljive i profinjene nježnosti za svako biće. Dar suza nije primio zbog sebe nego zbog ljudi s kojima je živio.

Dominik je mnoge priveo na pravi put svojim propovijedanjem, ali još više svojom molitvom i suzama. Molitvom je pratio svoju braću koju je slao propovijedati. I danas ga njegova braća i sestre svednevice podsjećaju na obećanje dano u času smrti: Vrši, Oče, što si reko', molitvom pomozи nas!

Kao pravi sin Crkve Dominik je vjerno i ođano štovao Mariju. Njoj je povjeravao svoje djelo i svoju braću koja su oduševljeno širila molitvu svete krunice.

Sveti oče Dominiče, ti si kao nagradu za svoje izvanredno ufanje dobio od Boga obećanje da ćeš u svim svojim potrebama biti brzo uslišan. Daj nam takav duh pouzdanja da ne priljubimo svoje srce za vremenita dobra, nego da se njima tako služimo da zaslužimo vječna.

Moli za nas, sveti oče Dominiče.
Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Dopusti, molimo, svemogući Bože, da zaštita blaženoga oca našega Dominika, tvoga priznavaoca, oslobodi nas koje tišti breme naših grijeha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Peti dan – PROPOVIJEDANJE

Kako su ljupke po gorama noge glasonoše radosti koji oglašava mir, nosi sreću i spasenje naviješta. (Iz 52,7)

»Neka redovnici brižno nastoje da Crkva po njima svaki dan sve bolje prikazuje Krista i vjernicima i nevjernicima; Krista, dok ili razmatra na gori, ili navješćuje kraljevstvo Božje mnoštvu, ili dok ozdravlja bolesne i ranjene, ili obraća na bolji život grešnike, ili dok blagoslivlja djecu i čini dobro svima, uvijek slušajući volju Oca koji ga je poslao.« (LG 46)

Oduvijek je bilo u Crkvi muškaraca i žena koji su željeli izbliza slijediti Isusa. Pažljivo su se zagledali u Isusov lik kako ga prikazuju Evanđelja i nastojali svijetu prikazati pojedine crte njegova lika. Zato ima toliko raznolikih redovničkih zajednica.

Ali: »Niste vi izabrali mene, nego sam ja izabrao vas« – kaže Isus. Sam Isus je nadahnucem Duha pozvao određene ljude u različitim prilikama da po njima svojoj Crkvi udijeli posebne darove – karizme.

Dominiku i njegovim sljedbenicima udijelio je dar – karizmu propovijedanja. Kad je Dominik nakon temeljitog studija i žarke molitve krenuo propovijedati njegova riječ je imala silnu snagu. Mnogi koji su bili željni Božje riječi, ali su krenuli krivim putem, vraćali su se pravoj vjeri potaknuti njegovim riječima.

Dominik je bio gorljivi propovjednik, a to je tražio i od svoje braće. Imao je povjerenja u njih i mnogo je od njih zahtijevao. Slao ih je da propovijedaju i osnivaju visoka učilišta. Na samom početku, kad je bilo vrlo malo braće, Dominik ih je poslao dva po dva, kao Isus svoje apostole. Mnogi su mislili da je to propast tek započetog djela.

Ali Dominik je govorio: »Sjeme koje je rastu donosi plod, a ono koje se čuva propada.«

Dominik je imao hrabrosti riskirati, a Duh Sveti pomaže rizična djela, jer je on Duh iznenađenja i nepredvidivosti.

Dominikansko poslanje i danas jest: učiti, istraživati, otkrivati najbolje načine u naviještanju radosne vijesti i tako pripravljati put vjeri ljudi koji su željni Boga.

O dragi sveti Dominiče, ti si bio vatra ljubavi za duhovne i vremenite potrebe bližnjega, te i svojim zagovorom postigao pomoć siromasima, bolesnima zdravlje, a mnogim grešnicima milost obraćenja. Isprosi i nama koji smo toliko siromašni vrlinama i toliko slabi i nepostojani na putu savršenstva da budemo ispunjeni hrabrošću i revnošću, kako bismo svim silama težili kršćanskom savršenstvu.

Moli za nas, sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Dopusti, molimo, svemogući Bože, da zaštita blaženoga oca našega Dominika, tvoga priznavaoca, osloboди nas koje tišti breme naših grijeha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Šesti dan – SIROMAŠTVO

Dozva Isus dvanaestoricu te ih poče slati dva po dva dajući im vlast nad nečistim dusima. I zapovjedi im da na put ne nose ništa osim štapa: ni kruha, ni torbe, ni novca o pojasu, nego da nose samo sandale i da ne oblače dviju haljina. (Mk 6,7-9)

Dominik je već kao mladi student teologije pokazao posebnu osjetljivost na potrebe ljudi u nevolji. Tako je jednom prodao pergamene iz kojih je učio, govoreći: «Kako mogu učiti s mrtvih koža dok živi ljudi umiru od gladi.»

Duhovni pokreti 12. i 13. stoljeća teže povratku evanđeoskom siromaštvu. Međutim, evanđelje im propovijedaju bogati i moćni biskupi i ljudi ne prihvataju takav navještaj. Dominik je shvatio da siromaštvo življeno po evanđelju mora postati način propovijedanja. On odlučuje biti putujući propovjednik – hodočasnik, koji ne zna gdje će spavati noćas ni gdje će jesti sutra.

© Alvarez Perca, O.P.

On je siromah koji nema oslonca ni u čemu i ni u kome. Njegova sigurnost nije u materijalnim dobrima, u zdravlju ili društvenom ugledu, niti u rukama nekog moćnika ovog svijeta.

Dominik se savršeno pouzdaje u Providnost koja zna što nam je potrebno, i potpuno se posvećuje naviještanju kraljevstva Božjega. On je vrlo skroman u hrani i u odijevanju. Nema svoje sobe ni kreveta, jer noći najčešće provodi moleći u crkvi. A njegovo pouzdanje u Providnost tako je veliko da poziva braću u blagovalište iako u kući nema ni komadića kruha. Nakon molitve i blagoslova dva mladića poput anđela donesu kruh i podijeliše ga braći počevši od mlađih. Nikada još nisu jeli tako ukusan kruh. To se nije ponavljalo svakoga dana, ali to je bio dokaz da se Bog brine za svoje siromahe.

Biti siromašan znači biti slobodan, ne vući za sobom ono što zarobljava i opterećuje. Ali to znači i biti solidaran s onima koji žive siromašno i bijedno. Biti siromašan znači svu svoju nadu i sigurnost položiti u Boga.

Jedino siromah može posvjedočiti da je BOG njegovo SVE, i jedino siromah može prihvatiti da BOG bude njegovo SVE.

Sveti oče Dominiče, ti si kao nagradu za svoje izvanredno ufanje dobio od Boga obećanje da ćeš u svim svojim potrebama biti brzo uslišan. Daj nam takav duh pouzdanja da ne priljubimo svoje srce za vremenita dobra, nego da se njima tako služimo da zaslužimo vječna.

Moli za nas, sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Dopusti, molimo, svemogući Bože, da zaštita blaženoga oca našega Dominika, tvoga priznavaoca, oslobodi nas koje tišti breme naših grijeha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Sedmi dan - ZAJEDNIŠTVO

*Gle, kako je dobro i kako je milo
kao braća zajedno živjeti! (Ps 133)*

Redovnička zajednica nije klub ili udruga ljudi koji imaju tek zajedničke interese. Redovnici imaju, doduše, isti cilj, ali nisu sami sebe izabrali. Nisu ni jedni druge izabrali, nego su svi od Boga pozvani i darovani jedni drugima i Crkvi.

Dominik je silnim žarom koji ga je obuzeo i karizmom koju je primio od Duha želio mnoge oduševiti za zanosno naviještanje Kraljevstva. On sam bio je duša zajednice. Bilo je ugodno sresti Dominika. Svjedoci su o njemu zapisali: «Njegovo raspoloženje bilo je veoma ujednačeno, osim kad bi ga neka nevolja uznemirila i potakla na samilost i milosrđe. Vedra uravnoteženost njegove nutrine očitovala se po izrazima dobrote i veselosti lica, jer radost srca čini i lice radosnim. Tom radošću lako je osvajao naklonost sviju. Svima je postao drag već na prvi pogled. Na svim područjima djelatnosti, na putu s pratocima, u kući s domaćinom i ukućanima, među velikima, prinčevima i prelatima – uvijek je znao

hrabriti riječju iznoseći primjere prikladne da dušu slušatelja potaknu na ljubav prema Kristu i na prezir prema prolaznosti svijeta. Svuda se očitovao kao čovjek Evanđelja, riječju i djelom. Danju nitko nije od njega bio ugodniji u društvu braće i drugova na putu, nitko veseliji. Ali u noćnim satima nitko nije bio gorljiviji u bdijenju i molitvama i u najrazličitijim prošnjama.«

Redovnička zajednica je mjesto vjere i ljubavi koja dolazi od Duha a ne od naših ljudskih snaga. Zato zajednica ima silnu snagu da nosi. Redovnik u svakom samostanu ima dom jer su tu njegova braća. Ali zajednica je i mjesto kušnje, mjesto ispita vjere, ljubavi i vjernosti.

Pitali su jednog starog redovnika što se radi u samostanu. Odgovorio je: «O, padamo i dižemo se, padamo i dižemo se, padamo i dižemo se.«

Potrebna nam je okolina u kojoj bismo mogli padati i dizati se, da bi, posrćući, hodili prema obećanom Kraljevstvu.

Izabrani Božji prijatelju, sveti Dominiče, veliki žar ljubavi od djetinjstva je gorio u tvom srcu i s vremenom se razbuktavao. Učini da se ponovno u nama rasplamti i da trajno gori.

Moli za nas, sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Dopusti, molimo, svemogući Bože, da zaštita blaženoga oca našega Dominika, tvoga priznavaoca, oslobodi nas koje tišti breme naših grijeha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Osmi dan - ISTINA

Branitelj – Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, poučavat će vas o svemu i dozivati vam u pamet sve što vam ja rekoh.
(Iv 14,26)

Ako dominikansko poslanje usporedimo s jednim živim bićem onda možemo reći da je propovijedanje srce toga bića. Propovijedanje je početak i cilj; ono je sadržaj jednog dominikanskog poslanja. Ono što daje svjetlo propovijedaju i što njime upravlja jest Božja riječ. Ona je mozak – centar toga poslanja. Dva plućna krila kojima diše ovo biće jesu studij i molitva. Jedno je s drugim povezano i ako zataji jedno u opasnosti je cijelo poslanje.

Kako Božju riječ, studiranu i razmatranu, propovijedati?

Noge koje nose propovijedanje jesu siromaštvo i zajedništvo. Krvotok kojim je sve to prožeto jest ISTINA. Istina koja svijetli iz Božje riječi prožima i studij i molitvu i propovijedanje i siromaštvo i zajedništvo. Glavna Dominikova zadaća bila je privesti ljudе k svjetlu Božje istine.

Nitko od ljudi ne posjeduje apsolutnu istinu, jer naše znanje i naše viđenje stvarnosti nisu cjeloviti. Tek kad suočimo sve naše istine možemo dobiti mozaik koji je približno jednak sveobuhvatnoj istini. Boriti se za istinu ne znači drugoga uvjeriti kako nema pravo i pritjerati ga vlastitom mišljenju. Dominik je u prikazivanju istine išao putem dijaloga. Saslušao je svoje protivnike i prihvatio ono što je bilo ispravno u njihovu mišljenju, a potom im je lakše razložio put istine.

ISTINA je moto dominikanskog života. Počala je gesлом dominikanskog Reda u 19. stoljeću, ali je prosijavala u dominikanskom životu kroz sva stoljeća prije toga. To ne znači toliko dokazivanje i obranu istine, koliko držati otvorene oči da im ništa ne promakne. To znači prepoznati znakove vremena i na njih odgovoriti istinom Božje riječi. To znači životom i svjedočenjem dozivati u pamet ljudima svih vremena sveobuhvatnu istinu o Bogu i o čovjeku.

Gospodine Isuse Kristu, ti si predragocjenom

krvlju ustanovio Crkvu, propovijedanjem apostola si je utemeljio i raširio po čitavom svijetu. Poslao si svetog patrijarhu Dominika da joj svojim zaslugama i naukom dade novu ljepotu i sjaj. Zato udostoj se uslišiti molitve koje ti ovaj apostolski čovjek neprestano prinosi u njenim duhovnim i vremenitim potrebama.

Moli za nas sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Dopusti, molimo, svemogući Bože, da zaštita blaženoga oca našega Dominika, tvoga priznavaoca, oslobodi nas koje tišti breme naših grijeha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Deveti dan - SVETOST

*Sveti budite! Jer sam svet ja,
Jahve, Bog vaš!* (Lev 19,2)

Svetost se u životu sv. Dominika očitovala tako jasno da je već 13 godina nakon njegove smrti proglašen svetim. Živeći neprestano sa svojim Gospodinom Dominik se nikada nije zasitio njegove prisutnosti. A za sjedinjenje s Bogom potrebno je biti slobodan od svega.

Dominik je svoje životne potrebe za snom, hranom i odjećom sveo na minimum. Nije imao svoje sobe ni kreveta, nikada nije jeo meso. Najčešće je jeo samo kruh i pio razvodnjeno vino. Osim toga, činio je pokoru često se skrivajući od svoje braće. Nosio je kostrijet, bičevao se i strogo postio.

Ne treba se, dakle, čuditi što je cijela njegova osoba bila obasjana svjetлом koje je svojstveno asketama i ljudima molitve. Drugi su u njemu vidjeli čovjeka potpuno predanog Bogu.

Ovu želju za životom s Bogom Dominik je nastojao prenijeti na braću i na cijelu Crkvu. U tom nastojanju bio je neobično odvažan i hrabar. Ta hrabrost se očitovala pri osnutku Reda i u naviještanju evanđelja među krivovjercima gdje mu je prijetila i smrtna opasnost. Dominik je želio poći do na kraj svijeta, propovijedati i dati život za Krista. Želio je postati mučenik.

Svetost se očitovala u cjelokupnom njegovom životu. Svjedoci su zapisali da je « učitelj Dominik bio ponizan, blag, strpljiv, dobrohotan, miran, mirovvorac, trijezan, s malim zadovoljan, pobožan, vrlo zreo u svojim postupcima i riječima, tješitelj svih, a osobito braće, veliki revnitelj u opsluživanju Pravila, neusporedivi ljubitelj siromaštva u hrani i odjeći za sebe i za braću.»

Svetost se očitovala i u Dominikovoj smrti. On je tješio svoju braću dok su stajali kraj njegove smrtne postelje, govoreći da će im biti korisniji poslije smrti nego za života. Njegova

oporuka braći u času smrti glasi:« Eto, predraga braćo, što vam ostavljam da čuvate kao što sinovi čuvaju baštinu: imajte ljubav, njegujte poniznost, posjedujte svojevoljno siromaštvo.»

**VELIKI OĆE, SVETI DOMINIČE,
BRIŽNO NAS ČUVAJ OVDJE NA ZEMLJI,
A NA ČASU SMRTI PRIMI NAS K SEBI!**

Sveti oče Dominiče, tebi je radi neokaljana života bila od Boga osigurana blažena smrt te si prešao u nebesku slavu. Molimo te, isprosi nam da živimo u Božjem prijateljstvu i postignemo milost konačne ustrajnosti.

Moli za nas sveti oče Dominiče.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Dopusti, molimo, svemogući Bože, da zaštita blaženoga oca našega Dominika, tvoga priznavaoca, osloboди nas koje tišti breme naših grijeha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Proslava svetog oca Dominika kod sestara KSAČ i braće HDP

ZAGREB - TRNJE

Svetkovinu sv. oca Dominika zajednica sestara u Trnju proslavila je svečano. Jutarnju svetu misu predslavio je provincijal o. Slavko Slišković, uz asistenciju domaćeg župnika vlč. Ivana Filipčića.

O. Slavko je u svojoj propovijedi istaknuo kako ga današnja svetkovina podsjeća na dvije stvari: »Prva je ona koja me vraća na početak našega reda, kada je sv. Dominik, možemo kazati, u zoru osnutka, osnovao sestre dominikanke, koje su onda postale i izvor i našega zajedništva. Ta činjenica potiče nas na razmišljanje ponajprije osobno, o izvoru našega vlastitoga poziva i želje za nasljedovanjem sv. Dominika.« – rekao je propovjednik, te s tim u svezi nadodao kako se treba svatko od nas se zapitati na današnji dan, ali ne samo danas, »nosi li nas još uvijek onaj isti zanos koji nas je potaknuo kad smo krenuli za sv. Dominikom? Jesmo li još uvijek svjetlo svijeta? Je li još uvijek u nama ona sol dovoljno

slana da možemo ovaj svijet učiniti i svjetlijim i ukusnijim, ili smo možda u nekim trenucima oslabili u svom redovničkom pozivu i nasljedovanju sv. Dominika? Sveti Dominik nam danas upućuje poziv da promislimo o sebi i da nastojimo iznova oživjeti onaj prvotni zanos.»

Potom se o. Slavko osvrnuo na potrebu zajedničke suradnje između braće i sestara, te je s tim

u svezi nastavio: »Potrebno je da mi kao braća i sestre razmislimo i zapitamo se odgovaramo li doista na onaj način kako je Dominik zamislio, da sestre i braća zajedno budu propovjednici milosti? Surađujemo li dovoljno i imamo li prostora za veću i bolju međusobnu suradnju? Siguran sam da ima i za ovo drugo, ali Bogu hvala, imamo na čemu zahvaljivati i na onome prвome. Neka nam i današnja svetkovina bude poticaj da to zajedništvo uvijek nastojimo unaprijediti.« Propovjednik je potom istaknuo čijeniku kako je sv. Dominik s razlogom osnovao najprije sestre, te je rekao: »Ako nema molitve koja je izvor našega zajedništva, onda neće biti niti onog pravoga odgovora na poziv koji nam je upućen, onda neće biti međusobne suradnje, jer Gospodin je onaj koji nas poziva i koji nas međusobno ujedinjuje. Ako smo s njime povezani, onda ćemo biti i međusobno povezani, onda ćemo moći odgovoriti i na ono na što nas je Gospodin pozvao.«

»Druga stvar koja se jutros nameće, – rekao je o. Slavko – jest molitva koju upućujemo sv. Dominiku, u kojoj ga nazivamo **propovjednikom milosti**. Doista, ako promatramo što je to

sv. Dominik u životu činio, vidimo da je svako njegovo djelo izašlo upravo iz milosrđa. Milosrđe ga je inspiriralo kad je hranio gladne; milosrđe ga je inspiriralo kad je video one koji su izgubljeni u raznim krivovjerjima, želeći ih vratiti na pravi put; A milosrđe ga je inspiriralo i kad je utemeljio samostan sestara, jer ih nije mogao ostaviti na ulici, nakon što su prihvatile katoličku vjeru, a njihove ih obitelji odbacile. Takvo Dominikovo milosrđe i nas poziva da budemo propovjednici milosti, a to se treba odvijati na dvije dimenzije, odnosno na osobnoj i zajedničkoj. Mi nećemo biti pravi propovjednici milosti, – naglasio je o. Slavko – ako ne znamo u našim zajednicama imati milosti i milosrđa jedni za druge. Kaže se u toj molitvi da je Dominik bio *svjetlost Crkve, učitelj istine, ruža strpljivosti, bje-lokosti, čistoće*. To je ono na što smo i mi pozvani: da imamo milosrđa i strpljivosti jedni prema drugima. ... Da bismo mogli drugima propovijedati, trebamo najprije to osobno živjeti. Čega će biti naše srce i naše zajednice pune, ljudi će to lako prepoznati i prihvati i onda ćemo biti istinski propovjednici milosti. Pa neka nam sv. Dominik pomogne da se doista sjetimo poziva i zanosa koji nas je nosio, da se sjetimo zašto smo pozvani i zašto smo izabrani, da to živimo u svojim zajednicama i da to mognemo širiti ljudima oko sebe. Amen« – zaključio je svoju propovijed o. Slavko.

Uvečer je također bila svečana sveta misa koju je predvodio župnik Ivan Filipčić.

s. Slavka Sente

SUBOTICA

Samostan dominikanki u Subotici posvećen je svetom Dominiku. Tako su sestre proslavile dvostruko slavlje, svoga Uteteljitelja i zaštitnika samostana. Proslavi svetkovine prethodila je devetnica u župnoj crkvi. Na samu svetkovinu euharistijsko slavlje također je bilo u župnoj crkvi. Predslavitelj je bio mladomisnik vlc. Tomislav Vojnić Mijatov, a s njim u koncelebraciji su bili župnik vlc. Ištvan Palatinus, preč. Bela Stantić i fra Zdenko Gruber. Propovjednik je u homiliji približio lik sv. Dominika. Zahvalio je sestrama dominikankama na njihovom služenju u Tavankutu i u Subotici. Liturgijsko slavlje je animirala s. Blaženka Rudić sa nekadašnjim vješroučenicima. Slavlju su se pridružili župljani i prijatelji zajednice.

VIRJE

Blagdan svetog Dominika proslavili smo 8. kolovoza 2020. u kapeli naših sestara dominikanki u Župi svetog Martina biskupa Virje.

Euharistiji i zajedničkoj molitvi nazočili su mnogobrojni župljani, virovski župnik Marijan Kovačić koji je predvodio svetu misu, te velečanski Ivica Sinanović koji je održao propovijed. Pjevači crkvenog zbara uveličali su svetu misu pjesmom uz pomoć maestre Ivane Senjan kojoj zahvaljujemo na divnoj suradnji.

Zagовором naših moćnih zaštitnika, svetog Dominika i svetog Martina stavljamo naša srca na dar Božjoj Majci uz goruće želje za zajedništvom i Božjim blagoslovom koji daje spoznaju radosti i mira.

Upravo tako smo svi zajedno proslavili svetkovinu svetog Dominika; nošeni pjesmom, povezani zajedništvom i radošću koju su u naša srca i živote svojom prisutnošću, radom, djelom

i primjerom utkale naše sestre dominikanke.

Zahvaljujemo časnim sestrama na njihovom doprinosu u našoj župi u ime svih župljana. Radosni i puni veselja te lijepih sjećanja na zajedničke trenutke provedene u molitvi i pjesmi uz naše časne sestre nastavili smo naše druženje uz kolače, tortu i ostale fine delicije koje smo zajednički priredili za sve prisutne.

S radošću i sjetom za minulim vremenima prisjetili smo se sa zahvalnošću svih sestara koje su živjele i radile u našoj župi i oplemenile naše živote i srca.

Mi zaista osjećamo da je veliki blagoslov imati časne sestre u svojoj župi.

Stoga od svega srca čestitamo s. Josipi, s. Otiliji i s. Zlatki, kao i svim redovnicama i redovnicima dominikanskog reda blagdan njihova zaštitnika, sv. Dominika.

Irena Tišljar

Pjevačica crkvenog zbora

Župe svetog Martina biskupa Virje

ŠIBENIK

Šibenski biskup Tomislav Rogić na blagdan svetog Dominika u subotu 8. kolovoza predvodio je misno slavlje u šibenskom ženskom dominikanskom samostanu Gospe od Ružarija. U koncelebraciji je bilo devet svećenika i umirovljeni biskup Ante Ivas. Uz sestre dominikanke koje djeluju u samostanu na slavlju su bila djeca i

odgojiteljice Dječjeg vrtića blažena Hozana koji djeluje pri dominikanskom samostanu.

»I nama je, poput svetog Dominika, ustrajno svjedočiti da se može živjeti drugačije nego što svijet živi. Da se može imati drugačije ciljeve, želje, radosti i zanose od onih kakvima je svijet sklon. Možda puno puta nismo ni svjesni da

propovijedamo upravo našim načinom života. I ako naša zauzetost oko dobra i međusobno zajedništvo u vjeri, bratskoj ljubavi bude još

očitija, i mi ćemo ispuniti našu ulogu za ovo naše vrijeme, kazao je biskup Rogić u homiliji.

U ovo vrijeme neke opće nesigurnosti, ne samo zbog virusa, nego i svega drugog što uz epidemiju ide, traži nenametljive svjedočke nade i pouzdanja koji će svojim životom svjedočiti radost neba, vječnosti prema kojoj idemo. Nije li to upravo glavni cilj svećeničkog i redovničkog života? Daj Bože da svjedočimo i onda kad toga nismo svjesni. Da budemo znak za nebo, po svom životu i opredjeljenju, po svojim aktivnostima i molitvi, po našem zajedništvu i oslonjenosti na Isusa Krista.»- poručio je između ostalog biskup Tomislav Rogić.

s. Manes Puškarić

RIJEKA

U samostanskoj crkvi sv. Jeronima u Rijeci svečano je proslavljenja svetkovina utemeljitelja Reda propovjednika - sv. oca Dominika.

Prije početka misnog slavlja, starješina samostana fr. Ivan Dominik Iličić uputio je riječi pozdrava. Euharistijsko slavlje predvodio je fr. Bernard Barbarić - gvardijan s Trsata koji uskoro odlazi u Viroviticu na novu službu.

Suslavili su novo postavljeni samostanski starješina fr. Ivan Dominik, skorašnji trsatski gvardijan fra Krunoslav Kvocajn, mons. Sanjin Francetić, župnik najstarije gradske Župe Uznesenja Blažene Djedice Marije na nebo, braća dominikanci i drugi svećenici iz Rijeke. Asistirali

su dominikanski i franjevački novaci.

Propovjednik je održao jezgrovitu i nadahnutu propovijed. Predstavio je dvije bitne Dominikove osobine. Prva je molitva, a druga studij. Molitva prethodi svemu, produbljuje učenje, daje mu snagu, a navjestitelju Radosne vijesti autentičnost, rekao je fr. Bernard.

Prije svečanog blagoslova, samostanski starješina zahvalio je predvoditelju misnog slavlja i zaželio mu sretan put na novu službu. Zahvalio je svim svećenicima koji su koncelebrirali i novacima. Hvalu je uputio svima koji su na bilo koji način pomogli da slavlje svetkovine utemeljitelja dominikanskog reda bude svečano.

TROGIR

U nacionalnom svetištu bl. Augustina Kažotića u subotu je svečano proslavljen blagdan sv. Dominika, naslovnika crkve i samostana.

Nakon što je starješina dominikanskog samostana na trogirskoj rivi fr. Petar Galić, OP sa subraćom dočekao braću franjevce, svi zajedno su se, nakon pozdravne riječi i uoči misnog slavlja, uputili prema kipu sv. Dominika i njegovoj slici, koja je dar samostanu. Podsjetimo, prema tradiciji franjevci predvode euharistijsko slavlje kod dominikanaca za blagdan sv. Dominika, a dominikanci kod franjevaca za blagdan sv. Franje.

Koncelebrirano misno slavlje predvodio je fra Matija Matošević, župnik Župe sv. Jakova na Čiovu uz suslavljaju starještine dominikanskog samostana fr. Petra Galića, don Dražena Balića, župnika Drvenika Velikog i Malog te fra Franje Zelenike, predstojnika franjevačkog samostana Uznesenja BDM na Čiovu.

Sv. Dominika je krasio upravo navještaj Radosne vijesti, ali da se ona može naviještati u nju treba vjerovati i svojim životom svjedočiti. I mi smo kao vjernici, Kršćani danas pozvani živjeti i svjedočiti tu riječ baš poput sv. Dominika, naglasio je fra Matija Matošević na početku misnog slavlja.

Fra Zelenika je u propovijedi kazao: « Sveti Dominik je prepoznao glas Božji i želio je da ona bude usađena u srce čovjeka. Lijepo je vidjeti nas subraću kako zajedno slavimo ovog sveca jer podsjećam sveti Franjo i sveti Dominik živjeli su u isto vrijeme. Sveti Dominik je imao posebnu zadaću. On je prepoznao glas Božji, došao je prenijeti istinu jer ona nas jedina oslobođa. Sestre i braćo, pokušajmo živjeti onako kako je živio sveti Dominik i njegova braća i sestre i nastojmo s ovog svijeta otici prepoznatljivi živeći svoju vjeru kako je to radio ovaj svetac, poručio je u homiliji fra Franjo Zelenika.

Na kraju misnog slavlja fr. Petar Galić je zahvalio subraći svećenicima, okupljenim vjernicima, Zboru blaženog Augustina Kažotića, kojeg vodi Katarina Ćićić, članovima Trećeg reda te bogoslovu Ivanu Turkalju. On je, naime, predivno aranžirao cvijeće koje je krasilo oltar, kip sv. Dominika i sliku Uteteljitelja Reda propovjednika koja će se od sada častiti budući da je dan uoči blagoslovljena, a poklon je samostanu.

Nakon svete mise, u samostanu se nastavilo druženje u ugodnom razgovoru uz hranu i piće te kolače koje su za tu prigodu pripravile domaćice.

ZAGREB – KOLONIJA

U samostanskoj i župnoj crkvi Kraljice sv. krunice u Zagrebu svečano je proslavljena svetkovina svetog oca Dominika. U skladu s višestoljetnom tradicijom euharistijsko misno slavlje predvodili su braća franjevci.

Na početku misnog slavlja prior dominikanskog samostana fr. Ivan Iko Mateljan pozdravio je braću franjevce - fra Zdravka Lazića, OFM, gvardijana Samostana sv. Franje na Kaptolu i predvoditelja misnog slavlja, te petoricu franjevačkih studenata.

U nadahnutoj homiliji fra Zdravko je rekao da danas želimo Gospodinu zahvaliti na daru sv. Dominika, Božjeg čovjeka koji je svojim životom obilježio jedno povijesno razdoblje i čiji duhovni sinovi i danas nastavljaju djelo svojeg utemeljitelja.

U desetljećima i stoljećima koja su slijedila Red propovjednika dao je Crkvi i svijetu velike teologe, poput sv. Alberta Velikog i sv. Tome Akvinskog, koji su ostavili neizbrisiv trag u raspravama između kršćanstva i izazova tadašnjeg vremena, pri čemu su dominikanci postali jedna od velikih sila intelektualne i duhovne obnove Crkve.

Vjerni svojem utemeljitelju dominikanci su mnogo učinili i za širenje i produbljivanje vjere, a to čine i danas, i to posebno promicanjem pobožnosti krunice, koju mnogi katolici vole i koja je svojevrsna škola vjere i pobožnosti. Sv. Dominik je također crpio nadahnucu na izvorma euharistije koja svjedoči da je izvor snage u darivanju, a otajstvo novog života u umiranju.

U zaključku svoje homilije fra Zdravko je pozvao okupljene vjernike da slijede sv. Dominika u njegovu duhovnom siromaštvu i posvemašnjoj ovisnosti o Isusu Kristu, kako bi svakodnevno rasli u svojoj vjeri i životom je svjedočili.

KLOPČE

U dominikanskoj župi Klopče pokraj Zenice u subotu, 8. kolovoza svečano je proslavljena svetkovina svetog oca Dominika.

Podsjetimo da su već tradicionalno na ovu svetkovinu pozivana braća franjevci kao propovjednici. Tako je ovogodišnji propovjednik bio fra Krešimir Vukadin, župnik župe Brajkovići pokraj Travnika.

Proslavi su prisustvovala i druga braća franjevci iz Guće Gore i Nove Bile, kao i župnici svih zeničkih župa. Propovjednik je naglasio važnost propovijedanja u današnjem vremenu koje je puno izazova, kao i u onom u kojem je živio sveti Dominik. Osrvnuvši se na poslanicu Timoteju gdje Pavao hrabri vjernike na propovijedanje u svim vremenima, bilo to zgodno ili

nezgodno, istaknuo je kako je to poziv i svakom kršćaninu danas.

Posvijetlivši okupljenim vjernicima veličinu kršćanskog poziva kojim ih Krist šalje da bi bili sol zemlje i svjetlo svijeta, kao vrhunski primjer predstavio je za uzor osnivača Reda propovjednika. Upravo smo svi pozvani biti, poput njega,

propovjednici Istine u svojoj svakidašnjici, rekao je na kraju homilije župnik Vukadin.

Nakon misnog slavlja, uslijedio je zajednički svečani ručak u župnoj dvorani. Dominikanac

fr. Pero Jurić, župnik i starješina zahvalio je braći franjevcima i svećenicima na dolasku i njihovoј prisutnosti na proslavi svetkovine utemeljitelja Reda. ■

Molitva i pokora dominikanske obitelji

Uz blagdan Kraljice svete krunice:

Učitelj Reda, fr. Gerard Francisco Timoner III., uputio je poziv cijeloj dominikanskoj obitelji da izvrši »trodnevље pokore«, i to 4. – 6. listopada 2020. Od svake se zajednice traži da odredi vlastiti oblik zajedničke pokore.

Na blagdan Kraljice svete Krunice, 7. listopada 2020., dominikanska obitelj pozvana je moliti slavna otajstva Krunice u 20:00, po mogućnosti uz prijenos uživo.

»Ove dane pokore i molitve prinosimo Bogu za ove nakane: za umrle tijekom pandemije; za

nakane njihovih ožalošćenih obitelji; za one koji i dalje pate od posljedica pandemije te za one koji rade na ublažavanju njihovih patnji.« – stoji u priopćenju Učitelja Timonera OP.

I sestre dominikanke samostana bl. Ozane Kotorske, iz Zagreba, pridružile su se također toj molitvi. Na početku su u procesiji ulazile u kapelu sa zapaljenim svijećama, koje su potom odložile ispred slike Gospe od ružarija, nakon čega je slijedila zajednička molitva krunice.

Kraljica svete Krunice u Zagrebu

Svečano euharistijsko slavlje, na prvu nedjelju listopada, predvodio je varaždinski biskup mons. Bože Radoš. On se u homiliji usredotočio na molitvu krunice, koju su neki smatrali da je samo za starce i starice, za neka davna vremena, međutim, ona danas sve više postaje draga molitva djeci i mladima, starijima i bolesnima. Biskup Radoš je potom pojasnio da je molitva krunice poput »listanja, meditiranja slika, fotografija iz života drage osobe? Susrećemo onoga koji je ključ našega života – samoga Boga. A kad se zagledamo u njegove slike tada otkrivamo svoj svijet. Tu ‘slikovnicu’, taj ‘album slika’ pomaže nam listati ona koja je sve te događaje zapisala u svojem srcu.« Krunica kao molitva ponavljanja oslobođa nas od naših misli i tako postaje molitva srca, koju poznaju mnoge kršćanske zajednice, rekao je biskup Bože Radoš: »Ona je itekako zanimljiva i danas.«

Na kraju homilije biskup Bože Radoš je potaknuo sve da uzmu krunicu u ruke: »Pozivam mlade da moleći krunicu otkriju ljepotu ove molitve, da otkriju kako je molitva krunice s vremena molitva, za mlade ljude koji žele poći u dubinu svoga bića i visoko prema Bogu. Molimo da krunicu očevi i majke jer je to molitva saveza, a oni su u savezu ljubavi. Što može više ojačati taj savez od zajedničke molitve? Pozivam i vas, dragi djedovi i bake – krunica je najočitiji znak ljubavi prema vašim unucima. Ako uzmete krunicu u ruke i ako se za njih molite, onda ste u dobrom društvu: što ne možemo mi učiniti, što ne može naša ljubav, učinit će ona koja nam kroz krunicu otvara vrata, naša suputnica na životnom putu.«

Tijekom središnjeg euharistijskog slavlja svetkovine Kraljice svete krunice pjevalo je mješoviti zbor »Blaženi Augustin Kažotić« pod vodstvom fr. Bonifacija Franje, a odabranim repertoarom također je naglašena, kako povijesna, tako i s vremena hrvatska marijanska glazbena baština dominikanskoga reda. Poznatu pjesmu »Kraljice svete krunice« skladowao je dominikanac Jordan Viculin, koji je uglazbio i »Magnificat«

dominikanca Rajmunda Kuparea, koji je za ovu posebnu priliku bio popričesna pjesma. Pričesnu pjesmu koju je zbor pjevalo, s naslovom »Zdravo hrano« na hrvatski je prepjevao mladi dominikanski svećenik fr. Srećko Koralija, dok je »Aleluju« i pripjevni psalam za Kraljicu svete krunice, koji je na svetkovinu prvi put izведен, skladowao dominikanac fr. Bonifacije Franjo.

Prije samog završnog blagoslova tradicionalno je izmoljena Molbenica Kraljici Svete Krunice.

Usp. Ana Dagelić

Proslava Gospe od Ružarija u Šibeniku

U samostanu Gospe od Ružarija svečano smo proslavili svetkovinu Kraljice svete Krunice i zaštitnicu našeg šibenskog samostana. Svetu misu 7. listopada u 18 sati u samostanskoj kapeli predvodio je šibenski biskup u miru mons. Ante Ivas. U homiliji je naglasio odnos Sina i njegovog darivanja Majke nama učenicima. Također, biskup Ivas nas je podsjetio na zasluge dominikanskog Reda u promicanju štovanja Blažene Djevice

Marije među pukom Božjim. Šibenska biskupija okružena je crkvama koje su podignute Gospo u čast – Gospa od Okita, Gospa od Karavaja, Gospa od Puta, Gospa od Vrpolja. To je sve dokaz da je šibenska biskupija pod posebnom zaštitom Majke, koja je čuva na sve četiri strane. Tim riječima nas je biskup ohrabrio i potaknuo i nekim svojim pjesmama posvećenim Gospo da dublje promišljamo o njoj i njezinom životu. Nakon svete mise zajedno smo se podružili uz večeru. Proslava svetkovine je bila u obiteljskoj atmosferi i ispunjena radošću i veseljem.

s. Manes Puškarić

KORČULA: Svečano proslavljen dan zaštitnikâ Kongregacije

U Korčuli je u petak 2. listopada svečano proslavljena svetkovina zaštitnikâ Kongregacije, svetih Andjela čuvara. Misno je slavlje u jutarnjim satima predvodio fr. Jozo Čirko OP, u koncelebraciji s fr. Markom Bobašem OP. S. Manes Puškarić i s. Jana Dražić obnovile su privremene zavjete na godinu dana, a s. Milena Filipović zahvalila je Gospodinu na 50 godina redovništva.

Misno slavlje započelo je svečanom procesijom uz zvuke himna Divne l' nade. Okupljenim je sestrama i rodbini fr. Jozo Čirko u prigodnoj

propovijedi naglasio ulogu anđela u našim životima. Njima je Bog zapovjedio da nas čuvaju na svim našim putovima, kako smo u psalmu pjevali, i oni bdiju nad svakim našim korakom. Ponekad dopuste i ono što se nama čini teškim ili besmislenim, ali samo zato kako bi nas vratili na put k Bogu i kako bi našu dušu, koja im je dana da je čuvaju, priveli k vječnoj radosti boravka u Božjoj blizini. Važno je osluškivati njihove poticaje, kao i Božji glas, i kloniti se tvrdoglavosti i zavisti. Nakon propovijedi s. Manes i s. Jana u ruke vrhovne glavarice s. Jake Vuco obnovile su privremene zavjete na godinu dana, dok je s. Milena izrekla zahvalu Bogu za sve primljene milosti tijekom proteklih 50 godina služenja Bogu, redu i narodu.

s. Jana Dražić

KORČULA: Zahvala s. Aniti Sučić

Na blagdan sv. Jeronima, 30. rujna, nastavnički kolektiv Osnovne škole Petra Kanavelića iz Korčule prigodnim susretom oprostio se od s. Anite Sučić, dominikanke. Ravnatelj i nastavnici su se dogovorili da se susret dogodi u školi nakon prve smjene, a s. Anita je uz pomoć sestarica iz Korčulanske zajednice pripremila bogati stol na kojem se našlo i slanih i slatkih delikatesa. Ravnatelj škole, prof. Velebit Veršić se zahvalio s. Aniti za njen rad i doprinos u školi i u ime kolektiva poklonio joj prekrasan buket cvijeća, pomno izabrani ručni sat i torbu baš po njenoj mjeri. S. Anita je također zahvalila svima na izvrsnoj suradnji i na tome što su doista mogli zajedno raditi na dobrobit učenika. Gledajući s. Anitu teško je povjerovati da je navršila dob za mirovinu u kojoj se nalazi od 1. rujna ove godine. Umirovljena u školi, ali ne 'u miru', ona i dalje aktivno sudjeluje u raznim aktivnostima, jedino ne u školskim. Na susretu je rekla kako joj je bilo lijepo u školi sve ove godine, ali je i priznala kako joj je draga što ne mora, uz sve ove epidemiološke mjere na snazi, raditi u školi.

DUBROVNIK: s. Natalija obnovila zavjete

Na svetkovinu Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije, 8. prosinca 2020., pod svečanom večernjom misom u dominikanskom samostanu i župi sv. Križa u Gružu, Dubrovnik, sestra Natalija Cindrić obnovila je jednostavne zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti. Svečano misno slavlje predvodio je župnik fr. Mihovil Mario Žuljević Mikas, koji je u homiliji naglasio našu ustrajnost u borbi protiv grijeha po uzoru na Bezgrješnu i ohrabrio prisutne da je to itekako moguće, samo treba vjerovati i raditi na sebi. Čestitamo s. Nataliji!

RIJEKA: Jednostavni zavjeti braće i početak novicijata

U dominikanskom Samostanu sv. Jeronima u Rijeci, u petak 4. rujna tijekom molitve Srednjeg časa, dosadašnji novaci Mislav Matijašić i Kristijan Zelić položili su svoje prve (jednostavne) zavjete u Redu propovjednika.

Zavjete su položili nakon godine novicijata kojega su proveli pod vodstvom dotadašnjega učitelja novaka fr. Nikole Leopolda Nose, te duhovnih vježbi uoči zavjetovanja.

Nakon postulature koju je proveo u dominikanskom samostanu u Splitu, u novicijat Hrvatske dominikanske provincije primljen je Jakov Vuković obukavši dominikanski habit.

Obredi polaganja jednostavnih zavjeta i primanja novaka započeli su prostracijom kandidata pred provincijalom Hrvatske dominikanske provincije, fr. Slavkom Sliškovićem, i okupljenom samostanskom zajednicom. Kandidati su izrazili svoju želju da pristupe Redu – pritom tražeći Božje milosrđe i milosrđe braće.

Nakon molitve okupljene zajednice pod vodstvom provincijala fr. Slavka Sliškovića, za postulanta Jakova Vukovića uslijedio je obred primanja kandidata u Red propovjednika, odnosno oblačenje. Potvrdivši svoju nakanu da nasljeđuje Gospodina prema evanđeoskom uzoru svetoga Dominika u redovničkom životu, pristupio je ocu Provincijalu koji mu je zatim predao redovničko odijelo, a učitelj novaka fr. Damir Šokić pomogao mu ga je odjenuti. Simboličkim »poljupcem mira« Jakov je primljen u Red i pripušten u samostansko zajedništvo.

Fr. Slavko mu je odredio vrijeme kušnje u trajanju od godine dana koje će provesti u novicijatu u Samostanu sv. Jeronima u Rijeci, pod vodstvom fr. Damira Šokića, učitelja novaka.

Na kraju obreda Provincijal je pozvao okupljenu braću na molitvu te izrazio želju da braće budu ustrajna u nasljedovanju »stopa svetog oca Dominika« na putu svetosti te da budu znakovi i svjedoci ljubavi Božje u svijetu. Po završetku obreda i Provincijalovog blagoslova slavlje zajedništva nastavljeno je u samostanskoj blagovaonici. (usp. www.dominikanci.hr)

ZAGREB: Svečana profesija fr. Saše Stjepana Bukvića, OP

U srijedu, 18. studenog 2020., u kapeli samostana »Kraljice svete krunice« u Zagrebu, svečanu profesiju položio je fr. Saša Stjepan Bukvić.

Tijekom euharistijskog slavlja fr. Saša Stjepan je na ruke fr. Domagoja Augustina Polanččaka, sociusa provincijala i učitelja braće studenata, obećao živjeti dominikanski »sve do smrti«.

Socius provincijala je u propovijedi povezao slijed redovničkih zavjetovanja s Petrovim trostrukim odgovorom na Isusovo pitanje »Šimune Ivanov, ljubiš li me?«. Tako je i prvi put jednostavnom profesijom fr. Saša Stjepan rekao svoj potvrđan odgovor.

Drugi put je ponovio svoj potvrđan odgovor obnavljanjem jednostavnih zavjeta, a danas je to učinio treći put i konačno. Stoga valja svakodnevno rasti, napomenuo je fr. Domagoj Augustin zavjetovaniku, imajući na umu četiri stvari:

što je zavjetovao, komu je zavjetovao, kako je zavjetovao i u čijem je zajedništvu zavjetovao.

Svečani zavjeti – koje je dao klečeći »Bogu, Blaženoj Djevici Mariji, Svetome Dominiku te Učitelju Reda i njegovim nasljednicima« pred zajednicom braće studenata i druge okupljene braće – ga čine punopravnim članom sa svim pravima i dužnostima.

Premda sad zavjetovaniku predstoji duži i zanimljiviji hod, propovjednik ga je potaknuo da nastoji životom potvrditi ono što je profesijom izrekao te tako bude prepoznat među braćom i drugim ljudima kao pravi nasljedovatelj Krista i sin svetog Dominika.

GRUŽ: Đakonsko ređenje trojice dominikanca

Za đakone Hrvatske dominikanske provincije u subotu, 19. rujna u samostanu i župi Svetoga Križa u Gružu u Dubrovniku dubrovački biskup mons. Mate Uzinić zaredio je trojicu dominikanaca: fr. Marina Golubovića, fr. Karla Alana Keva i fr. Mateja Trupinu.

Uz subraću dominikance na misi su koncelebrirali provincijal dominikanaca fr. Slavko Slišković i gruški župnik fr. Mihovil Žuljević Miljas. Pjevalo je Mješoviti župni zbor pod vodstvom Marije Brčić, a zajednica vjernika molitvom i radosnom prisutnošću podržala je nove dominikanske đakone na njihovom putu prema svećeništvu. Zbog neizvjesne epidemiološke situacije đakonskom ređenju nisu nazočili sve obitelji, rodbina i prijatelji ređenika koji bi u drugačijim okolnostima rado sudjelovali.

U propovijedi je biskup Uzinić tumačio parabolu o radnicima posljednjeg sata, koja se čitala toga dana. U osobito u oči upadaju elementi koji se tiču domaćina i njegovog ponašanja. »U tom domaćinu možemo prepoznati Boga, a u onom što on čini neobičnu logiku nebeskog kraljevstva koju je Isus došao objaviti i ostvariti, a koju nam ovom parabolom želi približiti,« objasnio je biskup. »U domaćinu bismo mogli prepoznati i Isusa, u kojem nam je Bog izišao i izlazi ususret da bi nas unajmio kao radnike u svom vinogradu. ... Neki su došli kasnije. Neki se još uvijek nisu susreli s domaćinom i čekaju negdje na marginama Crkve. Neki su se i susreli, ali su u međuvremenu odlutali. Puno je tu mogućnosti.«

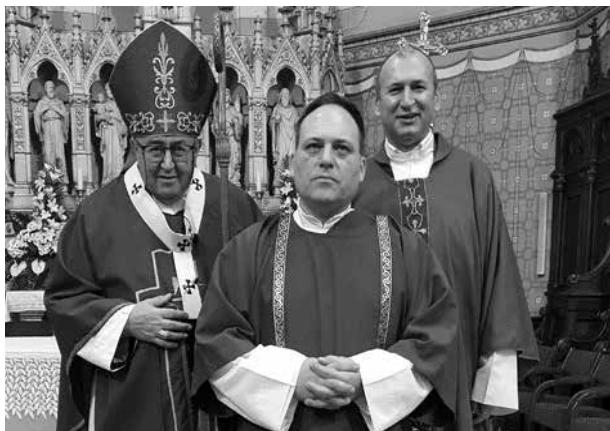
Osvrćući se na đakonsko ređenje biskup je kazao: »Danas nas je ovdje na ovom mjestu okupio poziv na služenje u Crkvi u službi đakonata trojice mladih ljudi, dominikanca, fr. Marina Golubovića, fr. Karla Alana Keve i fr. Mateja Trupina. S tim će pozivom oni dobiti u Crkvi i posebne zadaće. Kao služitelji oltara i navjestitelji evanđelja, okrijepljeni darom Duha Svetoga, pomagati će biskupu i svećenicima u službi riječi i oltara i u ljubavi se stavljati na uslugu svima kojima ih Krist šalje, pripremati će svete žrtve, dijeliti Gospodnje tijelo i krv vjernicima i popudbinu umirućima, predsjedati će molitvama, krštavati, prisustvovati i blagoslovljati vjenčanja i predvoditi pogrebne obrede.«

Nadalje je biskup Uzinić kazao da su đakoni pozvani i poslani biti Božja produžena ruka, njegov glas na trgovima ovoga svijeta. »Dijeliti Božje misli i Božje pute znači odustati od svojih misli i putova i usvojiti Božje osjećaje i njegovu velikodušnost. Onaj tko tako učini doista postaje radnik u Božjem vinogradu. Sve ostalo je zavaravanje samih sebi i drugih. Važan je samo Isus Krist i njegov interes. A njegov interes je naše spasenje i spasenje svakog čovjeka.

Dragi đakoni, evo to je ono što vam iskreno želim u vašoj đakonskoj službi. To je ono što iskreno želim i svima nama.« poručio je na kraju propovijedi biskup Uzinić.

Angelina Tadić
(usp.: Vjesnik Dubrovačke biskupije)

SARAJEVO: Đakonsko ređenje fr. Saše Bukvića OP, u sarajevskoj katedrali Presvetog Srca Isusova

Prve nedjelje došašća, 29. studenog 2020. u sarajevskoj katedrali Presvetog Srca Isusova nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić zaredio je za đakone tri kandidata za Vrhbosansku nadbiskupiju i jednog za Hrvatsku dominikansku provinciju.

U koncelebraciji s kardinalom Puljićem bio je provincial Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Blažene Djevice Marije **fr. Slavko Slišković** i još 30-ak svećenika.

Na početku Misnog slavlja nadbiskup Puljić pozdravio je suslavitelje, rodbinu ređenika, župnike i župljane iz župa iz kojih su iznikli novi đakoni, okupljene vjernike te sve one koji su Misu pratili putem radio valova *Radija Marije BiH*.

Poslije propovjedi kandidati za ređenje izrazili su spremnost prihvatići posvećeno beženstvo, obdržavati bogoslužje časova te poštovanje i poslušnost dijecezanskom biskupu i zakonitom redovničkom poglavaru.

Kard. Puljić polaganjem ruku i posvetnom molitvom kandidatima je podijelio sakrament svetoga reda đakonata. Potom su novozaređeni đakoni, uz pomoć svojih župnika, obukli službenu liturgijsku odjeću te na kraju obreda primili evanđelistar iz nadbiskupovih ruku, i s njim izmjenili cjelov mira (u skladu s epidemiološkim mjerama), a zatim pristupili služenju kod oltara.

Fr. Saša Stjepan Bukvić, rođen je 26. listopada 1973. u Subotici. Kršten je u župi Presvetog Srca Isusova u Tavankutu, a krizman u župi Sv.

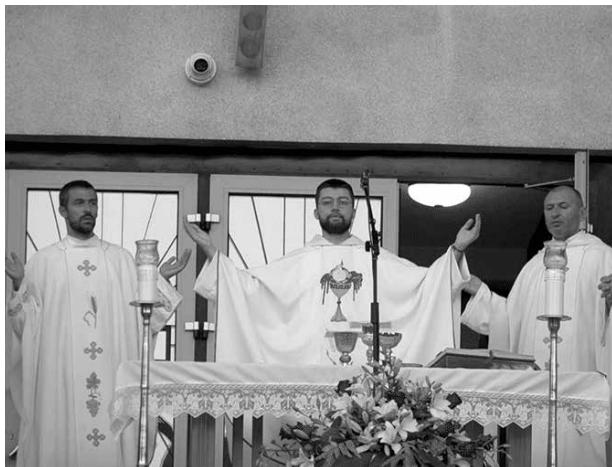
Marka u Žedniku. Osnovnu školu i srednju Ke-mijsko-tehnološku školu završio je u Subotici. Nakon mature diplomirao je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Novome Sadu, a zatim i na Filozofsko-teološkom Institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Prve zavjete u Redu propovjednika položio 26. kolovoza 2017. a svećane (doživotne) 18. studenoga 2020. (kta)

Mlada misa fr. Reginalda Biklića

U crkvi svetog Marka Križevčanina na Selskoj cesti u Zagrebu proslavljena je u nedjelju 6. rujna 2020. mlada misa dominikanca fr. Reginalda Biklića.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je mlađomisnik u koncelebraciji s fr. Slavkom Sliškovićem, provincialom Hrvatske dominikanske provincije, vlc. Damironom Bačunom, župnikom, fr. Ivanom Dominikom Iličićem - mlađomisnikovim propovjednikom, drugom

braćom dominikancima i svećenicima okolnih trešnjevačkih župa te uz sudjelovanje velikog broja vjernika.

Prije početka mise mladomisnika je pozdravio župnik vlč. Bačun i uručio mu kalež - dar župljana.

Potom je mladomisnik Biklić biranim riječima održao sadržajan pozdravni i zahvalni govor.

Najprije je pozdravio članove svoje obitelji, a potom i sve prisutne. Spomenuo je i njemu drage osobe koje su ga pratile tijekom redovničke formacije i do svećenstva. Prigodnu homiliju održao je fr. Ivan Dominik, mladomisnikov redovnički subrat.

Fr. Reginald Biklić je rođen 7. ožujka 1994. godine u Zagrebu. Jednostavne zavjete u Redu položio je 24. kolovoza 2014., a svećane 7. kolovoza 2018. Za đakona je zarađen 29. rujna 2019. godine u zagrebačkoj katedrali, a za svećenika 20. lipnja 2020. u Hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici. Dolazi iz župe svetog Marka Križevčanina iz Zagreba. (www.dominikanci.hr, objavljeno. 8. 09)

Novo vodstvo Hrvatske redovničke konferencije (HRK)

U četvrtak, 15. listopada u samostanu hercegovačkih franjevaca u zagrebačkoj Dubravi, održana je 52. Skupština Hrvatske redovničke konferencije na kojoj je izabранo novo vodstvo za iduće trogodišnje razdoblje.

Za predsjednika je izabran fr. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije, a za potpredsjednicu s. Gordana Igrec, provincijalna glavarica sestara Kćeri Božje ljubavi.

U Vijeće HRK, izabrani su fra Milan Krišto, provincijal Hrvatske franjevačke provincije Sv.

Ćirila i Metoda, p. Dalibor Renić, provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove, s. Mariangela Galić, provincijalka Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda Službenica Milosrđa i s. Marija Banić, vrhovna poglavarica Služavki Maloga Isusa.

Na skupštini je sudjelovao i mons. Zdenko Križić, gospicko-senjski biskup i predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života. Na početku Skupštine uputio je poticajne pozdravne riječi, a predvodio je i koncelebrirano misno slavlje te je u prigodnoj propovijedi sv. Tereziju Avilsku čiji je spomandan slavljen, predstavio kao uzor molitvenog života svim redovnicama i redovnicima.

Skupština je razmotrila djelatnost u prethodnoj godini te je donijela smjernice za budući rad.

DOMINIKANCI SE OPROSTILI OD KAPELE RANJENOG ISUSA

Večernjom misom u nedjelju, 27. rujna koju je predvodio zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško, nakon 75 godina služenja u crkvi Ranjenog Isusa u zagrebačkoj Ilici dominikanci su njezinu upravu predali Prvostolnom kaptolu zagrebačkom.

Koncelebrirali su provincijal Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković, novi rektor ove crkve dr. Marijan Franjić i rektor katedrale mr. Josip Kuhić, objavljeno je na stranicama Hrvatske dominikanske provincije.

Na početku misnog slavlja provincijal Slišković je uz pozdrav biskupu Šašku i kanonicima Franjiću i Kuhiću iznio kratku povijest djelovanja dominikanaca u ovoj crkvi. Podsjetio je kako je nakon bombardiranja njihova samostana na Koloniji, kad su ostali bez životnoga i molitvenog prostora, a smrtno su stradala osmorica redovnika, tadašnji zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac dominikancima povjerio upravu ove kapele.

»Bio je to znak očinske brige, bratske ljubavi i kršćanske solidarnosti s postradalom redovničkom zajednicom», istaknuo je provincijal te nastavio: »Kada je u ožujku ove godine Zagreb pogodio razorni potres središte grada ostalo je bez neoštećenih crkava, a teško je stradala i sama prvostolnica. Sve su ove crkve bile prepoznate kao mjesta redovitog ispovijedanja. Budući da je kapela Ranjenog Isusa pretrpjela tek manja oštećenja, u konzultaciji sa subraćom nisam dvojio kako je sada trenutak uzvratiti ljubav za ljubav te ponuditi Zagrebačkoj nadbiskupiji da iznova preuzme upravu nad njom i organizira primjerenu pastoralnu skrb za vjernike u središtu našega glavnog grada».

Podsjećamo, na nedavnom sastanku kardinala Josipa Bozanića s kanonicima i prebendarima odlučeno je da se pastoralne aktivnosti, osobito slavlja euharistije i redovito ispovijedanje, od mjeseca listopada odvijaju u ovoj kapeli te u crkvi Pohoda Blažene Djevice Marije na Dolcu.

U nastavku je provincijal zahvalio Zagrebačkoj nadbiskupiji na povjerenju koje je iskazala dominikancima omogućivši im punih 75

godina djelovanja u ovoj crkvi i sestrama dominikankama Kongregacije sv. Andjela Čuvara koje su vrijedno vršile službu sakristanki cijelo to vrijeme. Vjernicima je poručio da nastave dolaziti u ovu crkvu i podupirati njezina rektora i sve one koji će ovdje pastoralno djelovati kao i sestre Kćeri Božje ljubavi koje preuzimaju sakristansku službu.

Biskup Ivan Šaško je u svojoj u propovijedi naglasio kako smo »došli u ovu kapelu Ranjenog Isusa zahvaliti Gospodinu ponajprije na svim darovima kojima je obogatio, ojačao, utjedio vjernike. A da bi ovdje Bog mogao liječiti ljudsku ranjenost, u njegovu su djelu velikodušno surađivali oci dominikanci i sestre dominikanke. Zahvalu njima, koju ne može obuhvatiti ni ludska riječ ni ludska gesta, stavljamo u slavlje euharistije», rekao je biskup Šaško.

Podsjetivši na višestoljetno dominikansko »ugrađivanje u našu mjesnu Crkvu i hrvatsko društvo», biskup je naglasio kako »ova kapela može djelovati kao mali dio toga rada, ali je ona poput sjemena, poput prisutnosti koja se ne nameće, a nosi u sebi životnu snagu».

»Sada kapela prima našu ranjenost potrešom i pandemijom. I to razdoblje pred nama

predajemo Gospodinu ponizna srca, odgovara-jući 'da,' ali ponizna srca 'da' uz Božju pomoć, 'da' koji zna da bez Krista ne možemo učiniti ništa,« rekao je. Na koncu propovijedi je molio pratnju Duha Svetoga novome rektoru i sestra-ma Kćeri Božje ljubavi.

Prije završnog blagoslova prigodnu riječ upu-tio je novi rektor dr. Marijan Franjić.

Kapela Ranjenog Isusa je u više navrata mijenjala ne samo upravitelje, nego i lokaciju na glavnom zagrebačkom trgu. Prvi puta je izgrađena i blagoslovljena 1749. godine u blizini zdenca Manduševac. Uslijed uređenja trga, ali i izgradnje gradske bolnice, bila je srušena 1794. godine dok je kip »Trpećeg Isusa« premještan u bolničku kapelu koja je imala ulaz iz Illice.

Crkvom i bolnicom su od 1803. do Prvoga svjetskog rata upravljali redovnici Milosrdne braće Ugarske provincije. Prigodom urbanističkog uređenja središta grada 1930. godine porušene

su bolnica i kapela, a na gotovo istom mjestu je izgrađena sadašnja crkva Ranjenoga Isusa.

Posvetio ju je 16. kolovoza 1936. godine nad-biskup koadjutor Alojzije Stepinac, a on ju je u lipnju 1945. predao na upravu Redu propovjed-nika. Iste godine dolaze i sestre dominikanke, te su ovdje djelovali do 27. rujna 2020. godine.

Osim kipa »Trpećega Isusa« kapelu krase dva vrlo vrijedna vitraja djelo Marijana Trepšea (1897-1964). Iza oltara se nalazi »Golgota« koja je postavljena 1934. godine još prije posvete crkve, a na zidu prema Illici smještan je prizor »Isus u Maslinskem vrtu« koji je izrađen 1955. godine.

U rujnu 1963. na kor su postavljene orgulje s dva manuala koje je izradio ljubljanski graditelj orgulja Franc Jenko. Unutrašnjost crkve svoj je današnji oblik dobila u skladu s liturgijskom obnovom nakon Drugoga vatikanskog sabora.

Bitno.net (objavljeno: 28. rujna 2020.)

Primopredaja crkve Ranjenog Isusa u zagrebačkoj Illici, između Hrvatske dominikanske provincije i Zagrebačke nadbiskupije, izvršena je u srijedu 30. rujna, izvjestio je Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije.

Tom je prigodom generalni vikar Zagrebačke nadbiskupije i moderator Nadbiskupskog duhovnog stola mons. Subotičanec darovao provincialu fr. Sliškoviću bistu bl. Alojzija Stepinca u znak zahvale za višedesetljetno služenje dominikanaca i domi-nikanki u crkvi Ranjenog Isusa. – izvjestila je IKA.

KAKVA PODUDARNOST!

Ove se godine navršava 75. obljetnica djelova-nja sestara dominikanki u kapelici Ranjeni Isus, gdje pomažu braći dominikancima u njihovoj primjerenoj pastoralnoj skrbi za vjernike u sre-dištu Zagreba, u zagrebačkoj Illici.

A evo, upravo se sada, u toj obljetnici, dogo-dilo vraćanje uprave kapelice Prvostolnom kap-tolu zagrebačkom, što ujedno znači prestanak rada sestara dominikanki u »Ranjenom.« Ovo je prigoda da se još jednom prisjetimo nekih detalja o izvanrednoj suradnji braće i sestara na ovom izuzetno delikatnom polju rada. Bio je to

oproštaj od s. Kaliste Stantić nakon njezinog du-gogodišnjeg rada u kapelici, i dobrodošlica no-voj čuvarici Ranjenog' s. Regini Vučić. Braća su pripremila lijepi program za vrijeme svete mise, kao za zajedničkim stolom. Sve je to već bilo objavljeno u AM 2/2010, kao i na web stranici www.dominikanci.hr, a vrijedno je prisjetiti se toga i sada kada se i braća i sestre oprštaju od Ranjenog.

Zasigurno je bilo u 'Ranjenom' puno ovakvih i sličnih dokaza suradnje braće i sestara, jer su se tu, tijekom 75 godina, izmijenile brojne sestre,

kako izvještava povjesničar Ivan Armando na Stranicama povijesti ove AM, ali nažalost nisu ostali zabilježeni na papiru. Ali vjerujem da je dostatan i samo ovaj zabilježeni slučaj koji

govori o trajnoj Dominikovoj karizmi na ovim prostorima, očitovanoj kroz suradnju i međusobno poštovanje među svim članovima dominikanske obitelji.

Zahvala s. Kalisti za dvanaest godina službe u Ranjenom Isusu

Objavljeno 28. svibnja 2010 na www.dominikanci.hr

Nakon dvanaestogodišnjeg samozatajnog i požrtvovnog rada i služenja u crkvi Ranjenog Isusa u Zagrebu, Ilica 1, sestra Kalista Stantić odlazi na novu dužnost u samostan Blažene Ozane Kotorske u zagrebačkom naselju Trnje.

Zahvalni za uspješnu suradnju oci dominikanci koji vode ovu crkvu oprostili su se od s. Kaliste uz zajednički objed. U pravom obiteljskom ozračju izrečene se riječi zahvale za sve godine tijekom kojih je s. Kalista bila dobri duh crkve Ranjenog Isusa.

Trud oko čistoće i ljepote liturgijskog prostora i ruha, briga o rasporedu i upisivanju misa i pribavljanje svih liturgijskih potrepština, predmoljenje krunice i vođenje drugih pobožnosti, razgovori i utjeha brojnim koji su tražili pomoći i zagovor kod čudotvornoga «Trpećeg Isusa», sendvič i topla riječ za brojne gladne kruha i duha u centru našega glavnog grada samo su neke od aktivnosti sestre Kaliste.

O molitvama u skrovitosti polutame ove kapeline ne treba ni govoriti. Na slavlju su sudjelovali svi dominikanci koji su bili priori samostana Kraljice sv. krunice, pa onda po službi i rektori

ove crkve u posljednjih dvanaest godina: o. Marjan Biškup, o. Tomislav Kraljević i o. Alojz Ćubelić. Oprostiti su se došli i provincijal Hrvatske dominikanske provincije o. Anto Gavrić i ekonom provincije o. Kristijan Dragan Raič. Bio je i revni predvoditelj jutarnjih misa kroz tjedan o. Zvonko Džankić, te o. Slavko Slišković koji već 8 i pol godina kao vicerektor brine o crkvi.

Svima njima zajednička je bila riječ hvale s. Kalisti i želja za radošću i Božjim blagoslovom u novoj službi.

Zahvala i dobrodošlica sestrama u crkvi Ranjenog Isusa

Objavljeno na www.dominikanci.hr

Zbog odlaska s. Kaliste Stantić sa službe u crkvi Ranjenog Isusa u samostan Blažene Ozane Kotorske na nedjeljnim misama su joj braća dominikanci u svoje ime, kao i u ime svih vjernika koji se okupljuju u ovoj crkvi, uputili riječ zahvalnosti za revni dvanaestogodišnji rad.

Ujedno su vjernicima predstavili i s. Reginu Vučić, koja nakon osamnaest godina djelovanja u HKM Hamburg dolazi na mjesto s. Kaliste, te joj zaželjeli dobrodošlicu.

Najsvečanije je bilo na večernjoj svetoj misi kada je o. Slavko Slišković u ime čitave zajednice održao prigodni govor i uručio cvijeće s. Kalisti, dok je zbor mladih »Ozana« započeo pjesmu »Fala«, koju je sa suzama u očima pjevala cijela crkva.

Riječ zahvale Bogu, braći i svima koji dolaze u ovu crkvu na koncu je izrekla i s. Kalista.

Opširniji prikaz o djelovanju sestara dominikanki u 'Ranjenog' vidi: **Stranice povijesti**, str. 103–107.

s. Slavka Sente

ODRŽANI 7. DANI KONGREGACIJE U ZAGREBU

Tema:

Pomirenje i Oprasťanje

Ovogodišnji dani kongregacije održani su, od 16. do 18. listopada 2020. u zagrebačkom samostanu bl. Ozane. Prema već ustaljenom običaju, u okviru ovih susreta bio je i hodočasnički izlet, ovaj put u Hrvatsko zagorje, točnije, u Konjščinu – crkvu sv. Dominika i Belec – baroknu crkvu Majke Božje Snježne.

Okupilo se pedesetak sudionica, iz naših kuća i zajednica. Susret je započeo u petak 16. listopada. Uvodeći u ovo zbivanje časna majka Jaka Vuco izrazila je svim sestrama dobrodošlicu i обратила im se prigodnim riječima.

Drugi dan Zajedništva započeo je jutarnjom molitvom i svetom misom. Potom su slijedila dva predavanja. Prvo je imala s. Mirjam, na temu »Pomirenje,« a drugo s. Manes Puškarić na temu »Oprasťanje.«

POMIRENJE

S. Mirjam Peričić se u svom izlaganju na početku osvrnula na krizne životne situacije povezane s međuljudskim odnosima u kojima se, dakako, nerado nalazimo. Međutim, s. Mirjam nas ohrađuje: »Krise su poput objektiva koji izoštrava sliku našega života. Preko njih možemo rasti, osvijestiti vlastite snage, slabosti i ranjivosti. Patnje duha su dobro tlo za rast milosti.

Mnoge nas situacije u našim odnosima izlažu Božjoj ljubavi i milosrđu. U trenutku kada stvari izgledaju najmračnije i gotovo bez nadе, očituje se naša najveća šansa. Sve se čovjeku može uzeti, osim posljednje od ljudskih sloboda, a to je pravo na izbor osobnog stava u danim okolnostima, pravo na izbor vlastitog puta. Možemo odabratи činiti dobro ili zlo.

Vjerujem da su mnogi sveci dospjeli u Nebo zato što ih je netko lijepom riječju ohrabrio na tom putu. Sveci su sveti zato što su bili radosni kada je bilo teško biti radostan, strpljivi kada je bilo teško biti strpljiv, što su šutjeli kada su htjeli govoriti i bili ljubazni kada bi najradije vrištali. Oprštali su i pomirili se onda kada bi najradije okrenuli leđa. Ne zaboravimo, svaka je od nas primila osobni poziv na svetost.«

U nastavku svog izlaganja s. Mirjam je razradila četiri kombinacije koncepata oproštenja i pomirenja. To su: oprštanje bez pomirenja, neprštanje bez pomirenja, neprštanje i interakcija i oprštanja i pomirenje. »Sve četiri kombinacije oprštanja i pomirenja prisutne su i u našim redovničkim zajednicama. S obzirom na različite osobine ličnosti, veliku ulogu u njihovom generiranju imaju službe sestara i premeštaji sestara, ali najutjecajniji su ipak *jezici* sestara.« – rekla je nadalje s. Mirjam.

Osvrnuvši se potom na evandeoski tekst o Milosrdnom ocu i izgubljenom sinu neminovno nam se postavlja pitanje: »kako mi napuštamo naše zajednice, odnosno, kako mi sukreibamo navedene kombinacije oprštanja i pomirenja. Pomoću fizičkog razdvajanja, kao što je slučaj kod mladeg brata, ili pomoću uskraćivanja srca koje vidimo kod starijeg brata? Stariji brat

čvrsto stoji na imanju svojega oca, ali je napustio radost življenja. Njegova je vjernost samo prividna. On vidi sve što je učinio, ali propušta uvidjeti što mu nedostaje iznutra. ... Šetati svakoga dana po Crkvi – Očevu imanju, a ne doživjeti Njegovu prisutnost. Čitati Bibliju, a ne slušati je, ne čuti je. Lomiti kruh na oltaru, a ne slamati srce. Naviještati Božju riječ, a ne osjećati da su te riječi i meni upućene. Moliti časoslov, a nikada ne doživjeti i poželjeti da Bog uistinu sluša te riječi. Stariji je brat bio blizu Oca i nikada mu se nije bacio na grudi.«

Razlažući potanko trenutke kad se svaka od nas može udaljiti od Oca, prolaziti kroz razdoblja gubitka žara, predavačica je zaključila da nam »Bog daje iskušenja jer želi da dođemo k Njemu. Mjerilo ljubavi prema Bogu jest spremnost da Mu sve predamo. Vratimo svoje srce Bogu i neka nam srce ne bude ničiji sluga.«

Potom je s. Mirjam detaljno razradila što je to povjerenje, poslušnost događajima i ruminacija, pojasnivši da je ruminacija kopanje po svojim emocionalnim ranama. »Kada doživimo neko bolno iskustvo, najčešće ga duboko analiziramo nadajući se da će nam to pružiti uvid koji će smanjiti našu uznemirenost i omogućiti nam da krenemo dalje. Često se dogodi da umjesto emocionalnog olakšanja zaglavimo u ruminaciji. Iznova odigravamo iste uznemirujuće prizore, sjećanja i osjećaje te se pritom osjećamo gore.« Zaključila je kako je, prema sv. Augustinu, za istinsko čišćenje od ruminacije potrebna poniznost, koja određuje savršenstvo kršćana, posebno redovničkih osoba. »Svetac je čvrsto uvjeren da ljubav po vrijednosti stoji na najvišem mjestu, no također zna da istinska Božja ljubav može uspijevati samo na tlu poniznosti.«

Govoreći napokon o pomirenju, s. Mirjam je istakla da je to revolucija promjene.

»Pomirenje u sadašnjosti radi nečega što je bilo u prošlosti jedini je put za život u budućnosti. Mi idemo obilaznicama, prečacima i zato je naš put bolan i dug. To je trpljenje koje ne dovodi do promjene već do neuroze, konstantnih mučnih stanja. Pomirenje je olakšano kada žrtva i počinitelj dobivaju potrebnu emocionalnu

hranu kroz postkonfliktne interakcije. Potrebno im je osnaživanje i prihvatanje, kako od strane socijalnog konteksta - zajednice tako i njih međusobno.« Navodeći biblijske citate koji potiču pomirenje, s. Mirjam je s tim u svezi postavila niz pitanja: »Velikodušnost, blagost, poniznost i ljubav su putevi Crkve. Bogatstvo je ono što nas ujedinjuje, a ne ono što nas dijeli. Jesam li ja uzrok ujedinjenja u Kristu ili uzrok podjela izvan Krista? Obogaćujem li ja svoju zajednicu ili je osiromašujem?«

Važno je hodati zajedno, bez bježanja u budućnost, bez vraćanja u prošlost. Za vrijeme hodanja se susreće, razgovara, upoznaje, raste. Kako mi hodamo?«

s. Mirjam je u nastavku detaljno razradila što je to komunikacija, pa odanost i cilj. Govoreći o komunikaciji istakla je: »Svi mi imamo tendenciju opravdati vlastito ponašanje i ne vidimo uzrok ponašanja druge osobe kao što bi ga objektivno video nepristrani promatrač. Važno je zajedno identificirati i definirati i prijestup i povredu.«

Osvrnuvši se na cilj, parafrazirala je Pravilo sv. Augustina: »Prvi cilj radi kojeg smo se okupile u zajednici jest da slobodno živimo i da kod nas bude jedno srce i jedna duša u Bogu. To je samostanski program. Ljubav je duša samostanskog

života. Pozvane smo živjeti jednodušno i složno te jedna u drugoj častiti Boga kojega smo hramoviti postale.« S tim u svezi upozorila je na opasnost da postanemo legalisti, »nastojimo biti prihvatiće od Boga ili od ljudi samo na temelju naše pripadnosti skupu pravila i praksi. Vrijeme provodimo razgovarajući o našem zajedničkom životu u Kristu umjesto da govorimo o Kristu koji je naš život. Na taj način odlučile smo jednakako kao Adam i Eva izabравši stablo spoznaje dobra i zla umjesto stablo života.«

U zaključku svoga predavanja, koji je naslovila Gore srca, s. Mirjam se osvrnula na Svetu pismo gdje »riječ srce označava središte osobe. Srce uključuje više od samih osjećaja, sklonosti i želja, ono uključuje razum i volju. Grijesi srca sprječavaju nas u tome da imamo bliski odnos s Ocem, a posljedično tome i jedna s drugom.«

Ljubav je zlatna nit koja se provlači kroz *Pravila sv. Augustina*. On je pak rekao: *Ja mislim samo dobro o svojoj braći i u njih imam potpuno povjerenje!*

Dao Bog da i među nama bude tako. Da mislimo samo dobro o svojim sestrama i u njih imamo potpuno povjerenje. A povjerenje je preduvjet za pomirenje. – zaključila je s. Mirjam svoje predavanje o pomirenju.

OPRAŠTANJE

Drugo predavanje je imala s. Manes Puškarić koja je obrađivala temu Opraštanje. Ona se u svom prikazu oslanjala na životne, teološke i biblijske teze jer se istinsko opraštanje ne može dogoditi izvan njih.

Mi se često puta, iz uljudnosti ispričavamo jedni drugima, ali »isprika nije jednako oprost,« naglasila je s. Manes, te dodala: »Isprika znači da sam nešto učinio, nije ni važno što, i ja se želim ispričati od toga, ‘iz priče’ izaći svojim nekim razlogom ili ispricom. To ne znači da tebe tražim oproštenje, već sebe opravdam i nudim ti neku lažnu utjehu. I tako ta ‘Sorry kultura’ stvara kulturu nemilosrđa. Jer gdje nema istinskog ‘oprosti’ i ‘opraštam ti’ nema ni milosrđa.«

Potom se s. Manes osvrnula na biblijski vid praštanja. »Biblija nam tu može itekako pomoći. Ona nudi brojne starozavjetne i novozavjetne primjere u kojima se pojedinci bore s oprašnjem – Bog čovjek, čovjek sam sa sobom, čovjek s drugim čovjekom. Grijeh, obraćenje, oprost i milosrđe, teme su prisutne u Biblijci.« Kao primjere izdvojila je Adama, Abrahama, Josipa Egipatskog, Davida i Jona.

»Bog postavlja Adamu pitanje *Gdje si?* Bog želi znati gdje je, ne zato što Bog ne zna gdje je Adam, već zato što želi da se Adam suoči sa svojim grijehom, ma koliko bolno bilo, kako bi mogao iskusiti Božje oproštenje. Bog je taj koji prvi prilazi.«

Kad je riječ o Abrahamu, s. Manes je istakla njegovu miroljubivost. »Mogao se posvađati s Lotom, uzeti sebi bolji dio s pravom, ali on radi mira pušta to sve jer zna da je to ovaj put bolji dio, Božji dio. Jesam li poput Abrahama? Miroljubiva i ona koja može nositi slabosti slabih? Ili je moja borba uvijek ona za pravdom i istinom, pa kud puklo da puklo?«

»Josip Egipatski paradigma je starozavjetnog opraštanja neprijateljima.«

»David je čovjek koji vrlo brzo uočava svoje grijehu, iznosi ih jasno i konkretno pred lice Božje i tražio oprost. Kod Davida uočavamo jedan jako iskren odnos s Bogom, veliki duh, duša i srce u kojem se suočava sam sa svojom bijedom

i zlom. Jer je David imao milost osjetiti da mu je oprošteno od Boga, može i sam oprostiti. Jedino onaj tko je svjestan da je njemu oprošteno u stanju je oprostiti.«

»Jona silno želi ograničiti Boga. Teško se izdiže iznad svog, uobičajenom načina razmišljanja. On je sam sebi mjerilo koliko će oprostiti, kako će oprostiti, kada će oprostiti, kome i zašto.«

Osvrćući se potom na Novi zavjet s. Manes je naglasila kakvo je on zapravo Isusova poruka opraštanja. To je osobito uočljivo u Lukinu evanđelju. »Zanimljivo je da se 20 puta spominje Božje opraštanje čovjeku, a samo tri put čovjeka čovjeku. Evanđelistu je očito jako stalo da njegovi čitatelji najprije povjeruju da im Bog oprašta, da bi onda mogli i jedni drugima opraštati. Primjer toga je srce Lukina evanđelja a to je prispoloba o Izgubljenom Sinu gdje Bog svoju svemoć najbolje izražava praštanjem.«

U nastavku je s. Manes govorila o oprostu promatranom kroz tri aspekta: Bog – čovjek; Čovjek u odnosu na samog sebe; i čovjeku u odnosu na drugog čovjeka. S tim u svezi je naglasila da sve počiva na iskustvu Božjeg opraštanja i milosrđa prema čovjeku.

Osvrćući se na naš redovnički život kazala je kako je »za nas redovnice, Bogu posvećene osobe kroz življenje zavjeta, neizostavna kategorija praštanja i pomirenja za zajednički život. Ponajviše zato što mi ne opraštamo zato što moramo, nego zato što vjerujemo da po opraštanju u naš život i međusobne ljudske odnose dolazi spašenje. Za nas se stvarnost opraštanja ne može samo gledati s nekog psihološkog ili sociološkog aspekta. Mi ga svakodnevno trebamo provoditi kroz zapovijed ljubavi prema Bogu i bližnjemu.«

Završavajući svoje izlaganje poslužila se tekstom Siniše Glavaševića, pod naslovom *Priče o životu*. On između ostalog piše:

Koliko puta ste zastali na dugim iscrpljujućim etapama života pitajući se sa strahom i zebnjom što će vam sve to? Što očekujete od života, a što tražite od tudiših života? Što ste radili cijeli život – i za koga? Postoji li pitanje koje u sebi izravno ili neizravno ne nosi smisao i besmisao života?

Poštovani, ako ste uspjeli potrošiti barem dvadeset svojih godina i ako bez srama možete pogledati svoj lik u zrcalu, ne misleći pritom o neprijateljima i kad vaše riječi jasno i ugodno

odjekuju u slušateljevu uhu, nije li to život?

U njemu je patnja, ali kad iz svake izađete čvršći za jedno bogato iskustvo, onda je to dobar život. (...)

Život nisu pogledi, život su djela, život su svi svjetovi koje čuvate za sebe, a ipak ih morate dijeliti; i ne pomišljajte na neki drugi i bolji život. Iskoristite ovo što vam se nudi sad, dok ovo slušate i pitate se što je ovome, zašto troši život govoreći....«

Poslijepodnevni program: Konjčina i Belec

Tijekom ručka sestre su podijelile zajedništvo radosti i razgovora, različitim zgoda i događaja koje proživljavaju u svojoj svakodnevničici. U poslijepodnevnim satima krenule smo u Zagorje. Najprije smo posjetile Donju Konjčinu gdje se nalazi župa i crkva sv. Dominika, a datira još iz 16. stoljeća. To je jedina župa sv. Dominika u Hrvatskoj sjeverno od Save. Uistinu vrijedi vidjeti prekrasan oltar posvećen sv. Dominiku. Tamo smo izmolile ružarij odnosno slavna otajstva krunice i zapjevale pjesmu sv. Dominiku. Nakon toga krenule smo u Belec, gdje se nalazi

crkva posvećena sv. Mariji Snježnoj. Sestre je tamo na ulazu odmah dočekala bista biskupa mons. Marka Culeja koji je bio prijatelj i uvijek dragi gost sestara dominikanki. On je također bio i dominikanski trećoredac, što je uvijek s ponosom isticao. Zanimljivo je bilo i čuti svjeđočanstva sestara koja su međusobno kroz razgovor dijelila prisjećajući se biskupova karaktera i djelovanja u hrvatskom narodu. Crkva sv. Marije Snježne jedan je od najljepših primjera barokne umjetnosti u sjevernoj Hrvatskoj. Ima jednu od najljepših baroknih propovjedaonica u Europi, a neki kažu i u svijetu, a s lijeve strane crkve nalazi se oltar posvećen Gospri Ružarici

uz koju tradicionalno stoje sv. Dominik i sv. Katarina Sijenska. Sve pojedinosti o crkvi i njezinoj gradnji tumačio nam je župnik vlč. Milan Pušec. U toj smo crkvi svi zajedno izmolili Večernju molitvu i zapjevali pjesmu dragoj Gospi Nakon toga nas je vlč. Pušec pozvao u župnu kuću gdje nas je počastio kavom i finim zagorskim štrudlom od domaćih jabuka. Ispričao nam je i o svom duhovnom pozivu koji se dogodio kad je u njegovoj rodnoj župi, Zajezda, bio župnik brat s. Slavke, vlč. Ladislav. Prisjećao se i svojih susreta s biskupom Culejom, koji je rodom upravo iz župe Belec gdje se nalazimo. Nakon toga uputile smo se na domaće štrukle te tako radosno završile dan u pjesmi i radosti zajedničkog stola.

s. Manes Puškarić

Treći dan – nedjelja, 18. listopada

Treći dan kongregacije obilježen je proslavom 50. obljetnice zavjeta s. Marine Pavlović i s. Snježane Turbić, te 60. obljetnice s. Franice Mravak, s. Maje Lovrić i s. Metode Alajbeg.

Svečanost se odvila posebno za vrijeme svezte mise koju su slavili naši domaći svećenici: župnik vlč. Ivan Filipčić i kapelan vlč. Milan Dančuo. Slavlje svete mise uzveličale su i sestre

svojim skladnim pjevanjem, a također i violinistica Ana Ćurić, naša kandidatica.

Završna rasprava

Nakon svete mise slijedila je zajednička dijaloška rasprava. Najprije je č. majka izložila svoja zapažanja o kanonskim vizitacijama, te je s tim u svezi potakla sestre na savjesnije pridržavanje preuzetih redovničkih obaveza. Ne smijemo dopustiti da se svjetiljke dominikanske prisutnosti na ovim prostorima ugase. Moramo u svakom trenutku i na svakom mjestu biti svjesne da smo pozvane i poslane navještati kraljevstvo Božje, te svojim životom, radom, pa i odijevanjem, biti znak Božje prisutnosti među ljudima. – rekla je, između ostalog č. majka Jakica.

U drugom dijelu sestre su postavljale pitanja ili iznosile svoje komentare na iznesena zapažanja č. majke, na zajednički život, na predavanja. Bila je riječ i o zajedničkoj molitvi koju treba uvijek podržavati skladnim pjevanjem, recitiranjem i uljepšavati novim melodijama. Bilo je prijedloga i za sljedeći susret na Danim kongregacije, o čemu će č. majka sa svojim vijećem razmatrati i odlučiti, sukladno prilikama, mjesta i vremena.

Sve su sudionice izrazile zahvalnost onima koji su susret organizirali, kao i svima koji su podnijeli ‘žegu dana’ i u najmanjim detaljima, kako bi susret bio što korisniji i plodonosniji za dušu i tijelo.

Raspravu je č. majka zaključila molitvom i željom da naše zajedništvo bude odraz naše povezanosti s Bogom, kako bi svijet i svi koji s nama žive mogli reći: *Gle kako je lijepo i ugodno kad braća (sestre) žive zajedno.*

Ovogodišnji Dani Kongregacije završeni su zajedničkim ručkom, za vrijeme kojega je, zagrebačka priora s. Katarina Maglica, pročitala brojne čestitke našim jubilarima.

s. Slavka Sente

NOVI POČETAK

(*s. Mihaela Viher bila je na dosta složenoj operaciji kičme 26. studenoga 2019. Sada se prisjeća tih svojih teških i neizvjesnih trenutaka, nakon kojih je, Bogu hvala, slijedio oporavak i vraćanje u redovitu svaki-dašnjicu, što ona naziva NOVI POČETAK.*)

»Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli.« (Iz 55,9) Neočekivano se to dogodilo. Iza mene je iskustvo koje je promijenilo moj život. Kako kažu: čovjek snuje a Bog određuje.

Nisam mogla ni zamisliti da se to meni događa. Sve je počelo od jedne neprospavane noći. Iza toga dugotrajno vrijeme neizvjesnosti. Kliko uopće ču moći raditi, kretati se!

26. 11. probudila sam se oko podne nakon nekoliko sati spavanja. Bilo mi je hladno. Popodne je trajalo kao vječnost. Slijedećih mjesec

dana svaki dan trajao je jako dugo. Osjećala sam se kao da sam se ponovo rodila i sad trebam ispočetka učiti hodati.

Ono što želim posvjedočiti jest to da sam kroz moj oporavak susrela jako puno dobročinitelja, dobrih ljudi koji su mi pomagali. Prvenstveno moje sestre, doktori, medicinske sestre a i oni obični ljudi koji su sa mnom dijelili svoje iskustvo. Oni su uistinu svi velika srca i u današnjem svijetu svjedoče Božju ljubav i milosrđe.

Unatoč svemu tome što sam morala proći, iskustvo sa ovim velikodušnim ljudima, vraća mi nadu i potiče me da slijedim Onoga koji je Put, Istina i Život sa većim žarom. Moj put je sada još više i jače u zajedništvu sa trpećom Crkvom. U sjeni križa nastavljam svoj hod prema nebu u zahvalnosti za sve dobre ljude koje mi je Gospodin poslao.

s. Mihaela Viher

Zavjeti laičkog bratstva na Peščenici

U subotu, 3. listopada u Dominikanskom samostanu bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici dvanaest članova Dominikanskog laičkog bratstva bl. Augustina Kažotića položilo je trogodišnje zavjeta. Ujedno je to bila i obnova rada Bratstva koje je osnovano 2014. godine.

Polaganju zavjeta prethodila je priprema koja se sastojala od zajedničke molitve, razmatranja o životu u dominikanskoj obitelji s osrvtom na Opće konstitucije Reda i druge upute koje je pripremio fr. Marinko Zadro, a potom i susreta s provincijalom fr. Slavkom Sliškovićem koji je u

izlaganju rekao da je poziv dominikanskih laika dragocjena nadopuna apostolatu braće redovnika i sestara redovnica te kako je on najdragocjeniji dar koji proizlazi iz života u Redu - međusobna bratska ljubav i molitvena podrška.

Nakon priprave uslijedila je sveta misa koju je predvodio Provincijal tijekom koje je 12 članova Bratstva izreklo svoja obećanja. To je za nas bio dugo željen i izmoljen događaj kojim smo potvrdili svoju odanost Redu i nastojanje da svoje živote oblikujemo prema karizmi svetog Dominika.

Misno slavlje još svečanijim učinila je prof. Sandra Gucić koja je svirala orgulje i predvodila pjevanje. Zahvalni dragom Bogu i blaženom Augustinu koji nam je zasigurno pomogao doći do ovog svečanog trenutka u našim životima, nakon svete mise smo uz nazočnost fr. Marinke Zadra odabrali peteričano vijeće, a potom je vijeće odabralo priora bratstva brata Darka Tomislava Jelinića.

Preporučujemo rad i život bratstva u molitve cijele naše dominikanske obitelji!

Maja Jelinić

Fr. Mirko Vlk - novi doktor teologije

U četvrtak, 5. studenog 2020. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, fr. Mirko Vlk - član Hrvatske dominikanske provincije obranio je doktorski rad pod naslovom

»Politička teologija 20. stoljeća: Carl Schmitt i Johann Baptist Metz«.

Doktorski rad obrađuje doprinos dvojice, po političku teologiju posljednjeg stoljeća neizostavnih misilac, opisujući razvoj njihovih modela političkih teologija kao odgovor na povjesno-društvene promjene 20. stoljeća.

Prvo poglavje je posvećeno »staroj« političkoj teologiji Carla Schmitta. Kronološki prateći najvažnije Schmittove publikacije, dotiče ključne koncepte »stare« političke teologije poput sociologije juridičkih pojmoveva, supstancialne reprezentacije, pojma političkog, stasiologije i katehonike, te iznosi metasociološku i metajuridičku kritiku stanja liberalnog društva. Obraden je i Schmittov utjecaj na političku teoriju danas, kao i teološka protureakcija na njegovu teologiju kroz kritiku patrologa Erika Petersona.

Drugo poglavje obrađuje novu političku teologiju Johanna Baptista Metza od neposrednog pokoncilskog razdoblja do danas. Kronološki prateći razradu njegovih sržnih pojmoveva kao što su eshatološki pridržaj, 'memoria passionis', mistika otpora, te razvitan kritičko-dijalektičkog pristupa i tema nove političke teologije, opisano je kako Metz vidi autentičnu vjerničku praksu u suvremenom svijetu. Ovo poglavje iznosi i privodore Metzovu teološkom projektu oslanjajući se na uvide Josepha Ratzingera.

Treće i posljednje poglavje ispituje kakav su stav Schmitt i Metz imali jedan prema drugome, komparativno analizira »staru« i novu političku teologiju te primjenjuje profil političke teologije 20. stoljeća koji proizlazi iz te usporedbe na situaciju liberalne demokracije na početku 21. stoljeća, kao i na pontifikat pape Franje.

U zaključku je istaknuto kako je politička teologija koja ispituje odnos vjere i svijeta, ključna pri rješavanju »temeljnog hermeneutičkog problema teologije«,

odnosno odnosa vjere prema svijetu, a posebno u cilju ponovnog otvaranja modernog društva transcendenciji.

U Povjerenstvu za obranu rada bili su: doc. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač - predsjednica; prof. dr. sc. Ivica Raguž, mentor-vanjski član, te izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić - član. Zbog epidemiološke situacije na javnoj obrani bio je manji broj osoba među kojima su bili dominikančeva majka i otac, provincijal Slavko Slišković, dvojica redovničke subraće...

Fr. Mirko Irenej Vlk je rođen 4. listopada 1985. u Slavonskom Brodu. Dolazi iz župe sv. Emerika u Oriovcu (Požeška biskupija). Svečane zavjete u Redu braće propovjednika položio je 17. kolovoza 2014. u Zagrebu. Red đakonata primio je u zagrebačkoj katedrali 25. listopada 2014. Prije ulaska u Red diplomirao je teologiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. U prosincu 2014. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranio je licencijatski rad »Crkva u novoj političkoj teologiji Johanna Baptista Metza«. Red prezbiterata primio je 27. lipnja 2015. u katedrali Uzvišenja svetog Križa u Sisku. Nakon svećeničkog ređenja, živi i djeluje u Samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu i obnaša službu župnog vikara do listopada 2016., kada odlazi u HKM Hamburg.

DUBROVNIK: fr. Ivo Martinić dobio svoju ulicu u Dubrovniku

U prolazu između Zlatarske ulice i dominikanskog samostana u Dubrovniku u nedjelju, 6. rujna otkrivena je ploča s nazivom Ulica padre Iva Martinića.

Naime, na sjednici Gradskog vijeća Grada Dubrovnika 27. srpnja 2020. godine jednoglasno je prihvaćena odluka o imenovanju. U svečanom činu otkrivenja sudjelovao je fr. Tomislav Kraljević, prior dominikanskog samostana sv. Dominika u Dubrovniku, članovi samostanske zajednice, zamjenica dubrovačkog gradonačelnika gđa Jelka Tepšić, članovi Vokalno-instrumentalnog sastava Veritas i poštovatelji omiljenog dubrovačkog dominikanca. Nakon pjesme

VIS-a Veritas, prigodnim se riječima obratio gosp. Viktor Lenert, prof., koji se prisjetio mnogih zajednički trenutaka s padre Ivom. Potom je prigodno slovo održao prior Tomislav Kraljević rekavši na početku kako se padre Ivo Martinić vratio u svoj Grad.

Njegovo ime duboko je urezano u sjećanje stanovnika ovoga grada. Zato je Grad i odlučio uklesati njegovo ime u tvrdi kamen dubrovačkih mira, rekao je prior. Zašto je padre Ivo ostao duboko urezan u sjećanje mnogih generacija ovoga Grada? »Zato što je sa svojom braćom od dominikanskog samostana stvorio oazu. Izvoriste života i slobode, vjere i kulture. U oazi dominikanskog samostana ondašnji gospari i gospođe, mladići i djevojke pronalazili su istinu i okus slobode.« Podsjetio je na fr. Ivine propovijedi u crkvi sv. Dominika i za njih rekao da su ih jedni voljeli, a drugi se bojali.

Posebno je spomenuo mise polnočke na koje su se slijevale tisuće mlađih iz Dubrovnika, Župe i Konavala kao i njegov zauzeti rad s mlađima,

otvorenost prema suvremenim glazbenim izričajima u liturgiji i crkvenoj umjetnosti, aktivno djelovanje u medijima. Sve to svjedoči da je padre Ivo bio dominikanac koji je živio i djelovao hrabro i nesebično, posebno u teškim vremenima potlačenosti i borbe za slobodu hrvatskog čovjeka, rekao je govornik. Podsjetio je na ratne dane kad je Grad bio opkoljen i bombardiran, padre Ive je svojom porukom hrabrio, bodrio, pozivao na ustrajnost, zajedništvo i na molitvu za Grad i Domovinu.

Fr. Tomislav je potom zahvalio Gradskom poglavarstvu i gradonačelniku gospodinu Mati Frankoviću što su prepoznali inicijativu grupe građana, na čelu s gospodinom Tomislavom Margaretićem i gospođom Ivanom Žuvetu Kalinom, koji su pokrenuli peticiju kao te gradskom vijećniku Krešimiru Markoviću koji je bdio nad inicijativom te posredovao u pronalaženju najboljeg rješenja za odabir ulice.

»Mi, dominikanci iz samostana sv. Dominika u Dubrovniku ponosni smo što član Hrvatske dominikanske provincije, a posebno dugogodišnji član našeg dubrovačkog samostana, padre Ivo Martinić sada ima ulicu u gradu Dubrovniku. To je i nama današnjim dominikancima i suvremenicima ovoga grada poticaj da svoje poslanje i djelovanje temeljimo na slobodi, istini i zauzetosti za čovjeka. Na to nas poziva evanđelje, i sam sv. Dominik, utegeljitelj Reda propovjednika«, rekao je na kraju Tomislav Kraljević - prior. (www.dominikanci.hr)

Pokretači peticije da se jedna ulica u Dubrovniku nazove po dominikancu Ivu Martiniću, Tomislav Margaretić i Ivana Žuvetu Kalinu napisali su sljedeće:

»Mi, dole potpisani, tražimo da se jedna ulica u Dubrovniku nazove imenom pokojnog Iva Martinića, dominikanca, dobitnika mnogih priznanja. U vremenima kada religija nije bila popularna za sustav u kojem smo živjeli, padre Ivo je mladima otvarao put prema Bogu.

Pamte ga generacije i generacije Dubrovčana. Osniva sastav 'Orlandovi dječaci', koji prvi izvode beat misu u Dubrovniku, a sastav kasnije mijenja ime u 'Veritas'. Komunističkom sistemu

nije odgovaralo djelovanje padre Martinića, pa je osuđen 1986. na kaznu od 6 mjeseci zatvora, uvjetno na rok kušnje od tri godine.

Padre Ivo zaslužan je za obogaćivanje dominikanskog samostanskog muzeja, dobitnik je odličja Red hrvatskog trolista za osobite zasluge za Republiku Hrvatsku i Dubrovačko-neretvansku županiju stečene u ratu, izravnoj ratnoj opasnosti i u iznimnim okolnostima u miru.

Dobitnik je i priznanja Sunčani cvijet 1989., te Nagrada Grada Dubrovnika 1991. Bio je izvjestitelj u Glasu Koncila, imao kolumnu u Dubrovačkom vjesniku, objavio tri knjige: Bog govori ljudski, Aktualnost Božje riječi i Što Bog govori?

Smatramo kako se Grad Dubrovnik treba na ovakav način odužiti padre Ivu, te kako trajno treba urezati njegovo ime u dubrovački kamen, kako ga se nikada ne bi zaboravilo i kako bi za njega znale i sljedeće generacije«.

SAD: Brojna dominikanska zvanja u Americi

... Crkva u sebi ima potencijal obnavljanja napukloga društva. Ona to ima jer joj to daje Krist. Već je toliko puta kroz povijest upravo Crkva skupila krhotine raspalih civilizacija i na ruševinama staroga gradila novo. Međutim, da bi to mogla, ona prethodno mora učiniti one nužne i već spomenute korake.

Bog će pak izobilno blagoslivljati svako dobro nastojanje takve Crkve. Taj blagoslov već se očitavao na brojnim mjestima gdje se vjeri i životu pristupilo autentično. Prije nekoliko dana primih u pošti pismo od sestara Dominikanki od Marije – Majke Euharistije. Sestre su to koje imaju jednu drugaćiju krizu redovničkih zvanja. Naime, toliko mlađih djevojaka želi pristupiti njihovoj zajednici da ih one sve ne mogu primiti, iako su samo u prošlih nekoliko godina otvorili nekoliko svojih samostana i redovničkih kuća. Brojne biskupije diljem Amerike, poput biskupije Wichita u Kansasu, bilježe također procvat duhovnih zvanja. Brojne laičke i druge udruge, molitvene zajednice i katoličke grupe jednako tako doživljavaju novo proljeće. Upravo kroz ove pojedince i grupe Crkva mora djelovati

danasm, uzdajući se ne u svoju brojnost, financijsku neovisnost ili politički utjecaj, nego u snagu onoga koji je kazao: »Ne boj se, stado malo: svijđelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo.« Zadatak Crkve je propovijedati to Kraljevstvo i to cijelovito i ustrajno, a ostatak je uvijek na Gospodinu. Njemu je jedinome moguće privući podijeljena srca onih koji misle drugačije ka istoj vjeri i ka zajedničkom temelju oko kojega se svi katolici slažu i razine ispod koje ne idu.

Fra Antonio Musa

(Izvor: Bitno.net, Izvadak iz članka: *Kako su predsjednički izbori podijelili katolike u SAD*

CALERUEGA: Ni klauzura nije kao nekad

Lijepa slika iz dominikanskog klauzurnog samostana u Calerugi, rodnom mjestu svetog Dominika.

Dječak Sebastijan je pristupio Prvoj svetoj Pricesti. On je imao samo godinu dana kad je njegova teta ušla u taj samostan. Zajednica monahinja ga je pratila kako odrasta s druge strane rešetaka. Početni strah i stidljivost dok je bio mali i dok nije znao zašto se monahinje tako oblače i na takav način žive, zamijenila je ljubav i privrženost pa ih sada smatra dijelom svoje obitelji.

Redovnice pojašnjavaju: »Mnogo puta nas pitaju kako se živi odvojenost od obitelji odabirom ovog poziva: povijest nam pokazuje da nam Bog ništa ne krade, već nam to daje na novi i dublji način. Danas, na dan Prve svete Pricesti malog Sebastijana, tjelesna je obitelj, i obitelj u vjeri bila jedno oko oltara.

Petar Mrđen

CALERUEGA: 750. obljetnica osnutka klauzurnog samostana

Ove godine samostan »Real Monasterio San Domingo« u Caleruegi slavi 750 godina od svog osnutka. Daleke 1270., kralj Alfonso X. i njegova obitelj došli su u Caleruegu s kraljevskom pratnjom te gospodru Todu Martinez uveli u crkvu, imenujući je priorom Kraljevskog samostana sv. Dominika. Taj se dan do ove godine slavio oživljavanjem načina života iz tog vremena, kroz srednjovjekovnu odjeću, glazbu i scenske prikaze osnutka samostana. Međutim, ove godine zbog pandemije to nije bilo moguće. Stoga su sestre »same« proslavile obljetnicu, zahvalne Bogu za dugu povijest samostana, ali i za ovu priliku mirne i jednostavne proslave u krugu samostanske zajednice. (IDI, prij. s. Jana D.)

MIT O STVARANJU PRVOG DOMINIKANCA

Sveti Dominik živi u braći i sestrama Reda propovjednika. Svi članovi dominikanske obitelji već osam stoljeća pronose svjetom Radosnu vijest slijedeći način svog svetog uteviljitelja. Fr. Rolando V. de la Rosa, OP, član filipinske provincije, po uzoru na mit o stvaranju majke,

ovako zamišlja susret Boga i svetog Dominika, u mitu o stvaranju prvog dominikanca.

»Kada je Dominik odlučio ustanoviti Red propovjednika, nije htio sljedbenike koji su obični, stoga je molio Boga da stvori Alfa muževe i žene obdarene izvrsnim osobinama i sposobnostima.

Bog je rekao Dominiku: Dominikance kakve želiš teško je stvoriti. Ponajprije, želiš da znaju smisleno i učeno govoriti, izgovarajući 180 riječi u minuti, bez gubljenja glasa ili entuzijazma. Zatim želiš da imaju um koji razumije najuzvišenije zamisli, da ih znaju raščlaniti na dijelove, a zatim ponovno spojiti u cjelinu na jednostavan način kako bi ih ljudi razumjeli.

Bog je nastavio: Želiš i da im dam karizmu i rječitost koje će slušatelje ostavljati zadivljenima. Neumorno će propovijedati poruku spašenja svima, a ipak će imati vremena i za mrljivo učenje, koje mnogi smatraju uzaludnim i dosadnim pothvatom. Moraju imati snažan intelekt, sposoban razlikovati stvari koje se doimaju sličnima, ali su posve različite, kao što su cijena i vrijednost, moć i autoritet, nužno i hitno te zadovoljstvo i ispunjenje. Moraju biti moralni svjetionici, koji raspršuju moć zla i pogreške. Moraju imati beskrajnu energiju za rad, ogromno suosjećanje za druge i neutaživu žđ za samoćom i molitvom.

Bog je pogledao Dominika u oči i rekao: Ako stavim sve ove odlike i sposobnosti u osobu, postat će tvojim klonom. Ja ne stvaram klonove, nego pojedince s jedinstvenim sposobnostima i obilježjima.

Dominik je ponizno odgovorio: Oprosti, dragi Bože. Prepuštam Ti da napraviš dominikanca kakvim Ti smatraš da treba biti.

Nakon nekoliko dana, dok je molio, Dominik je video kako Bog dodaje posljedne pojedinsti kalupu iz kojeg će nastati prvi dominikanac. Dotaknuo ga je i rekao: Bože, ovo je stvorenje previše nježno i krhko. Bog je odgovorio: Samo izvana. Iznutra je vrlo čvrsto. Ne možeš ni zamisliti što sve ovo stvorenje može izdržati.

Sveti Dominik pogledao je lice stvorenja. Iznenadio se kad je video da iz lijevog oka kaplje voda. Zazvao je Boga i rekao: Dragi Bože, ovaj

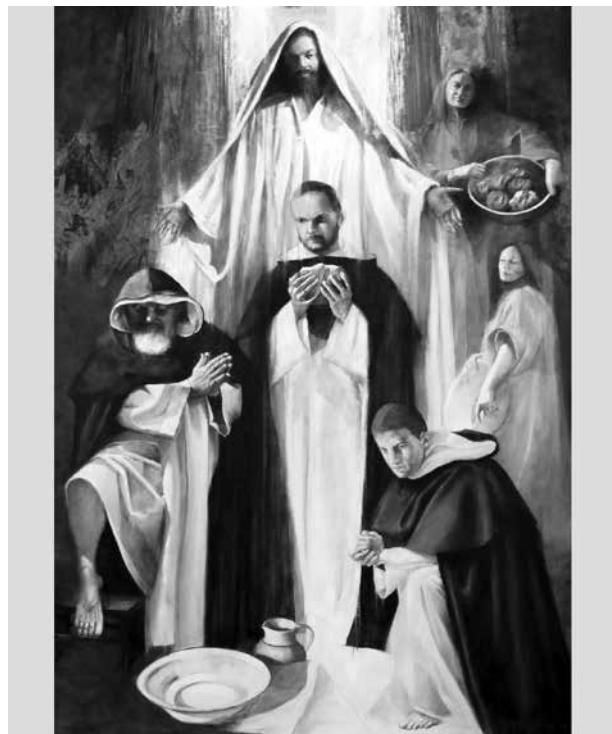
prvi dominikanac ima veliku grešku. Voda mu kaplje iz oka.

Bog je odgovorio: Nije to voda. To su suze – za radost, tugu, uspjehe, neuspjehe, izdaje, krivnju, žaljenje, usamljenost, razočaranje, ispunjenje.

Sveti Dominik je rekao: Kako si mudro učinio što si ondje stavio suze! Na njegovo iznenadenje, Bog je odgovorio: Ne, ja ih nisam ondje stavio. Te suze su dokaz da srce ovog stvorenja radi. Želim da takvi budu tvoji sljedbenici: da budu LJUDI.»(IDI, prij. s Jana D.)

NOVA SLIKA SVETOG DOMINIKA

Slika malteškog umjetnika Anthonyja Calleje nedavno je postavljena i blagoslovljena u refektoru dominikanskog samostana u Rabatu na Malti. Zanimljivost je ove slike što nudi prikaz sv. Dominika kao čovjeka sinteze – djelovanja i molitve, bratskog života u zajednici i aktivnog apostolata. Krist je pozvao učenike da bratski lome kruh u Njegovo ime zajedno. Oprao im je noge i zapovjedio da i oni tako čine. U Kristovu svećeništvu sakramentalno sudjeluju svi kršteni. Ova slika objedinjuje sve navedene motive i spaja ih u zanimljiv odnos Isusa Krista i sv. Dominika. (IDI, prij. s. Jana D.)

U Križevcima održan četvrti znanstveni skup
»Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća – prešuće stranice književnosti
u komunističko doba«

U organizaciji Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, Glasa Koncila i Udruge za promicanje znamenitih Križevčana »Dr. Stjepan Kranjčić« u Gradskoj knjižnici »Franjo Marković« u Križevcima u subotu je 24. listopada 2020. održan četvrti znanstveni skup »Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća – prešuće stranice književnosti u komunističko doba«. Cilj je znanstvenoga skupa bio znanstveno analizirati i vrednovati zanemarenu hrvatsku književnost kršćanskoga nadahnuća te dati doprinos premošćivanju umjetno stvorenenog diskontinuiteta u hrvatskoj književnosti i kulturi općenito.

Svečanost otvorenja započela je pozdravnim govorom predsjednice Udruge za promicanje znamenitih Križevčana »Dr. Stjepan Kranjčić« dr. Tanje Baran koja je zaželjela dobrodošlicu okupljenima predstavljajući Križevce kao jedan od ključnih središta hrvatske duhovne kulture.

Okupljene su u ime domaćina pozdravili predsjednik Odbora za obrazovanje i kulturu Grada Križevaca dr. Dejan Pernjak, križevački vladika mons. Milan Stipić te izaslanik bjelovarsko-križevačkoga biskupa mons. Vjekoslava Huzjaka križevački župnik preč. Stjepan Soviček. Uputili su srdačnu dobrodošlicu znanstvenicima i snažne riječi potpore organizatorima simpozija.

Nakon svečanosti otvorenja prvu je sesiju znanstvenoga skupa započeo Dean Slavić pozvani predavanjem Kršćanstvo i Budakovo »Ognjište«. O dramatskim strukturama u prikazanjima **Rajmunda Kuparea** govorio je Boris Beck. Ana Biočić i Iva Felbar Mršić predstavile su Vilima Keilbacha s tomizmom u vremenu komunizma, a Pavao Crnjac izabrane pjesme svećenika Mirk-a Validžića. U svom izlaganju Marina Katinić osvrnula se na trostruki etički senzibilitet u djelima **Side Košutić**, dok je Danijel Labaš govorio o ulozi Hrvatske revije u očuvanju i promicanju kršćanstvom nadahnutih tekstova izbjeglih novinara, publicista i književnika u njezinom prvom emigrantskom desetljeću (1951.–1961.). Vladimir Lončarević predstavio je književne priloge u listu »Gore srca« (1946. – 1952.), a Sanja Nikčević drame svećenika Ivana Zidruma. U posljednjem prijepodnevnom izlaganju Suzana Peran i Anja Raguž govorile su o ulozi kršćanske obiteljske revije »Kana« u očuvanju i promidžbi hrvatske kršćanske književnosti.

Radovi sa znanstvenoga skupa bit će recenzirani i tiskani u časopisu »Kroatologija« Fakulteta hrvatskih studija tijekom 2021. godine.

Detaljnije na mrežnim stranicama organizatora: www.hrstud.unizg.hr, www.glas-koncila.hr i www.kranjcic.hr.

Najveće raspelo na svijetu

Raspelo se nalazi na krovu kapele u vjerskom tematskom parku koji se zove »Duhovni park Krvi Kristove« nedaleko od kolumbijskog grada Huila. Sve donedavno se smatralo da se najveće raspelo na svijetu nalazi u američkoj saveznoj državi Michigan. To raspelo je visoko oko osam metara. Napravio ga je kipar Marshall Fredericks 1959. godine i nazvano je »Križ u šumi«.

Međutim, zahvaljujući društvenim mrežama, danas znamo da se najveće raspelo na svijetu ipak nalazi u Kolumbiji i visoko je gotovo 80 metara. Nalazi se na krovu kapele u vjerskom tematskom parku koji se zove »Duhovni park Krvi Kristove« nedaleko od kolumbijskog grada Huila.

Inače, ovaj park tijekom Velikog tjedna i drugih važnih dana tijekom liturgijske godine privlači velik broj vjernika i turista koji sudjeluju u misnim slavlјima i razgledavaju prirodne ljepote toga područja.

Još jedna napomena: raspelo u Michiganu se možda može smatrati višim jer stoji uspravno, ali ovo u Kolumbiji je, iako položeno, prema svojim proporcijama znatno veće od onoga u SAD-u. (Bitno.net)

ČILE: Majku su nagovarali na pobačaj: rodila je zdrave blizance koji su postali svećenici

Bio je početak 1984. godine kada je Čileanka Rosa Silva Lizama saznala da je trudna. Liječnici su joj sugerirali pobačaj jer beba, kako su joj rekli, »ima dvije glave i tri ruke«. Međutim, majka se lijećnicima energično suprotstavila i rekla kako će prihvatišti što god joj Gospodin pošalje. Zbog njezine odluke Biskupija Valparaiso danas ima dva svećenika: blizance: Paula i Filipa, donosi Aleteia.

Za ovu čudesnu priču prvi put se doznao 2013. godine kada su ta dva mladića – blizanca zaređeni za svećenike.

Majka Rosa radila je u bolnici, pa se, ne znaajući da je trudna, izložila zračenju rendgena.

Kada je doznaла da je trudna, otišla je na ultrazvuk. Liječnik joj je tada rekao da bi joj ova trudnoća mogla ugroziti život i predložio joj je tzv. pobačaj iz terapeutkih razloga. »Moja mama je izabrala život. Tada je imala pravo na pobačaj«, objašnjava sin Paolo. Naime, u Čileu je sve do 1989. godine »pobačaj iz terapeutkih razloga« bio legalan. Sljedećih 18 godina bio je zabranjen, ali je 2017. godine ponovno legaliziran.

Njegov brat blizanac, Filip, kaže kako nije siguran je li liječnik pogrešno protumačio ultrazvuk ili se Bog odlučio umiješati u ovu trudnoću. »Bez obzira na to što se dogodilo, uvijek osjećam posebnu bliskost i nježnost kada pomislim na srce naše majke koja je bila spremna dati svoj život za mene, za nas!«, kaže Filip.

10. rujna 1984. godine rođeni su zdravi blizanci. Njihov put do svećeništva nije bio nimalo jednostavan. Premda su dječaci odgajani u katoličkom duhu, u jednom trenutku su, ponajviše zbog nogometnih treninga i utakmica, počeli izbjegavati odlazak na nedjeljne svete mise.

Međutim, kada su dječaci napunili 14 godina njihovi roditelji su se razveli, pa su se dječaci polako počeli vraćati u Crkvu. U sjemenište su ušli s 18 godina. Danas svjedoče kako su međusobno tajili kako imaju duhovni poziv jer nisu htjeli jedan drugome utjecati na životnu odluku. »Ne znam tko je prvi osjetio poziv. Mislim da je Bog dobro odradio posao i zaštitio

našu slobodu u odgovoru na Njegov poziv«, svjedoči Paolo.

Blizanci su za svećenike zaređeni 28. travnja 2012. Istoga dana imali su zajedničku mlađu misu u rodnoj župi. »Bog se s nama ne igra. On želi da budemo sretni. Svećeništvo je predivan poziv koji nam omogućuje da budemo potpuno sretni«, svjedoči Filip.

Njegov brat Paolo dodaje: »Isus, Crkva i svijet nas trebaju. Ali oni ne trebaju bilo kojeg mladog čovjeka, oni trebaju mlade ljude osnažene istinom Božjom, tako da njihov život zrači životom,

a njihov osmijeh pokazuje nadu, njihov pogled pokazuje vjeru, a njihovi postupci ljubav.« Paolo još dodaje kako njih dvojica i kao svećenici uvijek izvode šale tipične za blizance. »Često se pravim da sam moj brat... Zanimljivo je da ljudi uopće ne primjećuju da je jedan od nas ljevak, a drugi dešnjak.«

Braća svećenici danas su vrlo aktivni (i popularni) evangelizatori na društvenim mrežama. Njihove objave odražavaju radost svećenstva, međusobnu bliskost, smisao za humor, ali i ljubav prema nogometu. (Bitno.net)

MORALNI POGLED DR. S. ANE BEGIĆ NA UDOMITELJSTVO U SLUŽBI DJETETOVE DOBROBITI

Crkva se ne smije dodvoravati svijetu, pozvana je naviještati »evangelije obitelji«

Nedavni slučaj udomljavanja djeteta od istospolnoga para u Hrvatskoj ponovno je u žarište stavlja pitanje odnosa Crkve prema tomu pitanju. Poznata je izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije »Iustitia et pax« o Odluci Ustavnoga suda Republike Hrvatske u vezi s ustavnošću Zakona o udomiteljstvu od prije pola godine koja se među ostalim na temu udomljavanja djece od istospolnih parova osvrće iz pravnoga stajališta, no svoj moralni vidik o udomljavanju djece istospolnih parova za Glas Koncila dala je docentica s Katedre moralne teologije Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Zagrebu dr. s. Ana Begić.

Intuitivno teško prihvaćanje

»Ne trebamo se susprezati reći istinu, ali trebamo biti pri tome svjesni samih sebe i svoga djelovanja. Govoriti istinu ne znači da drugoga imamo pravo vrijedati ili ponižavati, nego znači biti jasan u nauku kako to od nas zahtijeva kršćanski nauk i vjera. Vjernicima je nauk Crkve o tim pitanjima jasan, jasno im je da je čovjek stvoren na sliku Božju kao muško i žensko te da im je od Gospodina dan nalog kao takvima da se plode i množe te napuče zemlju i sebi ju

podlože. Promatrano u tom kontekstu, jasno je da je intuitivno teško prihvati usvajanje djece od istospolnih parova. Kod pitanja usvajanja djeteta treba na prvo mjesto staviti pravo djeteta i njegovu dobrobit. No gdje se govori o pravima djeteta? Tko misli na ono što bi dijete, da može, izrazilo u pojedinim slučajevima? Možemo stoga reći da naši vjernici intuitivno osjećaju ono što je naravno i što je Bog imao u svom naumu stvarajući čovjeka kao muško i žensko.«

No taj naravni osjećaj utemeljen je i na crkvenom nauku pa smo našu sugovornicu zamolili da nam kaže što Crkva naučava o udomljavanju djece, postoji li jasna odredba u dokumentima i

Katekizmu Katoličke Crkve o tom pitanju. Pružajući odgovore, dominikanka dr. Begić u više se navrata oslanjala na dokumente i poruke Hrvatske biskupske konferencije, kao i Katekizma Katoličke Crkve. »Ako se referiramo na Katekizam Katoličke Crkve, možemo reći da ne pronalazimo nikakvu jasnu stavku po pitanju udomljavanja djece od istospolnih partnera, ali možemo je iščitati iz govora o dostojanstvu braka i obitelji te moralne prosudbe homoseksualnosti, a u KKC-u stoji da su ‘istospolni čini zatvoreni daru života’ ‘Ne proizlaze iz prave čuvstvene i spolne komplementarnosti’ te je brak između muškarca i žene prirodno ozračje za darivanje života. Pod pozivom na život ističe se to da muškarac i žena u sjeđenju stvore novi život i tako ostvare bračno i obiteljsko zajedništvo. To je ono na što nas Crkva poziva. Govoreći o posvajanju djece, Katekizam govori isključivo u kontekstu bračne neplodnosti muža i žene te ih poziva da, među ostalim, ‘mogu pokazati svoju velikodušnost usvajajući napuštenu djecu i na taj način ispuniti svoje roditeljstvo», kaže redovnica dr. Begić.

Odsutna supružnička dimenzija

Dotaknula se naša sugovornica i dokumenta Kongregacije za nauk vjere o prijedlozima za zakonsko priznavanje životnih istospolnih zajednica, ističući da je u istospolnim zajednicama posve odsutna supružnička dimenzija koja je ljudski i uređen oblik spolnih odnosa. Treba gledati i dobrobit djeteta. Govoreći o tome zašto je za Crkvu neprihvatljivo posvajanje djece od istospolnih partnera, spomenula je i tvrdnje iz pojedinih istraživanja, među kojima je i ono Kršćanskoga instituta čiji podatci nedvojbeno pokazuju da između 8 i 33 posto djece s homoseksualnim roditeljima kasnije, kao odrasle osobe, prihvate homoseksualni način života.

Skrb o općem dobru

Crkva je u više svojih dokumenata jasno izrekla da svaka ljudska osoba zaslužuje poštovanje svoga dostojanstva kao slike Božje te da se i prema osobama s istospolnom orijentacijom treba odnositi s poštovanjem, apsolutno

isključujući svaki oblik nasilja. No unatoč tomu Crkvi se zbog neprihvaćanja udomljavanja djece istospolnim parovima dodjeljuju etikete da je diskriminatorna. Kakav je odgovor Crkve na to – rekla nam je dr. Begić. »Učenje Crkve da se na svakoga gleda s dostojanstvom ne može ni na koji način uključivati odobravanje homoseksualnoga ponašanja ili zakonsko priznanje istospolnih zajednica. Naime, obitelj je jamac slijeda naraštaja pa je kao takva od iznimnoga javnoga interesa te joj građansko pravo udjeluje institucionalno priznanje. Istospolne zajednice ne mogu ispuniti tu zadaću te ih se ne može izjednačiti s obiteljskim pravima. U dokumentu Kongregacije za nauk vjere to stajalište Crkve dodatno se pojašnjava. Nitko ne priječi da se zakonom reguliraju imovinska i druga opća prava koja imaju kao građani, ali je krivo obrazloženje da je zato nužno zakonsko priznanje istospolnih zajednica. Stoga, ne radi se o diskriminaciji ako se uskraćuje društveni i pravni status braka oblicima života koji niti jesu niti mogu biti bračni. To se ne protivi pravednosti, nego, naprotiv, pravednost to uskraćivanje zahtijeva.«

Dijete ne smije biti objekt pretenzija odraslih i sredstvo ostvarenja njihovih želja, kako na normativnoj tako i na provedbenoj razini – nastavila je pojašnjavati dr. Begić govoreći o toboljnoj diskriminaciji te zaključila: »Ne možemo govoriti o diskriminaciji i stavljanju istospolnih zajednica u neravnopravan položaj jer se tu ne radi ni o kakvim njihovim ljudskim pravima. Naprotiv, neizbjegna posljedica ozakonjenja istospolnih zajednica, kao i ozakonjenja njihova prava na udomljavanje ili čak i posvojenje, bila bi redefiniranje braka kao zajednice muškarca i žene te bi pojam braka doživio korjenitu promjenu. S moralno-socijalnoga aspekta država bi u slučaju ozakonjenja istospolnih zajednica dje-lovala samovoljno i upala u proturječje s vlastitim dužnostima skrbi o općem dobru.«

Gradanski zakoni imaju ograničeniji opseg od moralnoga zakona

Pitali smo našu sugovornicu moralnu teologinju dr. s. Anu Begić koja bi trebala biti primjerena

reakcija vjernika na nedavnu odluku da istospolni par udomi dijete. Treba li se s time pomiriti ili su dužni iskazati svoje mišljenje o tom pitanju. »Nerijetko možemo čuti kako se Crkva proziva da ona zabranjuje, ograničava slobodu čovjeka. Međutim, upravo suprotno. Crkva poučava, usmjerava, osluškuje bilo Božjega naroda, stoga joj i pripada naslov naučiteljice. Za istinskoga vjernika koji svojim životom svjedoči i slijedi nauk Crkve jasno bi stajalište bilo da se ne može pomiriti olako s odlukom da istospolni par usvoji dijete. Za nas kršćane udomiteljstvo je isključivo u službi djetetove dobrobiti. Stoga smatramo da ustavnosudsko proširenje toga prava na osobe koje žive u istospolnom partnerstvu ide na štetu dobrobiti djeteta u ime nekih modernih vrjednota. Za nas vjernike takav razvoj prava nije prihvatljiv i oštro mu se protivimo. U tom smislu moramo razlikovati neka individualna prava od zakonskoga nametanja kao opće društvene norme. Svaki istinski vjernik dužan je suprotstaviti se, a osobito oni koji djeluju u politici i javnom životu, takvim zakonskim odredbama, koje idu na štetu dobrobiti djeteta, a ne na njegovu izgradnju«, rekla je s. Begić.

Zajednička baština čovječanstva

Budući da se u javnim medijima često prikazuje da je stajalište o pitanjima spolnosti različito od Crkve do Crkve, upitali smo dr. Begić je li moguće da o udomljavanju djece istospolnih parova postoji različito stajalište Crkve u Njemačkoj i primjerice Crkve u Hrvatskoj? »Sigurno da je crkveno stajalište jednako u cijelom svijetu. Međutim moramo voditi računa i o različitim

kulturološkim razlikama i različitim društvenim okolnostima. Njemački su zakoni puno liberalniji, kao i društvo u cjelini, od hrvatskoga. To zasigurno utječe i na promišljanje njemačke Crkve. Međutim mi živimo u Hrvatskoj i moramo poštovati tradiciju našega naroda te nije nužno da sve prenosimo od drugih. Njemačka Crkva ima svoj put. Vidjet ćemo kamo će ju to dovesti. Velik otpad od Crkve koji se događa proteklih godina u Njemačkoj zasigurno je znak vremena. Moramo paziti da se to ne dogodi i nama! Crkva se ne smije dodvoravati svijetu jer je pozvana naviještati 'evangelje obitelji'.«

Kada se gleda iz moralne perspektive, iz svega rečenoga dojam je da takve odluke pridonose relativizaciji tradicionalnoga shvaćanja i vrijednosti braka i obitelji. S tom se ocjenom slaže i dr. s. Ana Begić. »U hrvatskoj tradiciji i u kulturi shvaćenoj u najširem smislu obitelj se poima kao zajednica majke, otca i njihove djece, i takav pogled nipošto ne treba mijenjati niti ga označavati nazadnjim. Stoga s pravom dvojimo odgovara li udomiteljstvo djece kod istospolnih partnera navedenom zahtjevu. Možemo se složiti i s tvrdnjom Zbora za nauk vjere da zakonsko priznavanje zajednica istospolnih osoba ili njihovo izjednačavanje s brakom znači relativizaciju braka kao zajednice muža i žene, a istodobno dovode se u pitanje i temeljne vrijednosti koje su zajednička baština čovječanstva. Suvremeni brak i obitelj, usprkos negativnim utjecajima koji ih pogađaju, i nadalje ne gube svoje bitne zadaće, a one se očituju u izričaju supružničke ljubavi i odgovornom roditeljstvu te skrbi i odgoju djece. Poslanje vjernika danas je od iznimne važnosti jer ne smijemo dopustiti da prevlada duh individualizma koji rastači istinske vrijednote braka i obitelji. U tom duhu, a osobito zbog sve većega društvenoga utjecaja na raslojavaњe braka i obitelji, postajemo i sve više svjesni odgovornosti roditelja da svojoj djeci, kršćanskim odgojem, usade one vrijednote koje promiču dostojanstvo braka i obitelji, ali i da djeci pomognu u sazrijevanju za preuzimanje odgovornosti za društvenu zajednicu.«

Želje ne određuju prava

Dotaknula se u razgovoru naša sugovornica s. Ana Begić i pitanja spolnoga morala te dubljega teološkoga promišljanja jer Crkva uči da naše želje ne određuju naša prava... »Ne treba ponavljati da nauk Crkve o braku i o komplementarnosti spolova iznosi istinu koju smo spoznali ne samo iz Božje objave, nego i zdravim razumom te je kao takvu priznaju sve velike svjetske kulture. Življenje spolnosti usmjereno je, prije svega, prema bračnomu zajedništvu. U tom kontekstu potrebno je ponovno iščitavati encikliku 'Humanae vitae' pape Pavla VI. koja je naglasila da je, među ostalim, plodnost i otvorenost prenošenju života sastavni dio bračne ljubavi. Međutim, kada se pod utjecajem sekularizacije i seksualne revolucije isključila plodnost iz bračne ljubavi, otvorile su se mogućnosti i za ozakonjenje drugih

oblika životnoga partnerstva. U tom kontekstu govorimo i o istospolnim zajednicama jer je dovoljna 'ljubav' budući da je ona oslobođena svoje naravne usmjerenosti prema darivanju života. Međutim, nikakva ideologija ne može dokinuti čovjekovu narav i njegovu antropološku danost. Biološki je spol nešto što ne možemo ignorirati. Svaka naša stanica nosi kromosome koji nas obilježavaju kao muškarca ili ženu. Biološka je osnova temelj ljudskoga bića, nositelj svih naših značajki i osobina. Iz spolne različitosti, ali i komplementarnosti, proizlazi da brak postoji samo među dvjema osobama različita spola, koje, njima vlastitim i isključivim uzajamnim osobnim darivanjem, teže intimnomu zajedništvu.«

Glas Koncila

Autor: Ivan Tašev, 27. rujna 2020

KORČULA:

Proslavili imendant priori s. Barbari

U petak, 4. prosinca, proslavili smo imendant priore s. Barbare. Nakon brojnih čestitki i lijepih želja iz drugih zajednica, u ime korčulanske zajednice čestitku su u večernjem druženju, uz prigodni program i pjesmu, uputile članice novicijata. S. Barbara rekla je kako nije teško biti priora tako dobrim sestrama te zahvalila cijeloj zajednici na molitvama i suradnji, dodavši kako jedna sestra ne može ništa sama, ali kao zajednica možemo mnogo.

ŠIBENIK:

Susret s mladim framašima na Meterizama

U petak, 4. prosinca 2020., u župi sv. Jeronima, na Meterizama u Šibeniku, s. Manes Puškarić održala je susret mlađima Frame Meterize na temu "Moj Bog." Kroz tu temu provukla je govor o vlastitom odgovoru na redovnički poziv i Bogu koji prodire u život Bogu posvećenih osoba u redovništvu. Nastavili su svoje druženje nakon predavanja uz smijeh i razgovor pridržavajući se svih epidemioloških mjera.

AKTIVNOSTI DJEĆJIH VRTIĆA

Proslava Dana kruha u vrtiću

U Korčuli

U srijedu, 14. listopada, obilježili smo u našem vrtiću Dan kruha. Prethodnih smo dana čitali i pjevali o kruhu, bojali i mijesili tjesto i trudili se biti dobri kao kruh. Na sam dan zahvalili Bogu za kruh koji svakog dana primamo te molili blagoslov. Potom smo po skupinama blagovali kruh koji su nam ispekle naše tete kuharice.

U Šibeniku

Proslava Dana kruha u vrtiću bila je u četvrtak 22.10. Djeca su donijela na blagoslov svatko sto je s roditeljima kod kuće napravio, ono sto žele i vole pojesti. Don Roko Glasnović blagoslovio je sve sto je bilo pripremljeno nakon kratkog programa u kojem su sudjelovale sve vrtićke skupine, proslavili smo i zahvalili Bogu za kruh i plodove zemlje koje nam daje.

U Zagrebu

Dan zahvalnosti za plodove zemlje i blagoslov kruha u vrtiću proslavili smo 20. listopada 2020. Uz molitvu, blagoslov i blagovanje kruha zahvalili smo Bogu na svim plodovima i darovima kojima smo tijekom godine bili podareni. Blagoslov kruha je predvodio naš gospodin župnik Ivan Filipčić. Kroz projekt »Od zrna do kruha« djeca su se raznim istraživačkim aktivnostima pripremala za Dane kruha. Cilj na je bio probuditi kod djece zahvalnost prema Bogu Stvoritelju upućujući ih na važnost kruha kao izvora života i potrebe međusobne solidarnosti s onima koji ga nemaju.

DV Bl.H. Zagreb:

Dječji radovi na temu svetosti

Jednog dana uđe otac sa sinom u crkvu. Dječak se zaustavio promatrajući velike vitraje na pokrajnjim zidovima. Kroz njih su prodirale sunčeve zrake i ispunjale crkvu prekrasnim bojama.

Dijete upita oca:

– Tata, što se prelijeva u raznim bojama?

Otac odgovori:

– To su vitraji, prozori načinjeni od mnoštva obojenih stakala, koji sačinjavaju razne slike.

Dijete nastavi promatrati vitraje, a onda reče:

– A tko su oni ljudi naslikani na vitrajima?

Otac odgovori:

– To su sveci.

– Sveci? A tko su sveci? upita dijete radoznalo.
– Sveci su bili tako dobri ljudi da se kroz njih moglo vidjeti kako je dobar Bog. Oni su čitav život proživjeli čineći dobro.

Dijete je ostalo zamišljeno, a onda se opet obrati ocu: – Oni su onda kao vitraji.

Otac nije razumio primjedbu. Dijete stoga nastavi: – Da, sveci su kao vitraji. Ako kroz vitraje možemo vidjeti sunčevu svjetlost, kroz svece možemo vidjeti kakav je Bog.

Otac osta iznenađen sinovljevim odgovorom i reče: – Vidim da si razumio. Sada znaš kako možeš postići da budeš jedan od njih.

Jose Real Navarro

ŠIBENIK:

»Andeli« u molitvi za žrtve Domovinskog rata

Premda još ne razumijemo, ali moliti i pjevati znamo. I na taj način želimo biti dio svih koji mole i sjećaju se svih poginulih i nestalih u Domovinskom ratu.

Premda još ne razumijemo, ali moliti i pjevati znamo. I na taj način želimo biti dio svih koji mole i sjećaju se svih poginulih i nestalih u Domovinskom ratu.

ZAGREB: DV Blažena Hozana ponosan na vrhunske mlade sportaše

Sjajni rezultati mlade hrvatske skijašice Zrinka Ljutić potaknuli su nas na promišljanje o razvojnom putu mladih sportaša.

Da je uspjeh u sportu trnovit i prepun prepreka znamo svi. Takav uspjeh je posebno značajan za sportaše koji dolaze iz malih zemalja kakva je naša. A kada pričamo o uspjehu sportaša koji dolaze iz jednog malenog vrtića kakav je naš, onda je sve skupa neobjasnivo i posebno. Naime, u zadnjih 20-tak godina iz vrtića Blažena Hozana ponikli su mnogi poznati mladi sportaši. Lana Petranović (umjetničko klizanje), Borna Čorić (tenis), Ivan Fiolić (nogomet), Tvrto Ljutić, Zrinka Ljutić (skijanje). Uz silan trud, upornost, talent i podršku njihovih obitelji, možda su tome pridonijeli naši prostrani parkovi i igrališta u kojima su napravili prve sportske korake te naše sestre dominikanke koje svojom

molitvom trajno prate svu našu vrtičku djecu.

Dobri temelji su ključni za razvoj svih potencijala, a vjerujemo da su to vrijednosti koje se trudimo usaditi našim vrtičancima. S velikom radošću nastavljamo pratiti naše sadašnje (i buduće) sportaše i naravno, vjerno ćemo moliti za njih.

Zrinski čestitamo na velikom uspjehu a svim našim bivšim vrtičancima - sportašima želimo puno sportskih uspjeha.

Neka ih sve na njihovom sportskom putu prati Božji blagoslov i zagovor blažene Hozane!

Nikoleta i Jasenka, odgojiteljice

VELIKANI DOMINIKANSKOG REDA

O. ANĐEO MARIJA MIŠKOV

KRATKI PRIKAZ ODABRANIH CRTA DUHOVNOG PROFILA
UTEMELJITELJA KONGREGACIJE SV. ANĐELA ČUVARA

Seminarski rad s. Manes Puškarić OP, Šibenik, listopad 2020.

UVOD

Ukoliko je tema nekog razgovora ili izlaganja redovnička obnova ona glavna misao voditelja biti će vraćanje na izvor. Za Red propovjednika – braću i sestre sv. Dominika – izvor jest upravo navedeni lik i njegov život koji je svoj izvor pronalazio u Izvoru koji nas je sve okupio oko sv. Dominika i u kojem je jedina naša svrha i smisao postojanja. Sveti Dominik zauvijek ostaje poseban u očima njegovih nasljedovatelja. Uz njega postoje još brojni velikani Reda koji su obilježili osam stoljeća postojanja istoga. Ljepota je upravo u tome da je svaki od njih na svoj, neobični način upotpunio mozaik osmostoljetne tradicije bijelih fratara i sestara. Jedan od njih ispisao je povijest i na hrvatskim područjima. Sestrana dominikankama u Hrvatskoj posebno na srcu stoji lik i djelo oca Andjela Marije Miškova, dominikanca koji ih je očinski uzeo za ruku i naučio stabilnije koračati u burnim povjesnim vremenima na hrvatskom tlu. Tu ruku sestre

nisu ispuštale godinama – prije osnutka i nakon osnutka Kongregacije.

Tko je otac Miškov i za što je sve zaslužan napisano je u par istraživanja koja su potom i objavljena i dostupna javnosti. U ovom seminarskom radu nastojalo se ne iznositi u detalje biografske činjenice, a ako su bile dotaknute to je zato da se uklope u kontekst duhovnog profila oca Miškova. Rad je podijeljen u tri dijela. Prvi dio bavi se profilom oca Miškova dok je bio dječak pa sve do njegovog stasanja u zrelog odraslog čovjeka i svećenika. Drugi dio rada promatra njegov odnos prema sestrama odnosno njegov duhovni profil i naglaske koje stavlja i preporuča sestrama te kroz to uvidamo njegov pogled na redovništvo koji je, i za ono vrijeme, bio itekako progresivan. Treći dio bavi se pogledom i pristupom oca Miškova smrti i vječnom životu kroz primjer njegovih zadnjih sati pred smrt i svjedočanstava koja su ostala zapisana u pjesku povijesti. Na kraju rada, iznosi

se zaključak i misli do kojih se došlo kroz ovaj seminarски rad.

Valja spomenuti zašto je baš ova tema odbранa. Potaknuta mislima da smo svi mi sinovi u Sinu, promišljam i o utemeljiteljima raznih družbi i kongregacija koji su slijedili primjer utemeljitelja velikih Redova u povijesti Crkve.

Ukoliko smo mi svi sinovi u Sinu, možemo li reći da postoje i utemeljitelji u Utetmeljitelju? Ovdje konkretno sv. Dominiku. Jedan takav bio je i ostao u povijesti otac Andeo Marija Miškov, vrijedan da pokuca na vrata našeg zaborava i realnosti te da nas malo povuče u prva vremena prije, za vrijeme i poslije osnutka Kongregacije.

1. OD DJEČAKA DO IZGRAĐENOG SVEĆENIKA

Kada govorimo o profilu (ovog puta duhovnom) nekog lika odnosno čovjeka, ponajprije je potrebno vratiti na same temelje, a to je djetinjstvo i odrastanje do jedne ključne točke u povijesti osobe. Stoga se u prvom dijelu seminar-skog rada iznose kratke crtice zlarinskih težaka, njihov utjecaj na djetinjstvo i sliku života oca Miškova te kratka svjedočanstva o njegovom temperamentu i osobnosti te isprepletenosti prethodno navedenih čimbenika.

1.1. Utjecaj zlarinskog okruženja na odrastanje oca Miškova

Pojam *mentalitet* (prema lat. *mentalis*: pametan, duševni) označava način mišljenja, navike neke skupine ljudi ili naroda, a samim time i pojedinca unutar te skupine. Nema osobe koja nije obuhvaćena a možemo reći i ograničena nekim mentalitetom. Ljudski karakter i sloboda oblikuju se unutar određenog mentaliteta. Ni (tada budući) Utetmeljitelj Kongregacije Svetih Andjela Čuvara nije mogao tome izbjegći. Njegovo djetinjstvo i odrastanje obilježio je zlarinski mentalitet, način mišljenja i življenja ljudi s otočića pokraj grada Šibenika. Pomorci i ribari, vinogradari koji su nastanili ovaj otočić u potrazi za »boljim sutra«. Sami su izgrađivali čvrste kamene kuće i prokrčivali putove. Borili su se od samih početaka života na otoku s morem, a time ujedno sa životom i smrti. Težak život borbe za opstanak koji ih je učio pravim vrednotama u

životu jer su otočani bili veoma povezani u turbulencijama svakodnevnog života.¹

Iako je otac Andeo Marija Miškov (do oblačenja u dominikanskom Redu zvan krsnim imenima Ivan Andrija) vrlo rano otišao putevima studija odnosno redovničke i svećeničke formacije, u onim crtama koje su sakupljene i objavljene o njegovoj osobnosti, možemo uočiti da je ovaj težački, marljivi način života obogatio njegovo djetinjstvo. Izrazito živ i zaigrane naravi koja je bila sve samo ne krotka, ali pun humora i potrebe da druge oko sebe nasmije i razveseli. Otvorene osobnosti kroz koju je uočavao situaciju i kako reagirati. Veoma fluentan, radišan i pomalo nestreljiv, budući da se navodi kako nije volio čekanje.² Po sakupljenim obilježjima njegove osobnosti sa sigurnošću možemo reći da je oca Miškova krasila naglašena kolerična

1 Usp. Aleksandra MURAJ, Obrisi svakodnevnog života zlarinskih težaka, u: *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, 18 (1981.) 1, 257.

2 Usp. Ivan ARMANDA, *Istaknuti hrvatski dominikanci – I*, Zagreb, Biblioteka Identitet, 2012., 71.-72.

narav (primjer: otac Miškov o sebi je napisao: »Bio sam ti, brate posve vragometne čudi, na se nebi nikomu dao, znao bi se kad god i starijem opriti.«)³ koja je zahvalno odgovarala onome što su prolazili zlarinski težaci te se je tako već od malih nogu počeo oblikovati u osobu koja pozitivno i s humorom gleda na život, unatoč susretanju sa slikama znojnog i mučnog rada bilo na otočkoj buri ili vrućini. Marljinost ljudi i u njegovoj obitelji i odlučnost izoštravali su i njegovu marljinost i odlučnost, usmijerenost prema određenim ciljevima, željom da nešto stvara što će davati plod već u ovom životu. Kolerična narav obuhvaća i ponekad tešku sirovost, brzu ljutnju i onu neobuzdanost koju je Miškov kao dijete, prema prethodno navedenim opisima, imao (a i kasnije zadržao, što ćemo vidjeti). U svem tom bogatstvu i sakupljenim doživljajima, srčan i neustrašiv, odlazi s otočića težaka u svijet, gdje će polako upotpunjavati stečenu ovozemnu sliku borbe i rada, gdje će produbljivati svoj odnos s Bogom i izrađivati svoj karakter, usmjeravati ga prema dobru. Zasigurno je s vremenom postao svjestan svojih nedostataka i prednosti. U suprotnom, ne bi mogao već od mladosti doprinositi katoličkoj Crkvi na našim područjima na način na koji je to i započeo.

1.2. Izgrađivanje osobnosti kroz studij i daljnji svećenički život

Osnovno i gimnaziski obrazovanje bilo je doista dinamično, ali i uspješno u životu oca Miškova. Već se u nižim razredima uočava njegovo kritičko prosuđivanje i jasan stav. Kao primjer navodimo njegovog učitelja Dominika Mondinija koji mu je bio učitelj jedno vrijeme u Zlarinu. On je jako slabo govorio hrvatski što je Miškova veoma smetalo i nije se bojao to izreći niti je žalio svoga učitelja.⁴ Htio je slijediti hrabar i jasan primjer odlučnih ljudi koji će se boriti za istinsko domoljublje. Što se tiče jasnog stava,

O. Jerko V., o. A. Marija Miškov i o. Antonin P.

on ga nije imao samo o rodoljublju već i o duhovnom pozivu. Svoje životne stavove jasno je izričao bez imalo ustručavanja, a pogotovo ono što je volio. Tu je bio posebno srčan. Ljubav prema bjelini (dominikancima) očitovala se od najmlađih godina, pa je i svojoj majci potvrdio kako ga ne zanimaju crni popi već da bijele fratre najviše voli.⁵

Na samom početku njegova života s najdražim bijelim fratrima došlo je do problema i otpusta iz trogirskog samostana, a razlog tome je bila upravo njegova poduzetnost i veoma dinamična narav, možda čak i silna potreba da učini dobro drugima (primjer: bez da mu je itko rekao, odlučio je promijeniti križ na oltaru, ali budući da ga je ravnoteža prevarila, pao je i razlupao križ.).⁶ Božja providnost se poigrala i učinila da se Miškov vrati u dominikanski Red na još ispravniji i ovaj put, jasniji način.⁷

U studiju i stjecanju obrazovanja bio je izuzetno odgovoran. Iako je bio buntovna duha, nagle naravi (jednom je šakom razbio prozor i pobegao iz prostorije gdje je trebao biti zbog toga što

³ Usp. Zvonko DŽANKIĆ, *Andeo Marija Miškov. Vjerski i nacionalni preporoditelj hrvatskoga puka (1848.-1922.)*, Zagreb, DNI, 2016., 42.

⁴ Usp. *Isto*, 20.

⁵ Usp. *Isto*, 22.

⁶ *Isto*, 23.

⁷ Za više vidi: *Isto*, 24.-25.

je bio kažnjen) i podosta neustrašiv, ali i nepotpustljiv te uporan u ostvarivanju svojih ciljeva (primjer: otac Miškov se silno borio da na svečanom oblačenju ne dobije ime Dalmacij koje mu se nikako nije svidjelo), također je radio i na svom odnosu s Bogom, u prilikama i duhovnosti vremena u kojem se nalazio. Silno je gajio ljubav prema Blaženoj Djevici Mariji. Možda je to bila posljedica ili uzrok njegovog poštovanja, ljubavi i štićenja dostojanstva žena u njegovoj

obitelji i tadašnjem društvu. U svome tome, rastao je i duhom jačao do završetka studija i do svećeničkog ređenja. Vršeći razne dužnosti, zadaće i funkcije razvijao je osjećaj za odgovornost i polako se pripremao za možda najveću ulogu u svome životu preko koje će se Božja providnost i snaga na poseban način proslaviti, a to je ujedinjenje sestara i stvaranje Kongregacije Svetih Andjela Čuvara sestara dominikanki.

2. OČINSKI DUH O. ANĐELA MARIJE MIŠKOVA

U ovom dijelu rada iznosi se očinski duh oca Miškova s konkretnim naglaskom na ujedinjenje sestara dominikanki u jednu Kongregaciju. Zanimljivo je uočiti kako je Andeo Miškov, unatoč dosta negativnom i ponižavajućem patrijarhalnom okruženju koje je svakodnevno susretao, shvatio što je i u kome stoji ispravan očinski duh, odnosno da svoj očinski autoritet treba graditi u Bogu Ocu, jedinom ispravom uzoru očinstva kojeg jedan dušobrižnik treba naslijedovati. Drugi dio rada započinje sa šibenskim sestrama koje su pomalo, pogotovo nakon smrti oca Miškova, potisnute u zaborav (usuđujem se reći, zajedno s njime). Osnivanje Kongregacije jest za sestre, gledajući objektivno, uistinu izraz Božje providnosti koja je složila da se Miškov puno puta susretne sa sestrama i da polako, ali sigurno sanja san o podizanju sestara na duhovne i intelektualne noge. Svoje sestre nije ostavio duhovnom siročadi, te im je u svojoj ljubavi napisao duhovnu oporuku koja skriva pravo duhovno bogatstvo i koja je pravi mali dokument za Bogu posvećene osobe.

2.1. Odnos prema sestrama u Šibeniku

Otar Miškov sestre je prvi put susreo u Šibeniku, i tu ih je kroz više razdoblja najviše susretao i promatrao njihovo egzistencijalno i duhovno

stanje. U tim prvim godinama samostanskog života i gimnaziskog obrazovanja u Šibeniku, o sestrama je razmišljao kao odanim, bliskim i privrženim.⁸ Njegov prvi apostolat i rad sa sestrama, više od tri desetljeća unatrag od osnivanja Kongregacije 1905. godine, bio je usko i blisko vezan uz šibenske dominikanke. Zbog nekih određenih okolnosti, ti susreti su znali biti prekinuti, ali Božja providnost učinila je svoje da je Miškov uvijek ostao povezan sa sestrama. Stoga je vrlo jasno zašto im je otac Miškov bio privržen. Puno je duha i napora ulagao u organizaciju samostanskog života šibenskih dominikanki, još i prije samog osnivanja Kongregacije. Sve je pripremao za osnutak Kongregacije i sanjao o tome.⁹ U svojim pismima sestrama u Šibeniku često naglašava rast u duhovnosti i duhu sv. Dominika te da vrše zavjet posluha. Svoju ulogu je uvijek promatrao kao onu očinsku. Možemo se nadovezati na prethodno poglavlje i dio o doživljaju oca Miškova i njegovog iskustva susreta s patrijarhalnim sustavom odgoja u kojem su njegova majka i žene kojima je bio okružen bile često ponižavane. Tu je, kako smo već naveli, Miškov stekao zaštitnički osjećaj prema ženi odnosno prema čuvanju dostojanstva žene. Vjerojatno je to i prenio na svoj odnos prema sestrama u Šibeniku, a kasnije nakon osnivanja

⁸ Usp. Ivan ARMANDA, *Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865.-2015.)*, Šibenik, Samostan Gospe od Ružarija sestara dominikanki, 2015., 57.

⁹ Usp. *Isto*, 62.

o. A. Marija Miškov s djecom ispred samostana (oko 1915.)

Kongregacije, i u Korčuli. Možda je to u nekim trenucima bilo prenaglašeno i sestre su htjele svoju autonomiju, ali zasigurno je njegova nakana očinskog vodstva bila ispravna.

Zanimljivo je kako je Miškov imenovao šibenski samostan Gospe od Ružarija kućom maticom i to nikada nije promijenio. Iako je Kongregacija osnovana 1905., kuća matica jest šibenski samostan Gospe od Ružarija, bez obzira na veliki apostolat i njegovu uspješnost u Korčuli.¹⁰ U svojim pismima sestrama redovito naziva i nakon 1905. godine, šibenski samostan kućom maticom. Očito mu je to bilo važno, jer da nije, ne bi to toliko silno naglašavao. I u svojoj Oporuci koju je napisao 30. lipnja 1916. godine, par godina prije svoje smrti, nigdje ne ističe samostan Sv. Anđela Čuvara kao kuću maticu.¹¹ Tek nakon njegove smrti (ali i smrti prve časne majke s. Imelde Jurić) iz nekih nepoznatih razloga (možda velik uspjeh apostolata u Korčuli)

– pravno neutemeljenih (što stoji i do danas) – kućom maticom se počinje intenzivno nazivati korčulanski samostan.¹² To je ostalo do danas, do te mjere da se uvriježilo mišljenje kako je s osnutkom Kongregacije Svetih Anđela Čuvara 1905. godine, kućom maticom, te iste godine, postao korčulanski samostan. Pisma oca Miškova to pobijaju, a ničija pisma (pogotovo ona pravna), kako je već napisano, ne potvrđuju razlog takvog ponašanja i govora nakon smrti prve časne majke s. Imelde Jurić i Utemeljitelja Kongregacije.

2.2. Duhovni naglasci oca Miškova sestrama

Otar Miškov unaprijed je promišljao o sestrama, te ih nije htio ostaviti duhovnom siročadi. Par godina prije svoje smrti piše svoju duhovnu oporuku kao pravi otac svojih duhovnih kćeri. U njoj, najveći naglasak Utemeljitelj stavlja na Božje djelovanje. Kongregacije i sve što je

¹⁰ Isto, 55.

¹¹ Oporuka O.A.M. Miškova sestrama dominikankama Kongregacije Svetih Anđela Čuvara, 3.

¹² Usp. Ivan ARMANDA, Dominikanke u Šibeniku, 10.

uspješno procvjetalo djelo je Boga, a ne njega kao čovjeka. Tu uočavamo veličinu oca Miškova.¹³ Izvor svega njegova pouzdanja koje je ionako već izviralo iz temperamenta, bio je sam Bog. I sam svjestan bremenite odgovornosti kroz više različitih službi koje je obnašao kroz svoj život, počinje svoje duhovne naglaske od same časne majke, koja je također kao i on, bila obgrljena bremenom odgovornosti za sestre. Za vrhovnu nadstojnicu (glavaricu) smatra da je najvažnije da svojim primjerom pokazuje ono što traži od svojih sestara i da svemu bude nazočna, gdje god se nalazile njene sestre. Od nje traži dinamičnost duha i tijela i aktivnu brigu za povjerenje joj sestre. Snažno naglašava odnos majke i kćeri, do te mjere da traži od časne majke da sestrama bude poput rođene majke.¹⁴ Sve je to otac Miškov promatrao u kontekstu očuvanja isprepletenosti zajedništva u sestrinstvu i zavjeta poslušnosti. Ovdje možemo naglasiti kako je zanimljivo da je i u dokumentu *Vita consecrata* desetljećima kasnije, danas sveti papa Ivan Pavao II., naglasio upravo važnost potvrđivanja i utvrđivanja te konkretnе uloge poglavara zbog stvaranja ozračja zdravog bratstva i tako i kvalitetnog življenja zavjeta poslušnosti.¹⁵ Zašto to dvoje povezujemo? Upravo iz razloga da se uoči kvalitetna suradnja dara Duha pronicljivosti i krepost razboritosti u životu Utjemeljitelja. Već je tada sadržajno i duboko duhovno promišljao o posvećenom životu. Dokumenti o posvećenom životu nastaju tek s Koncilom i kasnjim godinama odnosno zbivanjima u crkvenom i profanom društvu.

Iako je naglašavao važnu ulogu vrhovne glavarice, u Oporuci ipak veću važnost stavlja na korijen odrastanja zdrave redovnice, a to je odgoj. Miškov, svjestan važnosti obrazovanja i odgoja mladog čovjeka, ne zaboravlja i ne marginalizira tu bitnost i u redovničkom životu. Za sestre novakinje (koje naziva novačice) izražava

o. A. Marija Miškov i o. V. Bodlović

da su one uzdanje sestara i da ukoliko njihov odgoj bude kvalitetan utoliko će rasti i napredovati cijela Kongregacija. A o kome to ovisi? O odgojiteljici, učiteljici novakinja za koju kaže da je od najveće važnosti. Miškovu je obiteljska dimenzija jako važna stoga često naglašava majčinstvo, točnije milosrdno majčinstvo puno svjesnosti, mudrosti, pronicljivosti, obzirnosti i zdrave ozbiljnosti (ne kao neka hladna mačeha). Odgojiteljica koja je prava, iskusna majka.¹⁶ To je vjerojatno zato što je njemu majka u razdoblju intenzivnog odrastanja bila stup i uporište, ona koja ga je uvijek štitila i borila se za njega.

S redovničkog odgoja na odgoj djevojaka i mladih u kršćanskom i domoljubnom duhu. Ako govorimo o pravoj i izvornoj svrsi osnutka Kongregacije onda je to prethodno navedeno. Miškov u odgoju naglašava majčinstvo sestara u odnosu na povjerenje kćerke. Ono što, prema Miškovu, treba posebno odgajati jest srce. Čovjek može dati samo ono što ima, a sestra ako nije prava majka povjerenju joj djeci, ne može oplemeniti njihove osjećaje i duh.¹⁷

Između svega napisanog u Oporuci, otac

13 Usp. *Oporuka*, 8.

14 Usp. *Isto*, 12.

15 Usp. Ivan Pavao II., *Vita consecrata*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1996., 352.

16 Usp. *Oporuka*, 15.

17 Usp. *Isto*, 17.

Miškov ne zaboravlja svaku pojedinu sestru. Koliko ljubavi i srca je Utemeljitelj imao prema sestra svjedoči i njegov poklik: »Vi ste veselje moje i kruna moja u Gospodinu!«¹⁸ Ocu je najvažnije da se njegove kćeri međusobno slažu. Predivna je slika u kojoj poziva sestre da pogledaju najprije sebe, a onda onu kraj sebe odnosno da se međusobno sestre promatraju i da uoče jednu bitnu stvar – da su usmjerene istim putem prema jednom Cilju. Taj Cilj je u vječnom životu. Otac Andeo Marija ne želi da njegove kćerke budu usmjerene samo pogledom na ovozemno, već da uvijek u pameti imaju nebesku domovinu. Tada će im lakše biti vršiti zapovijed ljubavi u međusobnom sestrinstvu. U tome vidi pravi izvor sreće i radosti svake sestre ponaosob.¹⁹

Zavjet poslušnosti Utemeljitelj stavlja posebno na srce sestrama. Naglašava da sestre ne gledaju na godine starješice, pa bila ona i mlađa od njih, već na njenu ulogu, koja je zamjena Oca nebeskog na zemlji. Tu donosi i formulu doživotnog zavjetovanja, i time zapravo želi naglasiti

odgovornu ulogu doživotnih sestara i njihovog primjera njegovim dragim novačicama. Suosjećanje prema svakoj sestri, osobito odgovornoj za sve sestre jest ono koje je povezano s odgovornošću svake pojedine. Miškov govori o suzama poglavarice koje svaka pojedina sestra treba, ukoliko ih je izazvala, nositi na duši zbog svog neposluha ili buntovne naravi. Miškov kaže da je takvoj bolje napustiti Red, jer njen smisao življena u njemu prekida svoju potpunost i postaje neka zagonetka.²⁰

Što se tiče ljubavi zapovijedi, otac Miškov počinje od svake pojedinačne sestre. Velikodušnost, koja je tako prirođena dominikanskoj obitelji, jest ona koja treba krasiti svaku sestru Kongregacije. Velikodušnost u oprاشtanju, u traženju oprosta. S druge strane sestre poziva da budu škrte s mrmljanjem i ogovaranjem. Ukoliko što ima koja reći protiv neke, neka kaže toj sestri u četiri oka. U svijest priziva ono što i teolozi danas govore, a to je da svaki dan primamo Tijelo i Krv Kristovu na naš jezik.²¹

3. ODNOS O. MIŠKOVA PREMA SMRTI I VJEČNOM ŽIVOTU

Treći dio seminarског rada donosi ono na što treba biti usmjeren svaki kršćanski život a to je onostranost, transcendentnost, vječni život u Ocu, Sinu i Duhu. Ovdje nam je na pameti odnos oca Miškova prema smrti i vječnom životu, koji je uvijek vjerno posvjećivao i živio do prelaska vase ovog života (smrti) u onostranost gdje se sve obnavlja u Kristu, ukoliko je čovjekova volja za života bila usmjerena prema Njemu.

3.1. Posljednji trenuci života oca Miškova

Iza Koncila eshatologija kao poseban dio teološke (dogmatske) znanosti razvija se i približava čovjeku svakodnevice sa svojom jasnom zadacom – naviještati čovjeku apsolutnu stvarnost u

Bogu u budućem, vječnom životu.²² Otac Miškov živio je puno godina prije Koncila i razvitka te misli, ali je njegova misao o onostranosti bila uvijek kristološka, a ne filozofska odnosno abstraktna, kako je bilo i uvriježeno promišljanje o onostranosti u predkoncilskim strujama. Vjerojatno je to zato što se susretao s praktičnim životom i u svojoj pronicljivosti i razboritosti nikada nije izostavljao taj konac života koji ga jednom čeka i u kojem sve dobiva svoj potpuni smisao. On nije ostavio samo sestrama Oporuku, već je pisao brojne oporuke godinama prije svoje smrti, osjećajući da se njegove tjelesne snage polako gase. To je vrlo važan dio čovjekove odgovorne zadaće na ovoj zemlji – da uočava i osluškuje

18 *Isto*, 18.

19 *Isto*, 19.

20 *Isto*.

21 Usp. *Isto*.

22 Usp. Anton TAMARUT, Katolička eshatologija u svjetlu postmoderne, u: *Bogoslovka smotra*, 73 (2003.) 1, 101.

bilo kretanja prirode i života ljudi te da počne shvaćati na vrijeme kako nitko nije nezamjenjiv i da svačije vrijeme prolazi.

Iako nam nije u ovom radu opisivati događaje koji su doveli do njegovog preseljenja u zagrljaj Oca i Sina po ljubavi Duha, možemo samo reći da ga nije bilo strah svih tih događaja i okolnosti koje su tome polako vodile.²³ Poput svetog Pavla mogao je sa sigurnošću izreći da je dobar boj bio, trku završio i vjeru sačuvao (usp. 2 Tim 4,7). Tome svjedoči s. Andželika Prizmić. Otac Miškov, srčan i osjećajan kakav je bio, svoj život je tako i završio. Osjećajno je isповjedio vjeru u Krista, ali ne samo osjećajno već i odlučno kako je i priličilo osobnosti ovog velikana. Sestra Andželika usporedila ga je s junakom na samrti. Ali, gledajući odrastanje oca Miškova, on je uistinu uvijek htio biti i bio je junak koji se borio s nepravdom u istini vjere i propitkivanja svoga života. Majka koju je toliko naglašavao u svim dimenzijama ljudskog života, primila ga je na njezin blagdan 5. kolovoza 1922. godine u Korčuli. Snježna Gospa – ona koja svjedoči da je Kristova prisutnost prisutna u kontradiktornosti ljudske povijesti na nama nezamislive i sasvim čudne načine – prema svjedočanstvu navedene sestre zasigurno je

o. A. Marija Miškov

bila prisutna u posljednjem trenutku njegova života. Osmijeh na licu, odlučan i jasan pogled zaokružio je njegovo potpuno predanje u Majčine ruke okružen svojim duhovnim kćerima kojima se uvijek trudio biti pravi otac.²⁴

ZAKLJUČAK

Ima jedna knjiga o sestrama dominikankama koja nosi naziv »Sto godina nije samo prošlost«. Knjiga koja je nastala u okolnostima proslave jednog stoljeća postojanja Kongregacije Svetih Andjela Čuvara. U korčulanskom samostanu možemo pronaći misnice, predmete i fotografije na kojima se nalazi broj sedamdeset i pet. I to se slavilo u prošlosti u velikom, radosnom ozračju. Jubileji i zaokruženi brojevi koje smo negdje u sebi odredili proslaviti baš zbog toga što smo na to ponosni donose sa sobom i vraćanje na izvore odnosno Izvor našeg postojanja. Poput Izraelaca,

skloni čestom zaboravu a pomalo lijeni u prisjećanju, u kolotečini vremena, idemo i nosi nas struja ubrzane vremenske struje. Što pohvatamo, pohvatali smo. Što pustimo, pustili smo. Važno je da život ide dalje i da idemo naprijed. Istina koja se danas svela na osobnu istinu, koja može biti samo moja percepcija stvarnosti gledana iz samo jednog kuta, jer smo kao ljudi – htjeli mi to sebi priznati ili ne – ograničena bića, ne može biti ona istinska Istina, osoba Isusa Krista, koju ne trebamo braniti a još manje je možemo i smijemo grčevito prisvajati. Ona obuhvaća nas, a ne mi Nju.

23 Usp. Ivan ARMANDA, *Istaknuti hrvatski dominikanci – I.*, 85.

24 Usp. *Isto*, 85.

Otac Andeo Marija Miškov, mali Ivan Andrija, uvijek je to znao. Božja providnost je učinila da ovaj mali veseljak buntovna duha dobije imena dvojice apostola koji u evanđelju nazvani sinovima groma. Bog je s tim sinovima groma učinio predivne stvari, pišući povijest svijeta i Crkve na izuzetno hrabar i utjecajan način. Bog je također u osobi malog Ivana Andrije tko kroz njegovu odlučnost i karakterističnost vođe, polako ali sigurno, veliku povijest koja je obuhvatila i brojne sestre dominikanke, zaljubljenice u Utjemeljitelja Reda sv. Dominika. Utjemeljitelj Reda blagoslovio nas je Utjemeljiteljem naše Kongregacije. Često zaboravljen, ponekad spomenut u različitim kontekstima, pomaže neshvaćen i provučen tek kroz koju osobnu percepciju.

Gdje je naš izvor? Koje je naše početno poslanje? Baš nas, kao sestara ove Kongregacije? Što je otac Miškov zamislio? Na koje se sve izvore trebamo vraćati? Za kraj, spomenut ćemo još samo Oporuku. U nekim stvarima uvijek aktualna, u nekim praktičnijim stvarima ostala zarobljenica vremena u kojem je nastala (a tko od nas nije?). Aktualno smo zaboravili prigliti, prisjetiti se, a ono praktično prilagoditi. Neka nam to bude

na duši, kao Bogu posvećenim osobama, svakodnevno obnavljati i zdušno prigliti. Lik oca Miškova uistinu je srčan i velik. Svatko od nas može ga doživjeti na drugačiji način, ali činjenica ostaje da ga je Bog uvelike upotrijebio za mnoge velike povijesne stvari. To tako ne bi bilo da Miškov nije bio čovjek potpune predanosti Bogu kroz male stvari u svome životu, koji je sve bio, ali samo ne miran i statičan.

LITERATURA

- Ivan ARMANDA, *Istaknuti hrvatski dominikanci – I.*, Zagreb, Biblioteka Identitet, 2012.
- Ivan ARMANDA, *Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865.-2015.)*, Šibenik, Samostan Gospe od Ružarija sestara dominikanki, 2015.
- Zvonko DŽANKIĆ, *Andeo Marija Miškov. Vjerski i nacionalni preporoditelj hrvatskoga puka (1848.-1922.)*, Zagreb, DNI, 2016.
- Oporuka O.A.M. Miškova sestrama dominikankama Kongregacije Svetih Andjela Čuvara
- Aleksandra MURAJ, Obrisi svakodnevnog života zlarinskog težaka, u: *Narodna umjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*, 18 (1981.) 1.
- Anton TAMARUT, Katolička eshatologija u svjetlu postmoderne, u: *Bogoslovka smotra*, 73 (2003.) 1.
- Papa IVAN PAVAO II., *Vita Consecrata*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1996.

DA SE BOLJE UPOZNAMO

s. JAGICA BARIŠIĆ

Kad sam ove jeseni (2020.) boravila u Korčuli, zamolila sam s. Jagicu Barišić da nam kaže nešto o sebi, o svom 'sazrijevanju u dobi i milosti'. Ona je prošle, 2019. godine proslavila 60. obljetnicu redovništva, pa je ovo prigoda da nam ispriča kako je prohujalo to vrijeme. Zahvalna sam joj što je pristala na razgovor, a vjerujem da će i čitateljima biti drago čuti njenu životnu priču. Gotovo cijeli je svoj redovnički život djelovala u samostanima braće dominikanaca, što će, vjerujemo, njezinu priču činiti još zanimljivijom.

AM: Recite, časna, nešto o svom djetinjstvu, o roditeljima, braći i sestrama, gdje ste odrasli?

s. Jagica: Rođena sam u mjestu Trojavina, Vidonje. Otac mi se zove Jozo, a majka Iva. Bilo nas je osmero djece, četiri brata i četiri sestre: Mato (1936), Ante (1939), ja Marica (s. Jagica, 1941.), onda je Pavica (Aurelija, 1944.), pa Anka (s. Trpimira, 1946.), braća Marko (1950) i Tadija (1948.) i najmlađa, Ozana (1953). U tako brojnoj obitelji nikla su i tri redovnička zvanja (s. Jagica, s. Aurelija s. Trpimira). Još prije toga redovnički su stalež izabrale moje dvije sestrične, s. Dragutina i s. Jelka. One su od mog strica Tadije i strine Mare. Strina je imala dvanaestero djece, neki su umrli još u ranom djetinjstvu.

AM. Od čega ste živjeli?

s. Jagica: Imali smo imanje, ovce, koze, goveda. Nismo bili gladni ničega. Znali su roditelji kisiliti raštiku. Imali smo čatrnu, finu vodu, ali je

gotovo nismo trebali piti, imali smo mlaćenice koliko god smo željeli. Dođeš kući, uzmeš kacijolu¹ i napiješ se mlaćenice. To smo svi voljeli.

Glavni su u kući bili stric Tadija i strina. Kad bi stric naredio, svi smo išli na njivu. Običavao je reći nama djeci: »A vi djeco, ako još nemate motiku, i ne možete kopati, dignite barem jedan kamen sa zemlje. Nema kruha obješenoga o stablo da visi, nego ga treba zaraditi.« Onda se jedan susjed našalio, kupio kruh, stavio ga na stablo i rekao; »Evo kruha, bez njive!« Eto, svi smo

¹ Kacijola = grabilica (*zaimača, kutlača, šeflja, kacijola, kačica, paljak, paj*) je pridor za jelo. Služi za napuniti tekuće i polutekuće hrane tople i hladne.

naučili raditi i biti korisni. Kako nas je bilo puno, nismo mogli svi sjediti za stolom, nego smo mi djeca sjedili po podu ili na malim klupicama. A kad bi se koja udala ili otišla u samostan, onda je najstarija među nama sjela na njeno mjesto za stol. Sve je to bilo sasvim normalno. Možda zato meni nije bilo teško ostaviti roditelje jer je iza mene bilo mlađih sestara i braće koje su im ostali pomagati, tako sam lakše otišla. Inače, ja sam uvijek u sebi osjećala čežnju za Bogom.

Kad sam bila mala, imala sam duge kose. Stariji brat, Mato, bi me češljao i pleo pletenice, jer je majka radila u polju i gdje god je kome trebalo. Tako sam od brata naučila sama plesti kosu, i onda sam mu rekla da će sada sama.

Majka nas je učila šivati i plesti, posebno nas kćeri. Nekad je znala i više puta isparati već gobove čarape, najviše nazuke² (točnije, nazuvke), ili što drugo, da se naučimo što bolje to raditi. Naučili smo jako dobro plesti vunene čarape. Mi smo ženske nosile crne a muški bijele, takav je to bio običaj. Nazuvci se rade tako da je gornji dio u raznim bojama, a donji, kod stopala i prstiju, bijele boje. Majka nam je bila pravi majstor za to. Svi smo to naučili raditi.

Kad smo išli čuvati ovce stric bi nam napravio kabanice od žutice, da se zaštитimo od kiše, jer nije bilo kišobrana. Neki stariji su znali raditi i opanke³.

Sigurno znate da su kod nas žabe poseban specijalitet, pripravljaju se na razne načine. Isto tako i jegulje. Kad smo bili mlađi znali smo svi kako se žabe najlakše love: po noći ideš sa svjetiljkama koje ih zasljepe i onda ne mogu pobjeći i lako ih uloviš.

Makar smo živjeli svi zajedno, stric sa svojom obitelji i nas osmero sa svojim roditeljima, uvjek je vladalo lijepo ozračje, živjeli smo u miru i slozi. Ali, ipak, primjećivala sam kako je moja majka morala dosta toga pretrpjeti, no, nije se nikada tužila, radije je šutjela i trpjela.

Stric Tadija i otac Jozo

² nazuvice, **nazuvke**, nazuci, nazuhe, nazubak, vrsta čarapa. Navlače se preko čarapa i sižu do pola (noge) stopala. Čuvaju prste od hladnoće. Nose se u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Dalmaciji i u Srbiji..

³ Opanak je bila najraširenija vrsta seljačke obuće. Sastoje se od jednog komada kože za stopalo, kožnih dijelova, koji obuhvaćaju ostali njen dio do gležnja. Veže se oko gležnja ili dužim remenima ili jednim remenom sa zaponcem. Najpoznatiji su tzv. pletenjaci, kojima je gornji dio spleten od uskih, ravnih ili sukanih remenčića npr. oputaši, prepletaši i presukaši.

AM: Jeli se molilo u vašoj kući? Jeste li išli u crkvu?

s. Jagica: Svaku večer, prije večere, molila se krunica. Vidjela sam ovoga ljeta, kad sam bila na godišnjem, da je i Ozana, moja najmlađa sestra, zadržala taj običaj, ali redovito moli u tri sata i krunicu Milosrdnom Isusu. Daj Bože da se ta tradicija uvijek zadrži u našoj obitelji.

Išli smo u crkvu svake nedjelje, makar je bilo daleko, išlo se pješice čak dva sata ili više. Najteže je bilo kad je bila kiša pa bi preplavila putove. Išli smo preko brda, koji puta i tri sata. Kad je bila ponoćka svi smo zajedno tako dugo hodali, pa je moj brat Ante znao reći: »Što će mi druga pokora, dosta je da sam toliko pješacio!« Zbilja nije bilo lako, nisu to bili asfaltirani putovi kao danas. Ali onda se to nije gledalo. Jednostavno se išlo. Kad se danas sjetim tih vremena, ne mogu vjerovati koliko smo toga mogli podnijeti. Kad smo bili mlađi najvažnije je bilo slušati starije i krenuti kako god bilo teško. Tu se najbolje odgaja i učvršćuje karakter i

volja za budući samostalan život. Mudri su bili naši roditelji i stričevi. Danas smo im svi za to zahvalni.

AM: Za vrijeme rata

s. Jagica: Bila je u obližnjoj šumi jedna jama ili špilja gdje bi se ljudi sakrivali za vrijeme rata. Najdublje su se sakrivali neki muškarci, jer su se bojali da će ih prisiliti da idu u rat ili će ih ubiti. Kad bi opasnost prošla došao bi netko javiti: »Opasnost je prošla, možete izaći.«

Inače i hranu smo morali sakrivati u jednu pećinu, jer bi nam bili sve uzeli da su našli.

Od jedne je bombe poginula očeva sestra, teta Iva. Nije znala što je to, uzela je u ruke i bomba je eksplodirala.

Malo nakon toga utopila se sestrična Jela. Ona se išla sa mnom kupati. Imala je 11 godina. Niti jedna nije znala plivati, a rijeka je na mjestima bila duboka i tako se Jela utopila. Bilo je to baš na sv. Ivana Krstitelja. Bila je to velika žalost za sve nas, a osobito za njezine roditelje. Kad je, kasnije, njezina mlađa sestra, Slavka, krenula u samostan, njezina starija sestra Dragutina je zamolila poglavare da Slavki dadu ime s. Jelka. Tako je, na neki način, ublažila bol majke, da opet ima kćer Jelu - Jelku. S. Dragutina je preminula 2003. Ostala je živa samo s. Jelka koja je bila najmlađa od svojih sestara.

AM: Kako ste doznali za samostan sestara dominikanki?

s. Jagica: Kako sam već rekla ja sam uvijek čeznula za Bogom. Naš župnik je tada bio duž (don) Špirko Vuković, on je postao naš kućni prijatelj. Više je djevojaka izrazilo želju za samostanom, on ih je htio poslati u Služavke Malog Isusa, ali kasnije se propitkivao u Korčuli. Zamislite, čak ih je osam tada krenulo u samostan. Od tih osam jedino je s. Zorka ostala živa. Neke su došle samo vidjeti, a neke su kasnije same otišle, a neke su umrle. Jedna je bila bolesna.

Ja sam došla u samostan poslije s. Zorke. One su otišle u samostan 1954. s. Zorka je iz istog mjesta kao i ja, i neki mi je daljnji rod. Ali više je u rodu sa sestrom Dolores Matić.

Stric Tadija i sestra Anka na mojim prvim zavjetima.

Jednom mi je sestrična s. Dragutina pisala da ako se želim Bogu posvetiti neka dođem u samostan. Nisam se puno mislila hoću li ili neću. Ja sam to već dugo željela. Čim sam dobila dopuštenje od roditelja, naravno i od redovničkih poglavara, nisam niti čekala Uskrs, nego sam već na Cvjetnu nedjelju bila u samostanu, 13. 04. 1957. Nešto kasnije su se odlučile za samostan i sve druge moje mlađe sestre, Pavica, Anka i Ozana. Ova najmlađa je poslije odustala. I dvoje kćeri strica Tadije, Jelka i Dragutina, su također dominikanke. Dragutina se, nažalost, teško razboljela i umrla 2003. godine. Sigurna sam da sada u nebu moli za sve nas. Eto, Bog je blagoslovio našu obitelj brojnim duhovnim zvanjima. Mislim da je tome pomogao zdravi, kršćanski duh u našoj obitelji. Neki misle da smo mi jedna drugu povukle u samostan. Ne, to nije moguće. Zvanje je Božji dar i samo onaj tko ga osjeti u duši može prihvati taj način života.

Kad sam ja odlazila u samostan, moj stric Tadija nabavio mi je sve što mi je trebalo. Divan je bio taj naš stric! Volio nas je sve jednako, mislio na sve, upućivao na dobro. Kad je umro bila je to velika žalost, jer nije još bio tako star. Jednostavno je zaspao na krevetu i nije se više probudio. Njegova žena, strina Mara je bila mlađa od njega, a umrla još prije njega, pa ga je i to jako pogodilo.

AM: Tko je ostao s roditeljima?

s. Jagica: S roditeljima je ostao samo najmlađi brat, Tadija. Druga braća su otišla tražiti bolji život čak u daleku Australiju. Tu su se skrasili, osnovali svoje obitelji i ostali тамо. Ante se razbolio i umro 2000. od opake bolesti. Nismo mu mogli ići na sprovod, ali je baš u to vrijeme bila s. Hijacinta u posjeti kod svojih u Australiji, pa je ona, umjesto svih nas, bila na sprovodu.

Najmlađi brat, Tadija je umro 2007. u Dubrovniku, u bolnici. Bio je bolestan, otkazali mu bubrezi. S njim je bila u roditeljskoj kući ostala i najmlađa sestra, Ozana. To nam je jako draga da je ona i sada тамо, jer tako uvijek imamo kome doći.

Zanimljiv je slučaj bio s bratom Matom. Kad je i on odlučio krenuti u Australiju, morao je ići u Beograd praviti pasoš i sve druge papire. Kad je došao тамо jedan ga je činovnik prepoznao i kaže: »Dođi ovamo, prijatelju.« Mato se začudio, nije znao tko je to, a ovaj mu kaže: »Sjećaš li se, kad mi se jednom pokvario motor na putu, ti si se zaustavio i popravio mi motor. Nikada ti to nisam zaboravio.« I tako je sada, na neki način, uzvratio Mati i pomogao mu srediti papire. Inače, taj moj brat je bio precizni mehaničar, u svasta se razumio i svakome je rado pomogao gdje god je mogao. U Australiji je imao tri kćeri. Jedna, najstarija mu je umrla, teško se razboljela. Obično se misli da je u Australiji raj, a evo, svugdje ima nevolja, bolesti, svugdje se treba mučiti. Ali, ljudi uvijek traže i misle da je drugdje bolje. Pa neka probaju, onda su barem mirni.

Cijela obitelj Barišić.

AM: Kako vam je bilo u novicijatu?

s. Jagica: Meni je bilo uvijek lijepo. U novicijatu smo sve ustrajale, jedino su meni produljili novicijat jer nisam znala dobro latinski. Meni to nije bilo žao, prihvatile sam to i uprla sile da naučim. Poslije sam skoro bolje znala čitati latinski nego hrvatski.

Onda se molio časoslov na latinskom jeziku, zato smo to morali svi znati, makar nismo ništa razumjeli. Izgovarali smo svašta. Ja sam npr. umjesto dies irae izgovarala disiss ile. I čudila sam se što im to smeta, pa to je meni bilo jako slično. Mislim da se dragi Bog naslušao svega i svačega kod te molitve i da se nije zbog toga ljutio, nego možda i zabavljao...!

Novicijat sam započela i obukla redovnički habit 1958., a Prve zavjete sam položila 1959.

U grupi nas je bilo, ja mislim, šest. Đurđa, Celestina, Marija Lurdes, Ida, Irena i ja. Te zadnje su obadvije Dugopoljke, Irena je bila u Kanadi u našem samostanu. No, nije ustrajala u Redu, udala se i sada živi, ja mislim, u Chicagu.

AM: Gdje vam je bilo prvo mjesto djelovanja nakon novicijata?

s. Jagica: Moje prvo mjesto nakon novicijata je bio samostan sv. Martina, u Splitu. Krenule smo

Kapelica sv. Martina u Splitu.

brodom iz Korčule s. Celestina, s. M. Lurdes i ja. S. Celestina je išla u Bol, s. M. Lurdes u Zagreb, a ja sam ostala u Splitu, u samostanu u sv. Martina.

Bilo mi je tu jako lijepo. Tu su bile: s. Alemka, s. Jasenka, s. Mihaela, s. Katarina, s. Fabijana, s. Sibilina, s. Alfonza (bez ruke), s. Amata, s. Ozana Aljinović i s. Vjekoslava Poljanić.

Sve su me sestre voljele. Ja sam radila sve što je trebalo. Između ostaloga brinula sam se i za bolesne sestre kojih je bilo prilično: s. Katarina bez noge, pa s. Amata koja nije mogla zapamtiti moje ime, pa me umjesto Jagica, zvala moja Agica. Bila je jedno vrijeme tu i s. Ivanka, psihički bolesna. Premda je bila otpuštena iz Reda, ona bi potajno ušla u kuću i tu neko vrijeme ostala. Posluživala sam i bolesnu s. Ozanu Aljinović, rodom iz Žrnovnice. Ona me posebno voljela i štitila, zato sam je mogla uvijek pitati ako nešto nisam znala raditi.

Starješica nam je bila s. Ivanica. I ona mi je bila jako dobro. Jednom mi se dogodilo da sam

Sestre Barišić: s. Aurelija, s. Dragutina, s. Jagica, s. Jelka i s. Trpimira.

stavila kuhati mlijeko. Nisam se nadala da će tako brzo prokuhati. Mislila sam, začas ću ja obrisati stepenice, ali kad sam se vratila, mlijeko je već prekipjelo. Bilo mi je žao, ali dogodilo se. Jedna je sestra komentirala da me treba zato kazniti. Č. Ivanica se napravila kao da to nije čula. Samo je otišla, ništa me nije grdila niti kaznila. Bila sam zbog toga jako sretna. Ta mi je njezina gesta više rekla nego ne znam što drugo.

Jednom sam trebala pripremiti za ručak bakalar. S. Vjekoslava nije vjerovala da ću ja znati. Ja sam se snašla, išla sam pitati s. Ozanu. Ona mi je rekla što sve moram staviti i kako se to radi. Stavila sam jedan red krumpira, jedan red bakalara, a kosti izvadiš, i još neke stvari, i onda sam pošla u sv. Duje pomagati s. Jasenki prati crkvu. Kad sam se vratila, zgotovila sam bakalar, sve po uputama s. Ozane. Kad su sestre počele jesti nisu mogle vjerovati da sam ja to napravila, tako je bilo fino. Inače je većinom kuhala s. Ivanica. Sestre su bile siromašne. Skoro svake nedjelje su bile za ručak polpete, više kruha nego mesa. Sve se to jelo, nitko nije ništa prigovarao. S. Ivanica bi išla na Pazar u kupovinu kad je već bilo pri kraju radno vrijeme, jer je tada dobila sve jeftinije.

Sestre su u samostanu sv. Martina pravile madrace, jorgane, i od toga su živjele. Ja sam također češljala vunu za madrace i gdje god je trebalo priskočiti. Bila sam najmlađa pa je to bilo normalno. Bilo je puno raznih događaja, predugo bi bilo da o svemu tome pričam. U svakom slučaju, tu sam puno naučila za život. Znala sam

reći da sam se ‘rodila’ u Korčuli, a da sam se ‘odgojila’ u sv. Martina. Navikla sam se na tu zajednicu, bilo mi je lijepo. Jednoga dana sam čula da dolazi ovamo s. Teodora. Predosjećala sam da će ona doći na moje mjesto, a da ću ja biti premještena negdje drugdje. Nije mi to bilo drago. Kad sam to rekla s. Ivanici, ona me tješila, rekavši da ja idem ‘preko mora’. Radilo se o zajednici braće dominikanaca u Gružu. Uskoro se to obistinilo, 1961. Makar mi je bilo teško ostaviti Split, poslušala sam i bilo mi je poslije drago, jer Gospodin uvijek nagrađuje poslušnost.

AM: Ljubav i briga majke

s. Jagica: Kad sam bila u Dubrovniku, jednom me moja majka došla posjetiti, baš uoči sv. Vlaha. Naravno da joj je bilo najvažnije da vidi mene, kako sam, jesam li zadovoljna, a usput je htjela i ona biti na procesiji. Sestre su spremale sve za sutra da mogu i one ići, a ja sam se zadržala malo dulje u crkvi, trebalo ju je okititi za sutradan. Moja majka pita: »Di mi je moja Marica, Jagica? Di mi je kćer?« A sestra M. joj odgovori onako spontano: »Tko zna što ona misli!« Taj je odgovor moju majku pogodio. Šutjela je, nije ništa rekla. Kad je otišla kući, sedam dana je to u sebi ‘kuhala’. Ja sam inače često pomagala i u kuhinji, a nekad sam i sama pripremala večeru. Tako jedne subote netko zvoni na vrata. Bila je to opet moja majka. Jako sam se iznenadila i pitam je: »Majko, što je, što se dogodilo?« »Nije ništa, samo ti imam nešto reći.« – kaže ona. Jedva sam čekala da čujem o čemu se radi. I započne ona, kako stalno razmišlja o onome što joj je rekla s. M. one večeri kad su me čekale da se vratim iz crkve. Zanima je da li ja stvarno mislim izaći iz samostana? Posve zbumjena tim njezinim pitanjem i brigom, odgovorim joj: »Majko, što ti pade na pamet, pa ako bih željela izići iz samostana, najprije bi ti to znala.« Čim je čula moj odgovor, umirila se. Nije htjela niti tu prenoćiti, nije uzela niti čašu vode, nego se odmah okrenula i pošla kući. Ali kako je već bilo kasno, svratila je kod nekih poznatih iz Vidonja, pa je kod njih prespavala. Sutradan se vratila sretna i zadovoljna kući, jer joj je bilo drago što ne

mislim napustiti samostanu i što sam tu sretna. Meni, inače, nije nitko branio ići u samostan, ali me nisu niti nagovarali. Iz vjerničke sam obitelji, pa je svima u kući ne smo drago, nego su i ponosni, ako se netko odluči za samostanski ili svećenički život. Kad sam odlazila, stric mi je sve kupio što je trebalo nositi.

GRUŽ - DUBROVNIK

s. Jagica: Nakon sv. Martina bila sam premještena u Gruž, kod braće dominikanaca. U Gružu su tada bile: s. Augustina, s. Tarcizija, s. Agneza (u rodu s. Zdravki), a kad su one otišle, došla je s. Alana koja je svirala u crkvi i bila starješica, i s. Anselma koja je prije bila u gradu, a ovdje je bila sakristanka. Ja sam kuhala i sve što je drugo trebalo. Tu su prilike bile sasvim drugačije. Mogu reći da sam bila često puta i gladna. Ponekad mi je moja majka znala donijeti smokava. Ja bi svaki dan uzela po jednu smokvu i malo kruha, i tako sam ublažila glad dok je bilo smokava. Svašta čovjek može podnijeti u životu, ali samo ako se čvrsto drži Gospodina. Veli starješica meni jednom: »Ti ne smiješ razgovarati sa s. Anselmom, ona ima vječne zavjete, a ti nemaš nego privremena.« A s kime ću ja razgovarati? - pitala sam se. Pa samo smo nas tri u kući. Bilo mi je jako teško. Zazivala sam ponekad i svoju pokojnu majku, molila sam se njoj kad po noći nisam mogla spavati. Jednom sam čak došla u kušnju da ostavim sve i jednostavno pobegnem. Ali Bog je čuo moju molitvu i moj vapaj. Išla sam kod kipa Srca Isusova i rekla Mu sve

Dominikanski samostan u Dubrovniku.

svoje muke. I on me utješio. Dok sam se borila i vapila za pomoć, jedan glas mi kaže iznutra: *- Nisi došla radi te sestre, nećeš radi nje niti otići!* – I to me utješilo. To mi je stalno odzvanjalo u ušima. Razvedrila sam se, pa se starješica čudila kako mogu biti radosna, a s nikim ne razgovaram. Bila je to moja tajna koju je znalo samo Srce Isusovo! Svaki dan sam molila za starješicu da joj Bog dade što god zaželi, a meni neka dade da nađem dobrog ispovjednika. Nismo imali redovitoga, nekad smo išli kod franjevaca, nekad kod Isusovaca. Dominikanaca nije bilo tada u Gružu, samo bi dolazili reći misu. I to svaki put drugi. Stanovali su u gradu. Ovdje je bila ruševina, imali su samo sobicu gdje bi popili kavu i otišli. Ja sam ih podvorila i odmah bi otišla, nisam se usudila s njima porazgovoriti. Jednom je p. Vereš komentirao kako to da samo stavim kavu i odem, čega se bojam. Ali, tako je to bilo.

U gradu Dubrovniku, kod dominikanaca je bila s. Blanka. Kad je ona izašla iz Reda, majka Manes je rekla neka ja idem umjesto nje

privremeno pomoći sestrama. Malo nakon toga dobivam pismo od č. majke u kojem piše da se 'spakiram' i pošaljem svoju robu za Zagreb, a ja neka idem autobusom u Split i neka je тамо čekam. Ona se uskoro trebala vratiti iz Kanade. Kad je došla rekla mi je da idem u Maksimir, kod dominikanaca. Kad me, u sv. Martina, vidjela s. Ivanica kako sam slaba, kaže: »Mala moja, da nisi već poslala robu za Zagreb, ostavila bi te tu da se malo oporaviš.« Ali ništa od toga, jer sam trebala odmah krenuti u Zagreb, u Kontakovu.

U Zagrebu, kod dominikanaca

s. Jagica: U Zagreb sam došla 1963. i ostala do 1974. Tu su još bile s. Ivka Ivković, s. Antonina, s. Dragutina i ja. Onda je ovdje bilo jako puno bogoslova i mlađih svećenika. Tada su, naime, prvi put došli bogoslovi iz Dubrovnika na studij u Zagreb. Došlo ih je jedanaest. Među njima su bili p. Šanjek, p. Biškup, p. Ante, p. Ljudevit. P. Manes – Slovenac. (Njega je majka ostavila, brinula se za njega tetka, dobio zvanje). Od prije su tu već bili neki, tako im se broj povećao, pa je trebalo i više sestara. Braća su me lijepo prihvatile. Ja sam sve njih poštivala. Znali su se sa mnom šaliti, osobito za prvi april. Nisam im ostala dužna! Bilo je veselo. Među njima je bio i p. Ivo Plenković. On je znao lijepo crtati. Kad je s. Antonina napravila tortu za neku prigodu, on je na njoj nacrtao cijeli samostan i gdje je koja kuća njihova. Svi su se divili kako je to lijepo napravio. On još nije bio svećenik, ali je domalo postao.

Ti mladi bogoslovi su običavali proslaviti sv. Nikolu, a s njim uvijek ide i krampus. Ali kad

su se spremali za taj događaj, dolazi vijest da je umro p. Pio Matulić i odmah zatim p. Andelko Posinković. I onda nisu mogli izvesti tu svoju šalu. P. Pio je bio inače bolski starješina. Došao je u Zagreb na liječenje i tu je umro, u bolnici, 5. prosinca 1963. P. Andelko Posinković je išao ispovijedati časne Predragocjene Krvi, vidjeli su da mu nije nešto dobro, doveli ga u sobu i malo nakon toga je kod njih umro. Bilo je to 6. prosinca, drugi dan nakon p. Pia.

S. Ivka Ivković je bila kod robe i šivala je. Onda se sve šivalo, pa i piđame. Bog je uslišao moju molitvu, pa sam tu našla dobrog ispovjednika (p.I.P.) koji me pratilo sve do sada.

Iz Maksimira sam, 1974. išla u Dubrovnik, grad, opet u samostan Braće. Tu sam također radila sve što je trebalo. Godine 1983. (ili 4.) sam išla u Bol. Kao što vidite, stalno sam se selila i to redovito u samostane Braće. Samo u Splitu, u sv. Martina, sam bila u sestarskom samostanu.

U BOLU

AM: Mijenjali ste puno mjesta i samostana, možete li reći gdje vam je bilo najljepše?

s. Jagica: Pa, meni je svugdje bilo dobro. U Bolu mi je bilo lijepo kad je bila s nama s. Nikolina. Ona je vozila auto pa bi nas često negdje odvezla. Jednom su sestre otišle, a ja sam ostala kod kuće jer je trebalo podijeliti Braći večeru. Jedan pater se čudio zašto nisam i ja išla, jer je valjda mislio da među nama nešto ne štima. Ali sam ga brzo razvjerila da smo se tako dogovorile, zajedno smo sve pripremili prije podne, a onda sam ja dragovoljno ostala. Uvijek smo se mi sestre lijepo slagale, ali netko mora ipak malo više koji put 'potegnuti'. Meni to nije bilo nikada teško. Jednom je p. Vjeko Lasić primijetio da smo složne zato što ne govorimo nikada jedna protiv druge. Imale smo jedan stari auto, čak nije imao niti prozore, pa smo stavljale karton da se zaštitimo. S njim smo bili na Plitvičkim jezerima, u Bugojnu kod rodbine s. Nikoline, isle smo i na sprovode gdje je trebalo. Često smo isle na Vidovu goru, to je u Bolu. Nažalost nismo uživale dugo, jer se s. Nikolina

teško razboljela i brzo nakon toga, 2012. umrla u Splitu, u Škrapama.

S Braćom sam bila uvijek u dobim odnosi-ma. Posebno je bio drag p. Tarzicije. On mi je dao molitvenik *Kruh nebeski*. Rekao je u šali da je bolje da mi ga dade sada, nego kad umre. On je bio naš isповједник u Bolu. Bio je jako do-bar. Braća su znala u šali pričati da, kad je bio u Dubrovniku ništa se nije moglo od njega sakriti. Uvijek bi se pojavio »gdje nije trebao!«

Znali su se s njim šaliti.

Posebno sam bila sretna kad je bio s nama p. Ivo Plenković. Uvijek sam ga mogla pitati za savjet, i rado mi je pomogao.

Bio mi je dobar isповједnik i p. Kerubin Mekjavić. Nije me zaboravio ni kad je otišao u Split, čestitao mi je imendan i poslao sličicu na kojoj jedna djevojka moli krunicu svjetla. Htio je ostati u Bolu, ali je bio premješten u Split i tu je umro. Kad je bio bolestan, neke su žene molile za njega, jer im je on bio duhovnik i uvijek

je molio s njima krunicu u Bolu. I p. Marijana Pavlovića se sjećam još kao bogoslova. Isto tako p. Marka Bobaša. Eto, sada sam opet s njim u Korčuli. Rado ga pitam za savjet, kako je dobar.

Za vrijeme Domovinskog rata u Bolu su bili bogoslovi iz Sarajeva i za njih smo se brinule. Nije nam to bilo teško. Svi smo streljili i molili da rat što prije završi i da svi bogoslovi ustraju u svome zvanju.

AM: Je li vam bilo žao što su sestre napustile Bol?

s. Jagica: Moram priznati da nisam znala da zau-vijek napuštamo Bol. Mene jednom pita ondaš-nja č. majka Dolores: »Gdje bi ti, Jagice, htjela ići?« Nisam znala zašto pita, je li opet neki pre-mještaj. Odgovorila sam: »Gdje me stavite, ići ću.« I stavili su me ovdje u Korčulu. Opet imam na brigu samostan Braće, u sv. Nikole!

AM: Kome se najviše molite?

s. Jagica: U Gružu sam najviše zavoljela Srce Isusovo. Ta je ljubav ostala i danas. Ali se sada

rado molim ovom Malom Isusu (na slici sveta Obitelj, ispod sv. Dominik moli). Svako jutro iz-molim pred tom sličicom 3 Zdravo Marije kao zahvalu za posebnu milost koju mi je Gospodin dao. O tome ne bih govorila, to znade samo On i ja! A bez drage Gospe i njezine krunice ne bih bila prava dominikanka.

Rado se molim za s. Katarinu, pa za s. Blaženku i za sve sestre naše Kongregacije.

AM: Vi pičate i radite kao neka ‘mladica’, imate li ipak nekih zdravstvenih teškoća?

s. Jagica: Hvala Bogu, dobro sam. Ponekad me zbole noge, koljeno, malo sam anemična, ali to je oduvijek. Kad sam bila mlađa bojala sam se da me zbog toga ne pošalju kući, jer se onda slalo i za najmanju stvar. To mi je, eto, ostalo, od mladosti, valjda kao sv. Pavlu, jedan ‘trn’, da se ne uzoholim! Nosim se s tim. Za to mi se ne da ići doktoru. Idem jedino na pregled srca, a sve drugo dođe i prođe. Hvala Bogu da se mogu kretati. Uzdam se u Božju pomoć. Čula sam da se nešto ‘šuškalo’ da sam trebala biti premještena u Zagreb. Ne znam koliko bih sada još mogla biti od koristi. Ipak sam već u godinama. Neću o

tome razmišljati. Neka Bog odluči.

Evo gdje su sve bila polja moga djelovanja:

- 10. 1. 1960. - iz Korčule u Split – sv. Martin
- 12. 10. 1961. - iz Splita u Dubrovnik – Gruž
- 13. 10. 1963. - iz Dubrovnika u Zagreb – Mak-simir
- 25. 10. 1974. - iz Zagreba u Dubrovnik – grad
- 22. 1. 1984. - iz Dubrovnika u Bol – jedno vrijeme bila starješica u Bolu.
- 4. 11. 1995. - iz Bola u Korčulu
- 20. 11. 2000. - iz Korčule u Gruž
- 5. 2. 2001. - iz Gruža u Korčulu
- 13. 2. 2001. - iz Korčule u Bol
- 27. 11. 2012. - iz Bola u Korčulu

Kao što se vidi, kod braće dominikanaca sam bila 51 godinu (Gruž, Dubrovnik, Zagreb, Bol, Korčula). U sestarskoj zajednici samo u Splitu, sv. Martin, godinu dana i u Korčuli.

AM: Što biste poručili sestrama, mlađima i starijima?

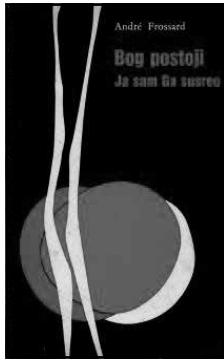
s. Jagica: Ja ništa ne govorim, najradije šutim. Što bih rekla, treba u životu znati nešto pretr-pjeti i zašutjeti. Jednom sam pitala isповједnika da li da kažem svećeniku ili kome drugome kad mi netko nešto nažao učini, on je rekao: »Jagice, radije se ugrizi za jezik i pomoli se Bogu.« Po-slusala sam ga, i nisam se nikad za to pokajala. Eto, osim što treba znati zašutjeti, dodala bih da treba biti pošten, iskren i moliti se Bogu. To je sve što znam reći.

AM: Hvala vam na razgovoru.

*Razgovor vodila s. Slavka Sente,
u Korčuli, 24. rujna 2020.*

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

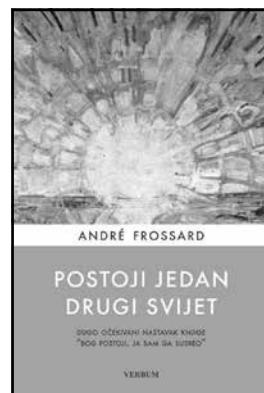
André Frossard: »BOG POSTOJI, JA SAM GA SUSREO«

U knjizi *Postoji jedan drugi svijet* André Frossard, autor brojnih bestselera, francuski publicist, novinar i član prestižne Francuske akademije, nadovezuje se na autobiografsku knjigu *Bog postoji, ja sam ga susreo*, duhovnu ispovijest dramatičnoga obraćenja koja je izazvala veliku svjetsku pozornost. Naime, izvještaj o njegovu naglu obraćenju pobudio je zanimanje mnogih čitatelja koji su željeli znati što se dalje događalo s nekim tko je imao takvo snažno duhovno iskustvo. Stoga autor na ovim stranicama govvara o najvažnijemu događaju svojega života iz nove perspektive, s pozicije zreloga čovjeka i kršćanina, ali i o životu nakon obraćenja koji uključuje i bol zbog smrti vlastite djece. Sučavajući se s osobnim iskustvom patnje, on ne dopušta da ga obuzmu pesimizam i očaj, nego svjedoči živu vjeru u »drugi svijet«. Pišući specifičnim stilom protkanim humorom, daje snažno svjedočanstvo nade ističući kako vjeruje i zna da ljudsko biće dolazi iz ljubavi te da se kroz patnju i smrt toj ljubavi vraća.

Neslućeno i iznenadno, poput apostola Pavla, i Andréa Frossarda sâm je Bog izbacio iz kolotećine. Tijekom pet minuta mladi ateist i skeptik, pripadnik krajnje političke ljevice koji je bio savršeno ravnodušan za pitanje Boga, bio je preobražen u katoličkog kršćanina, u »dijete spremno za krštenje, koje široko otvorenih očiju promatra posve novi, promijenjeni svijet«. Ono

što se tada dogodilo zadesilo ga je bez pripreme, tako reći poput sudara.

Frossard je svoj odlučujući doživljaj Boga imao u dobi od 20 godina. Tek 35 godina kasnije odvažio se javno govoriti o tome. Jer, naočigled veličine ovog događaja sve je ovisilo o vjerodostojnosti svjedoka, a Frossard je smatrao da nju tek mora zadobiti. Bio je slavan novinar i poštovan intelektualac kada je konačno objavljen njegov izvještaj pod udarnim naslovom *Bog postoji. Ja sam Ga susreo*, i to upravo u Parizu, kojeg su baš te 1969. g. tresli studentski nemiri. Knjigu je posvetio svojim roditeljima. Oni duduše u svojim početnim ateističkim stavovima nisu ni najmanje pridonijeli njegovom obraćenju, ali su mu svojim primjerom ljudske sigurnosti dali temeljne obrise. Njegova sestra te mnogo kasnije i majka slijedile su ga na njegovom putu u Katoličku Crkvu.

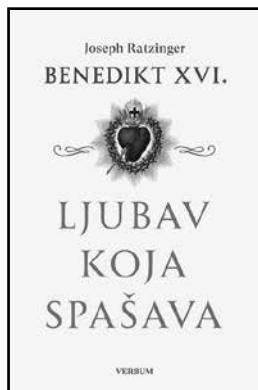

André Frossard: POSTOJI JEDAN DRUGI SVIJET

Dugo očekivani nastavak knjige »Bog postoji, ja sam ga susreo«

U knjizi *Postoji jedan drugi svijet* André Frossard, autor brojnih bestselera, francuski publicist, novinar i član prestižne Francuske akademije, nadovezuje se na autobiografsku knjigu *Bog postoji, ja sam ga susreo*, duhovnu ispovijest dramatičnoga obraćenja koja je izazvala veliku svjetsku pozornost. Naime, izvještaj o njegovu naglu obraćenju

pobudio je zanimanje mnogih čitatelja koji su željeli znati što se dalje događalo s nekim tko je imao takvo snažno duhovno iskustvo. Stoga autor na ovim stranicama progovara o najvažnijemu događaju svojega života iz nove perspektive, s pozicije zreloga čovjeka i kršćanina, ali i o životu nakon obraćenja koji uključuje i bol zbog smrti vlastite djece. Suočavajući se s osobnim iskustvom patnje, on ne dopušta da ga obuzmu pesimizam i očaj, nego svjedoči živu vjeru u »drugi svijet«. Pišući specifičnim stilom protkanim humorom, daje snažno svjedočanstvo nade ističući kako vjeruje i zna da ljudsko biće dolazi iz ljubavi te da se kroz patnju i smrt toj ljubavi vraća.

Benedikt XVI. – Joseph Ratzinger: LJUBAV KOJA SPAŠAVA

Ako je onaj koga volim, ako je ljubav, najveći dar mog života, uza me, ako mogu biti siguran da je onaj koji me voli sa mnom, onda ću i u poteškoćama osjećati u dubini svog srca radost koja je veća od svih patnja.

Joseph Ratzinger / Benedikt XVI.

Papa emeritus čini iznimku i ponovno nam progovara. Odlučio je široj javnosti darovati ovu zbirku svojih dosad uglavnom neobjavljenih propovijedi u kojima se bavi omiljenom temom, temom o kojoj je pjevao, meditirao, svjedočio više od bilo koje druge: temom ljubavi.

Jer za njega, ljubav je vitalna jezgra kršćanstva, a vjernost Kristu prije svega je pitanje ljubavi: »Petre, ljubiš li me? Pasi ovce moje« (usp. Iv 21,15–17). No ljubav je i bit života svakoga čovjeka koji hodi ovim svjetom prema vječnosti. Ova nam najnovija knjiga, kao nikada do sada, otkriva papu Benedikta XVI. kao velikoga zaljubljenika u Božju ljubav koji nas, poput rijetkih, zna primiti za ruku i voditi do istinskih odgovora na najdublja pitanja naših nemirnih srdaca.

Kršćanstvo je dakle kretanje, put. Nije teorija, nije zbroj nauka. Kršćanstvo je život, životni zamah koji nas nosi k pravomu životu i tako nam otvara oči za istinu koja nije čista misao, nego stvaralačka snaga koja je u temelju istovjetna s ljubavlju. Kršćanstvo je dakle preokret uobičajena smjera našega postojanja. Ljudski je život po naravnome usmjerenu put prema smrti. Što je život? Kada čovjek može reći: »Našao sam život!« Gdje ćemo ga naći? Ljubav je život. Ljubav je sinteza, smrt je rastakanje. Tko je našao ljubav, može reći: »Našao sam život.«

Joseph Ratzinger / Benedikt XVI

Jean Mercier: DRUKČIJI ROMAN O ISUSU

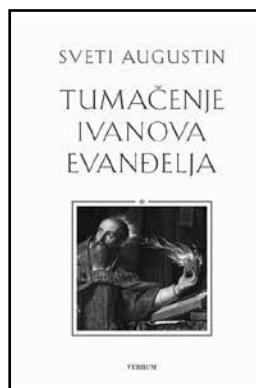
Nakon što nas je nasmišljao i potaknuo na razmišljanje svojim bestsellерom *Kad župniku prekipi*, Jean Mercier sada nam nudi novu književnu i duhovnu poslasticu. Ovo je priča o Isusu i prvim kršćanima kakvu nikada niste pročitali! Pripovedajući Isusov život na originalan, dubok i zanimljiv način, ovaj *Drukčiji roman o Isusu* bit će snažan duhovni poticaj onima koji evanđelje nikada nisu uzeli u ruku, a pravo osvježenje onima koji ga dobro poznaju.

Svojim priповједnim stilom i psihološkim finesama autor nam omogućava da doživimo dramatičnu dimenziju Kristova života, ali i egzistencijalnu napetost koju On pobuđuje u onima koji ga susreću i čiji se život »zakomplicirao« u susretu s Njime.

O čemu je razmišljao Josip gledajući sina koji je odlučio da se neće ženiti? I što je Mariji prošlo kroz glavu kada je s napunjenih trideset godina napustio dom? Kako je Petrova žena prihvatile odluku svojega mladog supruga da je napusti i podje za tim neobičnim prorokom?

Koje su tame nastanjivale iskrivljenu i rato-bornu Judinu psihu? I zašto je Toma zahtjevao da stavi prst u rane te s kojim se on duhom borio?

Na stranicama ove jedinstvene knjige poisto-vjećujemo se s likovima, dijelimo njihove nade i sumnje, sve dok iznutra i sami ne doživimo preokret koji je Isus izazivao kod suvremenika, a koji i danas izaziva u srcima ljudi.

Sveti Aurelije Augustin: TUMAČENJE IVANOVA EVANĐELJA

124 govora o Evanđelju po sv. Ivanu

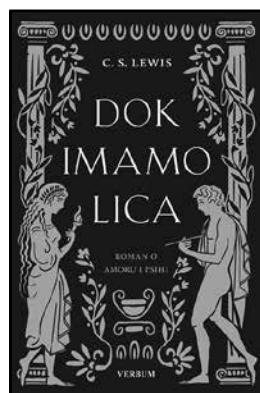
Sveti Augustin (354.–430.) jedan je od najvećih kršćanskih duhovnih velikana i mislilaca zapadne civilizacije. Nakon

obraćenja na kršćanstvo postao je svećenik i biskup Hipona u Africi, a kao vrstan intelektualac i erudit bio je ugledna i utjecajna osoba u društvenim i građanskim pitanjima. Napisao je više od stotinu knjiga, dvjesto pisama i čak pet stotina homilija – kojima je izvršio trajan utjecaj na teologiju, zapadnu filozofiju i kulturu, a među ona neprocjenjivo vrijedna i nezaobilazna sva-kako valja ubrojiti i monumentalno djelo *Tumačenje Ivanova Evanđelja* nastalo oko 416. godine, u kojemu je dosegao vrhunce govorničkoga umijeća i filozofsко-teološke erudicije.

Ovo njegovo značajno djelo nije plod suhopporna teološkoga teoretskog promišljanja nego konkretna pastoralnoga rada, odnosno nastalo je u liturgijskom propovijedanju Božjemu narodu, u težnji da se Božja riječ i evanđeoska poruka približi na jednostavan način svakome čovjeku. Augustin je pri tome svjesno odabrao komentirati četvrtu Evanđelje, ono Ivanovo. Bio je naime uvjeren da se upravo to Evanđelje odlikuje iznimnim bogatstvom nauka i duhovnom dubinom te da se njegovim tumačenjem može najsjiremu krugu kršćana najučinkovitije pomoći u vjerskoj izgradnji te im na autentičan i razumljiv način prenijeti Kristovu radosnu vijest.

Stoga je ovo kapitalno teološko djelo istovremeno i od velike praktične važnosti jer u njemu

svaki čovjek može naći razumljivo tumačenje evanđelja, odgovore na vjerska pitanja i bogatu duhovnu hranu. Sada ga u izdanju Verbuma prvi put nudimo domaćoj vjerskoj i kulturnoj javnosti, u prijevodu fra Vite Smoljana, OFM, i u doradi poznatoga hrvatskog patrologa dr. sc. don Ivana Bodrožića.

C. S. Lewisa: »DOK IMAMO LICA«

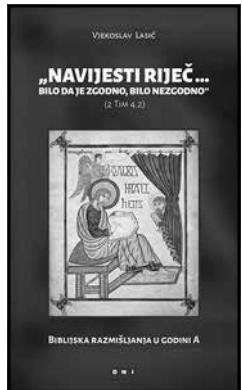
C. S. Lewis, proslavljeni autor serijala Kronike iz Narnije, ali i brojnih drugih djela poput *Pisma starijeg đavla mlađem*, *Velike rastave* i *Kršćanstvo nije iluzija*, cijeli je život bio fasciniran antičkim mitom o Amoru i Psihi. Zaintrigirala ga je krajnja jednostavnost i istovremeno nerazjašnjenost mita i slutio je da se u njemu krije puno dublji i širi smisao. Više je puta prionuo pisanju te priče i potom je ostavljao da bi je kao već zreo i proslavljen pisac objavio kao svoj posljednji roman, 1956. godine, pod naslovom *Dok imamo lica*.

Radnja ovoga najzrelijeg i najdubljeg Lewisova djela, objavljenog u nakladi Verbuma, smještena je u pretkršćansko vrijeme, u barbarsku zemlju Glome u kojoj žive ružna i neugledna kraljevna Orual i njezina voljena mlađa sestra Psiha koju je sebi prisvojio bog Amor, u Glomeu poznat kao bog Sive planine, tajanstvena Crna zvijer koja proždire žrtve. Očajna Orual htjela je spasiti zaljubljenu Psihu pa ju je natjerala da izda Amora. Tako je razorila sestrinu sreću i osudila je na progonstvo. Zbog toga čina Orual je cijeli život patila, desetljećima kriveći nijeme, nepristupačne bogove za svoju odluku i čin. Orual – kao slika svake ljudske duše – na kraju života mora spoznati i priznati vlastite sebične motive i nagone, zavist, podlost i niske strasti, kako bi došla do istinske slike Boga i nadnaravne, čiste ljubavi prema bližnjemu.

Ponirući duboko u psihološku karakterizaciju likova, *Dok imamo lica* briljantan je roman

o ljubavi, zavisti, boli, izdaji, gubitku, krivnji i obraćenju.

Knjiga *Dok imamo lica* u prijevodu Mije Pavića dostupna je u svim knjižarama Verbum kao i putem web knjižare Verbum.hr

o. Vjekoslav Lasić: NAVIJESTI RIJEČ

U izdanju Dominikanske naklade Istine u srpnju 2020. godine objavljena je knjiga dominikanca Vjekoslava Lasića: »Navijesti Riječ... Bilo da je zgodno, bilo nezgodno« (2 Tim 4, 2). U pet tematskih cjelina

autor obrađuje ciklus liturgijske godine A, a dodana je i posebna mladomisnička propovijed.

Stjepan Milan Simić u svojem osvrtu na knjigu ističe kako »Pater Vjekoslav nadahnuto i jasno tumači Božju riječ.

Već nam sam naslov knjige kaže da on ne izbjegava i ne uljepšava istinu – istinu o nama, o našim slabostima, istinu o našem hrvatskom društvu i njegovim problemima, istinu o našem napačenom narodu i istinu o ovoj 'Lijepoj našo', krvlju i znojem ponovno uskrsloj državi.

Ne ustručava se opomenuti ni one na vlasti, ali njegova riječ uvijek je vjerna Svetom pismu.« Nadalje, u osvrtu je istaknuto kako nam u svojim kratkim propovijedima – razumljivim širem čitateljstvu – o. Vjekoslav »pokazuje kako dostonstveno živjeti svoj kršćanski poziv. Uči nas da slijedimo Isusa koji je Istina, Put i Život.«

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

Evo me, to sam ja

Hvaljen Isus i Marija drage moje sestre u Kristu!

Znate sve kako stvari stoje kada dođeš u samostan: dobiješ učiteljicu i što ona kaže to izvrši! Reče mi da napišem par rečenica o sebi da sve Vi barem ovako dobijete priliku upoznati me, a nadam se da će i ja Vas uskoro.

Zovem se Ana Čurić. Rođena sam 9. 10. 1991. godine. Rodom sam iz župe sv. Ante Padovanskog, Žepče. Moj dom je u Papratnici, malom selu kraj tog gradića u Srednjoj Bosni. Trenutna kuća mi je samostan sv. Andjela Čuvara, Korčula. Nadati se da će mi postati novi dom. Kćerka sam pokojnog Nikole i majke Marice (svi je zovu Milkica). Imam četiri brata, jednog starijeg i tri mlađa. Mama kaže da sam ipak ja njen najbolji sin! ☺

Zadnje što završih od škole bio je prvi ciklus na muzičkoj akademiji u Sarajevu. Imam stručno zvanje bakalaureat muzičkih umjetnosti

- violina (tako na diplomi piše, pogledah). Prevedeno znači: znam malo svirati violinu. ☺️ Radila sam šest godina u Glazbenoj školi »Katarina Kosača Kotromanić« kao nastavnica violine, a posljednje tri godine kao nastavnica glazbene kulture u Osnovnoj školi »Žepče.« Od prvog razreda osnovne škole sam pjevala u dječjem zboru u svojoj župi, kasnije i svirala (violinu, po potrebi orguljice ili akorde na gitari). Ako je trebalo čitati na Misi, jesam i to pod budnim okom mame (nastavnice hrvatskog, vodila grupu čitača u župi jedno vrijeme). Učila me: »ČITAJ SPORO I GLASNO!« To učenje se nastavljalo i kod kuće, nije bilo lako.

Od Božića 2016. sam vodila mali zborić, nas 10, u filijali moje župe Žepče, a 17. 1. 2018. sam preuzeila voditi zbor u Zavidovićima (njih je bilo malo više, 20-tak). Oba ta zbora su pjevala dvo-glasno i animirali smo liturgijsko pjevanje svake nedjelje i blagdanima. Čak smo išli i na susret zborova naše Vrhbosanske nadbiskupije u katedralu u Sarajevu (divne uspomene za oba zbara). To je moja draga raja pa sam ih morala spomenuti!

Još malo o meni, jer Vas to vjerojatno i zanima više, haha.

Mislim da imam i drugo zvanje, a to sve dobro znate kako je. Ono nešto u srcu, što ne da mira, zove dok ne kažeš »Aj dobro, evo me, što sad?« I tako ja dodoh na Korčulu, među Vas, 30. kolovoza 2020. godine. Ovdje sam točno dva mjeseca. Stariji brat je rekao da će se vratiti za

20 dana (primijetite, ne 21 nego 20, ni tri tjedna), mama prognozirala 3 dana, ljudi iz zborova mi dadoše vremena do Božića... Prije mog odlaska brat tješio mamu riječima: »De mati, kad je naša Ana nekog slušala? Eto nje brzo nazad.« ☺️ Takva kakva jesam, poslušah SEBE i dodoh. ☺️ Tu sam da bih učila slušati, prvo Gospodina, onda druge. Zasad mi je lijepo, svi me »gotive«. Sve su mi časne drage, posebno starije s kojima uvijek koju »lafim« usput dok posao radim (to dok nema učiteljice, nemojte joj reći ☺️). Nadam se da nikad neće prestati ovaj divni osjećaj sigurnosti i topline oko srca, jer živim u istoj kući s Isusom! Predobro mi je to! Čovjek se brzo navikava na stvari i ono neobično mu lako postane obično, a ne bih voljela da tako bude jer mi je to jedna od najboljih stvari koju živim trenutno! ☺️

Vjerujem da je Božji prst što uopće dodoh baš ovdje. O dominikankama nisam znala ništa niti sam poznavala ijednu. Sad maaaaalo znam (zaboravih kako je to biti učenik. Učiteljica veli čitaj, a zna da knjiga i ja nismo na ti. Ali džabe, ne sluša me ☺️). Kada bliskoj osobi rekoh da idem vidjeti je li ovakav način života za mene, reče mi: »Samo dominikanke, nijedne druge!« Kada to kaže bivša kandidatica, to mora značiti da je tu ipak nešto dobro i drugačije, zar ne? Uglavnom, da ne duljim, ja sam tu, na Korčuli. Moje sestre iz novicijata, s. Andželina i s. Zorana, učiteljica i ja se veselimo svakom Vašem pozivu za posjet, druženje i upoznavanje uživo. ☺️ Do susreta, lijep Vam pozdrav od mene, a od Boga blagoslov!

Ana Ćurić

MLADI I LJEPOTA LITURGIJSKE GLAZBE

Predavanje Ane Ćurić na susretu zborovođa vrhbosanske nadbiskupije 2020. godine -

Krist da, crkva ne. Božić da, Veliki petak ne. Ljubav da, križ nikako ne! Danas je mnogo oprečnosti, svemu tražimo i nalazimo manu, a vrijednosti zanemarujemo. U tome svemu najlakše se pogube djeca, mladi, koji tek stvaraju svoje stave, izgrađuju karaktere, nastoje naučiti kako biti dobri ljudi. Kako danas, u takvome svijetu, približiti mladima ljepotu liturgijske glazbe tema je ovog razmišljanja.

Na ove gore da-ne izjave, dodat će i ovu koju često čujem: šansone da -«bapske» pjesme ne. Živimo u vremenu brzog tempa. Sve želimo odmah, bez mnogo truda, zalaganja, razmišljanja i najčešće bez emocionalnog uplitanja jer što ima veze sa srcem često ignoriramo. »Glazba u srce dira«. Na nju ne možemo ostati ravnodušni. Može biti, i jest, moćno oružje za ili protiv čovjeka. Može nas učiniti sretnima, tužnim, probuditi u nama davno zaboravljenе osjećaje, čežnje, želje, ali i animirati duh na dobro ili zlo. Mnogi mladi su nezainteresirani za bilo što i duša im spava dubokim snom. Znamo svi da na njima svijet ostaje i da u njima postoji snaga. Možda je to tek mali plamen, plamičak, koji treba razgoriti da plane za dobro čovjeka, za dobro njih samih. Ali, taj plamičak postoji. Kako probuditi mlade i kako to učiniti u korist Crkve?

Svi imamo darove od Boga, talente. Pozvani smo ih koristiti, a ne zakopavati jer bismo mogli čuli one ne baš ugodne riječi iz sv. Pisma:

'A pristupi i onaj koji je primio jedan talenat te reče: 'Gospodaru! Znadoh te: čovjek si strog, žanješ gdje nisi sijao i kupiš gdje nisi vijao. Pobojah se stoga, odoh i sakrih talenat tvoj u zemlju. Evo ti twoje!' A gospodar mu reče: 'Slugo zli i lijeni! Znao si da žanjem gdje nisam sijao i kupim gdje nisam vijao! Trebalо je dakle da uložiš moј novac kod novčara i ja bih po povratku izvadio svoje s dobitkom. Uzmite stoga od njega talenat i podajte onomu koji ih ima deset. Doista, onomu koji ima još će se dati, neka ima u izobilju, a od onoga koji

*nema oduzet će se i ono što ima. A beskorisno-
ga slugu izbacite van u tamu. Ondje će biti plač i
škrugut zubi.'*

Nego, budimo oni kojima će reći:

*'Valjaš, slugo добри i vjerni! U malome si bio
vjeren, nad mnogim ћу te postaviti! Uđi u radost
gospodara svoga!'. Koristimo talente!*

Većina nas fizički čuje, blagoslovjeni smo i tim darom. Neki imaju više razvijen sluh, drugi malo manje, ali većina nas ima taj dar-sluh. Jedan od načina na koji ga možemo koristiti na hvalu Bogu jest kroz pjevanje ili sviranje u crkvi. U mnogim crkvama razni VIS-ovi

(vokalno-instrumentalni sastavi) animiraju liturgijsko pjevanje, posebno na misi za mlađe. To je jedan jako dobar način za privlačenje mlađih crkvi jer im je prihvatljiviji sastav ljudi, izbor pjesama i izvedbe (ritam gitara, bubnjeva, najčešće jednostavna akordska pratnja) nego zvuk registara kraljice instrumenata (orgulja) i najčešće bogata harmonizacija melodije liturgijskih pjesama.

Živimo u vremenu kad se ljestvica vrijednosti promijenila, što je dobro i poželjno gleda se kao loše i neželjeno, a loše kao dobro. Glazba nije izuzeta od toga. Svuda je oko nas, pune nam se uši svim i svačim, onim lijepim, kvalitetnim, ali i onim ne baš tako prihvatljivim »zvukovima«. Pa tako danas, vrijedne stvari (djela vrhunskih glazbenika, velikana glazbene povijesti Palestriñe, Bacha, Beethovena, Mozarta...) rijetki slušaju (čak ni čuli nisu za njih), a djela jako loše kvalitete (ako ih se može nazvati djelima) nalaze počasno mjesto u mnogim domovima i srcima ljudi.

Crkva, nažalost, također »boluje« od toga. I u njoj se svašta pjeva i svira. Nemali broj puta sam bila svjedokinjom da se čak i za vrijeme liturgije pjevaju »neprimjerene« pjesme (Mir, pravi mir umjesto neepromjenjivog dijela mise Jaganjče Božji, psalam »koji znamo odsvirati i otpjevati« umjesto liturgijski predviđenog psalma od tog dana ili kroz korizmu i došaće pjesme koje nemaju nikakve veze s tim vremenom pokore i priprave...).

Mi kao voditelji zborova, glavni odgovorni animatori liturgijskog pjevanja, itekako moramo paziti na takve stvari i mislim da je na nama odgovornost da pokažemo mlađim ljudima koji još uvijek uče, ne čuju i ne vide ljepotu i silno blago liturgijske glazbe (korali, polifone i pučke pjesme, instrumentalna glazba) da imaju što čuti, divljenja vrijedno.

Danas je mladi čovjek bombardiran raznoraznim stvarima kojih je sit, a koje ga ne zasićaju. Više nego ikad mu treba Izvor života, Put radosti i mira, prava i jedina Istina. Ne bismo se trebali prilagođavati duhu svijeta samo zato jer je naizgled i trenutno privlačno i lagano postići.

To prolazi! Danas je popularna jedna pjesma, sutra druga, treći dan treća jer nemaju duboko ukorijenjene kvalitete kao provjerene i toliko dugo godina pjevane liturgijske pjesme nastale iz pera različitih umjetnika, svetaca... Ne bismo trebali olako odustajati od njih niti pokleknuti pred izazovom samo zato jer je teško!

Moje osobno iskustvo je ovakvo. Već kao mala bila sam članica dječjeg zbora, pjevali smo pjesme prilagođene djeci, mise za djecu, ali liturgijski odabранe. Naravno našlo se i šansona i moram priznati da su mi one bolje odgovarale. Tada nisam razumjela da pjesmu ne čine dobrom samo melodija i ritam već daleko više tekst koji je duboka molitva. Odrastanjem sam upoznala sve više šansona, ali i liturgijskih pjesama, posebno euharistijskih, koje su na mene uvijek imale jak utjecaj, dirale u dušu (Uzmite jedite, Sakramentu veličajnom, Moj Isuse, Veselo braćo kliknimo...). Pjevala sam i u »velikom« crkvenom zboru, školskom zboru, bila dio raznih bendova, ali ništa na mene nije ostavljalo dojam divljenja kao harmonije liturgijskih pjesama. U narodu se za njih kaže »svete pjesme.« Zaista, u njima ima nešto sveto, svojim tonovima pružaju dio andeoske pjesme u nebu.

Iako ne pripadam onima koji nisu blagoslovjeni od početka svog života biti dio Crkve, mislim da moj put odrastanja u crkvenoj glazbi može biti dobar nacrt i njima. Popularna glazba (šansone) može imati jako važnu ulogu u crkvi, u približavanju mlađih do Crkve. Od »mljeka« (šansone) do »tvrde hrane« (liturgijska glazba). I jedno i drugo je potrebno za zdrav rast i razvoj. Nešto što je teško probavljivo malenome, velikome nije. Šansonama se može lakše privući mlađe u crkvu, a onda kad ih se pridobije, oblikovati ih u smjeru kvalitetnije glazbe. Kvalitetnije melodijom, harmonijom, a nadasve molitvom. Ne kažem da nema šansona koje imaju dubinu, ali su rijetke i ne vjerujem da će preživjeti Zub vremena.

Liturgijska glazba je pjevana molitva. Ako ne izaziva u nama osjećaj bliskosti s Bogom, ako njome ne ulazimo u dubine srca i izaziva u nama duboku čežnju za Njim, po meni, nije

vrijedna slušanja. Danas u katoličku crkvu ulaze mnoge pjesme nastale u duhu protestantizma, protestantske slavljeničke pjesme. To su jake pjesme, tekstom moćne, emocionalno jake i mogu mijenjati srca, ali nisu prikladne za misu. Nisu nastale u duhu Euharistije. Slave Boga, ali im je svrha pokušati Boga dovesti čovjeku, a ne čovjeka Bogu. Većinom se svode na trenutno uzdizanje duše, na euforiju koja kad prođe ne ostavlja korijen već kao list vjetrom nošen produži dalje i osuši se.

Žalosno je da se više okrećemo protestantskoj koja je pomalo površna, nego da uživamo u katoličkoj glazbi koja stoljećima ima dubinu, kojoj je korijen duboko, nastao u srcima ljudi koji su se na koljenima Bogu obraćali, vapili, vjerovali.

Nemam ništa protiv gitara, mikrofona i ostalih stvari karakterističnih za skupine mladih koji animiraju liturgijsko slavlje, ali imam protiv njihovog često krivog izbora pjesama i možda malo koncertnog nastupa jer se lako može izgubiti onaj fokus Bog je bitan, a ne ja. Svaka pjesma ima harmoniju, na svaku se mogu staviti akordi i svirati. Pa čak i pučka Peranova misa, tako često pjevana po župama, koju znaju ptice na grani, može se staviti u akordski okvir, u ritam i odsvirati na gitarama! Postoje pjesmarice za mlade u kojima su mnoge liturgijske pjesme prilagođene upravo takvim skupinama mladih.

Trebali bismo više pažnje posvetiti i naglasak staviti na mlade pjevače jer oni će odrasti i oni će biti nositelji duhovne pjesme, promicatelji glazbene kulture Crkve. Usmjerimo ih na pravi

put. Trudimo se biti oni koji donose svjetlo i u tu pomalo mračnu stvarnost današnjice. Ozari-mo svoja lica, ispunimo sebe duhom Božjim da svi kroz nas vide plodove glazbe koju pjevamo ili sviramo. Neka u nama osjete blizinu Boga ko-jeg kroz glazbu slavimo i ostanimo vjerni litur-giskom pjevanju bez obzira na izazove!

Na kraju, želim s vama podijeliti riječi s. Katarine Maglice, OP, koja je, osvrnuvši se na moje izlaganje, dodala svoje razmišljanje o animatorima i zborovođama.

»Mi animatori prvi trebamo meditirati i razmatrati tekst pjesme koju želimo uvježbati sa zborom, a onda poruku i proživljeni sadržaj ukratko podijeliti s njima. Bez puno teksta, samo s nekoliko odabranih rečenica pokušati dodirnuti njihove dubine. Možda uspijemo dobiti jeku svetoga u našim zborasima. Tek tako možemo računati da će s vremenom zavoljeti dubinu misli samoga teksta dotične pjesme i ljepotu liturgijskog pjevanja.

Nemojte zaključiti da sam protiv pjesama koje privlače mlade. I njih treba umiješati u naš repertoar, ali treba paziti da u važnim dijelovima mise lake note ne prevladaju. Nikako ne smijemo pokleknuti pred uhodanom praksom vremena i zanemariti sadržajne liturgijske pjesme koje su odgojile generacije i generacije mladih, čije sadržaje su ponijeli u život i oplemenili ga.

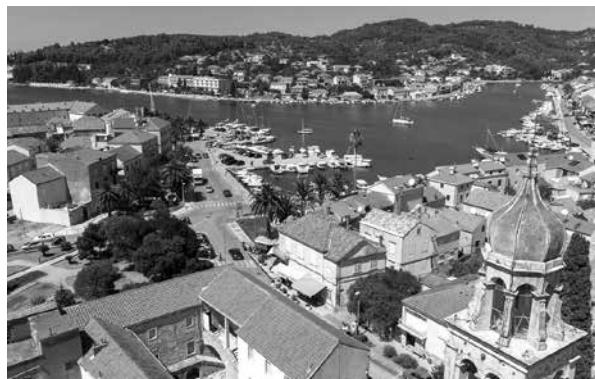
Mudar zborovođa pronaći će načine kako će mladi zavoljeti teološki opravdane, životom prožete i umjetnički doradene liturgijske pjesme.

Mi smo odgovorni da mladi zavole ljepotu i dubinu, da im duša odzvanja puninom, a ne prazninom i površnošću. Prvi mi trebamo zavoljeti i dobro upoznati ono što drugima nudimo. Ne možemo »zaraziti« ostale s onim što ni sami ne posjedujemo.«

Ana Ćurić, prof. violine

VELALUKU mala NE ZABORAVI

Bilo je prekrasno nedjeljno poslje podne, 27. rujna kad se hrabra, mala novicijatska četa, na čelu s magistrom s. Mihaelom, otisnula iz Korčule i 'pojurila' u Vela Luku, u posjet s. Mariji Lurdes i s. Tješimiri. Opuštenosti su pridonijele i vješte vozačice s. Zorana i Ana. Sestre su ih radosno dočekale i, barem na trenutak, zajedno se s njima 'pomladile'. Blaženi smiješak s. M. Lurdes odaje profinjenu sestru koja voli naše najmlađe. Malo govori, ali i u tih nekoliko riječi prepoznaje se što joj je trajno na srcu: »*Jeste me čuli?*« »*Bog vas blagoslovio!*« »*Neka, ako Bog dade.*« »*Ide, ide nekako s pomoću Božjom...*« Ona, zapravo, ne može ništa izreći bez Boga, on joj je u srcu i na ustima. Doslovno slijedi svoga svetog uteviljitelja Dominika za kojega kažu da je njegov razgovor uvijek bio o Bogu ili s Bogom. Tako je s. M. Lurdes ostala zapamćena svojim mladim sestrama kao ona kojoj je Bog u srcu i na ustima.

A s. Tješimira svojim slatkim smijehom

osvaja i starije i mlađe. U toj svojoj radosti znala je pogoditi što mlade najviše vole. Osim raznog voća, sokova i kolača, neizostavan je bio i sladoled i to upravo onaj koji se najslađe liže.

Brzo je prošlo vrijeme u veselom društvu. U maloj smo kapeli izmolile Večernju i Povečernju, a onda nam je s. Tješimira pokazala prekrasnú crkvu sv. Josipa i barem dio velaluške rive. Saznali smo da je Vela Luka po veličini drugo mjesto na jadranskim otocima, jedno od najboljih sidrišta na istočnoj obali Jadrana i luka za nautičare. Divno je bilo šetati uz rivu, promatrati usidrene brodove i barke, ali mrak se već pomalo počeo spuštati i valjalo je krenuti natrag u naše 'gnijezdo', kuću maticu. Pjesma tijekom našeg povratka bila je odraz veselja zbog ovog korisnog i lijepo provedenog poslijepodneva u Veloj Luci. Srdačno zahvaljujemo s. Tješimiri i s. M. Lurdes na lijepom dočeku, a također i priori s. Barbari koja nam je omogućila ovaj nezaboravan izlet.

75 godina sestara dominikanki uz kapelu Ranjenoga Isusa u Zagrebu

(1945. – 2020.)

Ove godine navršila se 75. obljetnica otkako su braća dominikanci i sestre dominikanke preuzeли brigu za kapelu Ranjenoga Isusa na Trgu bana Josipa Jelačića, u srcu Zagreba. No, zbog pandemije koronavirusa nije se moglo ni pomisljati na svečano obilježavanje te obljetnice, a razorni potres koji je pogodio Zagreb u nedjelju ujutro, 22. ožujka ove godine označio je početak kraja prisutnosti sestara dominikanki i braće dominikanaca uz tu kapelu. Sestre dominikanke došle su uz kapelu s braćom dominikancima, s njima su surađivale u brizi za kapelu i pastoralnom radu u njoj, te su s njima ove godine i napustile kapelu. Stoga ovaj povijesni pregled, umjesto obilježavanja 75. obljetnice njihove filijale Ranjenoga Isusa, zapravo ispraća sestre dominikanke iz te filijale.

S braćom su došle

Budući da su u bombardiranju zagrebačkoga samostana 22. veljače 1944. dominikanci ostali bez samostanske kapele u kojoj su slavili misu i propovijedali narodu, nadbiskup Alojzije Stepinac želio im je omogućiti da i nakon tih tražičnih događaja nastave svoju propovjedničku službu u hrvatskoj metropoli. Stoga je ponudio provincijalu o. Andrelku Faziniću da dominikanci pomažu vlč. Kerubinu Šegviću u obavljanju bogoslužja u kapeli Ranjenoga Isusa na Trgu bana Josipa Jelačića. Fazinić je prihvatio Stepinčevu ponudu, pa je o. Marcel Loje počeo pomoći vlč. Šegviću. Nakon što su komunističke

vlasti uhapsile, osudile na smrti i u ljeto 1945. strijeljale Šegvića, o. Marcel je u potpunosti preuzeo brigu za kapelu, koja je bila pod upravom samostana Kraljice Svetе Krunice.¹

Nakon što su dominikanci preuzeли upravljanje kapelom Ranjenoga Isusa, zamjenica vrhovne poglavarice Kongregacije sv. Andela čuvara, s. Andela Milinković je 30. srpnja 1945., u dogovoru s dominikancima, uputila molbu Nadbiskupskom duhovnom stolu da dopusti sestrama preuzeti brigu za uređivanje kapele, pri čemu bi stanovale u zgradici u čijemu se prizemlju nalazi kapela.² Sličnu molbu uputio je 9. kolovoza i rektor kapele o. Marcel Loje, pa je Nadbiskupski duhovni stol 10. kolovoza dopustio dominikankama da uređuju kapelu i da se nastane uz nju.³ Postavši čuvarice kapele, punih 75 godine vjerno su i požrtvovno vršile tu službu. Brinule su o čistoći kapele i sakristije te o urednosti liturgijskoga ruha, pripremale su sve za slavljenje misa i drugih liturgijskih slavlja, vodile su brigu o misnim nakanama i o rasporedu misa, pružale su riječi vjerske utjehe i ohrabrenja klonulima te pomoći siromašnima i gladnjima, a pojedine su se uključivale i u pastoralni rad kao sviračice u kapeli, predmoliteljice svete krunice i voditeljice drugih pobožnosti.

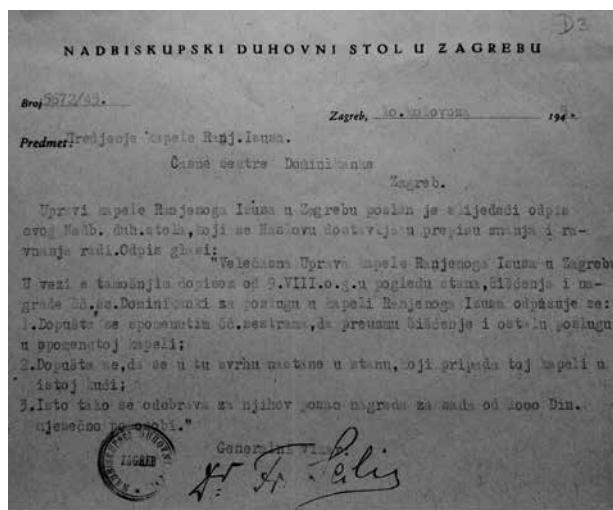
S braćom su surađivale

Malobrojna i podatcima škrta vrela ne omogućavaju da se u potpunosti rasvijetle početci ove filijale. Čini se da je prva tu boravila s. Hozana

1 Usp. Ivan Armando: *Dominikanci i bl. Alojzije Stepinac*. U: *Vjesnik Hrvatske dominikanske provincije*, 44 (2008) 100, str. 47-48.

2 Usp. Arhiv Kongregacije sv. Andela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), Kutija Zagreb – Ranjeni Isus, S. Andela Milinković Nadbiskupskom ordinarijatu u Zagrebu, Zagreb, 30. VII. 1945.

3 Usp. Kutija Zagreb – Ranjeni Isus, Msgr. Franjo Salis Seewis sestrama dominikankama, Zagreb, 10. VIII. 1945.

Msgr. F. Salis Seewis dopušta sestrama otvaranje filijale uz kapelu Ranjenoga Isusa (10. VIII. 1945.)

Kljaić. Vjerojatno je došla već u kolovozu 1945., a zadržala se šest mjeseci i potom se 1946. vratila u trnjanski samostan.⁴ Nije poznato koja je sestra s njom došla u novu filiju, ali nije isključeno da je to bila s. Sebastijana Kurjaković. Nažalost, u arhivskim vrelima nema točnoga podatka kad je došla u filiju, a ostala je u njoj vjerojatno do premještaja u Kostel 1948. godine.⁵ U međuvremenu je od 1946. do premještaja u Gruž 31. kolovoza 1947. djelovala u filiji s. Jozica Raos.⁶ Podatke o drugim sestrama koje su djelovale u filiji kroz prvi nekoliko godina njezina postojanja nisam pronašao, sve do 12. ožujka 1949. kad je u filiju poslana s. Anselma Vodanović. No, ni ona se nije dugo tu zadržala, jer je već u listopadu 1950. premještena u dominikanski samostan na Borongaju.⁷ Od 1951. do travnja 1953. boravila je u filiji s. Kornelija Geci.⁸

Najkasnije od veljače 1951.⁹ do premještaja u Gruž 1954.¹⁰ u filijali je boravila s. Emilija Goravica. Ona je, nakon premještaja s. Kornelije Geci, 13. travnja 1953. imenovana starješicom¹¹ te je poslije nekoliko mjeseci, u kolovozu 1953., napisala prvi starješinski izvještaj o ovoj filiji. U njemu je kazala: »Misijska kuća 'Ranjeni Isus' – Zagreb je mala zajednica od same dvije sestre, čiji je glavni rad redjenje crkvice Ranjeni Isus, koju vode O. O. Dominikanci. Za svoj rad sestre primaju vrlo mizernu platu, tako da se jedva mogu da izdržavaju. Ova nagrada se sastoji od 5000 din. Položaj sestara se je malo poboljšao iza kako starješica kuće s. Emilija Goravica prima pensiju. Radi ovih oskudnih prihoda ova kuća nije mogla da daje svoj doprinos za izdržavanje novicijata. Sestre vode konventualni život, vrše pravila svojih konstitucija(!), obavljajući zajedničke propisane molitve. U tome ih ne ometa povjereni im rad.«¹²

S. Emiliji Goravici pridružila se 1953. godine s. Salezija Porobija.¹³ O razlozima njezina premjehstaja iz filijale 1960. godine, koji svjedoče o teškim prilikama za redovnice u komunističkoj Jugoslaviji, s. Smiljana Šušnjara pripovijeda: »S. Salezija, koja je tada bila u [kapeli] Ranjenog [Isusa], zamjerila se nekom dečku koji je ispred crkve prodavao kalendare i on joj je zaprijetio da će je tužiti policiji. To se u ona vremena moglo i očekivati, jer se samo pazilo gdje bi ugrozili Crkvu i njene službenike. Pa da ne bude kakvog nereda, nju su povukli iz [kapeli] Ranjenog [Isusa], a č. majka je mene poslala na njezino mjesto 1960.«¹⁴

⁴ Usp. Arhiv samostana bl. Hozane Kotorske u Zagrebu (dalje: ASBHK), Dokumentacija o preminulim sestrama (dalje: DPS 3), kutija 10, svežanj 7, *Curriculum vitae*, Sherbrooke, 22. IV. 1997.

⁵ Usp.: AKSAČ: Dokumentacija o preminulim sestrama (dalje: DPS 1), Dosje s. *Sebastijana Kurjaković*, osobnik; Knjiga preminulih sestara, 2, S. *Sebastijana Kurjaković*.

⁶ Usp.: AKSAČ, Zapisnici sjednica Vrhovnoga vijeća (dalje: ZSVV), dne 31. VIII. 1947.; DPS 1, Dosje s. *Jozica Raos*, osobnik.

⁷ Usp. ZSVV, dne 9.-12. III. 1949. i 25. X. 1950.

⁸ Usp.: DPS 1, Dosje s. *Kornelija Geci*, osobnik; AKSAČ, Zbirka osobnika časnih sestara dominikanki (dalje: ZOČSD), osobnik s. Kornelije Geci.

⁹ Usp. AKSAČ, Spisi Vrhovne uprave (dalje: SVU), S. Česlava Andreis Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagrebu, Korčula, 2. II. 1951.

¹⁰ Usp. ZOČSD, osobnik s. Emilije Goravice.

¹¹ Usp. ZSVV, dne 13. IV. 1953.

¹² Kutija Zagreb – Ranjeni Isus, S. Emilija Goravica Vrhovnom vijeću Kongregacije, Zagreb, 26. VIII. 1953.

¹³ Usp. DPS 1, Dosje s. *Salezija Porobija*, osobnik

¹⁴ Slavka Sente: *Da se bolje upoznamo: s. Smiljana Šušnjara*. U: *Ave Maria* (dalje: AM), 35 (2016) 3, str. 100.

Od 25. travnja 1954. do 20. listopada 1957. boravila je u filijali i upravljala njome s. Paula Grandov,¹⁵ a nedugo prije njezina odlaska poslana je 21. rujna 1957. za starješicu s. Andreja Ivulić.¹⁶ Ona je više godina djelovala pri kapeli, dok se zbog bolesti nije morala povući u samostan bl. Hozane Kotorke. Nakon oporavka, vratila se početkom 1970-ih u filijalu i ponovo vodila brigu o kapeli do veljače 1975.¹⁷ Izrazito je poštivala braću dominikance koji su misili u kapeli, što svjedoče sljedeće riječi s. Marije Kulonje: »Za čitavo vrijeme svoga rada u kapelici Ranjenog Isusa, sestrinski je voljela oce dominikance. Nikada nije rekla, a niti dozvolila da netko rekne nešto negativno bilo na kojeg svećenika. Uvijek je isticala dobrotu svećeničke duše. Braća dominikanci su je voljeli i uvijek o njoj lijepo mislili, kako se je to znalo čuti od pojedinaca, koji su tamo dolazili. – Kad se radilo o bilo kojim uslugama, nikada nije pokazala da joj je to teško. Išla

je dvaput dnevno k sv. Misi i navečer na Krunicu u kapelicu, iako to nije bilo lako iz VI. kata, osobito kad bi zatajio lift, što se je znalo često događati i mjesecima.«¹⁸

Od prosinca 1960. do rujna 1970. boravila je u filijali s. Smiljana Šušnjara,¹⁹ od prosinca 1968. do 21. studenoga 1969. s. Augustina Tanasković,²⁰ a od listopada 1970. do listopada 1979. s. Tereza Šarić.²¹ Zajedno s njom, došla je u listopadu 1970. u filijalu i s. Anuncijata Habulin, koja je imenovana starješicom. Javljujući joj tu vijest, časna majka Manes Karninčić poručila joj je: »Nastojte koliko je to moguće, tako raspoređiti dnevne duhovne vježbe i posao, da duhovne vježbe ne sprečavaju posao, i obrnuto da posao ne bude zaprekom u obavljanju Vaših redovničkih vježbi. Također Vam se vruće preporuča, da nastojite koliko Vam više bude moguće, da sve obavljate zajednički, tako da sestra koja je u crkvi ne bude po mogućnosti nikada sama dole

¹⁵ Usp. Ivan Armanda: *Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865.-2015.)*. Šibenik 2015., str. 219.

¹⁶ Usp. ZSVV, dne 21. IX. 1957.

¹⁷ Usp.: ASBHK, *Kronika sestara Dominikanki Bl. Hozane Kotorke*, dne 31. VII. 1975., str. 129; Marija Kulonja: †S. Andreja Ivulić. U: AM, 4 (1975) 2, str. 62-63.

¹⁸ Usp. M. Kulonja: †S. Andreja Ivulić, str. 62.

¹⁹ Usp. S. Sente: *Da se bolje upoznamo*, str. 100.

²⁰ Usp. I. Armanda: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 216-217.

²¹ Usp. DPS 1, Dosje S. Tereza Šarić, osobnik.

[u crkvi] ili u kući. Podijelite tako posao da jedna drugoj pomažete u svemu.«²²

S. Anuncijata ubrzo se razboliela, pa je premještena u trnjanski samostan.²³ Dana 17. rujna 1979. starješicom u ovoj filijali imenovana je s. Rafaela Brajičić.²⁴ Nju i s. Marinu Pavlović, koja je boravila u filijali od 1974.,²⁵ zamijenile su 1983. s. Hermanna Burić²⁶ i s. Smiljana Šušnjara. Potonja je već 1985. premještena u Dubrovnik, a iz Dubrovnika se vratila u s. Kornelija Geci²⁷ i ostala u filijali do siječnja 1993.²⁸ U međuvremenu je 1987. iz filijale premještena starješica Hermanna Burić,²⁹ pa je s. Korneliji dolazila pomagati s. Bosiljka Turkalj iz trnjanskoga samostana.³⁰ No, od svibnja 1988. s. Kornelija je bila sama u filijali.³¹ K njoj je poslije nekog vremena došla s. Ivanka Osredek, koja je ostala tu do premještaja u trnjanski samostan 11. studenoga 1992. Tog dana došla je u filijalu s. Alemka Ruža, koja je – nakon premještaja s. Kornelije Geci – od početka 1993. bila sama.³² Dana 27. srpnja 1998. došla je u filijalu s. Kalista Stantić, a s. Alemka je 23. rujna preselila u trnjanski samostan. K s. Kalisti je 16. listopada 1998. došla kandidatica Martina Begić (s. Ana), koja je upisala studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu.³³ Ona je 28. rujna 1999. otišla

u Korčulu. Iste je godine umjesto nje boravila neko vrijeme sa s. Kalistom kandidaticom Marina Viher. Nakon položenog vozačkog ispita vratila se u Korčulu gdje je kao redovnica dobila ime s. Mihaela. Martina s. Ana Begić je 2. listopada stupila u novicijat.³⁴ Položivši prve zavjete, vratila se 6. listopada 2001. u filijalu i nastavila studij.³⁵ U filijali je boravila do ljeta 2005., a u rujnu te godine došla je u filijalu s. Sara Tkalcec. Ona je tu ostala do 13. kolovoza 2009., uz prekid od 15. listopada do 30. studenoga 2008., kad je boravila u filijali s. Nevenka Negovec.³⁶

Nakon dvanaestogodišnjega boravka u ovoj filijali, 1. lipnja 2010. preselila je u trnjanski samostan s. Kalista Stantić. Umjesto nje, još u

22 SVU, br. 602/1970., S. Manes Karninčić, s. Anuncijati Habulin, Korčula, 11. X. 1970.

23 Usp. Zagreb. U: AM, 2 (1973) 2, str. 61.

24 Usp. SVU, br. 205/1979., S. Marija Kulonja s. Rafaeli Brajičić, Korčula, 17. IX. 1979.

25 Usp. AKSAČ, Dokumentacija o živim sestrama, Dosje S. Marina Pavlović, osobnik.

26 Usp. AKSAČ, Protokoli spisa Vrhovne uprave, br. 702/1983. od 27. X. 1983.

27 Usp.: Iz Tajništva. U: AM, 13 (1984) 2, str. 39; Iz Tajništva. U: AM, 14 (1985) 2, str. 37.

28 Usp.: AKSAČ, Kutija Zagreb – Bl. Hozana Kotorka, Kronika 1993., dne 8. I. 1993.; DPS 1, Dosje S. Kornelija Geci, osobnik.

29 Usp.: DPS 1, Dosje S. Hermanna Burić, osobnik; ZOČSD, osobnik s. Hermane Burić.

30 Usp. Kutija Zagreb – Bl. Hozana Kotorka, S. Dominika Loch, Godišnji izvještaj. Samostan bl. Hozane, Zagreb, 15. I. 1988.

31 Usp. Kutija Zagreb – Ranjeni Isus, S. Kornelija Geci, Kronika, Zagreb, 10. II. 1989.

32 Usp. Kutija Zagreb – Bl. Hozana Kotorka: Kronika za 1992. Samostan bl. Hozane Kotorske Zagreb, Zagreb, bez datuma; Kronika 1993., Zagreb, 10. I. 1994.

33 Usp. Kutija Zagreb – Bl. Hozana Kotorka: Kronika za 1998. godinu, Zagreb, bez datuma; Kronika samostana blažene Ozane od mjeseca rujna 1998., Zagreb, bez datuma.

34 Usp. Kutija Zagreb – B. Hozana Kotorka, Kronika samostana bl. Ozane Zagreb od 4. rujna 1998. do veljače 2002., dne 28. IX. 1999.

35 Usp. Kutija Zagreb – B. Hozana Kotorka, Kronika samostana bl. Ozane Zagreb od 4. rujna 1998. do veljače 2002., dne 6. X. 2001.

36 Za ove podatke zahvaljujem s. Slavki Sente.

travnju te godine došla je u filijalu s. Regina Vučić.³⁷ I ona je 1. prosinca 2011. preselila u trnjan-ski samostan, odakle je tog dana došla s. Otilija Mijić. Nakon što se ona 1. listopada 2012. vratila u trnjanski samostan, od tamo je tog dana došla s. Marija Goreti Milanović. Pošto se i ona 2013. vratila u trnjanski samostan, u filijalu je ponovo došla s. Otilija Mijić, a nju je 3. prosinca 2015. zamjenila s. Tea Mišić,³⁸ koja je ostala tu do zatvaranja filijale.

Uz spomenute sestre, koje su službeno bile poslane u filijali pri kapeli Ranjenoga Isusa, još je mnogo drugih dolazilo pomagati tim sestrama i zamjenjivati ih prema potrebi. Te sestre su gotovo isključivo dolazile iz samostana bl. Hozane Kotorke u Trnju. Također, budući da je ovo prvi povijesni prikaz o ovoj filijali, moguće je da smo zaboravili spomenuti neku sestruru. Stoga,

svima onima koje smo spomenuli i onima čija imena nisu ovdje spomenuta, izričemo zahvalnost i priznanje za sedam i pol desetljeća provedenih uz kapelu Ranjenoga Isusa, u srcu hrvatske metropole.

S braćom su otišle

Punih 75 godina proveli su sestre dominikanske uz kapelu Ranjenoga Isusa. I baš u godini te velike obljetnice zadesila je svijet pandemija koronavirusa pa se nije moglo ni pomicati na svečano obilježavanje jubileja. No, nije se moglo ni slutiti da će obljetnička godina biti posljednja koju će sestre provesti uz kapelu. Naime, razorni potres koji je 22. ožujka ove godine pogodio Zagreb, oštetio je brojne crkve, među njima i katedralu. Stoga dominikanski provincijal o. Slavko Slišković, kako je sam kazao, nije dvojio treba li uzvratiti ljubav za ljubav i ponuditi Zagrebačkoj nadbiskupiji da ponovo preuzme kapelu, povjerenu dominikancima davne 1945., kad su u bombardiranju ostali bez svoje samostanske kapele. Zagrebačka nadbiskupija to je prihvatile, pa je u nedjelju 27. rujna 2020. održano misno slavlje kojim su se dominikanci i dominikanke oprostili od kapele. Službena primopredaja između Hrvatske dominikanske provincije i Zagrebačke nadbiskupije obavljena je 30. rujna, a dva dana prije toga, 28. rujna stan u zgradici iznad kapele napustila je posljednja dominikanka, s. Tea Mišić. Došavši s braćom dominikancima, sestre su 75 godina surađivale s njima u kapeli, a njihovim odlaskom i one su se povukle, predavši skrb za kapelu Hrvatskoj provinciji Družbe sestara Kćeri Božje ljubavi. Za njima ostaje sedam i pol desetljeća službe Ranjenom Isusu na slavu, Kongregaciji sv. Andjela čuvara na čast i Zagrebanima na duhovnu i vremenitu dobrobit.

Ivan Armanda

37 Usp: *Zagreb: Zahvala s. Kalisti za dvanaest godina službe u Ranjenom Isusu*. U: AM, 29 (2010) 2, str. 43-44; *Zagreb: Zahvala i dobrodošlica sestrama u crkvi Ranjenog Isusa*. U: *Ibid.*, str. 44.

38 Usp. Kutija Zagreb – B. Hozana Kotorka: S. Slavka Sente, *Disciplinski izvještaj o životu i radu zajednice samostana bl. Ozane u Zagrebu*, Kruge 44 A u 2010. godini, Zagreb, 15. II. 2011.; S. Slavka Sente, *Disciplinski izvještaj o životu i radu zajednice samostana bl. Ozane u Zagrebu*, Kruge 44 A u 2010. godini, Zagreb, 15. II. 2011.; S. Slavka Sente, *Disciplinski izvještaj o životu i radu zajednice samostana bl. Ozane u Zagrebu*, Kruge 44 A u 2011. godini, Zagreb, 15. II. 2012.; S. Slavka Sente, *Disciplinski izvještaj o životu i djelovanju zajednice samostana bl. Ozane u Zagrebu*, Kruge 44 A u 2012. godini, Zagreb, 14. II. 2013.; S. Slavka Sente, *Disciplinski izvještaj o zajednici bl. Hozane, u Zagrebu*, za 2013. godinu, Zagreb, 15. II. 2014. Za podatke o promjeni u filijali 2015. god. zahvaljujem s. S. Sente.

SESTRE DOMINIKANKE
koje su djelovale u kapelici *Ranjeni Isus*

s. Hozana Kljajić

s. Sebastijana Kurjaković

s. Jozica Raos

s. Anselma Vodanović

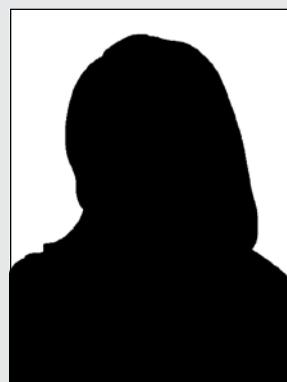
s. Emilija Goravica

s. Salezija Porobija

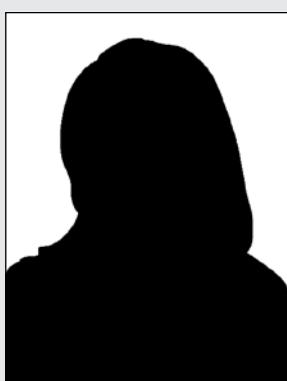
s. Paula Grandov

s. Andreja Ivulić

s. Augustina Tanasković

s. Anuncijata Habulin

s. Rafaela Brajičić

s. Marina Pavlović

s. Tereza Šarić

s. Hermana Burić

s. Smiljana Šušnjara

s. Bosiljka Turkalj

s. Ivanka Osredek

s. Alemka Ruža

s. Ana Begić

s. Sara Tkalčec

s. Nevenka Njegovec

s. Kalista Stantić

s. Regina Vučić

s. M. Goreti Milanović T.

s. Otilija Mijić

s. Tea Mišić

s. Mihaela Viher

I za ovaj je boj AM g. Neven Fazinić poslao svoja sjećanja, zapažanja i susrete sa sestrama, kao i s drugim, njemu važnim osobama. Naglasak je, ovaj put, stavio na jedan, davni razgovor s pokojnim Don Lukom Depolo. Isto tako se osvrće na peleškog pjesnika Ivu Lendića, a također i na nezaboravnog o. Randa Paršića OP.

Zabilješke o sestrama

Danas mi se prije Sv. Mise javila sestra Janja. – »Čitala sam Ave Mariju. Dobro je ono što ste napisali«. Bravo, neka se čita Ave Marija. Zato se trudimo da bude što više raznolikosti i zanimljivosti. Taman kad mislim nema više što za »nakuriti« rekli bi Zagorci, onda nešto iskrnsne.

2. 08. Vruće je. Sestre su otišle na Badiju na hodočašće Perduna (Oprosta). Ne znam kako su izdržale ovu vrućinu još u habitu. Sa fotoaparatom u ruci idem po snimak prvog »kruzer-a« koji je došao u Korčulu nakon skoro godinu dana. Na pročelju samostana svi prozori otvoreni. Traži se malo zraka da se može na počinak. Tko nema klime nije mu baš ugodno. Srećom svaki dan nas hladi maestral svom žestinom. S prozora me zove jedno poznato lice. – »Ima pošiljka za vas!« Okrenem fotoaparat da ču je slikati, a ona nestane iza prozora. Nikako da uhvatim sestre u nekom (ne)običnom događaju. Malo sam otišao gore anđelima u susret kad se tamo na stepenicama odmara njemačko govorno područje. Oslovio sam ih s »Dobar dan,« a oni odzdravili s »Dobar dan« s obvezatnim tvrdim »r«. Dvije nasmiješene sestre na zamjeni Peru suđe. Ni one mi nisu »pozirale« kao da moj fotoaparat grize. – »A, kako će ja za Ave Mariju skupiti fotografije?« upitam smijući se.

Kući otvaram vrećicu u želji da odmah prelistam Ave Mariju, kad tamo sestre odmah napunile svega blaga i priložili novčanu potporu (darovao sam moju zadnju knjigu u kojoj ima nešto dokumenata o samostanu). Uvijek me razveselite, ali ne treba na mene »trošiti« novce, ja sam domaći, vaš stari znac.

Razgovor s don Lukom

Jednom davno dao mi je don Luka (Depolo) intervju o pokorničkom čašćenju Korčulana na otoku Badiji. Donosim kraći izvadak.

Danas je drugi kolovoza, među nama Korčulanima dan, kojega nazivamo Perdun. Dolazi od riječi perdonu a znači oprost. Oprost kojeg je Sveti Franjo Asiški u vrijeme svog patničkog, mučeničkog, isposničkog života, želio izmoliti od Boga u posredstvu blažene Djevice Marije. Franjo je molio na svakom mjestu da bi Bog oprostio svakom čovjeku. Tako je molio i u Asisu i u cijeloj Asiškoj prodolini. Ondje se nalazi mala crkvica Gospe od Andjela među vjernicima znana Pocijunkula, a znači dio zemljišta koje su Franjevcii dobili od otaca Benediktinaca da bi ondje podigli zavjetnu kapelu Majke Božje. Upravo u tim prostorima Franjo je izmolio oproštenje za tolake koji će se Bogu obratiti u iskrenom kajanju i spomen na taj dan i na taj Franjin čin molitve za oproštenja slavi se po svem svijetu drugi kolovoza kao velik oprosni dan. Velik oprosni dan kada se skupljaju ljudi sa svih strana. Eto i danas drugi kolovoza devedeset i četvrte, spremi se veliko hodočašće mladih iz cijele Europe i Italije u Porcijunkulu u Asiz. Upravo dok smo mi sada na Badiji, na franjevačkom otočiću, sjedinjeni

smo s tolikim ljudima koji mole za oproštenje a mi slijedimo svoje pradjedove, slijedimo svoju svetu baštinu, zato smo i danas u novije doba po treći puta došli na Badiju prateći čudotvorni lik Gospe od Otoka. Došli su bratimi Mihovilci, bratovštine Gospe od Utjehe, došli su Rokovci, Sasvetani. Došli su stotine hodočasnika iz našega grada, naše okolice, Lumbarde, došli su ljudi s Orebica, Vrnika i našli smo ovdje još uvijek crkvu u kojoj nam srce treperi i zebe nas, i potiče nas na molitvu da je što prije obnovimo i da se što prije vrati onaj sveti pokornički, isposnički duh Svetoga Franje, Male Braće, Franjevaca koji su utkani u naš vjernički život ali i u naš duh kulture i stvaralaštva. I našli smo ovdje danas skupinu od devedeset i petoro djece naših poginulih branitelja, našli smo djecu od Dubrovnika do Vukovara, prognanike iz Iloka, Bačke, izbjeglice iz Bosne, iz Jajca, došlo je njih više od tridesetoro iz naselja koje imaju u Livnu. Danas su

oni svi s nama i svi molimo za velik dan oprošteњa svim ljudima, osobito za skori svršetak rata. Molimo da sveta baština naše Korčule nikada ne umre, već da i ovaj povratak Franjevaca, Male Braće, na Badiju, na otok bude i naš povratak miru, sreći i ljubavi.¹

Pelješki pjesnik Ivo Lendić

Koliko je našeg iseljenog pučanstva u svijetu. Koliko je tužnih životnih priča. Za ove Božićne blagdane izdvojio sam Vam jednu pjesmu pelješkog pjesnika Iva Lendića iz njegove zbirke »Angelusi«. Teško obolio, prikovan uz krevet u dalekoj Argentini piše nostalgične i duhovne pjesme gdje svoje boli prinosi na Kristov oltar.

*... Ostao si mi, eto, samo Ti! Ali Ti si sve!
Izvor, obilje i punina svega bitka.
Ti, kojemu pjevaju milijarde sunaca
u zvježđima,
koga slušaju oluje, kojemu oceani hvalu šume.
Predragocjena Krvi Boga moga,
i za me prolivena!
O, budi sa mnom, ne odbaci me!
Sam sam! Trebam Te!
Slij se nevidljivim slapom ljubavi i u me!
Prostruji snažno, nesuzdržljivim životnim
Silama i mojom tužnom dušom,
mojim krhkim djelom,
mojim žilama! Operi me!
I oblien odrazom sjaja Tvoga Božanstva
izdržat ću do kraja.
Bit ću jak, hitriji i lakši od sunčane zrake;
radosniji od ptice na grani.
Čišći i bjelji od snijega ...²*

»Prema svjedočenjima onih koji su Ivu Lendića neposredno poznavali on je vrlo nerado govorio o sebi. Uglavnom su o njemu, u razdoblju između dvaju ratova, govorile knjige i određeni

1 Arhiv FAZINIĆ. Snimljeno godine 1994. na video vrpci SONY A5 VHS/1 21 45 – 1 41 59.

2 Ivo LENDIĆ, Angelusi, Et super nivem, str. 146-150.

kritičari koji su njegove pjesme pokušavali vrednovati i ocjenjivati. Ivo Lendić je nakon 1945. poput niza drugih hrvatskih intelektualaca završio u egzilu. Novinar po zanimanju, profesor po zvanju, Lendić je u očima naše književne kritike slovio kao jedan od najistaknutijih predstavnika poezije kršćanskoga, katoličkoga nadahnuća. Najveći dio života bio je vezan uz krevet i dugo-trajna bolnička liječenja pa nije čudno što je sam istaknuo u jednoj od pjesama iz rimskih dana: »Kad je Bog dijelio darove, meni je pjesmu i bol izabralo kao dar«.³

PISMO DOMA ZA BOŽIĆ

*Kao da vas vidim,
dragi moji, u božićno jutro,
kad vam listonoša uruči ovo pismo.
Mati će ga čitati, a otac slušati.
Ne znam, da li će biti sunca,
da li će biti bure nad Janjinom dragom,
ali znam, da će biti prostrt stol i poredane čaše
za božićni objed,
i da će zvoniti, zvoniti zvona s crkve
tik kuće naše.*

*I ove godine bit će prazno moje mjesto
i mjesta moje braće za vašim božićnim stolom,
ali nemojte biti stoga tužni,
neka vaši zalogaji bar zbog mene
ne budu začinjeni danas tugom i bolom.*

*I kad se vratite s božićne svete Mise,
neka ne plače mati,
a otac neka ne bude smrknut
i neka ne gleda kroz prozor,
kako posljednje lišće pred crkvom
kružeći traži konačno smirenje svoje.*

*Sjednite smireno za stol naš skromni,
gdje dugo me, dugo već čeka
i mjesto prazno moje.
I znam, da će vam suze navrijet na oči,
kad sjetite se mene,
toliko dugo u bolnici bolna i sama,
a ja vam veselo čestitam Božić
i molim Vas, ne tugujte,
ja sam u duhu s vama.*

*Danas se uvijek osjećaju daljine,
danasa će biti prazno pred našom crkvom,
jer svatko se požurio doma,
danasa će i kuća naša izgledati prazna,
ali duša priprosta vaša
neka ne bude prazna.*

*Imam u sobi bolničkoj svojoj
stol bijeli i malen. Tu ču vaše poredati slike;
zamišljat ću eto u duhu,
da niste daleko za morem,
za gorom, za dolom,
nego da ste sa mnom tu za ovim malim stolom.*

*I kao što je duh moj danas s vama,
neka i vaš bude sa mnom,
i s dušom mojom.*

*I bit će mi ko da vas čujem,
gdje brige mi kažete svoje
o ljetini, o kući, a najviše one o meni.
Pitat ćete, kako mi je,
kako se osjećam ovdje.*

*A ja ču vam pokazat kroz prozor pučinu
divnu i sjajnu, pričat ču vam o Bogu siromaha,
koji se rodio danas,*

³ Ivo Lendić rođen je 4. lipnja 1908. u Janjini na Pelješcu kraj Dubrovnika. U rodnom mjestu polazio je pučku školu, a u dubrovačkom sjemeništu Klasičnu gimnaziju. Godine 1928. upisuje na Filozofskom fakultetu u Zagrebu filozofiju i eksperimentalnu psihologiju. Uz studij bavi se novinarstvom i književnošću. Najprije djeluje kao urednik časopisa »Luč«, zatim kao urednik ili redoviti suradnik novina »Hrvatska politika« i »Hrvatska straža«. Za vrijeme NDH iz zdravstvenih razloga boravi u Rimu, gdje je dopisnikom »Hrvatskoga Naroda«. U Rimu ostaje do 1947. kada s drugim hrvatskim izbjeglicama odlazi u Argentinu. Od listopada 1947. do prosinca 1955. urednikom je »Glasa Sv. Antuna« u Buenos Airesu. Premda je u srpnju 1957. preživio tešku operaciju tumora na mozgu s djelomičnom paralizom tijela, ostao je duhovno čvrst. Pisao je pjesme, surađivao je u raznim emigrantskim publikacijama, držao je predavanja u Hrvatsko-argentinskom kulturnom klubu, a od 1961. članom je Hrvatsko latinoameričkog kulturnog instituta u Buenos Airesu. U svojoj mladosti, koja je zarana bila obilježena bolešću kostiju, objavio je dvije zbirke pjesama: *Lirika* (1930.) i *Angelusi* (1936.). U časopisu »Studia Croatica« objavio je 1964. zajedno s Ivom Bogdanom opširnu pravnopolitičku studiju *Las relaciones entre Yugoslavia y Santa Sede*. Umro je 1. travnja 1982. u gradu Iguazu u provinciji Misiones.

*otkriti vam tako radosti svoje tajnu.
Još jednom na koncu želim vam
radostan Božić.
Mislite na me, ali bez boli,
božićnih zvona slušajući glas.
A ja ču držati u ruci vaše slike i dugo,
dugo pun sreće misliti na vas.⁴*

Zapisi nezaboravnog p. Rando Parišić

Nemojte zamjeriti što se često spomenem našeg pater Randa. S njim sam proveo drugi dio svog života. Ostale su lijepe uspomene. Čuvam bilježnicu njegovih zapisa iz koje vam vadim zabilješke o samostanima.

Dugujemo samostanima, štогод je ostalo od moralnog i učenog života iz prvih vjekova i srednjeg vijeka. Zatim procvat lijepih umjetnosti, tradicija lijepe knjige i nova znanstvena otkrića (Villemain). Samo jedan samostan Benediktinaca je pružio možda više usluga znanosti nego oba sveučilišta Oksford i Cambridge (Gibbon).

Samostani su bili škole gdje se razmišljalo, raspravljaljalo i naučavalo više nego drugdje. Od atle su potekle nove ideje (Guizot).

Usavršena agrikultura izašla je iz samostana, koji su bile škole ekonomskog kao i duhovnog progresa (Roscher).

Monarsi su izvršili velike stvari s malim sredstvima; trijumfirali su slabošću nad snagom. Odgojili su neodgojene pameti za kulturu, ne manje nego neobrađenu zemlju, gdje su izgradili svoje sobice (Littre).

Redovnici su dobrotvori Europe. Njihovi su samostani bili usred barbarских naroda, kao škole moralnog odgoja; malena jezgra samostana odjekivala je kao predznak nade za budućnost (Herder).

Opatija je bila ne samo mjesto molitve i razmatranja, nego javni azil protiv barbarске invazije. Bili su azili znanosti i knjiga. Bili su laboratorijski (Thserry).

⁴ Ivo LENDIĆ, Angelusi, str. 83, 2000.

Bila je prava utjeha za ljudski rod da su bili otvoreni azil za one koji su bježali pred najezdom Gota i Vandala. Feudalni zakoni nisu dozvoljavali da jedan rob bude monarh; ali samostani su znali izigrati ovu besmislenu naredbu. U samostanima se obrađivala zemlja, pjevala slava Bogu, živjelo se trijezno i bili su nadasve gostoljubivi. Njihovi primjeri bili su sposobni da ublaže divljanje barbarskog doba (Voltaire).

I na kraju, da ne zaboravim čestitati sretan i blagoslovjen Božić svim sestrama, ma gdje bile, posebno onima koje poznam još iz mladih dana: Jacinti, Damijani, Imeldi, Kristini, Almi...

Neven Fazinić

Draga sjećanja na moje sestre dominikanke

Velika poznanica naših sestara u Korčuli, prof. Stanka Kraljević, odrastala je od svoje mladosti uz sestre korčulanske zajednice Andjela čuvara. Mnoge od njih su bile njezine učiteljice. Svaka se na svoj način 'utkala' u njezino malo biće i ostala u trajnom sjećanju. Da ta sjećanja ne bi otišla u zaborav, posvetila je svakoj ponaosob svoje pjesme, u kojima ih opisuje onako kako ih je ona doživljavala. No, nije ostavila u svojim pjesmama sjećanja samo na sestre nego i na mnoge druge ljude i događaje. Budući da se radi o našim sestrama dominikankama, ove će pjesme, malo po-malo, biti objavljene u ovom glasilu AM.

Prof. Stanka je turistički vodič u Korčuli, direktorica TZ Korčule, a inače profesorica hrvatskog jezika i romanistike. Za vrijeme Domovinskog rata uvelike je pridonijela nabavi i dijeljenju hrane i drugih stvari u župnom Karitasu u Korčuli.

Prof. Stanka, kao turistički vodič, tumači znamenitosti korčulanske katedrale kineskom izaslanstvu 2009.

VITAR

U časnih smo u skulu hodili
i u svetoga Nikole se puno puti
kroz vitar probijali.
Ka bi bura puhalo i po četvoricu
smo se za ruke spon snagon držali.
Ko prava dica od mora
jedan bismo drugoga samo pogledali,
odma usta zatvorili,
Više ni riči progovorili,
Jedva smo zrak disali,
po obrazima studen trpili
otvorenima očima dobro gledali
kako ćemo skupa kroz buru proći
i dobro bismo pazili da nas onako male koji reful
od vitra ne zanese i u more ne odnese.
Na ti smo se način buri odupirali,
uvik obranili i u skulu dohodili.

Stanka Kraljević

NA SVETOGLA NIKOLU

U ono vrime prin puno godina
Ni po putu, ni po kućama letrike ni.
Ma šor Nikša od Line se ne da smest.
Na šest dvanaestega veliki je dan
Sveti Nikola je, njemu i
dominikancima imendan.
S velikim petromakson na ramenu
šor Nikša se sritan sam ili s dicon
bez straha po mraku ujutro rano zaputi.
Padre Toma je zna da će šor Nikša doći

I da će svitlo od petromaksa dobro poslužiti
Za crkvu rasvitliti di će se rana misa služiti
i di će se na ti način sveti Nikola
na ti dan ope u svitlu slavit i proslavit.

Stanka Kraljević

PORTRET ANĐELA ČUVARA

»Bogu, redu i narodu« na Zavodu piše
od 1905. a sada je to još 100 godina više
i cilo su se vrime časne toga držale
a korčulanskesu se obitelji s njima dicile.
U kapeli Boga molile, ko slavuji pivale
Anđele Čuvare i sv. Dominika slavile.
Što sve nisu činile i uvik su s Korčulon živile.
Hostije za sve crkve pripremale
i blančice rokovcima za sv. Vlaha
u sv. Justinu nosile.
Plele, prale, krture i stramace šile, crkve pazile,
orgulje svirale, vjeronauk držale,
repeticije davale,
dicu klavir poučavale, starce u domu čuvale,
medicinske sestre bile, po vrtlima sadile,
mrtve za ukop spremale,
samcima obroke nosile
s bolesnima u noći dežurale, svega se odricale,
sve dane i grube i lipe, u radosti i žalosti,
cili su svoj život s narodon dilile.
Sve su ratove i sve nevoje pri i posli iskusile
i uvik su iste i uspravne ko sviće ostale,
kako i anđeli čuvari što in taracu krase.

Stanka Kraljević

NAŠI POKOJNICI

s. BORISLAVA MALAGURSKI

15. travnja 1933. – 18. kolovoza 2020.

DOMINIKANKA

»Sretna sam što sam redovnica. Kad bih se ponovno rodila mislim da bih izabrala isto zvanje.«

S. Borislava (Vita) Malagurski preminula je blago u Gospodinu u utorak 18. kolovoza 2020. u samostanu sv. Dominika u Subotici. Rođena je u župi Uznesenja Marijina na Bikovu 15. travnja 1933. godine od oca Bele i majke Marije rođ. Tušić. U zajednicu sestara dominikanki u Korčuli stupila je 1954., započela novicijat 1955., položila prve zavjete 1956., a doživotne 1961. Bila je na službi u Korčuli, u Splitu, a najviše u Tavankutu (24 godine) i u Subotici (22 godine), gdje je marljivo obavljala sakristansku službu. U zajednici je vršila službu starješice, potpriore i ekonome.

Oproštaj od naše drage s. Borislave bio je u subotu, 22. kolovoza 2020. u crkvi sv. Jurja, gdje je prethodno, od 9.30 bilo molitveno bdijenje uz njezin lijes, a nakon toga je, u 10.30 slavljenja sveta misa, koju je predvodio subotički biskup Ivan Penzeš. Nakon toga je bio ispraćaj na Senčansko groblje.

Zbog strogih epidemioloških mjera, na sprovodu je, od naših sestara, bila samo časna majka s. Jaka Vuco, s. Nada Ivanković, s. Blaženka Rudić i s. Mala Tereza Mačković.

Sprovod s. Borislave Malagurski

Prigodnu riječ o s. Borislavi, za vrijeme mise za dušnice, uputio je župnik vlč. Ištvan Palatinuš. Istaknuo je kako je s. Borislava bila sakristanka 24 godine u Tavankutu i 22 godine u župi sv. Jurja u Subotici. Svoju je dužnost obavljala savjesno i brinula se da sve bude u redu. Ljudi su se rado okupljali na njezinu molbu za razne akcije oko uređenja crkve, a mnoge je stvari znala sama popraviti. Župnik je usporedio s. Borislavu s kestenom koji je izvana bodljikav, ali u sebi

krije dobru jezgru. Znao je zateći s. Borislavu ne samo kako radi u crkvi, nego kako dugo u tišini i moli.

U ime sestara oproštajnu riječ je uputila s. Blaženka Rudić.

»Bile su to godine 1953, 54, 55 i preko šezdesetih, kad su Bunjevke iz »bile« Subotice i okolnih mjesta: Žednika, Tavankuta, Bikova i Đurđina, odlazile u »bile« časne na Korčuli. Upoznale

su ih u župi sv. Jurja kamo su one došle 1947. nastojanjem prvih dominikanki iz ovih krajeva, sestara Vidaković, Male Tereze i Marije Josipe. Odlazile su u daleku, nepoznatu, kamenitu i siromašnu Korčulu iz plodne i pitome ravnice. Odlazile su za Glasom koji ih je zvao i potaknute primjerom koji su vidjeli kod časnih u Senti. Otišlo je u dominikanke oko dvadesetak djevojaka u tom razdoblju.

Tako je i mlada Vita Malagurski sa bikovačkih salaša najprije upoznala te časne u Senti. A onda se 1954. u 21 godini života otisnula do Korčule gdje je samostan još bio oštećen od rata i gdje se živjelo puno siromašnije nego u rođnoj kući. Vita je obukla dominikanski habit i dobila novo ime s. Borislava. Radilo se puno i teško, trebalo je obnoviti samostan. Jelo se malo i oskudno. Bilo je tada četrdesetak mlađih sna-ga – kandidatica, novakinja i sestara s privremenim zavjetima. S. Borislava se nije štedjela. Bila je pojam snage, marljivosti, izdržljivosti, upornosti, snalažljivosti. Bilo je teško, ali bilo je i radosno, kako je sama pripovijedala. Radila je i druge poslove, naučila je šivati madrace i jorgane, što je radila dugi niz godina i u drugima samostanima.

Prve zavjete položila je 1956., a doživotne 1961. 1968. premještena je u Split, a 1972. u Tavankut i 1996. u župu sv. Jurja u Suboticu. Po 24 godine u ove dvije župe služila je kao sakristanka. To je značilo rano ustajanje, otvaranje crkve, zvonjenje, čišćenje snijega, uređivanje crkve i crkvenog ruha, pečenje hostija, održavanje crkvenog okoliša. Puno se susretala s ljudima, mnoge je poznavala i ljudi su joj rado pomagali. S. Borislava je bila dugi niz godina starješica u Tavankutu, a u Subotici potpriora i ekonom-a.

Zahvalni smo za dobrotu i sva djela ljubavi koja je s. Borislava učinila u svom životu. Gospodin je dobar svima, milosrdan svim djelima svojim. Vjerujemo da je u svojoj dobroti i milosrđu dopustio bolest i patnju koja je s. Borislavu pročistila i pripremila za susret s Ocem, tako da je bila spremna i mogla reći: Pustite me da odem.

Naša Kongregacija siromašnija je za jednu sestru ovdje na zemlji, Subotica je izgubila još jednu dominikanku. Ljudi nam ovdje, videći kako su sestre sve starije i bolesnije, znaju reći: Nemojte otići. Nemojte zatvoriti samostan. Pošaljite nekoga. Na početku, prije nego su dominikanke došle u Suboticu, iz ovih krajeva su pri-stupile u Red sestre Vidaković. Njihovim nastojanjem došle su dominikanke u Suboticu. Subotica je davala zvanja, kao i okolne župe i mjesta. Davala je i imala dominikanke. Isto vrijedi i za budućnost. Ne možemo dati ako ne dobijemo. I nadamo se da s. Borislava i sestre koje su ovdje živjele i radile jesu zalog novih zvanja.

Izražavamo iskrenu sućut i blizinu našim sestrama ovdje u Subotici i obitelji s. Borislave u ime svih naših zajednica i sestara koje su željele doći na ovaj isprat, ali zbog okolnosti nisu mogle.

Toplo zahvaljujemo ocu biskupu što je predslavio svetu misu i tako iskazao nam svoju očinsku ljubav i blizinu. Hvala župniku i svim svećenicima, redovnicama, župljanima i prijateljima, koji su došli ispratiti s. Borislavu na vječni počinak i koji su bili na pomoć njoj i sestrama u samostanu sv. Dominika. Na osobiti način hvala Jozefini koja je, s puno ljubavi pažnje njegovala

s. Borislavu. Od srca hvala i Suzani, koja je organizirala sve oko sprovoda. Hvala svima koji su posjećivali, molili i pitali kako su sestre.

Draga naša s. Borislava, hvala vam za sve ono što ste darivali Bogu, Redu i narodu kroz 65 godina redovništva. Život u domu Očeva neka vam bude radost i nagrada, a nas koji još

putujemo ovom zemljom ne zaboravite pred licem Njegovim!«

Nakon mise i sprovodnih molitava, lijes sa tijelom s. Borislave ispraćen je iz crkve do Senčanskog groblja gdje je pokopana u sestarsku grobnicu.

s. Blaženka Rudić

Životopis pokojne č. s. Borislave Vite Malagurski

Na Bikovačkom salašu kraj Subotice, 15. travnja 1933 god. rođena je Vita Malagurski koju je Bog odabrao da bude redovnica. Odrasla je u brojnoj kršćanskoj obitelji gdje su joj usađena kršćanska načela. Rat je zahvatio njeno djetinjstvo na Žedničkom salašu. Snagom i milosrđem Božjim očuvana je njena vjera usprkos što su joj dva najstarija brata bili mobilizirani u vojsku.

U ranoj mladosti osjetila je gorući plamen duhovnog zvanja. Dolazeći u Suboticu u didinu i majkinu kuću koja je bila pored crkve sv. Jurja, susretala se sa redovnicama Dominikanskog reda. Donijela je odluku i dobila je majčin blagoslov (otac joj je već bio umro) i postala je njihova članica.

Novicijat je započela u Subotici, a nastavila u matici, u Korčuli. Zavjete je polagala 1954. godine. Tako se posvetila Isusu i dobila redovničko ime Borislava. Redovništvo je nastavila u

Korčuli, kasnije u Splitu u samostanu na Škrapanama i u drugim mjestima.

Bila je konstantno praćena molitvama svoje majke i braće i sestara. Njeno predanje Zaručniku su još više iskusili kada je došla bliže Subotici, u Tavankut, u župu Srca Isusova.

Milost koju je dobila od Boga i Milosrdnog Isusa davalo joj je snage da osobnim primerom pokaže kako živjeti za Boga i Božjim narodom, kako se čuva i kako se raste u vjeri. Nesebičnim pomaganjem i odlazeći među mještane privlačila ih je Bogu. Nije se štedjela. Sa svojom malom zajednicom koja je brojila kad dvije kad tri sestre, odlazila je pomagati narodu kad su pristizali veliki poslovi na njivama, vinogradima i voćnjacima. Naročito je pomagala brojčanim obiteljima. Bog joj je uzvraćao na razne načine, pa i s domaćim životinjama kao i s plodovima u njihovom dvorištu na vinovoj lozi i drugom voću.

Sestre su imale dobar suživot sa mještanima, bez obzira koje su oni vjeroispovijesti, upravo prema Isusovoj poruci: «Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio.» Prepoznavale su Isusa u svakoj osobi. Molitva im je bila uvijek na prvom mjestu. Okupljale su brojnu djecu i pripremale ih za sakramente i okupljale ministrante. Da bi se sačuvali hrvatski običaji rado su prikupljale i uređivale narodnu nošnju i oblačile djecu i mlade, posebno za Dužnjance, zahvala Bogu za dar kruha.

Ne zadugo u svojoj samostanskoj kapeli koja je bila posvećena Lurdskoj Gospo, otpočele su devetnice prije blagdana Lurdskoj Gospo. To je bivalo u veljači bez obzira što je hladno, snijeg i mrak. Na devetnicu je dolazio silan narod i molio i slavio blaženu Djevicu Mariju. Prije odlaska narod su okrijepile toplim čajem. Tako je to bilo

pune 24 godine. U to vrijeme je poniklo zvanje kod tri mladića koji su danas svećenici.

Godine 1996. s. Borislava dobiva premještaj u drugu župu, Sveti Juraj u Subotici. I tu preuzima službu sakristanke koju je obavljala sa puno poštovanja i ljubavi. Spremala je oltar da bi se sv. Euharistija dostojanstveno događala. Prala je, peglala i ušivala crkvenu robu, albe, misnice, ministrantska odijela. Za održavanje čistoće crkve pomagali su joj kako mladi tako i stariji. Pečala je hostije. Osmislila je i uredila vrt oko crkve koji je njegovala i bila je ponosna na njega. U sve je unosila puno ljubavi i zahvaljivala je Bogu za sve što je uradila.

Odmor nije tražila u nekoj samostanskoj sobici, već pred svetohraništem ili kod Gospe Lurdske. Tu je nizala molitve na zrncima krunice. Mnogi od nas smo se preporučili u njene molitve, kako bi nas Bog uslišio i odagnao nam ovozemaljske brige. Nebrojeno puta smo, po njenim molitvama, osjetili Božje milosrđe u našim životima.

Godine 2018. počela je popuštati njena fizička snaga. Tada je prestala biti sakristanka. Posljednjih 6 mjeseci bila je nemoćna. Bolest i starost su je prikovale za krevet. U bolesti o njoj su brinule druge sestre iako su i same stare. U pomoć im je pritekla gospođa Jozefina. Uvijek smo je rado posjećivali, jer nam je ulijevala duhovnu snagu.

Dušu je predala Gospodinu 18. kolovoza 2020. god. Posebnu zahvalu dugujemo gospodinu župniku Istvanu Palatinusu koji joj je donio Isusa u hostiji.

Nadamo se da i sada služi oko slavljenja euharistije i da se za sve nas i dalje moli.

Sprovod je bio 22. kolovoza 2020. Svetu Misu i sprovod je predvodio subotički biskup dr. Janos Penzes u assistenciji župnika i brojnih svećenika. Na vječni su je počinak, uz njezine sestre dominikanke, ispratile sestre drugih zajednica, kao i rodbina, znanci i župljani.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine i svjetlost vječna svjetlila joj. Počivala u miru. Amen.

Marija Vidaković
(nećakinja s. Borislave)

Sjećanje g. Nevena Fazinića na s. Borislavu

Javljuju mi 2. kolovoza da je umrla moja sestra Borislava u dalekoj Subotici. Interesantno je kako mi je baš ona ostala u trajnom sjećanju. Tih godina (oko 1955.-1957.) stigla je ona u samostan u Korčuli, a ja provodio veći dio dana sa sestrama. Odmah se zaigrala sa mnom i posvetila mi malo vremena igrajući nogomet ondje pred kuhinjom. Njezin temperament kao da se složio s mojim. Meni je falilo društvo za igru, a ona mi ga je pružila. S jedne strane majka Manes, sestra Gabrijela i druge starije sestre imale su svojih briga i posla, a sestra Borislava bi zadržala habit pa udri sa mnom po dvorištu nabijat loptu. Ostala je lijepa uspomena i draga mi je da smo se poslije puno godina nanovo približili, makar kroz pisano riječ. Neka je dragi Bog ngradi za sve ono što je nesebično pružila svojoj zajednici, a s moje strane falit će mi uobičajeni pozdrav preko stranica Ave Marije.

Izvadci iz razgovora sa s. Borislavom

Prošle je godine, 2019. u mjesecu siječnju s. Borislava pričala o svom životu za naš list Ave Maria. Osim o brojnim aktivnostima koje je imala tijekom svog redovničkog života, i s kojima se ponosila, otvorila je i neke detalje o svom duhovnom životu. Na pitanje osjeća li se još uvijek sretnom i ispunjenom redovnicom, nakon prilično dugog redovničkog 'staža', s. Borislava je, između ostaloga odgovorila:

»Sretna sam što sam redovnica. Kad bih se ponovno rodila misljam da bi izabrala isto zvanje. Drago mi je bilo sve raditi, i šivati jorgane i gradnja i branje voća i povrća. Nikada se nisam bojala kako će to. Kad mi je nešto bilo naređeno, krenula sam i išlo je, Bogu hvala.

Zdravlje mi je bilo, hvala Bogu, uvijek prilično dobro. Ne mogu se potužiti. Ali težak posao ostavlja posljedice. (...) Sada sam već pomalo u godinama, pa se i boljetice i slabosti osjećaju više. Bilo je i nekih operativnih zahvata, pa sve to čovjeka čini još slabijim. Ali sretna sam što se mogu sama kretati, no kad idem u crkvu, onda molim s. Terezu da mi pomogne. Moram se učiti od drugih tražiti pomoć. I to je križ. Dok sam bila mlada i jaka, trčala sam, radila i borila se

svim silama, mislila sam da mogu sve poslove i sav svijet držati na dlanu. Ali kad su nastupili dani da se niti bez štapa više ne mogu kretati, sada mi ne preostaje drugo nego više moliti i vapiti k nebu da mi se smiluje. Molim se rado sv. Anti, Gospo, Srcu Isusovu. Sada više ne vidim dobro čitati, ali zato imam krunicu koju mogu uvijek prebirati.

(...) Bila bi sebična kad bi molila samo za sebe. Voljela bih da mi vjeruju svi oni s kojima živim i koji me poznaju da ih nosim u srcu i da za svaku darovanu uslugu molim Boga da im uzvrati.

AM: Što biste poručili sestrama?

s. Borislava: Nikome ja ništa ne bih preporučivala ni dijelila kakve savjete. Radije sve predajem Bogu, neka nas On i dalje sve vodi. On je naš najbolji Učitelj i Savjetnik.«

Eto, i mi vjerujemo da je s. Borislava nastavila, pred licem Božjim, moliti za sve nas. Hvala joj! Neka se dovijeka raduje, zahvaljuje i zagovara.

s. Slavka Sente

Fr. JOZO MRAVAK

8. listopada 1948. – 5. studenoga 2020.
DOMINIKANAC

U četvrtak 5. studenoga 2020. u 72. godini života, 50. godini redovništva i 45. godini svećeništva prešao s ovoga svijeta u vječnost fr. Jozo Mravak, član Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Blažene Djevice Marije, kapelan Vojnog ordinarijata u RH, vojna kapelanija »Sv. Nikola Biskup« u Floti HRM Split-Lora.

Fr. Jozo Mravak rođen je 8. listopada 1948. u Gali, od oca Bariše i majke Kate, r. Jagnjić, kao najmlađi od desetero djece. Nakon osnovne škole koju je pohađao u Gali (Obrovac Sinjski) upisao je dominikansku gimnaziju u Bolu na Braču, gdje je i maturirao godine 1968. Prve zavjete u Redu propovjednika položio je 16. rujna 1970. u Dubrovniku, a svećane 14. prosinca 1974. u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 21. prosinca 1975. u Zagrebu.

Filozofsko-teološki studij pohađao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1969.-1975.). Tijekom svoga redovničkog života fr. Jozo je živio i djelovao kao svećenik, kateheta i dušobrižnik u Samostanu Kraljice sv. Krunice u Zagrebu, Samostanu sv. Dominika u Trogiru, Samostanu sv. Katarine Aleksandrijske u Splitu te u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Hamburgu, a kao vojni kapelan Hrvatske ratne mornarice u vojnoj kapelaniji »Sv. Nikola Biskup« u Splitu-Lori.

Pokop fr. Jozе Mravka

U ponedjeljak, 9. studenog, na splitskom groblju Lovrinac, uz vojne počasti pokopan je fr. Jozo Mravak, član Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Blažene Djevice Marije i vojni kapelan Hrvatske ratne mornarice u vojnoj kapelani »Sv. Nikola Biskup« u Splitu.

Od pokojnika su se oprostila njegova rođena braća i sestre, rodbina, braća dominikanci

i sestre dominikanke, drugi redovnici i dijecezanski svećenici, pripadnici HRM i ostali vjerinci laici.

Sprovodne obrede predvodio je mons. Jure Bogdan, vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj, a od dragog pokojnika u ime vojnih kapelana oprostio se don Branimir Projić, dekan Split-skog dekanata. U svojoj propovijedi mons. Bogdan zahvalio je bratu Jozi za njegov višegodišnji pastoralni i dušebrižnički rad u Vojnoj biskupiji, istaknuvši njegovu jednostavnost i skromnost, ali ponajviše njegovu ljubav prema Katoličkoj crkvi, Redu propovjednika i domovini Hrvatskoj.

Iako čvrstoća naše vjere ne umanjuje bol zbog ovozemaljskog odlaska naših bližnjih, rekao je mons. Bogdan, valja se uvijek prisjetiti ohrabrujućih riječi apostola Pavla: »Naša je pak domovina na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista: snagom kojom ima moć sve sebi podložiti, on će preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suočiti ga tijelu svomu slavnому.«

Svetu misu zadušnicu u dominikanskoj crkvi sv. Katarine Aleksandrijske u Splitu, uz dojmljiv nastup Klape sv. Jurja Hrvatske ratne mornarice, predvodio je mons. Bogdan. Poslije navještaja

evanđelja okupljenim vjernicima obratio se fr. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije.

Obraćajući se ožalošćenoj rodbini i prijateljima fr. Jozu, provincijal Slišković u homiliji je istaknuo: »Unatoč tome što izgleda da nas je okupila smrt fr. Jozu Mravku, tome nije tako. Smrt razdvaja, a ne okuplja. Nas je okupio njegov život. Nismo ovdje zato što je Jozo ili Hozo, kako smo ga zvali, umro, nego zato što je živio, a vjerujemo da i dalje živi te želimo moliti za njega i s njim i biti u molitvi povezani«.

On je u svojoj propovijedi istaknuo kako je fr. Jozin život, kao i svakog drugog čovjeka, obilježen usponima i padovima, lijepim i teškim trenucima, brigama i opuštanjima, žalostima i radostima. »Mnoge od njih nisu nam poznate.«

– nastavio je fr. Slavko. – »Naime, Hozo, kako smo obično zvali, nije bio od onih osoba koje se vole hvaliti ili žaliti. Trebao je biti doista važan razlog da bi se nečim pohvalio ili na nešto požalio.«

»Evanđeoskim rječnikom kazano, Hozo nije tražio počasna mjesta. Više je nalikovao slugama koje Isus stavlja za uzor: »Tako i vi: kad izvršite sve što vam je naređeno, recite: ‘Sluge smo beskorisne! Učinimo što smo bili dužni učiniti!’« (Lk 17,10). Možda je i to razlog što je rado prihvatio biti vojni kapelan i s ponosom tu službu vršio. Ponosno je nosio i odoru Hrvatske vojske.

Drago mi je svjedočanstvo kako je njegov povratak na tu dužnost, nakon stanke tijekom koje je iznova pastoralno djelovao u Hamburgu,

dočekan s pljeskom. Ljudi su u njemu prepoznali čovjeka koji im je blizak, jedan od njih i onaj koji ih razumije.

Slično je bilo i s višegodišnjim služenjem u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Hamburgu. Prigodom svake posjete ovoj misiji redovito su me pitali o fr. Hozi i iznosili svoja pozitivna iskustva s njim. Ostavio je lijepo svjedočanstvo svećeničkog života u bijelom dominikanskom habitu. Osim redovitog pastoralna bio je osoba koja je gradila zajedništvo, a zajedništvo s našim narodom i Crkvom osobito je svjedočio humanitarnim nastojanjima tijekom Domovinskog rata.« Završavajući svoj osvrt na fr. Jozu, provincijal je zaključio:

»U ime Hrvatske dominikanske provincije zahvaljujem bratu Hozi što je svoj život posvetio Gospodinu po dominikanskom Redu u našoj Provinciji, a Gospodina molim da mu trud prepozna i primi ga u zajedništvo svetih.

Za sve one propuste i pogreške koje je u svojoj slabosti počinio, molim i Gospodina i bližnje da mu oproste! A njega molim da u skladu s tradicijom našeg Reda nastavi služiti dobru naše zajednice, po uzoru na našeg sv. oca Dominika »molitvom pomozi nas!«

Prije završnog blagoslova riječ zahvale bratu Jozu uputio je i fr. Kristijan Dragan Raič, prior dominikanskog samostana sv. Katarine Aleksandrijske u Splitu. (usp. www.dominikanci.hr)

Sjećanja s Jasenke na brata Jozu

U razgovoru sa s. Jasenkom, kada je pričala za AM o svom djetinjstvu, kao i redovničkom poslanju, s posebnom se radošću osvrnula na svoga brata Jozu koji se također odlučio za dominikanski život i postao svećenik.

Mislim da je to najveća radost za svaku obitelj ako imaju sina svećenika. Moj najmlađi brat, Jozo, odlučio se također za dominikance. Mladu misu je imao 4. siječnja 1976. u našoj župnoj crkvi Svih Svetih u Gali. Bilo je zimsko doba, mislili samo da ljudi neće moći doći, a na slavlju se okupilo preko 300 uzvanika. Bilo je to slavlje za pamćenje. Mislim da su se ipak najviše radovali naši roditelji, i zbog toga što imaju sina svećenika i što su vidjeli svu djecu na okupu. Sada je

sve teže okupiti se jer su se braća i sestre razišli po svijetu, svaki sa svojom obitelji. Još smo se uspjeli naći zajedno kad su roditelji slavili 50. obljetnicu braka, ali već tada nije mogla doći jedna sestra. Ali, mi se često čujemo, danas to nije više problem kad imamo svi telefone, mobitele, interne, pa udaljenost nije više tako teška. Moj brat Jozo je 2000. postavljen kapelanom vojne kapelani »Sv. Nikola Biskup« u Floti HRM (Lora). Svečano uvođenje u tu službu održalo se 15. rujna 2000. godine na brodu Flote HRM-a, BS 73 »Faust Vrančić« euharistijskim slavljem koje je predvodio generalni vikar mons. Josip Šantić. Godine 2003. redovnički su ga poglavari poslali za dušobrižnika u HKM u Hamburgu, pa smo neko vrijeme bili zajedno. No, 16. studenoga 2006. godine on se vraća i ponovno preuzima službu vojnog kapelana, gdje se danas nalazi. Iste godine sam i ja otišla iz Hamburga. (AM 1/2020, str. 72)

TOMISLAV JAGNJIĆ

(1972.–2020.)

hrvatski branitelj

nećak s. Vjere i s. Fidelis

U utorak 25. kolovoza nenađano je preminuo u svom domu Tomislav Jagnjić, u 48. godini života. Rođen je 1972. u Sinju, od oca (pok) Ivana i majke Anke. Ima brata Vitu i sestru Irenu.

Sprovod je bio na mjesnom groblju u Sinju u srijedu 26. kolovoza. Sprovodne je obrede vodio don Toni Mravak.

JELISAVETA OSTROGONAC KIROLA

25. listopada 1941. – 31. kolovoza 2020.

- sestra s. Alfonze -

Jelisaveta, zvana Eržika, rođena je 25. listopada 1941. u Tavankutu. Bila je treće od sedmero djece oca Marka i majke Lorke, rođ. Ivković. Njezina braća i sestre su: Matilka (s. Alfonza), Ruža, Eržika, Stipan, Ljubica, Antun i Ana. Eržika je, kao i sva ostala njezina braća i sestre, provela sretno djetinjstvo s roditeljima na salašu gdje su se svi uključivali u kućne i poljoprivredne poslove i tako su od malena naučili cijeniti i vrednovati 'kruh naš svagdanji', zemlju i njezine plodove, kao i svačiji rad u bilo kojem zvanju.

Kao mlada djevojka, odlučila se i ona, kao i njezina starija sestra Matilka (s. Alfonza) za samostanski život, ali je kasnije uvidjela da je to za nju preteško. Kao dominikanka bila je izvrsna katehistica i sviračica, te je u tom svojstvu djelovala na više župa.

Kasnije se udala za Zdenka Kirola. Iskusila je svu težinu ovozemaljskog života, te je tako ispaćena predala svoju dušu Bogu u pondjeljak 31. kolovoza 2020.

Sprovod je bio u petak 4. rujna, na Markovu Polju u Zagrebu. Sprovodne je obrede vodio župnik iz Čučerja, vlč. Marko Torbar, uz asistenciju p. Mate Bošnjaka OP. Više je sestara dominikanki, na čelu s č. majkom Jakicom Vucom i priorom s. Katarinom Maglica, došlo ispratiti

Eržiku (s. Jozefinu) na vječni počinak. Zadnje dane svoga života provela je u jednom Domu. Skrb je za nju preuzeo nećak Marijan, koji se najviše brinuo za nju, a onda organizirao sprovod i sređivao sve potrebne papire.

Uvodeći u sprovodni obred o. Mato je pozvao nazočne na molitvu da »Gospodin, u svojoj Očinskoj ljubavi i milosrđu, po zaslugama Isusa Krista oprosti pokojnici sve njene eventualne grijeha i propuste. Sve nas je život vezao s njom na različite načine – nastavio je o. Mato – zato te molimo Gospodine Bože, učini da sada, nakon njezine smrti, mi koji ostajemo, budemo međusobno dublje povezani, da u miru i priateljstvu možemo iskazati svoju vjernost i blizinu pokojnoj Elizabeti, za koju te molimo da joj podariš vječni život. U toj vjeri i nadi blagoslovljam ovaj kovčeg i u njemu položeno Elizabetino tijelo, u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. *Prikloni Gospodine uho svoje našim molitvama. Smjerno molitvom tvoje milosrđe. Ti si dušu službenice svoje Elizabete, zapovjedio preseliti se s ovoga svijeta. Uvedi je u prostranstva svjetlosti i mira, pozovi je u društvo svetih. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.*

Neka joj Gospodin bude vječna nagrada za svu patnju što je pretrpjela, i neka je uvede u vječno počivalište u nebesima« – zaključio je o. Mato.

Sveta misa zadušnica bila je u Čučerju, u župi kojoj je, po mjestu stanovanja, pripadala pokojnica.

Njezina najmlađa sestra Ana je pričala, putem telefona, kako je čula od starijih da je Jelisaveta bila jako dobar đak, no, nije mogla, nažalost, ići dalje u školu kako je željela jer je bilo siromaštvo, a škola je bila daleko.

Kad je, kasnije, dolazila kući na ferije, kako su joj se radovali jer je znala pričati priče i šale što su oni rado slušali.

Životni put jedne sestre...

(rođena sestra s. Alfonze)
- piše sestra Ljubica -

Želim ukratko opisati život moje sestre Jelisavete koliko mi to moje pamćenje služi, jer sam i sama starija.

Jelisaveta je rođena u Donjem Tavankutu, u blizini Subotice, od oca Marka i majke Lorke, 25. listopada 1941. Treće dite je u obitelji, a bilo nas je sedmoro. Ja sam mlađa šest godina i ne sićam se prije svoje dvanaeste godine ništa o njoj. Kasnije znam da je jako volila ići u škulu i bila je dobar đak. Poslije je morala napustiti škulu zbog posla, teških poratnih godina i siromaštva.

Od mladih nogu pratio ju je križ. (Sa 18 godina odlazi u samostan dominikanki u Korčulu i ostaje desetak godina, svirala je i učila dicu vjeronauk.) Poslije se vraća kući i uspije upisati večernju školu i završava srednju ekonomsku i radi neko vrijeme u upravi tržnica.

Godina 1981. udala se za Zdenka Kirolu, u Zagrebu i od toga doba, sve do prošle, 2019. godine, kad je već bila prilično narušenog zdravlja, svako lito je rado dolazila kući, a mi smo je svi zdravo čekali. Kao osoba bila je vedre i vesele naravi, uvik raspoložena za razgovor i za šalu. Jako je volila dicu jer, eto, nije imala svojih. Posebno je volila domaće životinje (mačke). Kad bi došla u Tavankut vrlo rado smo išli zajedno u crkvu jer je fala Bogu blizu, što joj u Zagrebu nije bilo lako jer je crkva daleko.

Sve je rado primala iz Božje ruke i bolest i patnju i na kraju završava u staračkom domu di-

je bila sedam mjeseci. Dana 31. 08. 2020. okrjepljena svetim sakramentima, odlazi svom dragom Isusu za koga je čeznula čitav svoj život.

Draga naša sestro, moli za nas i čekaj nas u raju. Uvijek će te voljeti tvoje sestre: Alfonza, Ana i Ljubica.

Ljubica Rudić, sestra

Rič o mojoj teti Jelisaveti

Kao najbliža nećaka, volila bih reći koju lipu rič o pokojnoj teti Jelisaveti Ostrogonac Kirola. Iako tetku poznajem od početka svog života, dublji i intenzivniji odnos započinjemo prije 18 godina, za vreme rođenja mog drugog sina, Dominika.

Po prvom dolasku, teta koja je inače jako volila životinje, a ponajviše mačke, u dar mi donosi jedno mačje koje i dan danas svojim 'potomcima' podsjeća na tetu. Cila rodbina pa i moja obitelj su svako lito željno iščekivali tetin dolazak, ponajviše moji sinovi, Marin, Dominik i Josip. Iako nije imala svoje dice, svaku večer bi se upustili u duge priče u kojima smo rado pokretali teme o obiteljskim vrijednostima i o obiteljskom životu.

Jedna od najdražih uspomena iako ih je dosta, je tetina privrženost meni i mojoj obitelji. Iako je prešla 70-tu godinu, svake godine bi se sitiла imendana pa i rođendana svakog člana moje peteročlane obitelji i nazvala. Tetka Jelisaveta je bila osoba koja je na svim teškim životnim križevima, a tako i lijepim stvarima, bila zahvalna.

Bila je skromna i sve je prepuštala u Božje ruke. Vječno nasmijana i puna šale i pošalica.

Ovim tekstom volila bih da se uvik prisjetim njene blage i drage naravi. Rado ću je se vično sićati i čuvati dio srca koji je ona zauzela.

Svetlana Skenderović, nećakinja

PETAR ZEBIĆ

1946. – 2020.

- brat s. Beate -

Prije dva mjeseca oprostili smo se od Jozeta Zebića, brata s. Beate. Za otprilike dva mjeseca tiho u Gospodinu usnuo je i njezin drugi brat, Petar Zebić. Ovaj puta, uz epidemiološke upute, sprovodni obredi i sveta misa, 4. rujna u 17:00 sati u Kaštel Sućurcu, bili su u manjem krugu ljudi, no svojeg voljenog Petra otpratili su u vječnu domovinu oni koji su i proveli svoj život pokraj njega: braća, sestre (jedna prisutna na sprovodu, a druga prisutna mislima i srcem – s. Beata), supruga, djeca, unučad, ostala rodbina, prijatelji... U svetoj misi svećenik je naglasio smisao nade u vječni život. Koliko god nam bilo bolno i nerazumljivo rastati se od naših najmilijih, naglasio je, to je ono što moramo naučiti prihvatići i s time živjeti. Nada u vječni život ostaje i to je snaga naše kršćanske vjere.

Zanimljiva je sama lokacija groblja i svetišta koje se nalazi upravo u sklopu groblja odnosno groblje u sklopu svetišta, a još je više zanimljivo ime – svetište Gospe od Hladi. Oba brata spokojno su legla u zagrljaj Gospe, u njezin hlad nakon dugih i teških životnih borbi. Zaslužili su to, bili su voljeni jer same suze i vapaji govore upravo tome u prilog. Neka im je vječni pokoj u krilu Gospodnjem!

s. Manes Puškarić

Bio je borac

Teško je prihvatići da nakon dva mjeseca izgubiš još jednu voljenu osobu. Nisam se oporavila od smrti brata Jozeta, a dođe mi vijest o smrti brata Petra.

Roden je u selu Gljevu. Imali smo burno djetinjstvo. Puno dice, puno smijeha, a i suza. On je bio poseban i voljen od svih. Kad bi se, kao djeca igrali i zadirkivali i kad bi video da su drugi jači od mene, uvijek je stao na moju stranu i branio me. To mi je ostalo posebno u sjećanju. U njemu sam imala oslon i zaštitu. Ali, nažalost, mlad je ostavio kuću i pošao trbuhom za kruhom u Dubrovnik. Bio je radnik. Borben za život. Bio je velikog srca i divan dečko. Volio je pravdu. Dok je bio kod kuće bio je veliki borac za sve nas. Za svoju iskrenost bio je više puta kažnjavan da nas zaštiti. Svi smo ga voljeli. Vedar duh i pun negodovština, to nas je vezalo baš u pravu bratsku ljubav.

Otrgo se od doma i preselio se u Kaštela. Za njega počinje život borbe za sebe i svoj posao. Zaposlio se u Jugovinilu i tu je stekao samostalni život. Prije 49 godina oženio se svojom odrabanicom Ivkom. Počeli su od nule. U ljubavi i slozi kao predivan par Bog im je podario dvoje djece, kćer Andelinu i sina Željka. Bio je prekrasan otac i pravi odgojitelj. To je bio prekrasan par, nikada se nisu porečkali, ali su svašta skupa prošli. Jedno drugoga su gurali i bodrili - idemo dalje, ljudi su ljudi, ali Bog je velik. - Nažalost, njihovu idilu je prekinula opaka bolest. On se nije dao, borio se do zadnjeg atoma svoje snage.

Bog mu je dao tu milost da je bio pun humora i vedrine gledajući svoj život. Velika podrška mu je bila njegova supruga Ivka i njegova dica, koju triba samo poželjeti. U borbu za njegov život uključili su se njegov zet Tino i unuci, Petra i Niko. Ja sam to promatrala kad bi došla na godišnji. Takvo treba nešto doživjeti što se tiče

toga ja sam bila sretna gledajući njihovu ljubav i zajedništvo.

Hvala mojoj nevisti koja se sva posvetila nje-mu. To je bila iskrena ljubav i podrška do kraja njegovog ovozemaljskog života.

Dragi brate, bio si mi sve. Sve sam ti povjera-vala. Volio si me i ja tebe. Hvala ti za sve. Two-ja obitelj može biti ponosna na tebe. Di si bio i radio ostavio si pečat svoje dobrote i humora. Hvala nevista, hvala dica, imali ste divnog muža, oca i didu. On je uz vas. Kad vam je teško samo se sjetite njega.

Hvala svima koji su ga ispratili na tih poči-nak. Posebno hvala našim sestrama iz Šibenika koje su usprkos koroni došle da ga otprate.

Hvala svima koji su meni osobno izrazili su-ćut, bilo sms porukama ili poštom.

s. Beata Zebić

Izrazi sućuti

- Draga moja Beata, iskrena sućut! Pokojniku vječni mir i spokoj u Božjem kraljevstvu. Budi mi hrabra, Čuvali te anđeli.

Tvoja Lujza

- Draga s. Beata, primite našu sućut povodom smrti vašega brata. S vama smo u mislima i molitvama.

Vaša obitelj Begić

- Pokoj mu duši. Primite našu iskrenu sućut.
Don Emanuel i roditelji
- Draga naša s. Beata, primi najiskreniju sućut.
Cecilija Facko i Dalibor s obitelji

- Draga časna iskrena sućut od Dalibora i tvoje Kiti iz Tavankuta.

- Draga naša časna, iskrena sućut. Teško je, ali vjerujemo u ponovni susret.

Tvoji Cila, Joca, Marko, iz Tavankuta

- Primiti našu iskrenu sućut, zaista tužno je to što vam se dogodilo. Neka mu milosrdni Bog bude milostiv i neka ga primi u svoje kraljev-stvo. Vama neka Bog da snage da podneseete bol koja vas je snašla. U molitvi

Vaša Zdravka s obitelji.

- Draga časna moja... iskrena sućut. Molimo Vas da budete jaki.

Tvoja Vesna iz Tavankuta

- Draga časna, primite našu iskrenu sućut. Gos-podin neka ga primi u svoj vječni mir. Vama neka podari snagu i utjehu. Budite hrabri!

Vaš Vinko i obitelj iz Bola

- Naša iskrena sućut povodom smrti dragog ti brata.

Marina, Pepica i Marija

- A moja Beata, drži se, draga. Znam da nije lako izgubiti dragu osobu, a nažalost mi ne možemo ništa promijeniti ni birati. Uz tebe smo u mislima

Tvoji: Janko i Kristina sa dicom

- Beata, draga moja, primi moju sućut. Šokira-na sam pa što ima da ti je brat umro. Sad dru-gi, neka ti Gospodin da snage. A brata primi u svoje kraljevstvo u vječnu slavu. Jako mi je žao, draga moja Beata, nemam riječi.

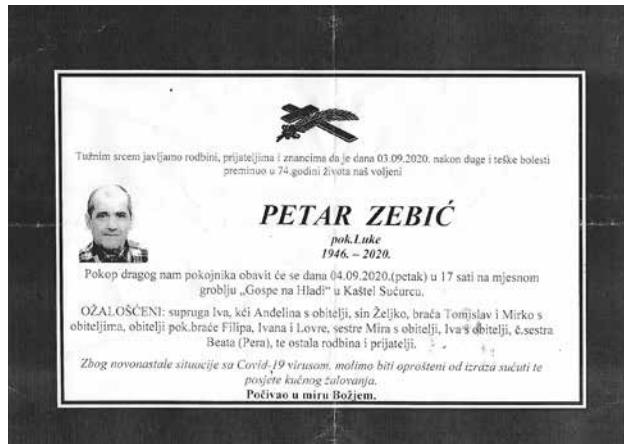
Tvoja Pava, sestra s. Emilije.

- Draga s. Beata, primite iskrenu sućut povo-dom preseljenja vašega brata u vječnost. Oti-šao je kod Gospodina gdje nema ni suza ni plača. Pokoj mu vječni!

Franc i Ljubica Osredek

- Draga časna Beata, duboko nas je dirnula vijest o smrti Vašega dragog brata. S Vama smo povezane u molitvi i sestrinskoj ljubavi. Vjerujemo da su njegove patnje okrunjene u nebu vijencem vječnosti, i da je našao svoj smiraj u krilu Očeva. Vašu bol i tugu dijelimo u molitvenom sjećanju, izražavajući Vama i obitelji iskrenu sućut.

S ljubavlju i sestrinskim poštovanjem
Vaše iz Gruža s. Dolores, s. Aurelija
i s. Natalija

LUCA VAREŠKIĆ

7. ožujka 1955. – 30. rujna 2020.
- nevjestica s. Mirke -

Naša Lucija je rođena 7. ožujka 1955. u Tuzli. U Bukinju je provela djetinjstvo i mladost s roditeljima, tri sestre i dvojicom braće. Udalila se u svojoj 18. godini i preselila u Bistarac da sa svojim suprugom Tomom osnuje obitelj. Troje prekrasne dječice poteklo je od ovo dvoje divnih ljudi. Zbog ratnog stanja u državi bili su prisiljeni napustiti svoj dom. Najprije borba u Njemačkoj, a zatim su se smjestili u Križevce. U kuću na vrh brijege u kojoj su izgradili velike uspomene, podigli unučad i dočekali starost.

Naše Lucije više nema, predala se u Božje ruke nakon velike borbe. Lucijino srce je već oslabilo. Kad smo je telefonski bodrili, jer u bolnicu nismo mogli ući, govorila je »Ja se borim, pa koliko mi Bog da snage izdržat će.« Do zadnjeg trena se uzdala u to da će nas opet zagrliti, da će doživjeti duboku starost sa prauuncima, ali sudbina je zakazala njezin polazak i odnijela nam baku 30. 09. 2020. na neko bolje mjesto gdje ćemo se na posljeku svi sresti.

Naša baka je bila posebna. Topao zagrljaj, nježan pogled i osmijeh koji zrači može doći samo od osobe iskrena i čista srca. Žena je to koja je

obilježila naše živote u svakom smislu. Ona koju smo bez imalo oklijevanja mogli uvijek nazvati drugom majkom. Neopisive su sve uspomene koje smo stvorili zajedno. Baka nas je učila mnogim stvarima. S njom smo radili poslove u vrtu i brinuli se o domaćim životinjama, učila nas je pjesmice i spremala najukusnije krumpire. Skupa smo pravili sok od bazge i pitu od jabuka, zajedno išli na svete mise, svakome novome odlasku baki kako smo se radovali i redovno plakali kad je bilo vrijeme polaska kući. Voljeli smo kartati s bakom, nedjeljom nakon ručka i gledati s njom španjolske sapunice. Uz baku smo naučili biti iskreni i pošteni, vrijedni i pristojni. Puno smo se smijali i do kasnih noćnih sati pričali priče i gledali filmove. Ona nas je odgojila i svatko od nas u sebi nosi dio bake. Njen odlazak još uvijek boli, i boljet će još dugo. Oči se napune suzama kad samo pomislimo na to što ćemo još u životu doživjeti, nažalost bez nje. Sve se još čini nestvarno. Naša kuća djetinjstva počela se urušavati kad smo ostali bez djeda. Baka je još uvijek držala tu kuću na nogama i čvrsto smo vjerovali da će to trajati zauvijek. Možda kuće

više nema, ali ostali su veliki tragovi o kojima ćemo uvijek pričati s osmijehom. Bako, čuvaj nas i pazi kao što si cijeli život to radila. Tješi nas uplakane i ranjene i raduj se svakoj našoj sreći. Najbolja si baka koju smo mogli imati i nikad se nećemo moći dovoljno zahvaliti Bogu što smo imali tebe kao jak oslonac i podršku.

Obećajmo da ćemo se držati svega što si nas naučila i da ćemo isto prenijeti i tvojim prounucima. Nikada nećeš biti zaboravljena bako, nosimo te u mislima, zauvijek. Volimo te više od svega.

Tvoji unučići:
Josipa, Tomislav i Lucija
i prounuka Sara

MILICA SUČIĆ

1932. – 2020.

- majka s. Ljubomire Sučić -

Na groblju i u župi Marijina Uznesenja u Mirlović Zagori, Unešić, 6. prosinca, u krugu uže obitelji i rodbine, bio je posljednji ispraćaj Milice Sučić, majke naše s. Ljubomire Sučić. Sprovodne je obrede vodio župnik fra Jakov Begonja. On je na ispraćaju istaknuo dobrotu pokojne Milice, koju, doduše, nije osobno poznavao, ali je o njezinoj dobroti i vjerničkoj revnosti čuo od bivšeg župnika fra Ivana Čupića, koji je također naznačio sprovodu. Fra Jakov je također rekao da sve ono poticajno i dobro u ovozemaljskom životu

što je Milica učinila stoji upravo iza tog njezinog imena, te da ostaje nada i vjera u vječni život.

s. Ljubomira koristi prigodu te ovim putem zahvaljuje svima koji su njoj i njezinoj obitelji izrazili sućut, bilo osobno bilo pismeno, kao i onima koji su došli ispratiti majku na vječni počinak. „Posebno zahvaljujem sadašnjem župniku fra Jakovu Begonji i bivšem fra Ivanu Čupiću, č. majci Jakici Vuco i sestrama iz šibenske zajednice.“

s. Ljubomira Sučić

JOZO MAGLICA

12. ožujka 1954. – 4. prosinca 2020.

- brat s. Katarine (priore) -

Moj brat Jozo Maglica rođen je 12. ožujka 1954., kao treće dijete u našoj brojnoj obitelji, od oca Ante i majke Ane. U vječnost se preselio u petak 4. prosinca 2020.

Ljudskim očima gledajući, prerano je završio svoj zemaljski život. Kažem, ljudski gledajući, Bog je gospodar života i smrti, On ga dariva, On ga preseljava u vječnost.

Čovjek na svijet dolazi da bi živio i svoju zaduću na zemlji izvršio. Je li je moj brat Jozo uspio izvršiti onako kako je Otac Nebeski očekivao, ne znam. Znam da je volio život, da je u duši bio i

ostao dijete. Šalama i dosjetkama su uvijek prštale njegove priče i razgovori. Nije mu bilo strano ponešto i izmisliti kako bi razgovor bio zanimljiviji.

Život mu nije bio lagan, pa je često bježao u sanjarenje i zamišljanje neke lakše sutrašnjice.

Od posla nije bježao. Mukotrpno je zarađivao kruh, u građevini, za sebe i svoju obitelj. Godine su bježale kao san, a tako i zdravlje. Sve se nekako rasulo: snovi, obitelj i zdravlje. Sigurno tako nije zamišljao svoje pozne godine. Nije uspijevao pronaći svoj unutarnji mir u takvim uvjetima niti mu je odgovarao novi stil života.

Vjerujem da ga je iscrpljivala samoća, porušeni snovi i loše zdravlje. Samo nekoliko dana je bilo potrebno da ga sve to preplavi i oduzme mu fizički život.

Milosrdni i dobri Nebeski Otac sigurno za njega ima mjesta u raju. Sam Isus je obećao: „Idem pripraviti vam mjesto! Jedno je sigurno i njemu pripremljeno.

Bogu zahvaljujem za njegov život i sve lijepo što je u svakodnevnicu unosio.

Ispraćaj brata Jozeta na vječni počinak bio je u utorak 8. prosinca na mjesnom groblju u Gali, u krugu obitelji i prijatelja. Svima koji ga ispratili molitvom, a obitelj tješili izrazima sućuti, srdačno zahvaljujem.

Stvoreni smo da putovima života idemo zajedno kako bi se jedni na druge oslanjali, jedni druge hrabrili i poticali. Svaka topla riječ, blizina i molitva u teškim situacijama vraćaju snagu, mir i vjeru.

U ime moje obitelji hvala svim sestrnama moje zajednice i cijele kongregacije, dragim prijateljima i poznanicima. Molimo jedni za druge, trajno!

Mome bratu Jozi Bog dao vječni mir i radost u lijepom Nebu!

Neka počiva u miru!

s. Katarina Maglica

Povodom 10. obljetnice smrti s. Ksaverije, rado je se sjeća njezin nećak Branko.

TO JE BILA KSAVERIJA

Je li to bio san ili istina prava
Da na groblju svetog Luke već spava.

Ne vjerujem ni sam sebi da je to istina,
moja teta Ksaverija sad je s anđelima.

Napustila je svoje sestre i rodbinu svoju,
svoj je život posvetila »potrebnom« čovjeku.

Ljude nikad ni djelila po vjeri i boji,
zašto ljudi nejednako žive Ksaveriju boli.

Miriti se nije mogla da neki gladuju,
uzimala je sestrama za pomoć drugomu.

Svakoga čovjeka ona je volila,
ako ne bi mogla pomoći Bogu se molila.

Teški su joj bili dani kad ne pruži pomoći,
»mazila« bi samu sebe cijeli dan i noć.

Čovjeku bi svakom uvijek govorila:
»Pomozi potrebnom da te prati sreća.«

U tom je bila odlučna, čvrsta kao 'stina'
koja se opire kiši, suncu, raznim vjetrovima.

Nedostaje ona svima koji su je znali
da nam dade savjet pravi mnogo nam to fali.

Uspomena na nju trajno mene prati,
hoću li je opet sresti volio bi znati.

Zaslužila je Ksaverija miran san u grobu
kao nagradu za učinjenu u svome životu.

Nastavimo njeni djelo dobro svima činit
i mali dar potrebitom sretnim nas učini.

B. O. G.
Brano Oreš Gobica
1. prosinca 2020.

PROLAZNOST

Grobovi nas opominju da shvatimo prolaznost svoga života, ali i veličinu proživljenoga. U dani-ma sjećanja na mrtve gledaš na groblju slike i lica, natpisne i ukrase. Tu zajedno leže i dobri i zli i mlađi i bolesni, starci, krvnici i žrtve. Tu su svi jednaki, samo im se netko obilježjem izdvojio, mramorom, kipom..., iako to za njih ništa ne znači. Veličinu pokojnika ne čini veliki mramorni grob već put koji do njega vodi.

Zar je važno gdje će biti pokopani, što će pisati? Važnije je hoće li netko iskreno ganut reći: »Pokoj mu duši, dogorio je poput svjeća, a iza njega je ostala svjetlost.«

Ovih se dana nagledavamo križeva i spomenika, osvježavamo sjećanje na svoje pokojne. Toliki su izgubili svoje ukućane, svoje sinove, muževe, žene, u ratu, na cestama, od starosti. Očaj? Živjeti od sjećanja? Nipošto! Živjeti za sadašnjost i za sjećanje. Nije svejedno kakav ćete odgovor dati. Zašto? Ima još prilike da se život živi i popravi, zar ne? Nisu svi putovi proputovani, sve ruke prihvocene, sve ljubavi primljene i darovane.

Promisli kakav si čovjek, muž, otac, radnik, svećenik, redovnik? Kakav je tvoj život? Ima li smisla ono što si proživio? Jesu li svi ti dani bili vrijedni življеnja? Jesi li ikad postavo sebi takvo pitanje?

Nije nevažno što mislimo o sebi i što drugi o nama kažu. Jesi li pesimist, zlovoljan i uplašen, mrgodan, sličan čovjeku koji svaki dan sa žaljenjem otkida list žalostan što mu je kalendar života sve tanji i tanji. Mnogima su se od nas godine prima-kle kraju. »Rođenje je početak umiranja.« Stotinu je razloga za razočaranje. Razmišljamo što smo mogli postići, a nismo, učinili, a ostalo je na obećanju. Jesmo li ponosni na potekle dane u svojoj, bilo kojoj profesiji? Čini se da je muka i nevolje u čovjeku i oko njega. Ničega dovoljno, toliko se toga željelo i nije se ostvarilo, propalo, a vjetar vremena i godina mete lišće zdravlja, ljepote, mladosti, bogatstva. Mučan osjećaj, zar ne? Takvima život u svakoj novoj godini nije dar. Osjećaj promašenosti mogu imati i mlađi pa i svećenici koji misle da nisu dovoljno

nagrađeni, promaknuti u časti, cijenjeni, da su u starosti zaboravljeni. Bezvoljnost i očaj, nezainteresiranost, to je početak biološke smrti, smrti koja traje godinama i zagorčava svaki korak i zalogaj.

Nasuprot njima su optimisti, dobrohotni koji gledaju sve s vedre strane. To su ljudi koji su u životu bili u svemu aktivni, uživali u radu i ljudima. Njima nije strana ona svetopisamska: »Sluge smo beskorisne, učinili smo ono što smo trebali učiniti...« Oni oprezno skidaju listove sa svojih životnih kalendara, ali ih ne gužvaju očajni što je još jedna godina prošla. Na poleđini listova oni su popisali sve što im se dogodilo u životu, slikovito rečeno, pa ih slažu pažljivo na jednu hrpu ponosni i sretni zbog životnog bogatstva. Ništa, niti jedan dan im nije prošao uzaludno. Život su ispunjeno i sadržajno proživjeli. Takvi su ljudi blagoslov u narodu i Crkvi.

Bog im je bio oslonac, osobito ljudima i ženama u duhovnom zvanju. Uz njegov križ, križevi su izgledali manji i snošljiviji.

Plače li planinar kad je mukotrpno osvojio vrhunac? Oni svojim svjetлом osvjetljuju drugima put te postaju miljokazi na stazi.

Važno je imati na umu: s Bogom proveden život nije uzaludno proveden. Bogu ćemo imati što donijeti. »U dan kad smrt pokuca na moja vrata, kakvim će je darom darivati? Ja ću pred svoga gosta iznijeti punu posudu svoga života, nipošto neću dopustiti da ode praznih ruku.« (Tagore)

Vlč. Slavko Vranjković

BUNDEVA – BUČA – TIKVA

– zovite je kako hoćete, ali ovu zdravu hranu morate isprobati –

Cucurbita pepo (porodica Cucurbitaceae).

Po hranidbenoj vrijednosti i dijetetskoj važnosti vodeća je među povrćem. Ima šest puta više pektinskih tvari nego jabuka i cikla, bogata je vitaminom A, sadrži i vitamine C, E i skupinu vitamina B, ima kalijevih soli i željeza. Meso je posebno ugodna slatka okusa, što je osobito izraženo pri pečenju. Priprema se kao varivo, služi za umake, musake, može se kuhati, puniti palačinke i savijače, a od spomenute tikvice proizvode se i sokovi. Stariji plodovi se koriste kao i bundeve za pečenje. Danas se patišon tikvice često koriste u ugostiteljstvu.

U Zagorju je nazivaju buča, u Dalmaciji tikva, a u Slavoniji bundeva. Zapravo je riječ o istom povrću koje u različitim podnebljima ima različite nazine, a prirodni je proizvod (još) neopravданo malo zastupljen u ljudskoj prehrani.

Buče su jednogodišnje biljke. Koriste se za ljudsku i stočnu hranu. No danas je s pravom ova namirnica sve više na našim stolovima jer se od nje pripremaju vrlo ukusna, zanimljiva i nutritivno bogata jela. Bundeva je sa svojim »bučastim« okruglim mesnatim plodom, intenzivne narančaste boje i okružena velikim zelenim listovima pravi simbol obilja koje nam donosi jesen. Danas je poznato više od 800 raznovrsnih bundeva, koje se po poljima pobiru od rujna nadalje.

Bundeva (*Cucurbita maximalis*) je član porodice Cucurbitaceae, spada u plodasto povrće, pojavljuje se u mnogo različitih oblika i veličina, te je srodnina dinji, lubenici i krastavcu. Različite vrste razlikuju se po izgledu i okusu, ali sve imaju neka zajednička svojstva, primjerice tvrdu zaštitnu koru koju je teško probiti i zbog koje se može čuvati tri do četiri tjedna. Sve su bundeve slatkaste i imaju meso fine teksture i šupljinu sa sjemenkama u sredini.

Tikvica je pravilna oblika, duga do 20 cm, svijetlozelene kore i sitnih sjemenki.

Buča je nešto veća od tikvice. Duguljasta je, svijetlozelene do bijele boje, (dok još nije posve zrele, nakon odstranjanja kore, riba se na duge rezance i priprema kao varivo ili za savijaču - bučnicu). Starije buče tvrde kore su za stočnu hranu.

Bundeva ili pečenica je tikva koja je teška otprilike 10 kg i više. Kora bundeve je tanka i narančastoružičaste boje. Meso je žuto, debelo, brašnasto i slatko. Sjemenke su velike, duge do 2 cm.

Bundeva šećerka je tikva glatkog kora i plavkastozelene boje. Duguljasta je pri vrhu, u sredini malo ulegnuti. Meso joj je narančaste boje, ukušno i slatko.

Patišon tikvica (kremasta vrtna tikvica) kod koje su manji plodovi prikladni za jelo. Boje je bijele do žućkaste. Na trećini ploda, uz peteljku, nalaze se nepravilna izbočenja, a preostali je dio kao i u drugih tikvica.

Među najpopularnijim vrstama su:

- muškatna tikva - po obliku nalik na veliku krušku. Ima koru krem boje, tamno narančasto meso i sladak okus.

- bundeva acorn ima zelenu koru s narančastim mrljama i bliјedim žuto-narančastim mesom. Jedinstvena je okusa, koji je kombinacija slatka i paprena, te okusa oraha.

- bundeva hubbard - velika bundeva koja može biti tamno-zelena, sivo-plava ili narančasto-crvena. Manje je slatka od ostalih vrsta.

- bundeva turban ili buttercup - zelene je boje s pjegama ili crtama. Ima narančasto-žuto meso i okus koji podsjeća na lješnjake.

- kabocha - vrsta japanske buče čiji je okus sličan okusu batata te bogatiji, slađi i kremasti od okusa ostalih bundeva. Kora ove vrste ne mora se guliti.

- bundeva spaghetti - blago je slatka i žute boje, s tankom tvrdom korom, dok je unutarnji dio nalik na špagete.

- bundeva - 99 posto bundeva na tržištu SAD-a rabe se u Noći vještica, što pomalo dolazi i u našu zemlju. Vrste koje se u tu svrhu rabe obično su prežilave za jelo.

Sjemenke bundeve

Sjemenke bundeve imaju deset puta veću hranjivu vrijednost od ostatka ploda, a čine 10% ukupne težine ploda. Sjemenke (koštice) bogate su mnogim vitaminima i mineralima (sadrže veći postotak željeza od samog ploda). Postotak bjelančevina u nekim vrstama doseže čak 31%, a sve esencijalne aminokiseline zastupljene su u optimalnom omjeru. Šaka bučinih sjemenki zadovoljava pola dnevnih potreba prosječne osobe za aminokiselinama, a uspoređujući bjelančevine u tom sjemenju s bjelančevinama u mesnom odresku, zna se da je količina esencijalnih aminokiselina u golicama veća nego u mesu. Osim toga, one su odličan izvor

mnogih vitamina i minerala, posebno cinka i željeza kojeg golice imaju triput više nego »meso« buče. Bučine sjemenke su u biljnog svijetu, uz laneno sjeme, najbolji izvori omega - 3 masne kiseline, za koju se zna da je u našem tijelu preteča prostaglandina tipa 3 koji su nužni za mnoge tjelesne funkcije - vid, sposobnost učenja, koordinaciju, raspoloženje.

Kako spremiti sjemenke bundeve

Kad očistimo bundevu (buču), sjemenke treba oprati i osušiti te spremiti na suho i hladno mjesto. Ljuska se guli neposredno prije upotrebe, ali treba paziti da se ne skine sivozelena pokožica u kojoj se nalaze najhranjiviji sastojci. Sjemenke možemo zapeći u pećnici i time zamijeniti skupe (kalorične) »grickalice« kao što su orasi, lješnjaci, bademi, pistacije i slično.

Bučino ulje

Bučino ulje stoljećima se upotrebljavalo u istočnoj Europi, Indiji i Americi. Ukusno bučino ulje (dobiveno hladnim postupkom) tamne je zelenosmeđe boje, a može se pohvaliti bogatstvom esencijalnih masnih kiselina, vitaminima i mineralima. Izvrsno je za salate (osobito za grah salatu).

Upotreba u kulinarstvu

Unatoč poznatoj blagotvornosti i hranjivoj vrijednosti koje bundeve priskrbljuju našem organizmu, i dalje je u svakodnevnoj prehrani preveliko zastupljena. Bundeva se može jesti kuhanu (u raznim juhama i varivima), pečena (sama ili u kombinacijama) te kao dodatak (nadjev) raznim kolačima (pitama) gibanicama, savijačama ili kao »neopasna grickalica« i to nasjeckana na sitne kockice ili izrezana na tanke štapiće.

Bundeva bi se mogla više upotrebljavati za pripremanje raznih pekmeza, džemova, marmelada i svih ostalih pripravaka koji su ne samo hranjive već i vrlo ukusne i mirisne poslastice.

Jela napravljena od bundeve izvrsno se slažu sa začinskim travama kao npr. peršnom, lовором, majčinom dušicom, kaduljom, muškatnim oraščićem i cimetom. Bundeva ne zna za granice okusa: od juhe do deserta, od slanih delicija do slatkih kolača, bundeva će jednostavno prihvati svaku kombinaciju, i uvijek će ponovno oduševiti svojim okusom.¹

Poželjan gost na jesensko-zimskoj trpezi

Bundeva je bogata hranjivim tvarima, a budući da sadrži samo 19 kalorija na 100 g, idealna je namirnica za zdravo mršavljenje.

Jedan je od najkoncentriranijih izvora alfalinolenske kiseline (ALA), omega-3 esencijalne masne kiseline, koja snižava rizik od pojave bolesti srca i krvožilnog sustava. U tijelu se pretvara u eikozapentensku kiselinu (EPA], masnu kiselinu kojom obiluje riba, i za koju se utvrdilo da snižava trigliceride i sprječava promjene srčanog ritma.

Za njezinu tamnu, žarko narančastu i žutu boju odgovorni su fitonutrijenti - karotenoidi (alfa-karoten, beta-karoten, lutein, zeaksantin i beta-kriptoksiantan), kao i za mnoge ljekovite vrijednosti. Alfa i beta-karoten poznati su kao spojevi provitamin A (moguće ih je pretvoriti u aktivni oblik vitamina A), snažnog antioksidativnog i protuupalnog agensa. A kako je bogata i vitaminom C, pruža sinergijsko antioksidativno djelovanje, što koristi ne samo zdravlju srca, nego i organizma u cjelini, jer pomaže u sprječavanju razvoja ateroskleroze. Bundeva obiluje i drugim hranjivim tvarima koje poboljšavaju rad krvožilnog sustava: vrlo je dobar izvor prehrambenih vlakana i kalija te folne kiseline, vitamina B6 i niacina.

Njezini sastojci povoljno djeluju i na poboljšanje zdravlja dišnog sustava. Vitamin A važna je hranjiva tvar za zdravlje pluća jer djeluje na rast i razvoj tkiva koja ih oblažu. Određene

vrste bundeve, npr. bundeva i muškatna tikva, koncentrirani su izvor betakriptoksiantina, vrlo snažnog antioksidanta karotenoida, za koji se utvrdilo da štiti zdravlje pluća (nedavno istraživanje pokazalo je kako je kod onih koji su jeli najviše namirnica bogatih kriptoksiantinom bio znatno snižen rizik od nastanka raka pluća).

Bundeva obiluje i drugim za zdravlje korišnim hranjivim tvarima. Među njima su mangan i bakar, koji na sebe vežu slobodne radikale, a vitamini B1 i B5 stvaraju energiju i triptofan, koji regulira san.

Vrhunac sezone

Iako je bundeva dostupna od kolovoza do ožujka, najbolja je u jesen, u listopadu i studenom, kad je koncentracija hranjivih tvari najviša, okus najbolji, a cijena najniža.

Najukusnija je čvrsta bundeva, teška u odnosu na veličinu i mat boje kore (ne sjajne). Najukusnija ima i najvišu prehrambenu vrijednost. Bundeve s mekom korom treba izbjegavati jer to može biti znak da je vodenasta i neukusna, a dijelovi natopljeni vodom ili pljesni znak su kvarenja. Lako se kvari kad je oštećena.

Dobro podnosi (pravilno) skladištenje. Ako se pravilno čuva, bundeva će ostati svježa tri do četiri tjedna. Najbolje se čuva na hladnom i tamnom mjestu, dalje od izvora topline i jarke svjetlosti. Idealna temperatura za čuvanje je između 10 i 16 stupnjeva. Bundeva nastavlja disati čak i nakon što je ubrana. Usprimo li frekvenciju disanja, produljiti ćemo okus i prehrambenu vrijednost. Stoga je nužno pravilno skladištenje jer ono smanjuje disanje, zbog čega zadržava svoju svježinu, čuva rezerve fitonutrijenata i maksimalno smanjuje gubitak hranjivih tvari.

Iz porodice buča najrašireniji uzgoj i upotrebni je TIKVICA (*Lagenaria vulgaris*).

Ovo kao dodatak iz Dalmacije. Padre Rando nije volio tikvice. Znali su ga nagovarati da proba neki drugi način pripreme osim kuhanje, a on bi im odgovorio: »*Tikvica ovako ili onako – uviđek tikvica!*«

¹ Mirela Vidović, *Zdrav život*, str. 10 - 11, br. 76/2009.

MUSAKA OD MLADIH TIKVICA (našao recept u arhivu)

Potreban materijal: 2 kg. mladih tikvica, 1 kg. telećeg mesa i 500 gr. svinjskog mesa, 100 gr. brašna, 7 - 8 jaja, 250 gr. masti, 250 gr. kapule, 50 gr. petrusimena, 5 gr. sitnog papra, $\frac{1}{2}$ lit. kiselog vrhnja, $\frac{1}{2}$ lit. mlijeka, sol prema ukusu.

Način spremanja: mlade tikvice oljuštiti, nasjeći ih uzduž na manje kriške, posoliti i ostaviti da odstoji. Zatim na pola količine predviđene masti svjetlo rumeno ispržiti tikvice i pomiješati sa kapulom na ostatku masti, a na kraju dodati sitno nasječen petrusimen, papar i sol. Kada se već prilično ohladi umiješati u njega 2 jaja. Zatim slagati u tavu red tikvica, red prženog mesa, sve dok se ne iskoristi sva količina tikvica i prženog mesa; posljednji red treba biti od tikvica. U posebnoj posudi razmutiti ostala jaja sa kiselim vrhnjem i mlijekom te preliti musaku, koja se stavi u pećnicu i peče.

Zapisane su i neke poslovice:

Ko s đavlom tikve sadи
o glavu mu se razbijaju.

Svekrvice, jedi bundevice,
jedi salo, ne bi l' te nestalo.

POHOVANI PAPATORI (recept sa Pelješca)

Triba listat² po kila papatora (cvića od tikava), malo mlika, muke³, dva jaja. Načini se smjesa od jaja, muke i mlika. Papatori⁴ se rastvoru da ne bude koja huholaža⁵ ili prčica, operu se i ocidu i onda ukvasu u smjesu od jaja, mlika i muke i frigaju na uju. (*Nelka Sardelić, Podvlaštica - Orebić*)

2 Uzeti.

3 Brašna.

4 Cvijet od tikvice.

5 Sitne bube ili mravi.

Kraljica zdrave prehrane

Bundeva nosi titulu jedne od najzdravijih namirnica na svijetu.

Sadrži vitamine A, C, D, E, K, B1, B2, B3, B6, minerale kalij, kalcij, željezo, fosfor, selen, cink, magnezij, bor, kobalt.

Obiluje i prehrambenim vlaknima te masnoćama, bjelančevinama i ugljikohidratima.

Sadrži i folnu kiselinu, karotenoide, triptofan te linolnu i oleinsku kiselinu.

Priznajte, bundeva je zaista zavidno bogata dragocjenim nutrijentima pa stoga i ne čudi što se nalazi na samom vrhu ljestvice zdravih namirnica.

U prošlosti bundeva je uzgajana za ishranu životinja, a kada je konačno pronašla svoje mjesto na ljudskom jelovniku bila je etiketirana kao hrana za siromašne.

No, s vremenom su otkrivenе mnoge njene čari te se ova ljepotica iz skromnih domova polako uvukla u najelitnije svjetske restorane.

Mnogi specijaliteti od bundeve stekli su planetarnu popularnost i danas se pripremaju u svim kulinarским kulturama.

Tikva je vrlo zdrava jer se smatra prirodnim ekološkim proizvodom koji ne prihvata umjetna gnojiva ni druga kemijska tretiranja, nego

samo prirodnu gnojidbu. Zbog takvog prirodnog rasta i sazrijevanja, kao namirnica je posebno pogodna u prehrani djece, sportaša, starijih ljudi i rekonvalescenata.

Dobro je koristiti je i kao dijetalnu namirnicu, jer sadržava 90 posto vode, vlakna i minerale, a ujedno daje osjećaj sitosti. Lako je probavljiva pa je mogu konzumirati i osobe s probavnim smetnjama.

U tikvi je omjer zastupljenosti mikronutrijenata tako usklađen da odgovara organizmu poput cjebove namirnice. Sadrži kalcij, kalij, fosfor, magnezij, selen, cink, željezo, mangan, beta karoten, dio kompleksa vitamina B i vitamin E (osobito u sjemenkama).

Zbog sadržaja vlakna posebno potiče peristaltiku crijeva, vezuje na sebe masnoće iz hrane, te

ne izvlači vodu iz organizma zbog velike količine vode, pa je posebna pogodna ako je možemo koristiti u obliku soka.

Čuvar je prostate zbog sadržaja selena i cinka, pa se preporučuje muškarcima. Stimulira rad štitnjače i gušterače, jača imunosni sustav, sudjeluje u detoksikaciji organizma, a posebno štetnog LDL kolesterola. Blagotvorno i smirujuće djeluje na živčani sustav. Može se pripremiti kao kašica, juha, kolač i marmelada, a sjemenke se, sušene ili lagano popržene, mogu konzumirati kao zdrava hrana. Tikva se može peći poput krumpira, pržiti kao pomfrit ili dodati u juhu poput mrkve.

Ovako zdrava i neopravdano zapostavljena namirnica zaslužuje da je izvučemo iz zaborava.

Neven Fazinić i s. Slavka S.

RAZBIBRICA

Šale

Hranjivost

Kaže učiteljica Nikoli:

- Reci nam jednu hranjivu biljku.
- Kupus!
- Bravo! A koji je sastojak u kupusu osobito hranjiv?
- Meso! Kad mama napravi sarmu.

Magarac

Don Ivan, blatski župnik šeta poljem kad vidi čovjeka gdje tuče magarca. Magarac se ukopao pa ni makac. Govori mu don Ivan:

- Božji čovječe, ne mlati bidnu beštiju, oli ne znaš da je na njemu jaha Isukrst u Jeruzalem!
- E, moj don Ivane – odgovara čovjek – da je na ovom jaha, bi bi zaran (nikada) doša u Jeruzalem!

Bračani

- Ej judi! – obraća se jedan Bračanima.
- Nismo mi judi mi smo Bračani! – odgovore ponosni mještani.

Kupanje

Kupa otac sina u kadi, a mali se stalno mršti i vрpolji.

- Što je, sine, zar to ne radim dobro kao i mama? Što ovomu fali?
- Ne fali ništa. Samo, kad me mama kupa, prije mi izuje cipele...

Čudna vremena

– Došla su neka čudna vremena.

Na bankama stoji natpis: »Ulagaz samo s maskom i rukavicama.«

Kad sam posljednji put tako ušao, bio sam u izolaciji 2650 dana.
Iza rešetaka.

Perica

- Perice, nakon škole navrati do susjeda Perića pa im reci da večeras ne mogu doći k njima u goste jer se ne osjećam dobro – govori mama svojemu sinčiću.

Nakon škole otišao Perica k Perićima pa govori gospodi Perić.

- Mama kaže da neće večeras doći k vama jer se ne osjeća dobro kad vam dođe u goste!

Korisni savjeti

TOPLINA – Ne predstavlja samo sunčeva toplina opasnost. Peć ili kamin u sobi štete koži također. Direktno izlaganje ili pretjerano približavanje izvora topline uzrokuju crvenilo kože i propadanje kolagena. Stoga se udaljite barem tri metra od izvora topline.

SPAVANJE – Način na koji spavate važan je za zdravlje i izgled kože. Kako biste spriječili stvaranje linija od posteljine na obrazima, najbolje je da spavate na leđima. Osim toga, preporučljivo je korištenje jastučnica od satena, svile ili što mekšeg pamuka.

PREHRANA - Poznata je Hipokratova izjava »Neka tvoja hrana bude tvoj lijek, a tvoj lijek neka bude tvoja hrana.« Današnji svjetski stručnjaci za prehranu i

zdravlje se također slažu sa Hipokratovom tvrdnjom te naglašavaju da je hrana najznačajniji lijek 21. stoljeća. Međutim, danas je sve manje slobodnog vremena za odabir zdrave hrane. »Sve što putem hrane unosimo u organizam, gradi nas i mijenja, a o tome što smo unijeli ovisi naša snaga, naše zdravlje i naš život,« to je još jedna Hipokratova izjava koja bi nas trebala potaknuti da biramo one namirnice koje nas štite i koje pozitivno djeluju na naše zdravlje. Treba jesti raznoliku hrani jer samo tako možemo osigurati sve potrebne tvari, a i spriječiti preveliki unos nepoželjnih tvari. Idealno bi bilo rasporediti dnevni unos na tri glavna obroka i dva međuobroka.

Unosom hrane određujemo našu budućnost.